

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA HISTORIE

Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské
v Ostravě-Hrabové

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Autor práce: Mgr. Martin Slepíčka
Konzultant: PhDr. Daniela Rywiková, Ph.D.

Ostrava 2020

UNIVERSITY OF OSTRAVA
FACULTY OF ARTS
DEPARTMENT OF HISTORY

The Church of St. Catherine of Alexandria in Ostrava-Hrabová

RIGOROUS THESIS

Author: Mgr. Martin Slepíčka
Supervisor: PhDr. Daniela Rywíková, Ph.D.

Ostrava 2020

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA

Filozofická fakulta

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ RIGORÓZNÍ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Mgr. Martin SLEPIČKA**
Osobní číslo: **A18502**
Studijní program: **N7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Kulturní dějiny**
Téma práce: **Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové**
Zadávací katedra: **Katedra historie**

Zásady pro vypracování

- přehled dosavadního bádání o dějinách hrabovského kostela sv. Kateřiny
- z dějin obce Hrabová od středověku po současnost
- historie kostela sv. Kateřiny Alexandrijské od nejstarších zmínek v první polovině 16. století, přes vyhoření kostela až po současnost
- architektura dřevěného kostela, umělecko-historické památky vyhořelého i obnoveného kostela, zvony a drobná sakrální architektura v okolí kostela
- patrocínium, symboly farnosti a obce
- kostel sv. Kateřiny z hlediska památkové péče a jako kulturní fenomén obce
- hrabovská duchovní správa, medailony kněží

Rozsah pracovní zprávy:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování rigorózní práce: **tištěná/elektronická**

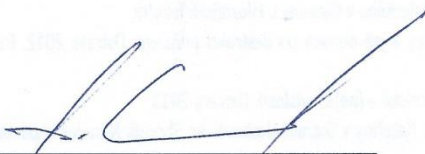
Seznam doporučené literatury:

- WOLNY, G.: Kirchliche Topographie von Mähren meist nach Urkunden und Handschriften. Brünn 1859.
MENCĽ, V.: Dřevěné kostelní stavby v zemích českých. Praha 1927.
BARTONÍK, B.: Paskovské panství. Brno 1962. Rukopis.
JIŘÍK, K.: Hrabová. In: JIŘÍK, K. a kol.: Dějiny Ostravy. Ostrava 1993, s. 500-503.
BARCUCĽ, A. – ROHLOVÁ, E.: Sedm století obce Hrabová. Ostrava 1997.
PRIX, D.: Kostel sv. Kateřiny: Hrabová. In: CHAMONIKOLA, K. (ed.): Od Gotiky k renesanci: výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400-1550, IV. Opava. Brno 1999, s. 34-37.
KOLAJOVÁ, K.: Kostel sv. Kateřiny – Ostrava-Hrabová. Zprávy památkové péče 64, 2004, č. 5, s. 397.
ŠTĚPÁN, M. – VLASÁK, R.: Interiér kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové. ERA 21 6, 2006, č. 3, s. 38-41.
STANĚK, R.: Kostel sv. Kateřiny. Olomouc 2010. Seminární práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta.
ZELINOVÁ, V.: Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské – památka lidové architektury a její obnova po destrukci požárem. Ostrava 2012. Bakalářská práce. Ostravská univerzita v Ostravě. Filozofická fakulta;
VRCHLABSKÝ, P.: S pamětí v zádech aneb Ostravské protimluvne – téměř historické – (ne)souvislosti. Ostrava 2013.
SEDLÁČKOVÁ, H. a ZEŽULA, M.: Archeologický výzkum při obnově kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové. In: Sborník Národního památkového ústavu v Ostravě, 2014, s. 144-149.
ROSOVÁ, R.: Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy. Ostrava 2014.
ROSOVÁ, R. a LYSEK, M.: Dřevěné kostely, kaple a zvoničky Těšínska a severovýchodní Moravy. Paskov 2015.
ROSOVÁ, R. – STRAKOŠ, M.: Jak fénix z popela? Historie a obnova památného dřevěného kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové. In: Ostrava 29, 2015, s. 293-317.
SLAVÍK, V. – SLEPIČKA, M. – SLÍVA, M.: Hrabová v období druhé světové války. Fakta a vzpomínky. Ostrava 2015.

KUČA, K.: Dřevěné a polodřevěné kostely, kaple a zvonice České republiky. Praha 2015.
SLEPIČKA, M.: Kostel svatě Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové. Ostrava 2015.
SLEPIČKA, M.: K historii a dřevěné lidové architektuře kostela sv. Kateřiny. In: SLEPIČKA, M. (ed.): Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost. Ostrava 2017, s. 172-194.
SAHEB, J.: Dějiny Paskova. Paskov 2017.
ROSOVÁ, R.: Guty – Tichá – Hrabová. Proměna vnímání památkových hodnot a přístupů k obnově dřevěných kostelů. In: Těšínsko 60, 2017, č. 2, s. 3-12.
ROSOVÁ, R.: Dřevěné kostely na Těšínsku a jejich kulturně-historický kontext. Ostrava 2017. Disertační práce. Ostravská univerzita. Filozofická fakulta.
SLEPIČKA, M.: Hrabová v čase první světové války a formování samostatného Československa 1914-1919. Ostrava 2018.

Vedoucí rigorózní práce: **PhDr. Daniela Rywíková, Ph.D.**
Katedra dějin umění a kulturního dědictví

Datum zadání rigorózní práce: **1. května 2019**
Termín odevzdání rigorózní práce: **17. dubna 2020**

PhDr. Daniela Rywíková, Ph.D.
vedoucí rigorózní práce

doc. PhDr. Petr Popelka, Ph.D.
vedoucí katedry

ABSTRAKT (CS)

Rigorózní práce se zabývá dějinami farního dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové v kontextu historie hrabovské římskokatolické farnosti. Práce navazuje na autorovu monografii z roku 2015, opravuje a aktualizuje výsledky staršího bádání a obohacuje jej o řadu nových poznatků. Text se rovněž kromě základního zpracování církevních dějin Hrabové věnuje několika zajímavým kulturním fenoménům spjatým s hrabovským kostelem, ať již se jedná o lidovou pověst o přenesení kostela z Metylovic či problematiku požáru a obnovy dřevěného kostela. Nebyli opomenuti ani duchovní správci, pamětihodnosti a dřevěná lidová architektura hrabovského kostela.

Klíčová slova:

církevní dějiny; dřevěná lidová architektura; kostel sv. Kateřiny Alexandrijské; Ostrava; Hrabová

ABSTRACT (EN)

The rigorous thesis deals with the history of the wooden parish church of St. Catherine of Alexandria in Ostrava-Hrabová in the context of the history of the Hrabová Roman Catholic parish. The work follows the author's monograph from 2015, it updates the results of earlier research and enriches it with a number of new findings. The text deals with several interesting cultural phenomena connected with the Hrabová Church in addition to the detailed elaboration of the Hrabová Church history, whether it is a folk legend about the transfer of the church from Metylovice or the issue of fire and restoration of the wooden church. Even spiritual administrators, sights and wooden folk architecture of Hrabová church were not forgotten.

Keywords:

Church history; wooden vernacular architecture; Church of St. Catherine of Alexandria; Ostrava; Hrabová

ABSTRACT (DE)

Die rigorose Arbeit beschäftigt sich mit der Geschichte der hölzernen Pfarrkirche St. Katharina von Alexandria in Ostrau-Grabau im Kontext der Geschichte der römisch-katholischen Gemeinde Grabau. Die Arbeit folgt der Monographie des Autors aus dem Jahre 2015, sie aktualisiert die Ergebnisse älterer Forschungen und bereichert sie mit einer Reihe neuer Erkenntnisse. Neben einer detaillierten Ausarbeitung der Kirchengeschichte von Grabau befasst sich der Text mit mehreren interessanten kulturellen Phänomenen, die mit der Grabauer Kirche verbunden sind, ob es sich um eine Volkslegende über die Verlegung der Kirche aus Metylovice oder das Thema von Feuer und Restaurierung der Holzkirche handelt. Auch die spirituelle Administratoren, die Sehenswürdigkeiten und die hölzerne Volksarchitektur der Grabauer Kirche wurden nicht vergessen.

Schlüsselwörter:

Kirchengeschichte; hölzerne Volksarchitektur; Kirche von St. Katharina von Alexandria; Ostrau; Grabau

ABSTRAKT (PL)

Tematem niniejszej dysertacji jest historia drewnianego kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny z Aleksandrii w Ostrawie-Hrabowej w kontekście historii parafii rzymskokatolickiej w Hrabowej. Praca ta jest kontynuacją monografii autora z 2015 roku, poprawia i aktualizuje wyniki wcześniejszych badań oraz wzbogaca ją o szereg nowych informacji. Oprócz podstawowego zarysu historii Kościoła w Hrabowej praca zajmuje się także kilkoma interesującymi zjawiskami kulturalnymi związanymi z hrabowskim kościołem, chodzi o legendę ludową mówiącą o przeniesieniu kościoła z Metylovice oraz o sprawę pożaru i restauracji drewnianego kościoła. Wspomina się tutaj również duchownych, pełniących posługę duszpasterską w parafii, zabytki oraz drewnianą architekturę ludową kościoła hrabowskiego.

Słowa kluczowe:

historia Kościoła; drewniana architektura ludowa; kościół św. Katarzyny z Aleksandrii; Ostrawa; Hrabowa

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Já, níže podepsaný student, tímto čestně prohlašuji, že text mnou odevzdané závěrečné práce v písemné podobě i na CD nosiči je totožný s textem závěrečné práce vloženým v databázi DIPL2.

V Ostravě-Hrabové dne 7. června 2020

.....

Mgr. Martin Slepíčka

Autor rigorózní práce Mgr. Martin Slepíčka je stipendistou statutárního města Ostravy.

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Ostravě-Hrabové dne 7. června 2020

.....

Mgr. Martin Slepíčka

Za cenné rady a připomínky k práci děkuji konzultantce rigorózní práce PhDr. Daniele Rywikové, Ph.D. Děkuji otci Mgr. Jiřímu Slepíčkovi za provedení jazykové korektury práce, bratrovi Mgr. Janu Slepíčkovi za připomínky a pomoc s překladem z latinského jazyka, tetě Mgr. Sylvě Zientkové za pomoc s překladem do anglického a německého jazyka a hrabovskému duchovnímu správci R.D. Mgr. Adrianu Wykrętovi za připomínky a pomoc nejen s překladem do polského jazyka. Za všestrannou pomoc při zpracovávání dějin hrabovského dřevěného kostela dále děkuji Mons. Františku Václavu Lobkowiczovi, OPraem, Mons. Mgr. Josefu Nuzíkovi, R.D. Miroslavu Strakovi, R.D. Mgr. Janu Jurečkovi, R.D. Mgr. Vladimíru Pavlíkovi, R.D. dr Piotru Dariuszovi Nawarowskému, Ing. Bohumilu Rundtovi, Marii Stárkové, Petru Baluškovi, Ing. Bedřichu Chlupatému, Ing. Věře Chlupaté, JUDr. Petru Vrchlabskému, Václavu Jurečkovi, Vlastě Jurečkové, Bc. Alžbětě Třosové, Marii Sněhotové, Mgr. Pavle Pavlíkové, Anně Ryšanové, Ing. Anně Šustrové, Janě Slepíčkové, Igoru Trávníčkovi, PhDr. Janu Hrubošovi, Ph.D., PhDr. Radimu Ježovi, Ph.D., Římskokatolické farnosti Ostrava-Hrabová, Římskokatolické farnosti Ostrava-Hrabůvka, Římskokatolické farnosti Vratimov, Římskokatolické farnosti Paskov, Arcibiskupství olomouckému, Biskupství ostravsko-opavskému, Úřadu městského obvodu Hrabová a odborným pracovníkům Ostravské univerzity, Archivu města Ostravy, Zemského archivu v Opavě, Státního okresního archivu Frýdek-Místek, Zemského archivu v Opavě, pobočce Olomouc, Moravského zemského archivu, Národního památkového ústavu, územnímu odbornému pracovišti v Ostravě, Ostravského muzea a všem dalším.

„Hrabovský bůh chud jak my. Chrám má dřevěný s dřevěnou věží. Daleko do nedozírána paskovské rybníky běží.“

Petr Bezruč, Slezské písně

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO FARÁŘE ADRIANA WYKŘETA	11
ÚVOD	12
1 PŘEHLED DOSAVADNÍHO BĀDÁNÍ.....	15
2 Z DĚJIN OBCE HRABOVĀ.....	27
3 HISTORIE KOSTELA SV. KATEŘINY ALEXANDRIJSKĚ V KONTEXTU PROMĚN HRABOVSKĚ FARNOSTI	37
3.1 Mýty a pověsti o vzniku kostela	37
3.2 Historické počátky hrabovského farního kostela.....	41
3.3 Filiálním kostelem paskovské farnosti	52
3.4 Lokálním kostelem hrabovské lokálie	56
3.5 Chrámem obnovené hrabovské farnosti	64
3.6 Ničivý požár kostela v úterý 2. dubna roku 2002	98
3.7 Obnova kostela sv. Kateřiny v letech 2002–2004	101
3.8 Obnovený kostel na cestě k současnosti	109
4 ARCHITEKTURA A PAMĀTKY	115
4.1 Architektura a stavební vĵvoj dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské ...	115
4.2 Umělecké vybavení interieru vyhořelého kostela.....	122
4.3 Zvony ve vyhořelém kostele.....	128
4.4 Moderní interier obnoveného kostela	132
4.5 Nově pořízené zvony z roku 2004	139
4.6 Kostel sv. Kateřiny z hlediska památkové pěče.....	141
4.7 Další církevní stavby a sakrální památky v Hrabově.....	145
5 PATROCINIUM, SYMBOLY, FENOMĚN KOSTELA.....	152
5.1 Patrocinium kostela – sv. Kateřina Alexandrijská.....	152
5.2 Hrabovské obecní a farní symboly spjatě s patronkou kostela.....	154
5.3 Kostel sv. Kateřiny jako kulturní fenoměn v životě obce HrabovĀ.....	156
6 HRABOVSKĀ DUCHOVNĪ SPRĀVA.....	161
6.1 Proměny církevní sprĀvy Hrabově.....	161
6.2 Hrabovští duchovní správci – farĀři, administrĀtoři, lokální kaplani	163
6.3 Hrabovští vĵpomocní duchovní – kooperĀtoři, farní vikĀři.....	190
6.4 Duchovní pochĀzející z hrabovské farnosti	196
7 EDICE PRAMENŮ A VĵPOVĚDĪ K DĚJINĀM KOSTELA.....	200

ZÁVĚR	227
RESUMÉ	233
SUMMARY	234
ZUSAMMENFASSUNG	236
STRESZCZENIE	238
SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	240
Prameny	240
Edice pramenů a primární literatura	242
Sekundární literatura.....	242
Vysokoškolské kvalifikační práce, rukopisy	249
Denní tisk, informační zpravodaje.....	250
Orální historie	253
Soukromá korespondence.....	254
Internetové stránky	254
PŘÍLOHA	257
7.1 Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské v datech.....	257
7.2 Přehled duchovních správců hrabovského kostela sv. Kateřiny Alexandrijské – faráři, administrátoři, lokální kaplani	263
7.3 Přehled výpomocných duchovních působících v hrabovském kostele sv. Kateřiny Alexandrijské – kooperátoři, farní vikáři	266
7.4 Přehled církevních svátostí a svátostin udělovaných hrabovským farníkům	267
7.5 Obrazová příloha.....	269

ÚVODNÍ SLOVO FARÁŘE ADRIANA WYKŘETA

Většina lidí prochází denně kolem nějakého historicky cenného objektu, ať už je to katedrála, kostel, zámek, historický dům nebo jen kaplička, kříž, nějaká socha. Vnímáme tyto památky jako součásti našeho života. Přestože mnozí z nás nejsou schopni ocenit jejich uměleckou a historickou hodnotu, vnímáme je a jsou pro nás důležité. Cítíme, že jsme je převzali od našich předků, a že bychom je zase měli předat dál, že jsme je nepostavili a nemáme právo je ničit. Představují živou tradici lidí. V památkách jsou vepsány dějiny a tedy vlastně i naše lidské příběhy, jsou duchem místa. Cítíme, že kořenem slova „památka“ je „paměť“. Tyto pocity se objeví v mysli především v okamžiku, kdy dojde ke zničení památky, tehdy si lidé v plné síle uvědomí, co pro ně památka znamenala, jak bolestně pociťují její ztrátu.

Stejně tomu bylo i v případě vyhořelého kostela v Ostravě-Hrabové, kdy se z okamžiku bezmoci vzedmulo veliké nadšení pro obnovení této památné dřevěné stavby. Pomoc přicházela ze všech stran, a jak se postupně dařilo budovat nový, respektive staronový dřevěný kostel, bolest nad ztrátou původního kostela slábla, jizva se zacelovala. Z pohledu kněze působícího v hrabovské farnosti mohu říci, že postavením repliky původního kostela se paměť místních lidí nenarušila, mají blízký citový vztah i k tomuto, byť staronovému kostelu. Společně prožitá bolest, jakož i společné úsilí o znovu vybudování stejného dřevěného kostela zdejší lidi stmelilo a působilo na prohloubení vzájemných vztahů. Bohu díky, že se dílo obnovy podařilo. Určitě tomu tak bude i v případě obnovení významné historické památky kostela v Gutech i při generální rekonstrukci kostela v Řepišticích. Věřím, že tato práce dobře poslouží k uchování paměti hrabovské farnosti a prohloubí vztah věřících a občanů Hrabové i okolních míst k hrabovskému kostelu sv. Kateřiny Alexandrijské.

R.D. Mgr. Adrian Wykřet
administrátor exc. v Ostravě-Hrabové, farář ve Vratimově

ÚVOD

Rigorózní práce se zabývá široce pojatými dějinami dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové v kontextu proměn hrabovské římskokatolické farnosti od sklonku středověku po současnost. Hrabovský farní kostel, klenot dřevěné lidové architektury první poloviny 16. století ležící v pomyslném srdci dnešního ostravského městského obvodu Hrabová v prostoru severovýchodní Moravy, byl založen někdy v průběhu let 1524–1534 a prodělal společně s institucí farnosti za téměř půltisíciletí své existence složitý církevně-správní vývoj.

Na založení chrámu se podílel olomoucký biskup Stanislav I. Thurzo spolu s přesně neznámým fundátorem z řad urozených držitelů paskovského léna olomouckého biskupství, kterým náleželo kostelní podací právo až do 17. století, kdy zanikla hrabovská farnost a stala se součástí sousední farnosti paskovské. Ke konci 18. století byla v Hrabové vznikem lokálie obnovena místní duchovní správa a až v závěru 19. století došlo k opětovnému zřízení samostatné farnosti. Největší pohromu pro hrabovský kostel sv. Kateřiny znamenal zhoubný požár roku 2002, po němž ze zkoumané nemovité kulturní památky zůstalo jen ohořelé torzo presbytáře a sakristie. Vlivem souhry unikátních okolností byl však kostel do dvou let obnoven v původní podobě a stal se vyhledávaným turistickým objektem.

Jako jedinečný historický objekt na jihu průmyslového Ostravska se stal již od 19. století předmětem odborných prací vícera badatelů. Až v roce 2015 se však dočkal ode mne, studenta posledního ročníku bakalářského studia historických věd a dějin umění, prvního monografického zpracování,¹ které vzbudilo značný ohlas mezi laickou i odbornou veřejností. Publikaci vydala hrabovská římskokatolická farnost za finanční podpory statutárního města Ostravy – městského obvodu Hrabová a celý náklad 600 kusů byl zájemci o regionální historii do tří let rozebrán. Monografie se dočkala dvou recenzí v domácích recenzovaných časopisech od odborníků na regionální církevní dějiny,² v nichž byla v zásadě příznivě hodnocena. Recenze mi jakožto hrabovskému rodákovi a farníkovi poskytly řadu žádoucích zamyšlení a podnětů pro příští bádání. Právě tyto recenze spolu

¹ SLEPIČKA, M.: *Kostel svaté Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové*. Ostrava 2015.

² SAHEB, J. (rec.): *Martin Slepíčka: Kostel svaté Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové*. Ostrava 2015. Těšinsko, 2016, č. 1, s. 108–110; SKUPIEN, M. (rec.): *Martin Slepíčka: Kostel svaté Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové*. Ostrava 2015. Časopis Slezského zemského muzea. Série B – vědy historické 65, 2016, č. 2, s. 193–195.

s mým upřímným zájmem o profesní růst a získávání potřebných vědomostí stály za prvotní myšlenkou vzniku rigorózní práce.

Nápad na další inovativní prohloubení dosavadních znalostí o hrabovském kostele se setkal vzhledem k sociokulturnímu zázemí autora se vstřícnou odezvou oslovených hrabovských farníků i jiných občanů a zároveň se mohl opřít o velkorysou podporu a pomoc několika římskokatolických kněží i biskupů. Mezi nimi pak především o vratimovského faráře a hrabovského administrátora *excurrento* Adriana Wykręta, jehož uvážlivá slova netradičně promlouvají v předcházejícím úvodním slově.

Předkládaná rigorózní práce vychází z mé pět let staré monografie a snaží se novým inovativním způsobem opravit chyby dřívějšího bádání, aktualizovat výzkum ve světle nových poznatků a rozšířit historické poznání o široce pojaté dějiny hrabovského dřevěného kostela v kontextu proměn místní farnosti, včetně interpretace specifických lokálních kulturních fenoménů. Cílem práce je tedy připravit odbornou práci zaměřenou na komplexně pojatou historii hrabovského kostela a farnosti, která za pomoci nového pramenného výzkumu, včetně postupů orální historie, analyzuje a interpretuje dějiny kostela v širším kontextu dějin obce Hrabová a přilehlého severomoravského regionu. Práce si rovněž bude všimnat specifik chrámu, které způsobují jeho jedinečnost v porovnání s jinými podobnými kostely. V případě úspěšného obhájení by takto koncipovaná práce mohla být ve spolupráci s místní farností dobrým základem pro druhé, opravené, aktualizované a doplněné, vydání monografie o hrabovském kostele.

Z hlediska metodologie je v rigorózní práci nutno na základě analogických odborných prací zvolit interdisciplinární přístup, v němž se prolínají metody poplatné církevním, správním, politickým či kulturním dějinám a také dějinám umění a architektury, což dovoluje základní vzdělání autora v obecné historii, kulturních dějinách i dějinách umění. Interdisciplinární přístup je nutno spojit s pojetím regionálních a místních dějin, v jejichž rámci se odvíjejí dějiny hrabovské farní lokality s využitím široké pramenné základny církevní, správní, hospodářské a vzhledem k vyhoření kostela i ikonografické povahy. Pro práci je neméně důležitá i inspirace přístupy kulturních dějin, které dovolují sledovat i nevšední a obvykle méně akcentované jevy, například mýty a lidové pověsti spojené s kostelem, symbolickou reprezentací patronky chrámu v Hrabové, antiklerikální boje či pojetí hrabovského kostela jakožto takřka pětisetletého kulturního fenoménu obce Hrabová, který se naplno projevil na počátku třetího tisíciletí po vyhoření kostela.

Rigorózní práce se člení na sedm základních tematicky příbuzných kapitol. Po úvodním slově faráře Adriana Wykręta a nezbytném úvodu je v přehledu dosavadního bádání kriticky shrnuta veškerá relevantní literatura k dějinám hrabovského chrámu, aby následující kapitola představila nástin dějinného vývoje obce Hrabová v osmi staletích. V třetí kapitole začínají vlastní dějiny hrabovského kostela psané v kontextu vývoje zdejší římskokatolické farnosti. Následuje stať věnovaná dřevěné lidové architektuře a uměleckému vybavení vyhořelého i obnoveného kostela. Další kapitola se zamýšlí nad kostelním patrocinem, symbolikou spojenou s patronkou chrámu sv. Kateřinou Alexandrijskou a téměř pětisetletým kulturním fenoménem kostela, aby bylo dále pojednáno o církevní správě Hrabové včetně podrobných životopisů tamních duchovních správců. Práci završuje poslední kapitola věnovaná edici důležitých pramenů k dějinám kostela a farnosti včetně autentických výpovědí významných hrabovských farníků a občanů vzpomínajících na požár a následnou obnovu kostela v letech 2002–2004.

1 PŘEHLED DOSAVADNÍHO BĀDÁNÍ

Hrabovský farní dřevěný kostel sv. Kateřiny Alexandrijské se stal jakožto významná památka dřevěné lidové architektury 16. století na Ostravsku již od 19. století předmětem odborného zájmu několika desítek badatelů a vlastivědných pracovníků. Zájem o problematiku dějin hrabovského kostela a přidružené římskokatolické farnosti se zásadním způsobem zvýšil po neblahém požáru kostela sv. Kateřiny a jeho obnově v původní dřevěné podobě roku 2004, kdy se z méně známé kulturní památky na okraji Ostravy stal poměrně vděčným objektem zájmu nejen turistů, ale i badatelů.

Za nejstarší práci, která se podrobně věnovala problematice hrabovského kostela, je jistě možno považovat poměrně komplexní heslo topografa Řehoře Wolného publikované v německy psané *Kirchliche Topographie von Mähren, meist nach Urkunden und Handschriften* z roku 1859.³ Řehoř Wolný se zde na základě poctivého studia pramenné základny nejprve věnoval stručnému popisu kostelní stavby, jejího uměleckého a materiálního vybavení,⁴ načež přistoupil k poměrně podrobnému pojednání o proměnách církevní správy hrabovské římskokatolické farnosti. Wolný zachytil několik kontaktů mezi olomouckým biskupstvím (konzistoří) a paskovskou vrchností, které náleželo kostelní podací právo, z konce 16. a 17. století a jako první badatel se snažil o jejich analýzu.⁵ Následně informoval o zřízení hrabovské lokálie formálně podřízené paskovské farnosti roku 1780 a přinesl první seznam hrabovských lokálních kaplanů od doby zřízení hrabovské lokálie, jenž je však ve světle dnešních poznatků nutno revidovat.⁶

V roce 1891 vyšla v časopise *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale* drobná studie Aloise Franze věnovaná dřevěnému kostelu v Hrabové.⁷ Franz se ve svém příspěvku věnoval především dřevěné lidové architektuře kostela sv. Kateřiny, jeho stavebnímu popisu a obsaženým uměleckým památkám, včetně nedochovaných polychromovaných karyatid zhotovených ve stylu německé renesance.⁸ Vrchní inženýr Alois Franz si všiml také lidové pověsti o přenesení kostela z Metylovic do Hrabové a doporučil tuto stavební památku

³ WOLNY, G.: *Kirchliche Topographie von Mähren, meist nach Urkunden und Handschriften. Abteilung I, Olmützer Erzdiöcese, Band III*. Brünn 1859, s. 132–133.

⁴ Tamtéž, s. 132.

⁵ Tamtéž, s. 132–133.

⁶ Tamtéž, s. 133.

⁷ FRANZ, A.: *Die Holzkirche in Groß-Hrabowa*. In: *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale* 17, 1891, s. 198–199.

⁸ Tamtéž, s. 198.

nepoznamenanou přestavbami zachovat,⁹ protože hrozilo její nahrazení zděnou kapacitní novostavbou. Studii doplňuje šest unikátních dobových kresebných vyobrazení exteriéru i interiéru hrabovského kostela, jež informují o podobě chrámu na konci 19. století.¹⁰ Konzervátor Centrální komise pro péči o památky Franz Rosmaël publikoval roku 1898 stručné heslo *Die Holzkirche SS. Cordis Jesu in Zamarsk und die zu Groß-Hrabova*,¹¹ v němž shrnul své poznatky shromážděné v devadesátých letech 19. století při snahách o zachování a opravu hrabovského kostela. Rosmaël si všiml zejména dvou nápisů pod věží kostela z roku 1564 a „slovanského“ nápisu o zastřešení kostela z roku 1659; stať zakončil podrobnou charakteristikou a architektonickým popisem exteriéru a interiéru kostela včetně jeho vybavení.¹²

Výbor jednoty růžencové Panny Marie v Hrabůvce vydal roku 1910 vlastním nákladem pamětní dvacetistránkovou brožuru *Dějiny stavby jubilejního chrámu Páně růžencové Panny Marie v Hrabůvce*,¹³ která vznikla u příležitosti slavnostního vysvěcení nového kostela v sousední Hrabůvce; ta byla následujícího roku odfařena od Hrabové, do níž spadala od výstavby hrabovského kostela vystavěného někdy v rozmezí let 1524–1534. Brožura anonymního autora poskytuje unikátní vhled do soudobé situace v hrabovské farnosti, avšak nezapomíná ani na shrnutí jejích nejstarších dějin s ohledem na přífařenou Hrabůvku.¹⁴ Nepoměrně větší pozornost však byla věnována zachycení snah o výstavbu nového zděného kostela v Hrabové společného pro obce Hrabová i Hrabůvka a následnému rozhodnutí o stavbě nového samostatného kostela v Hrabůvce.¹⁵ V brožuře bylo také důkladně zachyceno zřízení samostatné duchovní správy v Hrabůvce i podmínky, za nichž byla Hrabová ochotna přistoupit k vyfařením.¹⁶

Jen o rok později publikoval Josef Ullrich v časopise *Mitteilungen des Erzherzog-Rainer-Museums für Kunst und Gewerbe* svou studii zaměřenou na problematiku dřevěných kostelů na severovýchodní Moravě,¹⁷ v níž se stručně věnoval také hrabovskému chrámu.

⁹ Tamtéž, s. 199.

¹⁰ Tamtéž, s. 198–199.

¹¹ ROSMAËL, F.: *Die Holzkirche SS. Cordis Jesu in Zamarsk und die zu Groß-Hrabova*. In: *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale* 24, 1898, s. 176–177.

¹² Tamtéž, s. 177.

¹³ VÝBOR JEDNOTY RŮŽENCOVÉ PANNY MARIE V HRABŮVCE: *Dějiny stavby jubilejního chrámu Páně růžencové Panny Marie v Hrabůvce*. Praha 1910.

¹⁴ Tamtéž, s. 3–4.

¹⁵ Tamtéž, s. 5–9.

¹⁶ Tamtéž, s. 15–18.

¹⁷ ULLRICH, J.: *Die Holzkirchen in nordöst. Mähren*. In: *Mitteilungen des Erzherzog Rainer-Museums. Zeitschrift des Verbandes österr. Kunstgewerbemuseen* 8, 1911, s. 113–123.

Ullrich zmínil rekonstrukci kostela roku 1659 a na základě architektonických znaků jej připodobnil ke kostelu v Tiché (shodný půdorys) a Hodslavicích.¹⁸ Oproti Ullrichovi se naopak František Linhart, který ve víru první světové války roku 1915 publikoval svazek ze série *Vlastivědy moravské* věnovaný místeckému okresu,¹⁹ zaměřil v rámci dějin paskovského léna olomouckého biskupství a následně alodního panství na stručný historický faktografický popis proměn duchovní správy Hrabové v 17. a 18. století v souvislosti s obsáhlejšími církevními dějinami sousedního Paskova, kde bylo sídlo vrchnosti.²⁰

Historik architektury Václav Mencl se roku 1927 ve své vůbec první monografii *Dřevěné kostelní stavby v zemích českých* podrobně zabýval problematikou dřevěných chrámů na území českých zemí, mezi nimiž zmiňuje i severomoravský kostel sv. Kateřiny v Hrabové.²¹ Mencl se poměrně důkladně zabýval dřevěnou lidovou architekturou chrámu a zjišťoval, jakou má návaznost na architekturu kamennou. Věnoval se především architektonickému tvarosloví a těm prvkům kostela, které lze považovat ještě za pozdně gotické a které již za raně renesanční.²² Všiml si též podobnosti hrabovských pozdně gotických portálů s jižním bočním portálem kostela sv. Kateřiny v Chrudimi a na základě toho přistoupil k datování výstavby kostela.²³ Kvalitní historický výzkum hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské se opět rozeběhl až po druhé světové válce, kdy roku 1953 publikovala Alena Königová-Kudělková ve *Slezském sborníku* stručné heslo popisující hrabovský kostel jakožto jednu z památek dřevěné lidové architektury na Ostravsku.²⁴ Heslo se takřka výhradně omezilo na architektonický popis, ale i tak se v něm Königová-Kudělková dopustila nepřesného datování kostela – klade výstavbu chrámu až do druhé poloviny 16. století.²⁵

Na rozdíl od hesla Aleny Königové-Kudělkové se hrabovský rodák, právník a amatérský historik JUDr. Bohuslav Bartoník,²⁶ syn regionálně významného nadučitele hrabovské

¹⁸ Tamtéž, s. 118–119.

¹⁹ LINHART, F.: *Vlastivěda moravská. Místecký okres*. Brno 1915.

²⁰ Tamtéž, s. 94–95.

²¹ MENCL, V.: *Dřevěné kostelní stavby v zemích českých*. Praha 1927, s. 74, 76.

²² Tamtéž.

²³ Tamtéž, s. 74.

²⁴ KÖNIGOVÁ-KUDĚLKOVÁ, A.: *Soupis stavebních památek v Ostravském kraji*. In: *Slezský sborník* 51, 1953, s. 18–19.

²⁵ Tamtéž, s. 19.

²⁶ K životu a dílu JUDr. Bohuslava Bartoníka viz SLEPIČKA, M.: *Další významní hrabovští rodáci a osobnosti*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 327.

obecné školy Františka Bartoníka přezdívaného „ostravský Komenský“,²⁷ v nepublikovaném rukopise *Paskovské panství*,²⁸ dostupném například v Zemském archivu v Opavě, zaměřil místo architektury na podrobnou analýzu náboženských poměrů na paskovském panství s důrazem na církevní správu Hrabové a Paskova od 16. po 18. století. Bartoník v rukopise navazuje na moravskou církevní topografii Řehoře Wolného a v případě hrabovské i paskovské farnosti, k níž také řadu let Hrabová patřila jako filiální součást, zásadně prohlubuje její poznatky o období pobělohorské rekatolizace v 17. století včetně podrobného seznamu duchovních správců.²⁹ Bartoník se také poprvé podrobně věnuje zřízení hrabovské lokálie formálně spadající pod paskovskou farnost v letech 1780–1782 včetně osobnosti prvního lokálního kaplana Josefa Quinty.³⁰

K 700. výročí první písemné zmínky o Moravské Ostravě vyšla roku 1967 rozsáhlá kolektivní monografie *Dějiny Ostravy*, v níž v rámci dějin k Ostravě připojených obcí pojednává Karel Jiřík stručně i o existenci kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové a duchovní správě Hrabové od konce 16. po 18. století,³¹ přičemž informuje o roli moravskoostravského děkana zajišťujícího v Hrabové bohoslužby v první třetině 17. století.³² Ve druhém vydání zmíněné publikace *Dějiny Ostravy* roku 1993 zůstává rozsah informací stejný.³³ V roce 1980 se historik architektury Václav Mencl opět vrátil k tematice dřevěných kostelů. Publikoval rozsáhlou monografii *Lidová architektura v Československu*, v níž zařadil architekturu hrabovského kostela do první poloviny 16. století a všiml si gotických reziduí na této a podobných kostelních stavbách na Moravě a Slovensku.³⁴

Vůbec první publikace monografického typu zaměřená výhradně na zachycení historie městského obvodu Hrabová od jeho počátků *Sedm století obce Hrabová 1297–1997*³⁵ byla publikována ostravskými archiváři Antonínem Barcuchem a Evou Rohlovou až v roce 1997 v souvislosti s výročím Hrabové. Autoři se v ní logicky zaměřili na politické dějiny Hrabové od jejich počátků v 13. století až po rok 1997, přesto nezůstaly opomenuty ani

²⁷ Tamtéž, s. 325–326; SLEPIČKA, M.: „Ostravský Komenský“ František Bartoník se zasloužil o rozvoj vzdělanosti i hasičského sboru. In: Hrabovské listy, 2019, č. 3, s. 19.

²⁸ BARTONÍK, B.: *Paskovské panství*. Rukopis. Brno 1962, s. 100–110, viz ZAO, fond Sbirka rukopisů, inv. č. 90.

²⁹ Tamtéž, s. 102–105, viz ZAO, fond Sbirka rukopisů, inv. č. 90.

³⁰ Tamtéž, s. 110, viz ZAO, fond Sbirka rukopisů, inv. č. 90.

³¹ JIŘÍK, K.: *Dějiny připojených obcí*. In: JIŘÍK, K. – PITRONOVÁ, B. (eds.): *Dějiny Ostravy*. Vydáno k 700. výročí založení města. Ostrava 1967, s. 574–575.

³² Tamtéž, s. 574.

³³ JIŘÍK, K.: *Dějiny připojených obcí*. In: JIŘÍK, K. (ed.): *Dějiny Ostravy*. Ostrava 1993², s. 503.

³⁴ MENCL, V.: *Lidová architektura v Československu*. Praha 1980, s. 329.

³⁵ BARCUC, A. – ROHLOVÁ, E.: *Sedm století obce Hrabová 1297–1997*. Ostrava 1997.

základní dějiny hrabovského kostela sv. Kateřiny, kde autoři nejprve shrnuli nejstarší známé informace o hrabovské farnosti od druhé poloviny 16. století po 19. století,³⁶ aby pak přistoupili k líčení soupeření místní římskokatolické farnosti s Církví československou ve dvacátých letech 20. století.³⁷

O dva roky později v souvislosti s unikátní brněnskou výstavou *Od gotiky k renesanci* mapující gotické a renesanční umění na Moravě do roku 1550 sepsal heslo k hrabovskému kostelu historik architektury Dalibor Prix.³⁸ Ten se například domníval, že kostel vznikl nedlouho po provedené kolonizaci, avšak až po rozměření lánů a vzniků osídlení Hrabové, a pozastavil se nad nápisem o smrti hrabovského fojta Mikuláše z roku 1596.³⁹ Prix se stejně jako jeho předchůdci z řad historiků umění rovněž věnoval architektuře chrámu sv. Kateřiny a vyslovil se pro pozdější vznik sobot (ochozů) na jižní straně kostela a kolem věže v 17. či 18. století.⁴⁰

Následujícího roku 2000 sepsala během teologických studií na Cyrilometodějské teologické fakultě v Olomouci ročníkovou práci *Dějiny hrabovské farnosti* aktivní hrabovská farnice Pavla Pavlíková,⁴¹ v níž umně využila znalost prostředí hrabovské římskokatolické farnosti a za pomoci několika pramenů, především nejstarší dochované farní kroniky, se zaměřila na proměny hrabovské farnosti během 20. století; poprvé například zmínila prvního známého hrabovského rodáka Františka Nováčka, který se stal římskokatolickým knězem a slavil roku 1909 v Hrabové primiční mši.⁴² Poslední zaznamenaníhodnou práci vydanou před vyhořením hrabovského kostela (2002) sepsal roku 2001 Jaromír Polášek, který v poněkud kompilativní monografii *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska* shrnul na základě starší literatury všechny tehdy známé poznatky o architektuře dřevěného kostela a také o církevních dějinách Hrabové.⁴³ Mimo to, že se dopouští několika nepřesností (hrabovský kostel nebyl nikdy filiální součástí vratimovské farnosti, v Ostravském muzeu nejsou uloženy žádné sochy pocházející z hrabovského

³⁶ Tamtéž, s. 6–7, 12

³⁷ Tamtéž, s. 35–36.

³⁸ PRIX, D.: *Kostel sv. Kateřiny. Hrabová*. In: CHAMONIKOLA, K. (ed.): *Od Gotiky k renesanci. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400–1550*, IV. Opava. Brno 1999, s. 34–37.

³⁹ PRIX, D.: *Kostel*, s. 34.

⁴⁰ Tamtéž, s. 35.

⁴¹ PAVLÍKOVÁ, P.: *Dějiny hrabovské farnosti*. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, ročníková práce. Olomouc 2000.

⁴² Tamtéž, s. 3.

⁴³ POLÁŠEK, J.: *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín 2001, s. 174–180.

kostela⁴⁴), Polášek poprvé do literatury uvedl znění v zásadě nepravdivé ústně tradované lidové pověsti o přenesení hrabovského kostela z Metylovic.⁴⁵

Požár a následná obnova hrabovského dřevěného kostela v letech 2002–2004 zapříčinila vznik dvou krátkých článků reagujících na tuto situaci. V roce 2004 publikovala Kristýna Kolajová ve *Zprávách památkové péče* v rámci ankety o obnovách památek formou novostavby článek o kostele sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové,⁴⁶ kde pro odbornou veřejnost shrnula okolnosti požáru kostela a specifika jeho obnovy včetně nákladů a zhotovitelů novostavby kostela formou dobové kopie. O dva roky později (2006) autoři provedení moderního interiéru obnoveného kostela Marek Štěpán a René Vlasák zveřejnili v odborném časopise o architektuře *ERA21* článek *Interiér kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové*,⁴⁷ v němž se přes úvodní chybné vrocení vzniku i požáru chrámu autorsky vyjádřili ke konkrétním použitým motivům a na první pohled nejasným symbolickým prvkům umístěným v interiéru.⁴⁸

Historii hrabovského kostela se poté věnovaly také některé vysokoškolské seminární či bakalářské práce. Hrabovský rodák, farník a současný římskokatolický kněz Vladimír Pavlík⁴⁹ roku 2007 během studií katolické teologie vypracoval seminární práci *Počátky vzniku obce (farnosti) Hrabová*⁵⁰ a hrabovský občan Radim Staněk roku 2010 seminární práci *Kostel sv. Kateřiny*;⁵¹ obě práce však víceméně jen sumarizují dosavadní poznatky. To však neplatí pro magisterskou diplomovou práci *Mariánské kostely v Michálkovicích, Radvanicích a Hrabůvce (okolnosti vzniku farních obcí v předměstích Ostravy)* Pavla Březinského,⁵² jež se roku 2012 soustředila na vykreslení vzniku nových farností ve třech okrajových ostravských městských obvodech. Březinský v bakalářské práci navázal na brožuru vydanou při svěcení nového kostela v Hrabůvce roku 1910 a poměrně důkladně

⁴⁴ Tamtéž, s. 177, 180.

⁴⁵ Tamtéž, s. 180.

⁴⁶ KOLAJOVÁ, K.: *Kostel sv. Kateřiny – Ostrava-Hrabová*. In: *Zprávy památkové péče* 64, 2004, č. 5, s. 397.

⁴⁷ ŠTĚPÁN, M. – VLASÁK, R.: *Interiér kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové*. In: *ERA21* 6, 2006, č. 3, s. 38–41.

⁴⁸ Tamtéž, s. 39.

⁴⁹ Podrobný životopis R.D. Mgr. Vladimíra Pavlíka viz podkapitola 6.4. Duchovní pocházející z hrabovské farnosti.

⁵⁰ PAVLÍK, V.: *Počátky vzniku obce (farnosti) Hrabová*. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, seminární práce. Olomouc 2007.

⁵¹ STANĚK, R.: *Kostel sv. Kateřiny*. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, seminární práce. Olomouc 2010.

⁵² BŘEZINSKÝ, P.: *Mariánské kostely v Michálkovicích, Radvanicích a Hrabůvce (okolnosti vzniku farních obcí v předměstích Ostravy)*. Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, bakalářská práce. Ostrava 2012.

analyzoval okolnosti výstavby nového zděného kostela a zřízení nové farnosti v Hrabůvce,⁵³ která se vyčlenila z původní hrabovské farnosti.

Téhož roku 2012 vznikla na Ostravské univerzitě v Ostravě bakalářská práce Veroniky Zelinové *Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské – památka lidové architektury a její obnova po destrukci požárem*,⁵⁴ která se po čase opět soustředila na hrabovský chrám jako na primární objekt vědeckého zájmu. Autorka bakalářskou práci koncipovala především z uměleckohistorického hlediska, což se projevilo na struktuře práce a tematickém rozvržení kapitol, jež se soustředily primárně na architekturu hrabovského dřevěného kostela v kontextu lokace i vývoje dřevěné lidové sakrální architektury, zachycení okolností požáru a obnovy hrabovského kostela sv. Kateřiny.⁵⁵ Pro odlišné těžiště zájmu zůstala bohužel poněkud badatelsky stranou tematika dějin vyhořelého hrabovského kostela od 16. po konec 20. století a související badatelské okruhy, jako například širší dějiny hrabovské farnosti, církevní správy Hrabové či osobnosti duchovních správců; v práci nebyly využity žádné starší archivní prameny než z 20. století.⁵⁶ Naopak nepopiratelný přínos Veroniky Zelinové spočívá jasně v pečlivém zachycení obnovy dřevěného kostela po požáru pomocí metody vědecké rekonstrukce,⁵⁷ včetně analýzy stanoviska památkové péče.⁵⁸

Známý ostravský advokát, publicista a aktivní farník sousední vratimovské farnosti Petr Vrchlabský publikoval roku 2013 memoárovou a z části i polemickou monografii *S pamětí v zádech aneb Ostravské protimluvné – téměř historické – (ne)souvislosti* zaměřenou na vybrané aspekty historie města Ostravy a jejích mizejících památek.⁵⁹ Mezi zaniklými památkami zmínil Petr Vrchlabský i vzpomínky na hrabovský dřevěný kostel, k němuž měl osobní vztah i díky osobní účasti na jeho opravě na počátku osmdesátých let 20. století.⁶⁰ V publikaci byla zmíněna také pozoruhodná cesta obrazu s motivem kostela sv. Kateřiny od Josefa Drhy (1938), který se díky třem přátelům včetně Petra Vrchlabského stal trvalým mobiliářem obnoveného kostela.⁶¹ Až v roce 2014 byly

⁵³ Tamtéž, s. 26–36.

⁵⁴ ZELINOVÁ, V.: *Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské – památka lidové architektury a její obnova po destrukci požárem*. Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, bakalářská práce. Ostrava 2012.

⁵⁵ Tamtéž, s. 15–26, 38–47.

⁵⁶ Tamtéž, s. 29–32, 49–51.

⁵⁷ Tamtéž, s. 42–47.

⁵⁸ Tamtéž, s. 39–40.

⁵⁹ VRCHLABSKÝ, P.: *S pamětí v zádech aneb Ostravské protimluvné – téměř historické – (ne)souvislosti*. Ostrava 2013.

⁶⁰ Srov. tamtéž, s. 16–18.

⁶¹ Tamtéž, s. 19–23.

Hedvikou Sedláčkovou a Michalem Zezulou článkem *Archeologický výzkum při obnově kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové* publikovány závěry drobného záchranného archeologického výzkumu provedeného při odkrytí základového zdiva vyhořelého kostela v červnu 2003.⁶² Autoři se soustředili na popsání terénní situace včetně rozměrů a typu základového zdiva vyhořelého kostela,⁶³ stranou nebyly ponechány ani objevené archeologické nálezy – mince, soubory keramiky i skla ze 17., 18. a počátku 20. století.⁶⁴

V následujícím roce 2014 se hrabovský kostel zásluhou pracovnice Národního památkového ústavu Romany Rosové dočkal v monografii *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy* po delší době kvalitního zpracování celých stavebních dějin chrámu od 16. po začátek 21. století;⁶⁵ zúročily se v ní autorčiny dlouholeté zkušenosti s prováděním stavebně-historických průzkumů a zájem o problematiku regionálních dřevěných kostelů. Rosová shromáždila v poměrně rozsáhlé kapitole věnované hrabovskému kostelu, doprovázené axonometrickou projekcí a historickými i současnými velkoformátovými fotografiemi chrámu, názory mnoha autorů na stáří předmětné kostelní stavby,⁶⁶ aby bádání poprvé přinesla informace o provedeném dendrochronologickém datování i svá argumentačně podložená tvrzení o nejstarších počátcích hrabovské stavby,⁶⁷ které však v souvislosti s nově nalezenými a interpretovanými prameny již neodpovídají současnému stavu poznání.⁶⁸ Nezpochybnitelný přínos monografie představuje především zásadní informace o přistavění štenýřové věže k lodi kostela roku 1787⁶⁹ a množství podrobné faktografie k více či méně zásadním opravám hrabovského dřevěného kostela v 19. a 20. století,⁷⁰ včetně zachycení odpovědného přístupu prvních orgánů státní památkové péče v Rakousku-Uhersku i Československu.⁷¹

Informace shromážděné při stavebně-historickém průzkumu dějin hrabovského kostela využila Romana Rosová následujícího roku 2015 za pomoci Miroslava Lyska

⁶² SEDLÁČKOVÁ, H. – ZEZULA, M.: *Archeologický výzkum při obnově kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové*. In: Sborník Národního památkového ústavu v Ostravě, 2014, s. 144–149.

⁶³ Tamtéž, s. 145–147.

⁶⁴ Tamtéž, s. 147–149.

⁶⁵ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*. Ostrava 2014, s. 76–95.

⁶⁶ Tamtéž, s. 81–84.

⁶⁷ Tamtéž, s. 80–81, 83.

⁶⁸ Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii a dřevěné lidové architektuře kostela sv. Kateřiny Alexandrijské*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 172–173; SLEPIČKA, M. – SLEPIČKA, J.: *Z nejstarších pramenů k dějinám Hrabové z let 1267–1781*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 410–412; SAHEB, J.: *Dějiny Paskova*. Paskov 2017, s. 58–59.

⁶⁹ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 86.

⁷⁰ Tamtéž, s. 87–92.

⁷¹ Tamtéž, s. 89–90, 92–94.

v popularizující brožurě *Dřevěné kostely, kaple a zvoničky Těšínska a severovýchodní Moravy*,⁷² která ale jen stručně shrnula základní dějiny hrabovského kostela, a také za pomoci Martina Strakoše ve studii zveřejněné ve sborníku *Ostrava Jak fénix z popela... Historie a obnova památného dřevěného kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové*.⁷³ Ve studii byly zpočátku využity známé informace z výše zmíněné monografie,⁷⁴ ale za přínos je jistě možno považovat podrobnou snahu o zachycení požáru a následného procesu obnovy dřevěného kostela,⁷⁵ byť bohužel nebyly využity informace z tři roky staré bakalářské práce Veroniky Zelinové zabývající se stejným tématem.⁷⁶

V roce 2015, jenž byl pro bádání o hrabovském dřevěném kostele rokem mimořádně plodným, vznikla rovněž populárně-naučná vzpomínková publikace *Hrabová v období druhé světové války* hrabovských občanů Vladimíra Slavíka, Martina Slepíčka a Milana Slívy,⁷⁷ v níž byly publikovány informace o osudech hrabovského kostela při průchodu válečné fronty roku 1945 i některé unikátní vzpomínky hrabovských občanů na hrabovský chrám během druhé světové války.⁷⁸ Základní faktografii o hrabovském dřevěném kostele, byť zatíženou některými omyly starší literatury, přineslo také heslo v rozsáhlé popularizující monografii Karla Kuči *Dřevěné a polodřevěné kostely, kaple a zvonice České republiky*.⁷⁹

Ke konci téhož roku 2015 byla hrabovským občanem, aktivním farníkem a studentem Ostravské univerzity Martinem Slepíčkou s podporou Římskokatolické farnosti Ostrava-Hrabová a statutárního města Ostravy – městského obvodu Hrabová publikována první ucelená monografie *Kostel svaté Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové*,⁸⁰ která znamenala poměrně výrazný krok v posunu bádání o dějinách hrabovského dřevěného kostela. V monografii je patrný autorův osobní zájem o problematiku a také specifické možnosti, jichž se mu jakožto historikovi vzešlému z místa výzkumu dostalo; to se projevilo například na úzké spolupráci s místní farností a městským obvodem, četném využití metod orální historie a získání soukromých materiálů či historických fotografií od

⁷² ROSOVÁ, R. – LYSEK, M.: *Dřevěné kostely, kaple a zvoničky Těšínska a severovýchodní Moravy*. Paskov 2015, s. 10.

⁷³ ROSOVÁ, R. – STRAKOŠ, M.: *Jak fénix z popela... Historie a obnova památného dřevěného kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové*. In: Ostrava 29. Sborník příspěvků k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska, 2015, s. 293–317.

⁷⁴ Tamtéž, s. 293–305. Srov. ROSOVÁ, Romana. *Dřevěné kostely*, s. 77–95.

⁷⁵ ROSOVÁ, R. – STRAKOŠ, M.: *Jak fénix*, s. 306–310.

⁷⁶ Srov. ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 39–47.

⁷⁷ SLAVÍK, V. – SLEPIČKA, M. – SLÍVA, M.: *Hrabová v období druhé světové války*. Ostrava 2015.

⁷⁸ Tamtéž, s. 12–14, 27, 36, 38, 40, 46, 52.

⁷⁹ KUČA, K.: *Dřevěné a polodřevěné kostely, kaple a zvonice České republiky*. Praha 2015, s. 509–512.

⁸⁰ SLEPIČKA, M.: *Kostel*, s. 13–120.

hrabovských farníků i občanů. Přínosem publikace byla jistě analýza a interpretace několika listů a listin v dosud nepublikovaném přesném znění z 16.–18. století,⁸¹ které pomohly s periodizací dějin hrabovské církevní správy a poznáním proměn hrabovské farnosti. Monografie se také umně vypořádala s analýzou uměleckého vybavení vyhořelého i obnoveného kostela či za pomoci metod orální historie, dobového tisku či jiných písemných pramenů zachytila události požáru kostela a jeho obnovy v letech 2002–2004 včetně většího počtu dosud zcela neznámých skutečností vzešlých z osobní znalosti dané situace.⁸² Slepíčka se v monografii rovněž poprvé zabýval patrociniem kostela a jeho symboly či přinesl základní životopisné informace o hrabovských duchovních správcích a výpomocných duchovních.⁸³

Vydání Slepíčkovy monografie o hrabovském dřevěném kostele sv. Kateřiny vyvolalo ohlas u široké i odborné veřejnosti – roku 2016 vyšly v odborných historických časopisech recenze Jana Saheba a Marka Skupiena.⁸⁴ Oba historici věnující se církevním dějinám dali mimo jiné dalšímu bádání o hrabovském dřevěném kostele několik doporučení. Jan Saheb navrhol věnovat se obšírnějšímu zpracování dějin hrabovské farnosti,⁸⁵ Marek Skupien zase doporučil blíže se zabývat beneficiálními a zádušními příjmy i pozemky či lépe analyzovat období rekatolizace a zrušení hrabovské farnosti v 17. století.⁸⁶

V roce 2017 byla péčí statutárního města Ostravy – městského obvodu Hrabová vydána více než pětisetstránková kolektivní monografie *Historie obce Hrabová*, v níž nemohla chybět kapitola k jediné hrabovské nemovité kulturní památce,⁸⁷ kostelu sv. Kateřiny Alexandrijské, které se ujal editor kolektivní monografie a autor dříve zmíněné publikace o hrabovském kostele Martin Slepíčka. Hlavní přínos dané kapitoly mimo podrobné analýzy dosavadní faktografie spočíval v nalezení první nepřímé písemné zmínky o hrabovském kostele z roku 1534,⁸⁸ záznamu o podacím právu k hrabovskému kostelu v držení paskovského mana olomouckého biskupství, a také v podrobném zachycení nikdy nerealizovaných snah o výstavbu nového hrabovského zděného farního kostela v 19. a 20. století.⁸⁹ Monografie *Dějiny Paskova* Jana Saheba, vydaná v přibližně stejné době na

⁸¹ Tamtéž, s. 32–35, 39–40.

⁸² Tamtéž, s. 56–89.

⁸³ Tamtéž, s. 90–102.

⁸⁴ SAHEB, J. (rec.): *Martin*, s. 108–110; SKUPIEN, M. (rec.): *Martin*, s. 193–195.

⁸⁵ SAHEB, J. (rec.): *Martin*, s. 110.

⁸⁶ SKUPIEN, M. (rec.): *Martin*, s. 194.

⁸⁷ SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 172–194.

⁸⁸ Tamtéž, s. 172–173.

⁸⁹ Tamtéž, s. 181–184.

sklonku léta 2017, se primárně nezabývala hrabovským kostelem, přesto v rámci dějin svobodného paskovského panství na několika místech pojednávala o společných církevních dějinách Paskova a Hrabové, protože paskovští faráři v 17. a 18. století vykonávali duchovní správu hrabovského filiálního kostela sv. Kateřiny. Saheb v publikaci dobře analyzoval rekatolizační poměry na paskovském panství a tehdejší obtížné vykonávání duchovní správy hrabovské a paskovské farnosti;⁹⁰ přínosem bylo také podrobné zdokumentování náboženského života Paskova v letech 1645–1848.⁹¹

K výzkumu hrabovského kostela se roku 2017 vrátila i Romana Rosová, která porovnávala z pohledu památkových hodnot tři vyhořelé severomoravské a slezské dřevěné kostely v Gutech, Tiché a Hrabové.⁹² Romana Rosová na počátku roku 2018 na Filozofické fakultě Ostravské univerzity úspěšně obhájila dizertační práci *Dřevěné kostely na Těšínsku a jejich kulturně-historický kontext*.⁹³ Autorka v rozsáhlé a kulturněhistorickým přístupem obdivuhodné práci umně využila dlouholetého širokého výzkumu nejen ke své tři roky staré již dříve zmiňované monografii na podobné téma,⁹⁴ snažila se odpovědět na otázky týkající se nápisů umístěných v kostele a dala je do souvislosti s pohřební funkcí chrámu.⁹⁵ Je však škoda, že do práce již nebyly zařazeny nejnovější poznatky o hrabovském kostele včetně nově nalezených a interpretovaných pramenů, publikované v kolektivní monografii *Historie obce Hrabová a Dějiny Paskova*,⁹⁶ které byly vydány na přelomu srpna a září roku 2017 a jež změnily pohled na nejstarší dějiny hrabovského dřevěného kostela a jeho předpokládanou výstavbu.

Recentní bádání o hrabovském dřevěném kostele uzavřela monografie v té době již doktoranda Katedry historie Filozofické fakulty Ostravské univerzity Martina Slepíčky *Hrabová v čase první světové války a formování samostatného Československa 1914–1919* vydaná říjnu roku 2018.⁹⁷ Těžištěm Slepíčkovy monografie byla analýza dějin Hrabové v pohnutých časech první světové války a vzniku nového československého státu, neopomněl se však věnovat také událostem spjatým s životem hrabovské farnosti za války

⁹⁰ SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 113–114.

⁹¹ Tamtéž, s. 246–258.

⁹² ROSOVÁ, R.: *Guty – Tichá – Hrabová. Proměna vnímání památkových hodnot a přístupů k obnově dřevěných kostelů*. In: *Těšínsko* 60, 2017, č. 2, s. 3–12.

⁹³ TÁŽ: *Dřevěné kostely na Těšínsku a jejich kulturně-historický kontext*. Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, dizertační práce. Ostrava 2017.

⁹⁴ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 76–95.

⁹⁵ Tamtéž, s. 57–58.

⁹⁶ Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 172–174; SLEPIČKA, M. – SLEPIČKA, J.: *Z nejstarších pramenů*, s. 410–413, 416–417; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 58–59, 69, 75, 87–88, 113–114.

⁹⁷ SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války a formování samostatného Československa 1914–1919*. Ostrava 2018.

včetně zřízení lazaretu pro zraněné vojáky v prostorách fary či životním peripetiím hrabovského faráře Josefa Řezáče.⁹⁸

⁹⁸ Tamtéž, s. 48–52, 66–67.

2 Z DĚJIN OBCE HRABOVÁ

Historie současného ostravského městského obvodu Hrabová je poměrně bohatá, což dokazuje osm staletí existence Hrabové jakožto venkovského zemědělského a později příměstského sídla ležícího na severovýchodní Moravě při hranici s historickým územím Těšínska. Podrobné dějiny této lokality již byly zásluhou autora a dalších ostravských historiků s osobním či profesním vztahem k obci důkladně zpracovány v letech 2015 až 2018.⁹⁹ Důležitou roli v tom nepochybně sehrála vstřícnost politického vedení městského obvodu Hrabová. V této práci zaměřené na širší pojetí dějin hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské nemá v zásadě smysl opakovat základní souhrn politických dějin Hrabové, i ten byl koneckonců s využitím nejnovějších poznatků již vytvořen.¹⁰⁰ V následujícím textu se budu zabývat základními tendencemi dějinného vývoje Hrabové a budu se převážně věnovat přelomovým lokálním událostem a fenoménům, které mají určitý dopad na život hrabovských občanů a obecní pospolitost i v současnosti.

Vzhledem k absenci písemných či archeologických pramenů není možno přesně říci, kdy byla Hrabová jako venkovská zemědělská ves založena. K lokaci nejpravděpodobněji došlo někdy v průběhu dvacátých či třicátých let 13. století za episkopátu olomouckého biskupa Roberta Angličana (biskupem 1201–1240). Biskup Robert jako hlavní spojenec českého krále Přemysla Otakara I. získal na Moravě silný vliv a podílel se na kolonizaci a zisku hmotných statků olomouckého biskupství na severní Moravě (Osoblažsko) a dokonce i na severovýchodní Moravě (Ostravsko),¹⁰¹ jak nepřímo dokládá známý testament olomouckého biskupa Bruna ze Schauenburku z 29. listopadu roku 1267.¹⁰² Právě v něm se nalézá zmínka o vesnici *Grabowe*, kterou recentní historické bádání za pomoci nových interpretací opětovně spojilo s Hrabovou.¹⁰³ Hrabová pojmenovaná patrně osadníky domácího původu dle staročeského označení pro strom habr (*hrab*) náležela od

⁹⁹ SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války a formování samostatného Československa 1914–1919*. Ostrava 2018; SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017; SLEPIČKA, M.: *Kostel svaté Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové*. Ostrava 2015; SLAVÍK, V. – SLEPIČKA, M. – SLÍVA, M.: *Hrabová v období druhé světové války*. Ostrava 2015.

¹⁰⁰ SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války*, s. 8–24, 121–129.

¹⁰¹ ANTONÍN, R.: *Ostrava středověká. Poddanské město v politickém vývoji vrcholného středověku*. In: PRZYBYLOVÁ, B. (red.): Ostrava. Počátky a vývoj středověkého města. Ostrava 2017, s. 18–19.

¹⁰² Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc (ZAO, pob. Ol.), fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 788, sign. CIA9; PSÍK, R.: *1267 závět' Bruna ze Schauenburku, olomouckého biskupa*. In: PRZYBYLOVÁ, B. (red.): Ostrava. Počátky a vývoj středověkého města. Ostrava 2017, s. 12; ANTONÍN, R.: *Ostrava*, s. 19–21.

¹⁰³ Srov. odkazy na prameny a hojnou literaturu k tématu v SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války*, s. 8–10.

svého založení k přímým statkům olomouckého biskupství a byla za biskupa Bruna převedena na emfyteutické právo, což se projevilo dědičným nájmem půdy usedlých obyvatel.¹⁰⁴

V roce 1297 má původ zdánlivě nelogická přítomnost malé části území dnešního městského obvodu Hrabová za řekou Ostravicí, která byla od dohody mezi českým králem Přemyslem Otakarem II. a opolským knížetem Vladislavem na sněmu v Opole roku 1256 hranicí tehdejšího českého státu,¹⁰⁵ respektive hranicí mezi Moravou a Slezskem. V roce 1297 totiž Hrabovou zasáhla povodeň, která zapříčinila změnu toku řeky Ostravice. Hrabovská pole i lesy v držení olomouckého biskupství, na nichž hospodařili hrabovští rolníci odevzdávající každoroční díl úrody patrně přímo poddanskému městu olomouckého biskupství Moravské Ostravě, se náhle ocitly za hraniční řekou Ostravicí. To zapříčinilo osobní intervenci olomouckého biskupa Dětricha z Hradce a jeho dohodu s Měškem I. Těšínským o úpravě hranic a návratu držby pozemků za řekou do rukou olomouckého biskupství,¹⁰⁶ respektive hrabovských rolníků, kteří od té doby hospodařili také na hrabovském Závodí. Tak získala Hrabová část katastrálního území za řekou Ostravicí, jehož velikost se sice v průběhu let po častých povodních a částečném přičlenění k Vratimovu (1957) měnila,¹⁰⁷ avšak tento stav přetrval. Dodávám jen, že hrabovské pozemky za jinak hraniční řekou stále náležely k Moravě a ne ke Slezsku, jak o tom svědčí například nejstarší podrobné mapy Hrabové z 18. století zachycující tok řeky Ostravice.¹⁰⁸

Další vývoj přisoudil Hrabové, po kratší epizodě drobného samostatného léna olomouckého biskupství, roli v rámci většího správního celku. Od závěru 14. století se Hrabová postupně zařadila do stálého svazku paskovského léna olomouckého biskupství, kde roli manského sídla hrál o něco větší sousední Paskov. Po velkou část pozdního středověku ovládal paskovské léno manský rod Wolfenberků; od závěru 15. století došlo k poměrně častému střídání držitelů paskovského léna, které se z lenního svazku k olomouckému biskupství vyvázalo v roce 1538 a stalo se alodním paskovským panstvím,

¹⁰⁴ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 788, sign. CIa9; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, sign. EIa4, inv. č. 939; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, sign. EIa3, inv. č. 938; SLEPIČKA, M.: *Z nejstarších dějin Hrabové do roku 1538*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 11–12, 14–15.

¹⁰⁵ Srov. SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 21–22.

¹⁰⁶ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 938, sign. EIa3; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 939, sign. EIa4.

¹⁰⁷ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 971, sign. EIb9; Zemský archiv v Opavě (ZAO), fond Krajský národní výbor Ostrava, inv. č. 5021, kart. II 21.

¹⁰⁸ Viz např. ZAO, fond Královský úřad Opava, inv. č. 1304, sign. 22/3, kart. 858; Archiv města Ostravy (AMO), fond Sběrka map a plánů, inv. č. 1678.

v němž Hrabová hrála úlohu zemědělské vsi s druhým největším počtem gruntovních usedlostí.¹⁰⁹

Na dobu poměrně dlouhé držby paskovského léna olomouckého biskupství manským rodem Wolfenberků (1392–1484) již v Hrabové neupomíná takřka nic. Výjimkou je pojmenování krátké ulice „Joštova“ situované ve středu obce, které dle závěrů recentního toponomastického bádání neupomíná na moravského markraběte Jošta Lucemburského, nýbrž na držitele Hrabové z konce 14. století, biskupského maršálka a hukvaldského hejtmana Jošta staršího z Wolfenberku.¹¹⁰

Nepoměrně výraznější stopu zanechali v Hrabové příslušníci rodu Černohorských z Boskovic, kteří sice ovládali Hrabovou jen 23 let na přelomu 15. a 16. století, avšak právě s nimi jsou spojeny počátky vrchnostenského podnikání a spolu s tím i rozvoje Hrabové a životní úroveň hrabovských obyvatel. Z 12. září roku 1499 totiž pochází první písemná zmínka o hrabovském hospodářském dvoře a mlýně.¹¹¹ Domnívám se, že za jejich vznikem pravděpodobně stál ambiciózní a bohatý zástavní pán hukvaldského panství Beneš mladší Černohorský z Boskovic, jenž se společně s bratrem Dobešem dopustil nepřátelského převzetí paskovského léna včetně užití vojenské síly a vysokých konexí u krále Matyáše Korvína a administrátora olomouckého biskupství Jana Filipce z Prostějova.¹¹²

Beneš mladší Černohorský z Boskovic, držící v letech 1493–1507 samostatně paskovské léno včetně Hrabové, si jistě byl vědom dobových tendencí rozvoje podnikání šlechty a disponoval značným kapitálem k výstavbě a zahájení provozu hrabovského hospodářského dvora, který choval v poměrně značných počtech všechna obvyklá hospodářská zvířata a hospodařil na vrchnostenských rolích a loukách.¹¹³ V podobě Lyčkova statku slouží dodnes již přes 520 let stejnému účelu, dokonce je dle prvních map

¹⁰⁹ Srov. SLEPIČKA, M.: *Z nejstarších dějin*, s. 16–24; RADIMSKÝ, J.: *Berňová registra moravská z první poloviny 16. století*. In: Časopis Matice moravské 76, 1957, č. 3–4, s. 336.

¹¹⁰ VACULÍK, D.: *Urbanonymie vybraných měst Moravy a Slezska (její vznik, vývoj, systém a klasifikace)*. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, dizertační práce. Brno 2014, s. 229; SLEPIČKA, J.: *Místní jména v Hrabové*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 380.

¹¹¹ Moravský zemský archiv v Brně (MZA), fond G2 Nová sbírka, inv. č. 293 (fotokopie).

¹¹² Srov. SLEPIČKA, M.: *Z nejstarších dějin*, s. 16; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 39–50; SAHEB, J.: *Kauza obležení paskovské tvrze v roce 1484. Beneš a Dobeš Černohorští z Boskovic v zápase o lenní statek Paskov*. In: Těšínsko 60, 2017, č. 1, s. 1–14.

¹¹³ K panskému hospodářskému dvoru (Lyčkově statku) v Hrabové nejnověji SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty a drobná sakrální architektura*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 222–223; SLEPIČKA, M.: *Lyčkův statek má své kořeny ve středověku. Přípomínka 520. výročí první písemné zmínky o hrabovském statku*. In: Hrabovské listy, 2019, č. 6, s. 19.

patrná již po staletí stejná přibližná dispozice statku ve tvaru písmene „U“.¹¹⁴ Beneš stál patrně také za vznikem hrabovského mlýna ležícího na uměle vybudovaném mlýnském náhonu napájeném z řeky Ostravice, který se až do roku 1951 podílel na zajišťování obživy občanů Hrabové a okolních obcí. Přestože mlýn v roce 1975 podlehl demolici,¹¹⁵ na jeho činnost symbolicky roku 2018 navázal přírodní park Hrabovjanka, v němž lze spatřit původní mlýnský kámen i zbytky základů mlýna na břehu přilehlého potoka Zyf.¹¹⁶

Život obyvatel Hrabové od sklonku středověku po 19. století určovaly dva důležité fenomény – dřevěný kostel sv. Kateřiny Alexandrijské a uměle vybudovaná soustava periodicky naplňovaných hrabovských rybníků. První z nich je ústředním předmětem zájmu této práce. Problematika hrabovských rybníků, případně celé paskovské rybníční soustavy zahrnující Paskov, Hrabovou a Hrabůvku, však dosud čeká (přes vydání několika nedávných monografií o Hrabové či Paskovu) na systematické zpracování formou úzce zaměřené studie. Proto se nyní pokusím nastínit základní informace o tomto krajině-společenském fenoménu.

Vzhledem k nedochovaným pramenům nelze přesně určit dobu vzniku prvních hrabovských rybníků. Myslím si, že za prvotní myšlenkou na jejich výstavbu stál již dříve zmíněný Beneš mladší Černoorský z Boskovic, neboť dřívější držitelé paskovského léna olomouckého biskupství nedisponovali dostatečným kapitálem pro jejich výstavbu, jež jde opět ruku v ruce s rozvojem podnikání šlechty. Tomu odpovídá i nejstarší písemná zmínka o prvním rybníku přítomném na území paskovského léna ke 12. září roku 1499.¹¹⁷ Je jisté, že na aktivity Černoorského navázali Jan mladší a Bartoloměj ze Žerotína, kteří směle pokračovali ve výstavbě dalších rybníků. Pravděpodobně již za jejich držby Hrabové vznikla většina z rozměrných vrchnostenských rybníků, a to včetně největšího rybníka paskovské rybníční soustavy Pilíku (doložen 1533), který se nacházel na jižním konci Hrabové na hranici s Paskovem.¹¹⁸ Byť byl rybník Pilík vysušen během první světové války, v roce 1960 na něm byly vytvořeny nádrže pro praní uhlí z nedalekého Dolu

¹¹⁴ AMO, fond Sbirka map a plánů, inv. č. 1678; AMO, fond Sbirka map a plánů, inv. č. 1460, AMO, fond Sbirka map a plánů, inv. č. 1461.

¹¹⁵ K hrabovskému mlýnu podrobně SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 221–222.

¹¹⁶ K názvům hrabovských potoků Zyf, Červenec (Šídlovecký potok), Ščučí a mlýnskému náhonu viz SLEPIČKA, J.: *Místní jména*, s. 367–369, 373–375.

¹¹⁷ MZA, fond G2 Nová sbírka, inv. č. 293 (fotokopie).

¹¹⁸ SLEPIČKA, M.: *Z nejstarších dějin*, s. 23; HURT, R.: *Dějiny rybníkářství na Moravě a ve Slezsku, I díl*. Ostrava 1960, s. 80, 97.

Paskov,¹¹⁹ jež v krajině přetrvaly do současnosti i přes zastavení činnosti firmy Ostravsko-karvinské doly.

V budování rybníků jistě pokračovali i další držitelé paskovského léna a panství – Ladislav z Kadaně, Jan Skála z Doubravky a Hradiště a moravský zemský hejtman Jan z Pernštejna, proto již před polovinou 16. století byla zřejmě základní rybníční síť tvořená panskými rybníky hotova. Snad brzy poté se k nim přidalo i 54 selských rybníků.¹²⁰ Hrabovské rybníky byly periodicky vypouštěny a zase napouštěny. V hluchých obdobích se na ploše rybníků pěstovaly běžné obiloviny. Na konci 17. století se panské rybníky rozprostíraly na ploše 148 hektarů a výnos držitele paskovského panství činil 404 zlaté a 20 krejcarů, plocha a výnos selských rybníků byly zhruba poloviční.¹²¹

V rybnících se primárně chovali kapři, ale na trhy v Moravské Ostravě putovali z Hrabové spolu s nimi i jiné druhy ryb, například štiky, líni či okouni. Od začátku 20. století začaly být rybníky postupně vypouštěny a přeměnily se v ornou půdu, protože rybníky bylo těžké udržovat a trhy zaplavilo maso ze zahraničních mořských ryb.¹²² Zaniklé rybníky však přesto zůstaly v kolektivní paměti hrabovských občanů. Na jejich bývalé rozloze se nachází významný krajinný prvek „Na rybnících“ s omezením výstavby sloužící k rekreaci občanů, nelze opomenout ani fakt, že se místní rybníky staly vděčným objektem básní nejznámějšího hrabovského rodáka básníka Viléma Závady a slezského barda Petra Bezruče.¹²³ Na existenci hrabovských rybníků a jejich povědomí mezi občany však mají dozajista největší vliv početné místní názvy. Po panském rybníku Šídlovec bylo pojmenováno celé sídliště „Šídlovec“ se zastávkou městské hromadné dopravy, seskupení rodinných domů a rodiště známého ostravského historika Lumíra Dokoupila nese název „Břehy“, přičemž jej lemují ulice „Pod Břehy“. Nelze opomenout ani ulice pojmenované po jménech bývalých rybníků „K Pilíkům“, „Krašická“, „Na Hurtě“, „Na Janošku“ a „Na Šajaru“.¹²⁴

¹¹⁹ SLEPIČKA, J.: *Místní jména*, s. 371.

¹²⁰ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 19 (v případě hrabovské obecní kroniky je citováno jedinečné stránkování psané tužkou dole uprostřed); SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války*, s. 14–15; BARCUC, A. – ROHLOVÁ, E.: *Sedm století*, s. 10.

¹²¹ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 1; SLEPIČKA, M. – SLEPIČKA, J.: *Hrabovské rybníky jsou součástí dějin naší obce: chovali se v nich kapři, štiky, líni, okouni i úhoři*. In: Hrabovské listy, 2016, č. 5, s. 8.

¹²² Tamtéž, s. 9.

¹²³ Srov. MÁLKOVÁ, I.: *Hrabovský básník Vilém Závada*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 312, 315; SLEPIČKA, M.: *Kostel*, s. 2.

¹²⁴ Srov. katalog místních jmen v SLEPIČKA, J.: *Místní jména*, s. 365–393.

Hrabová zůstala až do revoluce v letech 1848–1849 trvalou součástí paskovského panství, kde Hrabované žili v pozici prostých poddaných s robotní povinností vůči držitelům paskovského panství, již se poměrně často měnili.¹²⁵ Jen málo obyvatel Hrabové přitom dosáhlo na některou z výsad. Zvláštní postavení měli hrabovští fojtové z rodu Cholewů, kteří zastávali pozici zástupců vrchnosti ve vsi, s níž byly spojeny výsady nižších platů odváděných vrchnosti, právo i povinnost šenkovat pouze panské pivo a kořalku či chovat panského chrta.¹²⁶ V obci byl přítomen také rod svobodného sedláka Jana Žáčka, který byl osobně a majetkově svobodný, přesto i on měl dle privilegia vydaného roku 1694 několik povinností včetně odvádění peněžního platu či povinnosti chovat panského chrta.¹²⁷ Jistého snížení povinných robot a platů dosáhl také poddaný sedlák Kašpar Žáček.¹²⁸ Dobu před polovinou 19. století již v Hrabové připomíná jen několik staveb, budova fary vystavěné v letech 1780–1781, klasicistní kříž z roku 1792 a terénní vyvýšenina Prašivka, na níž měla být zbudována polní tvrz generála Ernsta Gideona von Laudona.¹²⁹

Po vzniku obecních samospráv v rakouském císařství roku 1850 byla zřízena samosprávná obec Hrabová s volenými orgány obce. Její charakter se ve druhé polovině 19. století začal v návaznosti na obecné procesy industrializace, urbanizace a modernizace pomalu měnit a Hrabová se stávala z ryze zemědělské vsi obcí příměstskou. S tím souvisel i vysoký nárůst populace, kdy se v letech 1880–1910 počet obyvatel Hrabové více než zdvojnásobil na číslo 2211.¹³⁰ Omezený půdní fond katastru Hrabové neposkytoval možnost obživy zemědělstvím tak vysokému počtu obyvatel, který navíc až do druhé světové války nadále narůstal; většina průřezschopného obyvatelstva, domkářů, bezzemků a jiných se tak začala věnovat dělnickým a hornickým profesím v průmyslových podnicích, nejvíce pak v průmyslovém kolosu habsburské monarchie vítkovických železárnách, vzdálených od severní hranice obce jen necelé čtyři kilometry.¹³¹

¹²⁵ K poddanským povinnostem Hrabovanů viz SAHEB, J.: *Hrabová součástí paskovského panství v letech 1538–1850*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 46–47.

¹²⁶ Srov. SLEPIČKA, M. – SLEPIČKA, J.: *Z nejstarších pramenů*, s. 417–418.

¹²⁷ Tamtéž, s. 418–419.

¹²⁸ Tamtéž, s. 420.

¹²⁹ O faře a kříži bude blíže pojednáno v podkapitole 4.7 Další církevní stavby a sakrální památky v Hrabové. K působení generála Laudona v Hrabové viz AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 60.

¹³⁰ DOKOUPIL, L.: *Obyvatelstvo Hrabové od josefínských reforem do 1. světové války*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 275.

¹³¹ Srov. SEĎA, R.: *Hrabová po ustanovení obecní samosprávy do roku 1918*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 68; BARCUC, A. – ROHLOVÁ, E.: *Sedm století*, s. 14.

Život obyvatel Hrabové před vypuknutím první světové války lze charakterizovat jako zjevně spokojený, plnohodnotný a bez národnostních vášní, protože v Hrabové žilo takřka homogenní obyvatelstvo české národnosti. Výjimku představovalo jen asi několik desítek občanů německé národnosti užívajících mateřský německý jazyk a organizovaných ve spolcích *Verband der Eisen- und Metallarbeiter Österreichs* a *Deutscher Schulverein*,¹³² kteří však dle všeho žili v relativním souladu s ostatními obyvateli obce.

Mezi nejvýraznější osobnosti obce přelomu 19. a 20. století jistě patřili nadučitel hrabovské obecné školy František Bartoník,¹³³ který se zasloužil o výstavbu dvou nových školních budov v letech 1885 a 1904, a hrabovský starosta Ludvík Staněk,¹³⁴ horlivý podporovatel českého národnostního hnutí na Ostravsku a předseda sboru starostů moravskoostravského politického okresu. Obě osobnosti měli zásadní podíl na založení a aktivním životě mnoha z celkem 17 hrabovských českých předválečných spolků.¹³⁵ Právě v této době byl položen základ moderní Hrabové. I v současnosti jsou stovky hrabovských občanů členy starých spolků Sboru dobrovolných hasičů v Hrabové (založen 1896) a TJ Sokol Hrabová (založen 1908). Dodnes stojí budova tzv. Staré školy zbudovaná roku 1885 zásluhou Františka Bartoníka v sousedství hrabovské římskokatolické fary, v níž stále probíhá školní vyučování v rámci soukromé logopedické základní školy; naopak v budově tzv. Nové školy postavené roku 1904 dnes sídlí Úřad městského obvodu Hrabová.¹³⁶

Právě v budově tzv. Nové školy společně s místností na hrabovské faře sídlil na začátku první světové války lazaret pro raněné rakousko-uherské vojáky, jenž přestal fungovat v březnu roku 1915. První světová válka znamenala pro běžné občany Hrabové, stejně jako po celé habsburské monarchii, těžká léta s nedostatkem základních potravin, nemluvě o konci kulturně společenského vyžití; v první světové válce padlo v rakousko-uherské armádě a československých legiích 43 známých Hrabovanů.¹³⁷ Ke konci první světové války byl 28. října 1918 vyhlášen samostatný československý stát, o informování se

¹³² SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války*, s. 31–32.

¹³³ K osobnosti Františka Bartoníka nejnověji viz SLEPIČKA, M. – SEĎA, R.: *Bartoník. Rodina učitelů a právníků*. In: DOKOUPIL, L. (red.): *Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Supplementum č. 4*. Ostrava 2018, s. 20–21.

¹³⁴ K Ludvíku Staňkovi nejnověji viz SLEPIČKA, M.: *Staněk, Ludvík, starosta, organizátor kult. života*. In: DOKOUPIL, L. (red.): *Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Supplementum č. 4*. Ostrava 2018, s. 167.

¹³⁵ Srov. přehled hrabovských spolků v SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie*, s. 441–442.

¹³⁶ Ke starým hrabovským školním budovám viz SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 217–218, 230.

¹³⁷ SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války*, s. 48–61, 79–81.

zasloužil hrabovský starosta Antonín Adámek.¹³⁸ Na tuto událost v Hrabové navázaly v říjnu 2018 vzpomínkové akce v režii městského obvodu, v jejichž rámci došlo k vydání výroční publikace; před budovou Úřadu městského obvodu Hrabová byl také zasazen pamětní strom s deskou připomínající vznik Československa.¹³⁹

Období první Československé republiky přineslo další rozvoj Hrabové, především pokud šlo o politické a spolkové činnosti.¹⁴⁰ Na území městského obvodu Hrabová jsou dodnes patrné živé připomínky tohoto krátkého období na několika stavbách a místních drobných památkách. Hrabovští dobrovolní hasiči úspěšně rozvíjeli svou činnost, což dokládá výstavba nové moderní kapacitní zděné hasičské zbrojnice, jež byla slavnostně otevřena 14. září roku 1924 za účasti početného zástupu občanů.¹⁴¹ Hasičská zbrojnice stále slouží svému účelu a jedná se o živé centrum spolkového života v Hrabové. Z dvacátých let 20. století přetrval také pomník mistra Jana Husa nalézající se v sousedství starého kříže z roku 1792 na křižovatce ulic Paskovská a Jestřábského.¹⁴²

Ani německá okupace a druhá světová válka nic nezměnila na odhodlání hrabovských obyvatel, jak o tom svědčí nejen poměrně početné zastoupení v domácím protinacistickém odboji v rámci buněk odbojových organizací Obrana národa a Komunistické strany Československa,¹⁴³ ale také vzpomínky občanů na druhou světovou válku zachycené při vzniku výroční populárně-naučné publikace *Hrabová v období druhé světové války*.¹⁴⁴ Přesto druhá světová válka natrvalo změnila tvář obce, ani ne tak smrtí 22 známých hrabovských domácích a zahraničních odbojářů či jedinou Hrabovankou s židovským původem,¹⁴⁵ jako výstavbou dělnické a úřednické kolonie Šídlovec, která vznikla na severu obce na místě bývalého rybníka stejného jména. První etapa výstavby Šídlovce vystavěného ve stylu německého *Heimatstil* byla dokončena roku 1942 a trvale proměnila ráz Hrabové doposud tvořené jen zástavbou rodinného typu. Hrabová tak po přičlenění k Moravské Ostravě roku 1941 získala své jediné sídliště, což zapříčinilo výrazný nárůst

¹³⁸ Tamtéž, s. 64.

¹³⁹ ŠUPČÍK, I.: *Křest knihy Martina Slepíčky o Hrabové v době první světové války*. In: Hrabovské listy, 2018, č. 6, s. 4; ŽIŽKA, P.: *Občané si připomněli sto let Československa*. In: Hrabovské listy, 2018, č. 6, s. 3.

¹⁴⁰ Dobu první Československé republiky v Hrabové podrobně zpracoval Antonín Barcuch, viz BARCUCH, A.: *Hrabová v éře první republiky (1918–1938)*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 77–115.

¹⁴¹ SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 221.

¹⁴² Tamtéž, s. 224–225.

¹⁴³ Přehled známých hrabovských členů odboje viz SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie*, s. 452–453.

¹⁴⁴ SLAVÍK, V. – SLEPIČKA, M. – SLÍVA, M.: *Hrabová*, s. 16–62.

¹⁴⁵ K hrabovským obětem druhé světové války viz SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie*, s. 449–451.

počtu obyvatel až na maximální počet 5051 (1955), ten byl však dílem dokončení druhé etapy výstavby Šídlovce roku 1949.¹⁴⁶

Hrabová prošla po druhé světové válce složitým správním vývojem, na němž se podepsalo i převzetí moci v Československu Komunistickou stranou Československa. V Hrabové bylo nejméně 12 občanů odsouzeno k vykonstruovaným vysokým trestům vězení, z nichž tři nuceně pracovali v uranových dolech v Jáchymově. Automechanik Jan Buchal, pracující ve firmě podnikatele Bohumila Olšanského,¹⁴⁷ byl dokonce 27. června roku 1950 oběšen v rámci politického monstrprocesu s JUDr. Miladou Horákovou.¹⁴⁸ Padesátá léta 20. století, především pak jejich druhá polovina, znamenala pro Hrabovou v rámci kolektivizace zemědělství rovněž nucený zánik soukromě hospodařících rolníků a zcelení půdy do špatně hospodařícího JZD Hrabová, které po sloučení s JZD Odra Krmelín roku 1979 zaniklo.¹⁴⁹ Dobu komunistického režimu v Hrabové připomíná především několik staveb. Největší z nich je neoklasicistní budova Základní školy Ostrava-Hrabová vystavěná na Paskovské ulici naproti zástavbě tzv. Nového Šídlovce, dále pak například budova bývalých jeslí na ulici Reymontova (dnes restaurace Zvonírna) či dosluhující budova mateřské školy na ulici Viktora Huga.¹⁵⁰

Definitivní zánik hrabovských místních a jiných výborů či rad roku 1960 znamenal plné přičlenění Hrabové k městskému obvodu Ostrava-Zábřeh a poté k Ostravě 3, což zapříčinilo třicetiletou stagnaci, kdy byla Hrabová na okraji zájmu komunistických funkcionářů.¹⁵¹ Vše se změnilo až po sametové revoluci, kdy v rámci obnovy místních ostravských samospráv vznikl zásluhou několika iniciátorů, včetně Bohumila Rundta zastávajícího až do roku 2006 funkci starosty, Břetislava Stárka, Rostislava Gavlase či Oldřicha Kandra, 24. listopadu roku 1990 po rozhodnutí orgánů statutárního města Ostravy městský obvod Hrabová s vlastním voleným zastupitelstvem.¹⁵² Zřízení městského obvodu, v jehož čele stáli po Bohumilu Rundtovi i další starostové za Občanskou demokratickou stranu, Rostislav Nad' a Igor Trávníček, předznamenalo novou etapu

¹⁴⁶ SEĎA, R.: *Kolonie Šídlovec*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 198–207; SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie*, s. 434.

¹⁴⁷ ŠUPČÍK, I.: *Olšanský, Bohumil, podnikatel*. In: DOKOUPIL, L. (red.): *Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Supplementum č. 4*. Ostrava 2018, s. 122–124.

¹⁴⁸ Přehled hrabovských obětí komunistického režimu viz SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie*, s. 454.

¹⁴⁹ SEĎA, R.: *Hrabová po 2. světové válce v letech 1945–1989*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 135–136.

¹⁵⁰ Srov. tamtéž, s. 136–143; SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 218.

¹⁵¹ SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie*, s. 432.

¹⁵² Úřad městského obvodu Hrabová (ÚMOB Hrabová), Pamětní kniha obce Hrabové 1990–2006, pag. 14–16; rozhovor s Ing. Bohumilem Rundtem, Ostrava-Hrabová, 11. února 2020.

rozvoje Hrabové. Ta se vyznačovala promyšlenou výstavbou a opravami dopravní infrastruktury, včetně dobudování prodloužené ulice Mostní, budováním páteřních sítí cyklostezek či plynofikací celé obce. Krajinný ráz Hrabové naopak poznamenala výstavba množství rodinných domů a rozsáhlá výstavba hrabovské průmyslové zóny na západě obce v letech 2004–2007, která v zásadě pokračuje budováním menších podniků dodnes.¹⁵³

¹⁵³ Soudobé dějiny Hrabové po roce 1989 důkladně zpracoval Jiří Slepíčka, viz SLEPIČKA, J.: *Hrabová po roce 1989*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 147–171.

3 HISTORIE KOSTELA SV. KATEŘINY ALEXANDRIJSKÉ V KONTEXTU PROMĚN HRABOVSKÉ FARNOSTI

3.1 Mýty a pověsti o vzniku kostela

Jedna z bezesporu nejdůležitějších otázek, která zajímá badatele i širokou veřejnost, problém datace a vzniku hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské, zřejmě zůstane vzhledem k chybějícím přímým písemným pramenům i nadále opředená tajemstvím. Není možno spolehlivě říci, kdy přesně, kým a jak došlo k založení tohoto chrámu, neboť dosud nebyla objevena žádná listina popisující nejstarší počátky kostela a ani podobný nálezný nelze v budoucnu předpokládat. V poněkud nekritické literatuře se sice objevil názor, že kostel v Hrabové stával nejspíše již ve 14. století během vlády českého krále Karla IV.,¹⁵⁴ avšak toto spekulativně líbivé tvrzení je nutno pro jeho nedoloženost odmítnout; nelze zcela vyloučit, že kostel sv. Kateřiny mohl navazovat na nějaký starší nedoložený sakrální objekt, třeba ve formě jednoduché kaple s přilehlým hřbitovem stojící na totožném či zcela jiném místě v Hrabové. Ani krátký záchranný archeologický výzkum prováděný během jediného dne v červnu roku 2003 tuto skutečnost nepotvrdil ani nevyvrátil.¹⁵⁵

Ke vzniku hrabovského dřevěného kostela se vztahuje zajímavá lidová pověst, jejíž jádro v zásadě tvrdí, že původně stál kostel v Metylovicích v Pobeskydí a až následně byl demontován a přenesen do Hrabové. Jedná se o starou ústně tradovanou pověst předávanou zřejmě po několik staletí z generace na generaci až do současnosti s různými detaily jak v samotné Hrabové mezi většinou starousedlých farníků,¹⁵⁶ tak mezi občany Metylovic.¹⁵⁷

¹⁵⁴ POLÁŠEK, J.: *Dřevěné kostely*, s. 77; HUDEC, J.: *Kostel sv. Kateřiny v obci Hrabová*. Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, seminární práce. Ostrava s.d., s. [3].

¹⁵⁵ Zběžný záchranný archeologický výzkum byl proveden po požáru kostela sv. Kateřiny při začátku základových prací na jeho obnově dne 27. června 2003. K archeologickému výzkumu více kapitola *Obnova kostela sv. Kateřiny a jeho současnost*. Srov. SEDLÁČKOVÁ, H. – ZEZULA, M.: *Archeologický výzkum*, s. 144, 149.

¹⁵⁶ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 57; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag 78; ZELINOVÁ, V.: *Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské – památka lidové architektury a její obnova po destrukci požárem*. Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, bakalářská práce. Ostrava 2012, s. 30; rozhovor s Marií Stárkovou, Ostrava-Hrabová, 22. června 2015; rozhovor s Marií Sněhotovou, Ostrava-Hrabová, 26. června 2015; rozhovor s Janou Slepíčkovou, Ostrava-Hrabová, 1. července 2019.

¹⁵⁷ Státní okresní archiv Frýdek-Místek (dále SOkA Frýdek-Místek), fond Archiv obce Metylovice, inv. č. 2, pag. 63; POLÁŠEK, J.: *Dřevěné kostely*, 180; LACHOVÁ, V.: *Gotická a renesanční architektura okresu Frýdek-Místek (1230–1620)*. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, magisterská diplomová práce. Olomouc 2017, s. 92; SPUSTA, M.: *700 let obce Metylovice 1299–1999*. Metylovice 1999, s. 88–89.

Nejpodrobnější znění pověsti, která nebyla až doposud vědeckým bádáním kriticky prozkoumána, zachytil z lidového vypravování v populární knize věnované moravskoslezským dřevěným kostelům a kaplím Jaromír Polášek, jenž sám uvádí, že je nutné pověst brát se značnou rezervou: „*Lidová pověst z Metylovic u Frýdlantu nad Ostravicí uvádí, že kostel sv. Kateřiny dříve stával v Metylovicích, odkud jej rozebraný převezli do Hrabové a znovu složili. V Hrabové dlouho toužili mít vlastní kostel, aby na bohoslužby nemuseli docházet až do vzdáleného Paskova. Tu se prý čeští bratři doslechli, že na hukvaldském panství v obci Metylovice chtějí stavět nový zděný kostel a dosavadní dřevěný je jim líto rozebrat a spálit, neboť není tak starý a dosud jim dobře sloužil k duchovním účelům. Proto se vydali na Hukvaldy, právě když tam pobýval olomoucký biskup Jan Stanislav Pavlovský, a přednesli mu svou prosbu, že chtějí metylovický kostel odkoupit. Biskup se nejprve zdráhal, neboť se jednalo o příslušníky víry mu nepřátelské, nakonec prý svolil. Zakrátko kostel postavili ve stejné podobě v Hrabové. Jenom hlavní dveře prý museli udělat nižší, nežli byly v Metylovicích, aby se každý poklonil před Bohem na nebesích.*“¹⁵⁸

Poněkud méně podrobné, avšak o nové „zázračné“ prvky obohacené znění pověsti psané tentokrát spíše z hrabovského pohledu je možno nalézt i mezi řádky záznamů v nejstarší hrabovské farní kronice z roku 1930: „*O kostele pravil, že byl v Metylovicích, tam si postavili zděný, a tento sedláci si odvezli. Zda zadarmo, či si ho koupili, neví. Ale měl býti postaven na Prašivce. To prý je místo památné. Tam prý jsou pochováni Švédí. Že tam nebyl postaven, stalo se tím, že co sedláci navezli za den na Prašivku, do rána všecko bylo na tom místě, kde kostel stojí, v 'křibí', které tam tedy bylo. Už dříve chtěli si v Hrabové postavit kostel, a navezli si materiálu. Ten pak si odvezli Paskovjané a přistavěli si sami kostela. Chtěli si prý i vzít kámen na svěcenou vodu (u vchodu hlavního). Oni prý měli několik kamenů, ale každý jim vodu vypil a nemohli vodu udržet. Ale kámen Hrabovjané nedali. V Paskově prý kdysi kněze nebylo a z Hrabové tam dojížděl. Tak si ho páni vzali a s ním tam přišel i grunt.*“¹⁵⁹

Lidovou pověst o přenesení hrabovského kostela z Metylovic jsem bez náležitého kritického rozboru stručně představil již v popularizačním internetovém článku na portálu Hrabová.info, viz <https://www.hrabova.info/2015/02/09/hrabovska-lidova-povest-o-puvodu-kostela-sv-kateriny/> (28. 11. 2019).

¹⁵⁸ POLÁŠEK, J.: *Dřevěné kostely*, s. 180. Srov. dostupné znění pověsti v <https://www.hrabova.info/2015/02/09/hrabovska-lidova-povest-o-puvodu-kostela-sv-kateriny/> (19. 5. 2020).

¹⁵⁹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 57. Srov. dostupné znění pověsti v <https://www.hrabova.info/2015/02/09/hrabovska-lidova-povest-o-puvodu-kostela-sv-kateriny/> (19. 5. 2020).

Dle mého názoru se jedná sice o pověst poutavou a pro všechny zájemce o historii atraktivní, nicméně ji nepodporuje žádný dobový písemný pramen a v zásadě žádný z výše uvedených faktů neodpovídá stavu poznání skutečnosti. Předně je nutno uvést, že nový zděný kostel v Metylovicích byl jakožto náhrada za starší dřevěný chrám vystavěn někdy v letech 1579–1598 za episkopátu olomouckého biskupa Stanislava II. Pavlovského z Pavlovic, což dokládá nápis v interiéru kostela naproti kazatelně: „*Dílo toto učiněno ke cti a chvále Pánu Bohu v Trojici nerozdílnému a všem jeho svatým za panování důstojného jeho pána Jana Pavlovského, biskupa olomouckého.*“¹⁶⁰ V kronikách a literatuře tradičně uváděný rok 1577,¹⁶¹ kdy měl být vystavěn zděný metylovický kostel, pokládám za nedoložený. Kritickým posouzením znění lidové pověsti, kdy údajně měli před výstavbou metylovického zděného chrámu hrabovští příslušníci jednoty bratrské požádat biskupa Stanislava Pavlovského o odkoupení starého dřevěného kostela, lze jednoduše prokázat, že tento časový rámec odkoupení kostela, pravděpodobně až po slavnostním uvedení biskupa do úřadu 25. března 1580,¹⁶² v žádném případě nesouhlasí.

Zmínka o kostelním podacím právu v Hrabové z roku 1534 dává jistotu,¹⁶³ že se ve vsi již určitě nějaký chrám nalézal; nápis úmrtního oznámení nacházející se až do požáru roku 2002 vedle portálu do lodí kostela sv. Kateřiny zase pocházel z roku 1564 a přímo souvisí s místním obyvatelem Hrabové.¹⁶⁴ Oproti tomu kazatelé jednoty bratrské v Hrabové působili až později. Prameny jejich pravděpodobnou přítomnost zmiňují pro rok 1597, přičemž však ještě roku 1580 hrabovský kostel spravovali katolíci.¹⁶⁵ Dřevěný kostel sv. Kateřiny tedy v Hrabové stál již asi půl století před nástupem Stanislava Pavlovského na biskupský stolec a pravděpodobně byl založen jako katolický, text pověsti je tedy v přímém rozporu se známými písemnými a hmotnými prameny. Rovněž zmínku o tom, že dřevo určené ke stavbě kostela mělo být přes noc přeneseno z patrně jediné tehdejší hrabovské výrazné vyvýšeniny jménem Prašivka, s níž jsou spojeny četné hrabovské více

¹⁶⁰ SOKA Frýdek-Místek, fond Archiv obce Metylovice, inv. č. 2, pag. 64; SPUSTA, M.: *700 let obce*, s. 89.

¹⁶¹ Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě (NPÚ, ÚOP v Ostravě), Metylovice, kostel Všech svatých, evidenční list nemovité kulturní památky; SOKA Frýdek-Místek, fond Archiv obce Metylovice, inv. č. 2, pag. 64; SPUSTA, M.: *700 let obce*, s. 89; LACHOVÁ, V.: *Gotická a renesanční architektura*, s. 92.

¹⁶² PÁNEK, J.: *Olomoucký biskup Stanislav Pavlovský z Pavlovic. Duchovní kníže na prahu rekatolizace českých zemí*. In: JAKUBEC, O. (ed.): *Stanislav Pavlovský z Pavlovic (1579–1598). Biskup a mecenáš umírajícího věku*. Olomouc 2009, s. 17.

¹⁶³ ZAO, pob. Ol., fond Lenní dvůr Kroměříž, inv. č. 321, sign. SIa25.

¹⁶⁴ SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 173.

¹⁶⁵ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 87, sign. 18, fol. 249v.

či méně podložené historické mýty,¹⁶⁶ na místo současného kostela, nepokládám za věrohodnou a soudím, že je spíše výplodem lidské fantazie.

I když bylo výše zdůvodněno, proč znění pověsti nelze považovat za reálné, tradovaná hrabovsko-metylovická pověst přesto vybízí k otázce, zda se alespoň její jádro, to je fakt, že dřevěný kostel byl přenesen z Metylovic do Hrabové, skutečně neodehrálo. Ačkoli takové tvrzení nepodporují žádné přímé písemné prameny pocházející z 16. století, při pečlivém archivním průzkumu jsem v nejstarším inventáři hrabovského kostela sv. Kateřiny z doby po roce 1795 narazil na zmínku,¹⁶⁷ že dle „správné“ tradice byl hrabovský kostel přenesen z Metylovic. Právě tato zmínka z konce 18. století představuje jediný známý a věrohodný doklad existence pověsti o přenesení kostela, vyjma obohacené moderní interpretace z 20. a 21. století. Zároveň toto uvedení a přesné označení přenesení kostela za „správnou“ či „oprávněnou“ tradici dokládá starobylost této pověsti a již zažitě přesvědčení, že se tomu tak skutečně stalo.

Již dříve bylo prokázáno, že kostel v Hrabové stál již před rokem 1534.¹⁶⁸ Žádnými metodami běžného historického zkoumání, snad vyjma případných rozsáhlých archeologických výzkumů v Metylovicích a Hrabové, nelze zjistit bližší podrobnosti. Vědeckému bádání spojenému s počátky hrabovského dřevěného kostela ale velmi napomohl jinak devastující požár kostela roku 2002, po němž v únoru následujícího roku 2003 vznikl dendrochronologický znalecký posudek Josefa Kyncla na datování dřevěných konstrukcí; následně 27. června 2013 byl během jediného dne proveden i nouzový archeologický výzkum.¹⁶⁹ Výsledek dendrochronologického datování ukázal, že čistě jedlové dřevo z jediného homogenního lesa, použité na výstavbu, bylo smýceno po roce 1522,¹⁷⁰ což notně zpřesňuje datování možné výstavby kostela a zužuje časový rámec událostí, kdy by hypoteticky mohlo nastat případné přenesení kostela z Metylovic do Hrabové. To by vzhledem k tomu, že se u vzorků nenašel poslední podkorní letokruh a že

¹⁶⁶ Na vyvýšenině Prašivka, která se v novověku tyčila nad hladinou panského rybníka Bezd'ák na protějším břehu naproti hrabovskému kostelu sv. Kateřiny, měli být pochováni tři švédští vojáci z doby třicetileté války. Rovněž na ní měla stát polní tvrz vybudovaná vojáky polního maršála Ernsta Gideona von Laudona v druhé polovině 18. století (v současnosti patrné terénní úpravy) a za druhé světové války na ní měly být zakopány zbraně příslušníků hrabovské buňky protinacistické odbojové organizace Obrana národa. Přesnou GPS lokaci a vysvětlení názvu místního jména „Prašivka“ uvádí SLEPIČKA, J.: *Místní jména*, s. 393.

¹⁶⁷ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 32.

¹⁶⁸ ZAO, pob. Ol., fond Lenní dvůr Kroměříž, inv. č. 321, sign. Sl25.

¹⁶⁹ NPÚ, ÚOP v Ostravě, Dendrochronologický posudek Ing. Josefa Kyncla, Brno, 20. února 2003; SEDLÁČKOVÁ, H. – ZEŽULA, M.: *Archeologický výzkum*, s. 144.

¹⁷⁰ NPÚ, ÚOP v Ostravě, Dendrochronologický posudek Ing. Josefa Kyncla, Brno, 20. února 2003.

je nutno připočíst ještě nejméně jeden až tři roky na sušení dřeva,¹⁷¹ mohlo odehrát pouze někdy v letech 1524–1534. Je však zcela nelogické, že by se měl zcela nově vystavěný dřevěný kostel v Metylovicích do 10 let jakoukoli obtížnou dopravní suchozemskou či říční cestou přesouvat do Hrabové. Nehledě k faktu, že jeho náhrada, nový metylovický zděný kostel, byl postaven nejdříve v závěru sedmdesátých let 16. století. Možnost přenesení kostela z Metylovic do Hrabové tudíž pokládám v zásadě za vyloučenou.

Je však nutno dodat, že jedlové stavební dřevo použité na stavbu hrabovského kostela teoreticky mohlo pocházet z okolí Metylovic, jedle byly v 16. století běžnou příměsí doubrav a bučin vyskytujících se v nižších a středních výškových polohách.¹⁷² Právě takovou možnost dle mého názoru podporují závěry znaleckého posouzení odkrytých základů převážné části presbytáře i lodi hrabovského kostela při nouzovém archeologickém výzkumu, které dle sdělení soudního znalce inženýra Antonína Závady tvořil lomový kámen – pískovec pocházející z okolí Myslíku v okrese Frýdek-Místek.¹⁷³ A právě tato dnešní osada Myslík, část obce Palkovice, přímo sousedí s Metylovicemi. Právě v tomto prostoru je dle mého názoru nutno hledat stavební materiál užitý na stavbu hrabovského kostela, nabízí se také logické vysvětlení prapůvodu lidové pověsti o přenesení kostela.

3.2 Historické počátky hrabovského farního kostela

Myšlenky na výstavbu dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské v Hrabové se začínají odvíjet patrně někdy v rozmezí druhé třetiny dvacátých let až první třetiny třicátých let 16. století ještě během držby paskovského léna olomouckého biskupství Janem ml. ze Žerotína či Ladislavem z Kadaně.¹⁷⁴ Vzhledem k absenci písemných pramenů zůstává záležitost výstavby hrabovského chrámu pouze v rovině více či méně odůvodněných hypotéz. Protože byl hrabovský kostel vystavěn ze dřeva, je jasné, že jej vystavěli dle starších podobných vzorů regionální lidové tesařské mistři. Z toho lze usuzovat, že na výstavbu reprezentativnějšího zděného chrámu nebyly ze strany fundátora či fundátorů dostatečné finanční prostředky. Vzhledem k tomu, že i výstavba dřevěného chrámu včetně jeho praktického vybavení byla velice nákladná, je možno odůvodněně předpokládat, že se

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² Tamtéž.

¹⁷³ SEDLÁČKOVÁ, H. – ZEŽULA, M.: *Archeologický výzkum*, s. 145.

¹⁷⁴ K poměrům na paskovském léně olomouckého biskupství za držby rodu Žerotínů a z Kadaně podrobně SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 51–57; SLEPIČKA, M.: *Z nejstarších dějin*, s. 22–23.

neobešla bez pomoci a dobrozdání jednak místního paskovského biskupského mana, jednak nejspíše i samotného olomouckého biskupa (lenní senior). Je totiž nanejvýš pravděpodobné, že v souvislosti se vznikem kostela klasické katolické funkční dispozice byla olomouckým biskupem Stanislavem I. Thurzem ustanovena rovněž hrabovská katolická farnost s vlastním knězem, což pro 16. století dokládají prameny z let 1534 či 1577 (kostelní podací právo), 1580 (investování katolického kněze do Hrabové) a 1597 (nekatoličtí kazatelé na hrabovské faře).¹⁷⁵

Vůbec první nepřímou písemnou zmínku o existenci hrabovského kostela představuje listina biskupa Stanislava I. Thurza z 30. září roku 1534,¹⁷⁶ kterou ze své moci lenního seniora potvrdil prodej paskovského léna olomouckého biskupství vazalovi Janu Skálovi z Doubravky a Hradiště (Jan Dubravius), jenž se stal po další čtyři léta držitelem paskovského manství. Právě v této kupní smlouvě bylo v Hrabové poprvé zmíněno kostelní podací právo,¹⁷⁷ což dokazuje, že v Hrabové již v září 1534 kostel prokazatelně stál a byl obhospodařován vlastním duchovním. Musela tedy být zřízena i hrabovská farnost – ve venkovské vsi není možné předpokládat existenci rektorátního kostela. A je takřka jisté, že se v tomto případě jednalo o pojednávaný dřevěný kostel sv. Kateřiny Alexandrijské, neboť dle závěrů dendrochronologického posudku bylo stavební dřevo použité na výstavbu kostela smýceno po roce 1522 a v současné době neexistuje jediná indicie vedoucí k jakékoli případné ještě starší hrabovské sakrální stavbě.¹⁷⁸

Listina rovněž poprvé prokazuje patronátní vztah držitele paskovského léna - olomouckého biskupství, jež po roce 1538 přešel na držitele alodního paskovského panství,¹⁷⁹ k hrabovskému kostelu. Je tedy pravděpodobné, že právo paskovské šlechty navrhnout dle svého výběru církevní autoritě (biskupovi) obsazení hrabovské farnosti konkrétním duchovním vychází ze samotné fundace kostela držitelem paskovského léna Janem ml. ze Žerotína či Ladislavem z Kadaně uskutečněné někdy v rozmezí let 1524–1534.¹⁸⁰ Zdá se být logické, že společně se stavbou hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny

¹⁷⁵ ZAO, pob. Ol., fond Lenní dvůr Kroměříž, inv. č. 321, sign. SIa25; MZA, fond A 3 Stavovské rukopisy, inv. č. 110, fol. 42r; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 87, sign. 18, fol. 249v; ZAO, pob. Ol., Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 111, sign. 34, fol. 87v–88v.

¹⁷⁶ ZAO, pob. Ol., fond Lenní dvůr Kroměříž, inv. č. 321, sign. SIa25. Edice listiny viz SLEPIČKA, M. – SLEPIČKA, J.: *Z nejstarších pramenů*, s. 410–412.

¹⁷⁷ Poprvé jsem na tuto skutečnost upozornil v SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 172.

¹⁷⁸ NPÚ, ÚOP v Ostravě, Dendrochronologický posudek Ing. Josefa Kyncla, Brno, 20. února 2003.

¹⁷⁹ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 87, sign. 18, fol. 249v; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 111, sign. 34, fol. 87v–88v; SLEPIČKA, M.: *Z nejstarších dějin*, s. 24; SAHEB, J.: *Hrabová*, s. 28; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 61–63.

¹⁸⁰ ZAO, pob. Ol., fond Lenní dvůr Kroměříž, inv. č. 321, sign. SIa25; NPÚ, ÚOP v Ostravě, Dendrochronologický posudek Ing. Josefa Kyncla, Brno, 20. února 2003.

Alexandrijské mohlo rovněž dojít k výstavbě dřevěného kostela sv. Vavřince v Paskově, který se nacházel v samém centru poměrně rozsáhlého paskovského léna olomouckého biskupství nedaleko zámecké tvrze, neboť i u tohoto kostela bylo poprvé ve stejné listině z roku 1534 zmíněno kostelní podací právo držitelů paskovského léna.¹⁸¹ V podobném výčtu zboží a práv držitelů paskovského léna z 12. září roku 1499 se kostelní právo k paskovskému ani hrabovskému kostelu neuvádí.¹⁸² Na tomto místě je tak nutno odmítnout všechny starší i recentní úvahy badatelů,¹⁸³ kteří si nebyli vědomi existence listiny z roku 1534 a jejího významu pro odůvodněnou interpretaci nejstarších dějin hrabovského kostela, a nutně tak vyvozovali mylné závěry.

V několika málo informačních zdrojích lze nalézt i - dle mého názoru - zcela zavádějící informaci, že kostel sv. Kateřiny byl postaven v roce 1543, přestože není znám žádný pramen (zakládací listina), který by takové odvážné a až podezřele přesné tvrzení dokládal. Tato informace je dosud vyřezána do dřevěné tabulky umístěné pod věží hrabovského kostela a zjevně vychází z evidenčního listu nemovité kulturní památky hrabovského kostela sv. Kateřiny aktualizovaného o poznámky pracovníků památkové péče Jiřiny Pavlíkové a Antonína Grůzy,¹⁸⁴ doplňkového listu kulturní památky farního kostela sv. Kateřiny¹⁸⁵ a následné bakalářské práce Veroniky Zelinové,¹⁸⁶ která informaci k roku 1543 nekriticky převzala. Původcem tohoto tvrzení se zdá být nevinná poznámka Antonína Grůzy v doplňkovém listu nesoucí informaci o tom, že „*podle inventáře z roku 1796 byl v presbytáři uveden letopočet 1543*“.¹⁸⁷ Toto tvrzení ale není pravdivé, neboť se v daném inventáři z doby po roce 1795 nic takového nenalézá,¹⁸⁸ zjevně došlo k chybnému zaměnění číslic „7“ za „4“ u textu vážícího se k dokončení výmalby stropu a stěn kostela roku 1573. Byť (s trochou fantazie) by vzhledem k vizuální podobnosti bylo možné čísla zaměnit, v porovnání s jinými řádky stejného inventáře,¹⁸⁹ jež poskytuje další známé údaje k dějinám kostela z 18. století, se jedná očividně o číslici „7“ a tedy nelze v žádném případě hovořit o roce 1543.

¹⁸¹ ZAO, pob. Ol., fond Lenní dvůr Kroměříž, inv. č. 321, sign. SIa25.

¹⁸² Moravský zemský archiv v Brně (MZA), fond G2 Nová sbírka, inv. č. 293 (fotokopie).

¹⁸³ Naposledy ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely na Těšínsku a jejich kulturně-historický kontext*. Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, dizertační práce. Ostrava 2017, s. 80–81.

¹⁸⁴ NPÚ, ÚOP v Ostravě, Hrabová, kostel sv. Kateřiny Alexandrijské, evidenční list nemovité kulturní památky.

¹⁸⁵ NPÚ, ÚOP v Ostravě, Hrabová, kostel sv. Kateřiny, doplňkový list kulturní památky.

¹⁸⁶ ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 29.

¹⁸⁷ NPÚ, ÚOP v Ostravě, Hrabová, kostel sv. Kateřiny, doplňkový list kulturní památky.

¹⁸⁸ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 32.

¹⁸⁹ Tamtéž.

Až do ničujícího požáru hrabovského kostela sv. Kateřiny 2. dubna 2002 se napravo od hlavního vstupního portálu do lodi (pod věží) kostela nacházel zajímavý nápis psaný raně novověkým bastardním písmem ve znění: „*Jíra Holena usnul v Pánu v středu třetí postní léta Páně tohoto 1564*“.¹⁹⁰ Nápis nabízí několik zajímavých otázek po jeho původu a funkci, nejprve však musím odmítnout poněkud nepřesné úvahy předešlých badatelů o jeho znění a dataci,¹⁹¹ které byly způsobeny protikladným zněním písemných pramenů nepodrobených řádnému kritickému nahlížení.¹⁹² Existenci i umístění nápisu si jako hrabovský farník sám z dětství pamatuji a jako takový jsem měl možnost jej konzultovat s místními pamětníky a získat od nich i několik unikátních fotografií nápisu.¹⁹³

Přesný autor nápisu zůstane patrně navždy neznámý, avšak autor musel nutně zvládnout znalost psaní, tudíž je možno uvažovat o místním duchovním či o jiném písmem znalém obyvateli Hrabové, který měl příležitost se někde psaní naučit či jej aktivně užívat, například jako vrchnostenský úředník. Naopak účel nápisu je zřejmý, jednalo se o oznámení smrti Jíry Holeny, který zemřel jako řádný křesťan ve třetí postní středu roku 1564, tj. 1. března 1564. Vytvoření nápisu lze díky jasnému časovému určení „*léta Páně tohoto 1564*“ spolehlivě datovat do roku 1564 někdy zanedlouho po smrti Jíry Holeny.

Je otázkou, jaké byly jeho životní osudy, avšak zřejmě se jednalo o nejstaršího známého příslušníka místního rodu Cholewů, jehož příslušníci v Hrabové dědičně zastávali minimálně od konce 16. století po polovinu 19. století funkci fojtů,¹⁹⁴ zástupců urozených držitelů paskovského panství v Hrabové, nadaných četnými výsadami i povinnostmi. Právě příjmení Holena – Holeňa (holeň) lze totiž významově ztotožnit s příjmením Cholewa – Choleva (holeň, holínka) a mohlo být vzhledem k různorodému jazykovému prostoru a neustálému vývoji pisatelem změněno, přeloženo či přizpůsobeno.¹⁹⁵ Není jasné, proč bylo úmrtní oznámení v kostele takto veřejně napsáno, nápis nebyl ale tehdejšími současníky zemřelého odstraněn a přetrval tak až do vyhoření kostela. V případě zemřelého Jíry Holeny (Cholewy) se tak muselo nepochybně jednat o významnou osobnost

¹⁹⁰ Transkribované znění nápisu. Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 173.

¹⁹¹ Tvrzení badatelů shrnuty v ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely na Těšínsku a jejich kulturně-historický kontext*, s. 57–58; ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 81–82. Srov. SLEPIČKA, M. (rec.): *Rosová Romana: Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*. Ostrava 2014. *Historica* 8, 2017, s. 106–107.

¹⁹² AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 32; SOkA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, kart. 125.

¹⁹³ Nej kvalitnější barevnou fotografii nápisu jsem publikoval v SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 173.

¹⁹⁴ SAHEB, J.: *Hrabová*, s. 45–46; SLEPIČKA, M. – SLEPIČKA, J.: *Z nejstarších pramenů*, s. 417–418; <https://www.hrabova.info/2014/10/24/hrabova-a-jeji-rody-grunt-c-1-fojtstvi/> (28. 12. 2019).

¹⁹⁵ Za konzultaci děkuji doc. Mgr. Jaroslavu Davidovi, Ph.D., z Katedry českého jazyka Filozofické fakulty Ostravské univerzity.

spjatou s hrabovskou farní (vesnickou) komunitou, vzhledem k výše nastíněným tezím je pravděpodobné, že se jednalo o hrabovského fojta. Právě takto společensky významná osoba mohla být poblíž kostelního nápisu také pohřbena,¹⁹⁶ kolem kostela se patrně již tehdy nacházel hřbitov. Snad se také jednalo o prvního hrabovského fojta zemřelého po výstavbě kostela, který mohl být osobně spjat s jeho vznikem; časový rámeček by tomu odpovídal.

S prostorem hrabovského chrámu je spojen i další poměrně nejasný nápis „*Léta Páně zde umřel Mikuláš fojt Cholewa 1596*“ připomínající smrt hrabovského fojta Mikuláše Cholewy roku 1596, který snad mohl být synem výše zmíněného Jíry a tedy jeho nástupcem ve funkci fojta. Vzhledem k vyhoření kostela lze jen spekulovat ohledně umístění, vzhledu i přesné doby zániku nápisu, avšak jeho znění - mimo odbornou literaturu - zachycují i inventář z roku 1781¹⁹⁷ a dva exempláře inventáře kostela z roku 1808,¹⁹⁸ přičemž jeden exemplář obsahuje zmatečné opravy a přípisy.¹⁹⁹ Dle mého názoru nápis připomínající úmrtí fojta Mikuláše v nějaké podobě existoval a měl přinášet informaci o jeho smrti roku 1596; pravděpodobně se nacházel někde ve vyšších partiích kostela poznamenaných přestavbami,²⁰⁰ kde zůstával skryt širšímu povědomí. Žádná fotografie nápisu není známa.

Několik unikátních písemných pramenů z předbělohorské doby, ponejvíce osobní korespondence týkající paskovského panství, naznačuje nejen složitost v obsazování hrabovského obročí katolickými kněžími, ale také proměnlivou konfesijní příslušnost správců hrabovské fary na přelomu 16. a 17. století, kdy měli prokazatelně vliv také místní nekatoličtí duchovní. Právo navrhnout olomouckému biskupovi duchovního k obsazení hrabovské farnosti dle vlastního výběru zůstávalo už od doby výstavby kostela v rukách držitelů paskovského léna, později svobodného paskovského panství, což dokládá například kostelní podací právo k hrabovskému kostelu, jímž disponoval držitel paskovského panství Kašpar Čelo z Čechovic a Ondřej Dudič z Hořehovice (1577).²⁰¹

¹⁹⁶ Srov. ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely na Těšínsku a jejich kulturně-historický kontext*, s. 58.

¹⁹⁷ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293.

¹⁹⁸ SOKA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, kart. 125; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293; WOLNY, G.: *Kirchliche Topographie*, s. 132; PRIX, D.: *Kostel*, s. 34; ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 81–82; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 174; ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely na Těšínsku a jejich kulturně-historický kontext*, s. 57–58.

¹⁹⁹ SOKA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, kart. 125. Srov. ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely na Těšínsku a jejich kulturně-historický kontext*, s. 57.

²⁰⁰ Srov. názory PRIX, D.: *Kostel*, s. 34; ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely na Těšínsku a jejich kulturně-historický kontext*, s. 58.

²⁰¹ MZA, fond A3 Stavovské rukopisy, inv. č. 110, fol. 42r–42v.

V kopiáři korespondence olomouckého biskupa Stanislava II. Pavlovského z Pavlovic se až do současnosti dochovala biskupova odpověď držiteli paskovského panství Ctiborovi st. Syrakovskému z Pěrkova z 10. prosince roku 1580 týkající se hrabovské duchovní správy.²⁰² Ctibor Syrakovský se zjevně jako držitel vysokého zemského úřadu (byl nejvyšším písařem Markrabství moravského) a především jako horlivý stoupenec katolické církve zasazoval o posilování pozic katolíků na jejich panstvích oproti jiným, v době předbělohorské rozšířeným nekatolickým konfesím.²⁰³ Právě v tomto smyslu je nutno chápat jeho iniciativní dopis adresovaný olomouckému biskupovi Stanislavu Pavlovskému, v němž jej žádal o vyslání katolického kněze do Hrabové. Z toho lze usuzovat, že hrabovská farnost s farním kostelem sv. Kateřiny byla právě uprázdněná a Ctibor Syrakovský ji chtěl v rámci rekatolizačního proudu daného tridentským koncilem obsadit řádným katolickým knězem, aby mohl mít vliv na své poddané v Hrabové; zvláště pak když v sousedním městečku Paskově, sídle panství, již přes půl století úspěšně působil sbor jednoty bratrské a pozice katolíků byla na paskovské faře minoritní oproti novoutrakvistům.²⁰⁴

Biskup Stanislav Pavlovský pobývajícím v Kroměříži odpověděl držiteli patronátního práva paskovskému šlechtici Ctiborovi st. Syrakovskému z Pěrkova ve velmi přátelském duchu, což podtrhl jeho vyzdvižením nad jiné nekatolické šlechtice a explicitním vyjádřením vděčnosti za starost o obsazení fary v Hrabové řádným katolickým knězem. Biskup porozuměl žádosti Ctibora Syrakovského, který zřejmě nemohl sám kvůli velkému nedostatku katolického kléru, který panoval v době předbělohorské po celé Moravě, najít pro Hrabovou žádného kněze, a ač měl vícero stejných požadavků, zavázal se nalézt a poslat co možná nejdříve do Hrabové vhodného kněze. Kdy a zda vůbec skutečně došlo k investování katolického faráře, není možné z absence písemných pramenů zjistit. O necelých 17 let později se však na scénu dostali stejní aktéři.

Dne 30. dubna roku 1597 zaslal olomoucký biskup Stanislav Pavlovský, jenž proslul svým rekatolizačním zaměřením, dopis držiteli paskovského panství a biskupského léna ve Staré Vsi (nad Ondřejnicí) Ctiborovi Syrakovskému;²⁰⁵ list zůstal jediným přímým písemným

²⁰² ZAO, pob. Ol., Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 87, sign. 18, fol. 249v. Edice dopisu viz SLEPIČKA, M. – SLEPIČKA, J.: *Z nejstarších pramenů*, s. 413.

²⁰³ K rozhodnému katolictví Ctibora Syrakovského z Pěrkova i jeho syna Hynka oproti starší literatuře viz SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 81–96.

²⁰⁴ K náboženským poměrům v Paskově v druhé polovině 16. století viz tamtéž, s. 64, 73–75; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 161, sign. AId22.

²⁰⁵ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 111, sign. 34, fol. 87v–88v. Edice dopisu viz SLEPIČKA, M. – SLEPIČKA, J.: *Z nejstarších pramenů*, s. 416–417.

pramenem potvrzujícím přítomnost nekatolických konfesí v Hrabové a zároveň dokládá existenci hrabovské farnosti (fary) k témuž datu. Biskup Stanislav Pavlovský s týdenním zpožděním oznámil Ctiborovi Syrakovskému investituru katolického kněze Melichara Salašiuse na faru ve Staré Bělé, který si však již dříve stihl biskupovi postěžovat na starobělské farníky, kteří byli v náboženské otázce nedbalí i leniví a raději chodili „*mnozí z nich více jinam k poběhlcům nežli do kostela, kdež náleží*“.²⁰⁶ Obyvatelé Staré Bělé tedy v roce 1597 navštěvovali patrně i hrabovský kostel, neboť ten byl společně s farní budovou využíván „heretickými predikanty“, tzn. protestantskými kazateli.

Pod tímto označením biskupa Stanislava Pavlovského se v případě Hrabové patrně skrývají kazatelé jednoty bratrské, kteří už od dvacátých let 16. století prosperovali v sousedním Paskově, nadáni majetkem i několika výsadami včetně fungování bratrské školy.²⁰⁷ Z dlouholeté činnosti paskovského sboru jednoty bratrské se profilyvaly významné osobnosti jednoty bratrské, jako byli například lékař a fyzik Jan Rychnovský, malíř Matyáš Machor či amsterdamský tiskař několika prací Jana Ámose Komenského Jan Paskovský.²⁰⁸ S existencí paskovského sboru i školy byli jistě dobře seznámeni i obyvatelé Hrabové, největší vsi celého paskovského panství po městečku Paskov,²⁰⁹ kam pravděpodobně příslušníci jednoty bratrské rovněž mimo jiné zaměřili svou pozornost a z uprázdněného hrabovského farního zázemí si nejspíše vytvořili přímo kazatelskou stanici. Přítomnost jednoty bratrské v Hrabové dokládají jen druhotné prameny či literatura;²¹⁰ o jistém povědomí a tradici přítomnosti jednoty bratrské v Hrabové ale vypovídá listina hovořící nepravdivě o hrabovském původně českobratrském kostele, která byla při opravě roku 1912 dána do makovice kostela nadučitelem hrabovské obecné školy Františkem Bartoníkem.²¹¹

Biskup Stanislav Pavlovský v dopise radí i napomíná Ctibora Syrakovského, že by jako šlechtic katolické víry a kolátor (patron) hrabovské fary na faře dále neměl trpět přítomností nekatolických kazatelů a navrhuje kazatele vykázat a dosadit do Hrabové řádného

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 161, sign. AId22; TUREK, A.: *Čeští bratři v okolí Ostravy*. Ostrava. Příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska 16, 1991, s. 320–322; AL SAHEB, J.: *Ostravský děkanát v období potridentské rekatolizace (1563–1619)*. Sborník Státního okresního archivu Frýdek-Místek 10, 2009, s. 38, 58.

²⁰⁸ Srov. SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 75.

²⁰⁹ Dle údajů z roku 1516, viz RADIMSKÝ, J.: *Berňová registra*, s. 335–336.

²¹⁰ Přítomnost jednoty bratrské v Hrabové zmiňuje mimo literatury převedším obecní kronika a lidová pověst, viz AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 78; POLÁŠEK, J.: *Dřevěné kostely*, 180. Přítomnost duchovních jiných protestantských konfesí ani utrakvistů není v Hrabové doložena ani zmiňována odbornou literaturou.

²¹¹ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 99, sign. XI, kart. 3.

katolického kněze, který by poddané Ctibora Syrakovského přivedl zpět k pravé katolické víře. Biskup jej také informuje, že přikázal dosavadnímu kaplanovi z Moravské Ostravy Tomáši Stephanecovi, vhodnému knězi pro obsazení místa faráře ve Staré Vsi (nad Ondřejnicí), aby Syrakovského vyhledal a domluvili spolu obsazení staroveské fary; Tomáš Stephanec se zakrátko skutečně stal ve Staré Vsi farářem a dojížděl i do Paskova.²¹² Biskup Stanislav Pavlovský pak ještě upozorňuje Ctibora Syrakovského na skutečnost, že by dle jeho mínění bylo lepší, aby Tomáš Stepanec ze Staré Vsi raději dojížděl do Hrabové sloužit mše každou třetí neděli, než aby v Hrabové nadále působili nekatoličtí kazatelé. Doplňuje také, že pokud by Ctibor Syrakovský tak nechtěl učinit, že by se mu sám postaral o opatření jiného vhodného katolického kněze, a vyjadřuje rozhodné přesvědčení, že jeho chudí a prostí hrabovští poddaní přijmou katolického faráře a nechají se přivést ke katolické víře.²¹³ Po týdnu mu biskup ještě připomíná, že když dosadí na hrabovskou faru kněze katolického, budou mít jeho poddaní i on sám u Boha odměnu.²¹⁴

Dle mého názoru je možno předpokládat, že katolický šlechtic Ctibor Syrakovský z Pěrkova vyhověl několikanásobnému naléhání biskupa Stanislava Pavlovského a na hrabovskou faru byl dosazen katolický farář, zvláště když biskup nabízel i při nedostatku katolického kléru sám najít a zaslat vhodného kněze.²¹⁵ Je ale otázkou, zda již v roce 1597 bylo definitivně zmařeno působení nekatolických kazatelů (jednoty bratrské) v Hrabové. V roce 1600 Ctibor st. Syrakovský z Pěrkova zemřel a dopis císaře Rudolfa II. z 12. prosince roku 1603 napomíná v duchu rekatolizačních snah jeho nástupce Hynka Syrakovského z Pěrkova, Ctiborova zletilého nejstaršího syna disponujícího svobodným paskovským panstvím a zábřežským i staroveským lénem olomouckého biskupství, aby na všech svých statcích zavřel všechny bratrské sbory a dále netrpěl přítomnost jednoty bratrské; Hrabová však v dopisu výslovně zmíněna nebyla.²¹⁶

Ještě během držby Hrabové Hynkem Syrakovským z Pěrkova byla před jeho smrtí 28. července roku 1614 hrabovská farnost s určitostí obsazována katolickými kněžími. Hynek Syrakovský ještě někdy za života ve spolupráci s olomouckým biskupem Františkem kardinálem z Ditrichštejna obsadil hrabovskou farnost katolickým farářem Vojtěchem, jenž

²¹² ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 111, sign. 34, fol. 87v–88v; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 111, sign. 34, fol. 106v–107r.

²¹³ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 111, sign. 34, fol. 88v.

²¹⁴ Tamtéž, fol. 107r.

²¹⁵ Tamtéž, fol. 88v.

²¹⁶ Národní archiv (NA), fond Morava, inv. č. 5045. Edice listu TUREK, A.: *Čeští bratři*, s. 321–322. Srov. SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 90.

tak představuje prvního jménem známého hrabovského duchovního správce.²¹⁷ Po zakoupení paskovského panství a všech příslušejících práv důslednou, patrně luteránkou, Kateřinou Onšíkovou z Bělkovic v září 1614 začala tato hned v následujícím roce 1615 uplatňovat v duchu zásady „čí panství, toho víra“ patronátní práva ke dvěma farám na svém panství u Františka kardinála z Ditrichštejna. Z paskovského kostela sv. Vavřince vyhnala katolického faráře a snad jej obsadila i protestantským kazatelem,²¹⁸ zatímco hrabovskému katolickému faráři Vojtěchovi nechala zavřít kostel sv. Kateřiny a bránila hrabovským poddaným, aby faráři Vojtěchovi odevzdávali povinné církevní desátky,²¹⁹ což mělo společně s listem olomouckému biskupovi za následek Vojtěchův nucený odchod z Hrabové na jiné místo. Kardinál z Ditrichštejna ve své odpovědi na dopis Onšíkové z Bělkovic vyčítá paskovské šlechtičně, že chce, aby hrabovský farář Vojtěch odešel, aniž by prezentovala jakékoliv jiné jméno možného hrabovského katolického faráře, přičemž kardinál výslovně uvádí, že by se o uprázdněné místo postaral, aby obyvatelé Hrabové měli svého pastýře. Kardinál ji také napomíná, aby dále nezadržovala faráři Vojtěchovi desátky a dle spravedlivého řádu vydala, co mu náleží.²²⁰

Přes absenci jakýchkoli zpráv se zdá, že hrabovská fara s kostelem sv. Kateřiny byla poté delší dobu uprázdněna a v čase držby paskovského panství protestantskými šlechtici Kateřinou Onšíkovou z Bělkovic (1614–1616), Kryštofem Cedlarem z Hofu (1616–1619) a Annou Cedlarovou z Hofu (1619–1622) nedošlo z pochopitelných konfesních důvodů k novému obsazení kostelů v Hrabové a Paskově „nepřátelskými“ katolickými kněžími. Povstání českých a moravských stavů vůči Habsburkům a kritický nedostatek katolických duchovních se podepsaly na duchovní správě po celé Moravě. Po roce 1622 byla sice stejně jako v celé habsburské monarchii zaváděna rekatolizační opatření i na paskovském panství; ničivá třicetiletá válka, která skončila až v roce 1648, měla však přes příznivé rekatolizační podmínky za důsledek postupnou ztrátu hrabovských farních práv.

Vzhledem k nedostatku dobových písemných pramenů a nejednoznačnosti odborné literatury není dle mého názoru možno pro dvacátá a třicátá léta 17. století s jistotou

²¹⁷ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 119, sign. 40, pag. 78–79, 83–84; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 28 a 82; TENORA, J. – FOLTYNOVSKÝ, J.: *Bl. Jan Sarkander. Jeho život, doba a blahoslavení*. Olomouc 1920, s. 356.

²¹⁸ SOKA Frýdek-Místek, fond Archiv městečka Paskov, inv. č. 34, pag. 47 (v případě paskovské obecní kroniky je citováno jedinečné stránkování psané tužkou uprostřed nahoře); SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 97, 113; AL SAHEB, J. – MÜLLER, K.: *Galerie držitelů Paskova*. Paskov 2015, s. 22.

²¹⁹ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 119, sign. 40, pag. 78–79, 83–84. Srov. TENORA, J. – FOLTYNOVSKÝ, J.: *Bl. Jan*, s. 356.

²²⁰ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 119, sign. 40, pag. 79.

rekonstruovat vývoj správních poměrů na - minimálně století starých - předbělohorských farnostech v Hrabové a Paskově.²²¹ Ještě někdy před rokem 1630 spravoval hrabovský i paskovský kostel Jan Mathisius, kam dojížděl excurrento ze Staré Bělé. Jan Mathisius se ale v červnu 1631 stal moravskoostravským děkanem a nadále se podílel z této funkce na zajišťování bohoslužeb a investování duchovních správců v Hrabové.²²² Zdá se tak, že farnosti Hrabová, Paskov a Stará Bělá vytvořily kvůli nedostatku kněží asi na desetiletí jeden farní obvod spravovaný nejprve ze starobělské, pak paskovské a nakonec i hrabovské fary, přičemž se u kostelů administrovaných z vnějšku předpokládalo obnovení samostatné duchovní správy. V roce 1631 se v Paskově připomíná farář Jan Sviderus, jenž pravděpodobně spravoval i uprázdněné farnosti v sousední Hrabové a Staré Bělé, avšak Sviderus ještě téhož roku odešel do Hlučína disponujícího bohatším farním obročím.²²³

Vzhledem k nedostatku diecézních katolických kněží za třicetileté války bylo nutné jeho nástupce hledat mezi řádovým duchovenstvem a také ve Slezsku. Již 16. prosince roku 1631 vrchnostenský úředník z Paskova Ondřej Šmíd z Freihofenu žádal jménem hraběte Václava Bruntálského z Vrbna převora kláštera v slezské Ratiboři o vyslání jednoho z řádových kněží do Paskova.²²⁴ Je pravděpodobné, že po krátký čas na počátku roku 1632 řádový kněz z Paskova jezdil vysluhovat mše i do Hrabové,²²⁵ již 1. března 1632 ale napsal moravskoostravský děkan Jan Mathisius zprávu olomoucké biskupské konzistoři, že se řeholník z Ratiboře vrátil zpět do kláštera, a proto požaduje, aby byl na zmiňované fary zaslán kněz.²²⁶ Farní obvod Paskova, Staré Bělé a Hrabové tak byl opět bez duchovního správce. Vše se změnilo hned v následujícím roce.

Dle dlouhodobého přání majitele paskovského panství Václava Bruntálského z Vrbna byl přes nevoli a zdržování převora dominikánského kláštera v Opavě, jež trvalo nejméně jeden a půl roku, k hrabovskému farnímu kostelu sv. Kateřiny Alexandrijské 25. května 1633 ustanoven dominikánský kněz Martin Fulkovius (Fulkovský), který z Hrabové

²²¹ Srov. SKUPIEN, M. (rec.): *Martin*, s. 194.

²²² STIBOR, J.: *Stará Bělá 1272–1918*. Ostrava 1997, s. 132; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 113; LINHART, F.: *Vlastivěda*, s. 95; JIŘÍK, K.: *Dějiny připojených obcí*. In. JIŘÍK, K. (ed.): *Dějiny Ostravy*. Ostrava 1993², s. 503.

²²³ STIBOR, J.: *Stará Bělá*, s. 132; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 113; STIBOR, J. – NOSKOVÁ, M. – BORÁK, M.: *Dějiny Krmelína*. Krmelín 1997, s. 39.

²²⁴ Zemský archiv v Opavě (dále ZAO), fond Velkostatek Fulnek, inv. č. 1928, sign XVIII 3, kart. 7, fol. 45v; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 113.

²²⁵ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 82; WOLNY, G.: *Kirchliche Topographie*, s. 132.

²²⁶ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 82; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 113.

administroval také kostely v Paskově a Staré Bělé.²²⁷ Není jasné, proč byl Fulkovius investován právě do Hrabové. Je možné, že se tam nacházela nejobyvatelnější fara, nebo možná byla jen ve farním obvodu načas tvořeném třemi předbělohorskými farnostmi po Staré Bělé a Paskovu právě na řadě Hrabová. Martin Fulkovius byl hrabovským farářem s určitostí ještě v roce 1635, ale již o rok později byla fara opět uprázdněná.²²⁸ Již v roce 1636 byl do paskovské farnosti investován kněz Matyáš Jahoda, jenž s vynucenou čtyřletou přestávkou kvůli svému alkoholismu a nezřízenému životu jistě spravoval i sousední Hrabovou až do roku 1653.²²⁹ Po roce 1636 se z farního obvodu původně tři farností odtrhla Stará Bělá, kam byl již napříště vždy investován samostatný farář.²³⁰

Vzhledem k nedostatku katolického duchovenstva již po Martinu Fulkoviovi není v 17. století znám žádný farář, který by byl ustanoven a bydlel přímo na hrabovské faře. Oproti staršímu bádání je však nutno zdůraznit, že ještě po nějaký čas existovala hrabovská farnost, protože ještě 22. března roku 1655 byla v listu paskovské hraběnky Alžběty Polyxeny Bruntálské z Vrba výslovně zmíněna (velko)hrabovská fara v souvislosti s prosbou o zaslání faráře Honoria Kinsického ze Studénky, který by umístiv se do Paskova staral o paskovské a hrabovské farníky.²³¹

Hrabovský, původně farní kostel sv. Kateřiny, v němž roku 1659 proběhla rozsáhlá oprava se zastřešením kostela,²³² se však posléze díky úzkému svazku uvnitř paskovského panství dostal v padesátých a šedesátých letech 17. století oproti paskovskému, při němž sídlila paskovská šlechta, do zjevného pozadí. V roce 1661 byla paskovská a hrabovská farnost „dočasně sloučena“,²³³ de facto však byla hrabovská farnost již natrvalo připojena k větší paskovské. Hrabovský, původně farní kostel sv. Kateřiny se sice patrně stal nakrátko komendátním,²³⁴ avšak zřejmě se příliš nepočítalo s obnovením samostatné duchovní správy v Hrabové a noví faráři byli nadále dle přání vrchnosti investováni ne do Hrabové,

²²⁷ ZAO, pob. Ol., fond Velkostatek Fulnek, inv. č. 1928, sign XVIII 3, kart. 7, fol. 45v; BARTONÍK, B.: *Paskovské panství*, viz ZAO, fond Sbirka rukopisů, inv. č. 90; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 83; BARCUC, A. – ROHLOVÁ, E.: *Sedm století*, s. 7; STIBOR, J.: *Stará Bělá*, s. 132; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 174; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 113–114; WOLNY, G.: *Kirchliche Topographie*, s. 128, 132–133.

²²⁸ STIBOR, J.: *Stará Bělá*, s. 132.

²²⁹ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, sign E7, kart. 2982; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 178; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 113, 246–247.

²³⁰ Srov. STIBOR, J.: *Stará Bělá*, s. 132, 134–135.

²³¹ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, sign E7, kart. 2982. Edice dopisu viz SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 248.

²³² ROŠOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 83–84.

²³³ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag 32.

²³⁴ SOKA Frýdek-Místek, fond Děkanský úřad Místek, inv. č. 86, sign. V, kart. 5. Komendátní kostel byl dočasně spravován farářem odjinud, předpokládalo se u něj obnovení samostatné duchovní správy.

ale do Paskova. Zanedlouho hrabovský kostel sv. Kateřiny klesl pravděpodobně v době investování nového paskovského faráře Matouše Schaupia 16. května roku 1670 na úroveň pouhého filiálního chrámu paskovské farnosti.²³⁵ Pamětní kniha moravskoostravského děkanátu z roku 1672 již v případě Hrabové mluví jen o tom, že tamní filiální kostel sv. Kateřiny je trvalou součástí paskovské farnosti – hrabovská farnost neexistovala.²³⁶

3.3 Filiálním kostelem paskovské farnosti

Vůbec první popis kostela včetně inventárních položek vybavení filiálního hrabovského kostela sv. Kateřiny vzešel roku 1672 z důkladně provedené vizitace moravskoostravského děkana Řehoře Kaveldia a dochoval se ve dvou opisech v pamětní knize moravskoostravského děkanátu i o něco méně podrobné děkanské matrice.²³⁷ Z vizitačního zápisu plyne, že hrabovský filiální kostel byl zasvěcen sv. Kateřině Alexandrijské a to bez jakéhokoliv naznačení o případné změně patrocina, je tedy takřka jisté, že se toto patrocinium od výstavby chrámu nezměnilo. Dřevěný kostel s provizorním portatile však nebyl konsekrován (vysvěcen) a rovněž nebyl konsekrován ani chrámový oltář.²³⁸

Veškeré příjmy paskovského a velkohrabovského kostela v roce 1672 nebyly ničím zaručeny a zjevně se tak měnily dle hospodářské situace na paskovském panství. Zaručený příjem však znamenalo celkem devět kostelních krav, které zřejmě pravidelným prodejem mléka zajišťovaly hrabovskému kostelu jako záduší roční příjem ve výši 72 zlatých.²³⁹ Neméně zajímavý je i první podrobný soupis liturgického vybavení hrabovského kostela, které dokázalo zajistit standardní liturgický provoz, byť se zdá, že oproti sousedním bohatším farním kostelům v Paskově či Staré Bělé obsahuje o něco méně inventárních položek.²⁴⁰

Přibližně o sedm let později po vizitaci moravskoostravského děkana Řehoře Kaveldia v Hrabové byl v říjnu roku 1679 kostel vyloupen,²⁴¹ což dokládá, že se nejpozději v 17. století stal poměrně vděčným terčem zlodějů a vandalů, přičemž tento stav trvá v zásadě až

²³⁵ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. 6a, fol. 229v; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 216, pag. 61.

²³⁶ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. 6a, fol. 229v.

²³⁷ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. 6a, fol. 229r–232r; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 215, pag. 73–79.

²³⁸ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. 6a, fol. 229v; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 215, pag. 74.

²³⁹ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. 6a, fol. 229v.

²⁴⁰ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 215, pag. 73–74, 115; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. 6a, fol. 229r–229v, 270r.

²⁴¹ ZAO, fond Velkostatek Fulnek, inv. č. 1924, sign. XII70, kart. 7.

do současnosti. Byl ukraden cenný stříbrný pozlacený kalich. Pachatel byl dopaden, avšak popravili jej ve Frýdku tak rychle, že paskovskému faráři bylo znemožněno požadovat náhradu škody, a proto farář Matouš Schaupius společně s purkrabím Tomášem Fridrichem žádali zemského hejtmana, aby se zasadil o finanční nápravu.²⁴²

V roce 1690 vizitoval paskovskou farnost s hrabovských filiálním kostelem sv. Kateřiny moravskostravský děkan Pavel Leopold Michalin. Z děkanské matriky vzešlé z této děkanské vizitace plyne, že držitelem patronátního práva byl stále ještě Jan František Antonín hrabě Bruntálský z Vrbna, který prodal paskovské panství až na počátku září roku 1690.²⁴³ V děkanské matrice jsou rovněž uvedeny další zajímavé informace týkající se hospodářství i majetku zrušené hrabovské farnosti. Co se týče povinných desátků, hrabovští občané odevzdávali paskovskému faráři celkem 29 měřic plus jeden větel (2068 litrů) pšenice a stejné množství (2068 litrů) ovsa,²⁴⁴ což byly největší desátky ze všech pěti obcí a městeček přiřazených k Paskovu. V tom roce se také opravovala stará hrabovská farní budova, která sloužila jako zázemí hrabovského kostela.²⁴⁵

V následujících několika desetiletích nejsou díky nedostatku dochovaných pramenů známy žádné další podrobné informace o hrabovském kostele, avšak je jisté, že po smrti paskovského faráře Matouše Schaupia nastoupil jako další farář Jan Maxmilián Klemens a po něm Jan Josef Řepka, který jako paskovský farář vykonával duchovní správu kostela sv. Kateřiny téměř 50 let (1698–1747).²⁴⁶ V závěru 17. století byly v hrabovském kostele slouženy mše farářem dojíždějícím z Paskova každou třetí neděli (co třetí týden).²⁴⁷

V roce 1716 byla paskovská farnost s hrabovským filiálním kostelem přičleněna k nově zřízenému místeckému děkanátu.²⁴⁸ O sedm let později (6. února 1723) do Hrabové zavítal olomoucký pomocný biskup a titulární biskup hipponský František Julián hrabě Braida, aby vysvětil portatily kostela, do něhož byly vloženy ostatky raně křesťanských a raně středověkých světců sv. Concordie, sv. Amanda a sv. Patientie.²⁴⁹ O rok později byl ulit

²⁴² ZAO, Velkostatek Fulnek, sign. XII70, inv. č. 1924, kart. 7; BARTONÍK, B.: *Paskovské panství*, s. 104–105, viz ZAO, fond Sbirka rukopisů, inv. č. 90; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 179.

²⁴³ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 216, pag. 61; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 187.

²⁴⁴ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 216, pag. 61–62.

²⁴⁵ Tamtéž, pag. 63.

²⁴⁶ ²⁴⁶ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 32–33; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 43–44.

²⁴⁷ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 216, pag. 65.

²⁴⁸ PITRONOVÁ, B.: *Národnostní poměry na Ostravsku v 17. a 18. století ve světle pramenů církevní provenience*. Ostrava 17. Příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska, 1995, s. 77.

²⁴⁹ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293.

malý zvon do sanktusníku.²⁵⁰ Celá druhá třetina 18. století se nesla ve znamení mnoha oprav kostela, neboť ten byl po více než dvou stech letech čím dál zchátralejší; zaznamenané udržovací práce na kostele i obměna šindelů proběhly v letech 1735, 1737–1739, 1750 a 1775.²⁵¹

Místecký farář a děkan místeckého děkanátu František Josef Čejka a brušperský farář Pavel Červenka jsou společně s paskovským farářem a místeckým místoděkanem Ignácem Františkem Försterem podepsáni pod podrobným popisem kostela sv. Kateřiny z počátku června roku 1764, jež obsahuje latinsky psaná děkanská matrika místeckého děkanátu.²⁵² V roce 1764 nebylo známo, kdy byl vystavěn dřevěný hrabovský kostel zasvěcený panně a mučednici sv. Kateřině Alexandrijské, avšak den posvěcení kostela se pravidelně slavil 15. neděli po Sslání Ducha svatého; portatile pocházelo z roku 1602. Kostel měl dvě věže, větší postavenou v průčelí kostela a vížku sanktusníkovou. Ve hlavní věži kostela se nacházely dva těžké zvony a v sanktusníku jeden lehký zvon. Kostel bez krypty obsahoval úzkou suchou sakristii, kazatelnu i oltář zasvěcený sv. Kateřině Alexandrijské. Na západní straně kostela se nacházela hudební kruchta (kůr) s provizorním pozitivem (malé varhany). Kolem kostela se nacházel hřbitov s kostnicí vystavěnou ze dřeva.²⁵³

Paskovský farář, který byl hrabovským duchovním správcem a do hrabovského filiálního kostela pravidelně dojížděl, disponoval také bývalým hrabovským farním beneficiem, tedy starými hrabovskými pozemky, z nichž měl obživu. K beneficiu paskovského faráře tedy náležel především jeden celý lán půdy v Hrabové, který se rozprostíral na západ i východ od kostela sv. Kateřiny, od hranice s katastrem Nové Bělé přes pozemky kolem dnešní budovy fary a ulice Na Farském po pozemky ležící za řekou Ostravicí na moravském Závodí.²⁵⁴ Tyto pozemky, na nichž se nejvíce pěstovaly oves a pšenice, nesly názvy „Na Slíně“, „Na Luhu“ a „Za vodou“ a celkem se hospodařilo na 31 měřících (míry) orné půdy, to je na šesti hektarech, přičemž majiteli sousedních lánů byli po celé délce Ondřej Adámek a Josef Cholewa.²⁵⁵

Ještě téhož roku 9. září 1764 zaslal vrchnostenský úřad v Paskově na vyžádání guberniální policejní komise a krajského úřadu v Přerově podrobnou zprávu popisující náboženské

²⁵⁰ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 61, kart. 1.

²⁵¹ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 85.

²⁵² ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 249–272.

²⁵³ Tamtéž, pag. 261–262.

²⁵⁴ SOKA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, inv. č. 53, sign. II a, kart. 1; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 254.

²⁵⁵ Role „Na Slíně“ měla 12 měřic (míry), „Na Luhu“ 7 měřic a „Za vodou“ 12 měřic, viz tamtéž, pag. 254.

poměry na paskovském panství.²⁵⁶ Zpráva zachycuje několik zajímavých a do té doby přímo nedoložených skutečností. Na území paskovského panství se roku 1764 nacházela jediná farnost s farním zděným kostelem sv. Mikuláše v Paskově stojícím necelých 20 let²⁵⁷ a filiálním dřevěným kostelem sv. Kateřiny Alexandrijské v Hrabové. Všichni farníci paskovské farnosti byly dobrými katolíky a byly jim pravidelně vysluhovány řádné bohoslužby místním farářem Ignácem Františkem Försterem a kooperátorem Janem Nendorfnerem.²⁵⁸ Četnost bohoslužeb v hrabovském filiálním kostele se oproti závěru 17. století zvýšila z jedné nedělní bohoslužby co tři týdny na jednu nedělní bohoslužbu co 14 dní.²⁵⁹

V roce 1771 proběhla na území paskovské farnosti v Paskově a Hrabové další vizitace místeckého děkana Františka Josefa Čejky za doprovodu brušperského faráře Pavla Červenky, která zapříčinila výsledný záznam v děkanské matrice místeckého děkanátu z 14. října roku 1771.²⁶⁰ Vyjma opětovného inventáře kostela je děkanská matrika z roku 1771 zajímavá především tím, že jsou v ní zaznamenány podrobně desátky a jiné příjmy paskovského faráře ze všech vsí paskovského panství. Předně se k paskovskému beneficiu vztahovaly příjmy v naturáliích ze čtyř hrabovských rolí pojmenovaných „Na Břehu“, „Na Slíně“, „Na Luhu“ a „Za vodou“ o celkové výměře 31 míry (měřic) a užitek z farní zeleninové a ovocné zahrady při bývalé staré hrabovské faře.²⁶¹ Co se týče povinných desátků, ty odevzdávali paskovskému faráři pouze majitelé 26 hrabovských gruntů s příslušnými lány půdy využívanými k zemědělskému hospodaření, odstupňované podle rozlohy polností, příjmů a postavení. V naturáliích jeden gruntovník odevzdával čtyři měřice pšenice, dva gruntovníci dvě měřice pšenice, 19 gruntovníků jednu měřici pšenice, dva gruntovníci jednu měřici a dva ačtly pšenice a dva gruntovníci čtyři ačtly pšenice. Celkem se tedy jednalo o 30 měřic a čtyři ačtly pšeničných zrn. Hrabovští gruntovníci museli rovněž odevzdávat ze svých pozemků tutěž celkovou výši v ovesných zrnech a celá ves Hrabová dále po domluvě odevzdávala paskovskému faráři 90 vajec.²⁶²

²⁵⁶ BARTONÍK, B.: *Paskovské panství*, s. 107–109, viz ZAO, fond Sbirka rukopisů, inv. č. 90.

²⁵⁷ SOKA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, inv. č. 12; SOKA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, inv. č. 45, sign. I a, kart. 1.

²⁵⁸ BARTONÍK, B.: *Paskovské panství*, s. 108, viz ZAO, fond Sbirka rukopisů, inv. č. 90; SPODNÝ, E. – KOLÁŘ, P.: *Farní kostel sv. Vavřince v Paskově*. Paskov 2006, s. 14–15, 23.

²⁵⁹ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 216, pag. 65; BARTONÍK, B.: *Paskovské panství*, s. 108, viz ZAO, fond Sbirka rukopisů, inv. č. 90.

²⁶⁰ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 199, pag. 257–271.

²⁶¹ Tamtéž, pag. 260–261.

²⁶² Tamtéž, pag. 263.

Ze všech vsí (obcí, obecních pospolitostí) paskovského panství odevzdávali hrabovští občané největší naturální desátky. To bylo zapříčiněno tím, že obyvatelé městečka Paskov rozprostírajícího se na pravém břehu řeky Olešné se věnovali též řemeslné výrobě a byli úzce spojeni s paskovskou vrchností sídlící na tamním zámku; na rozdíl od zemědělské vsi Paskov na levém břehu dle všeho neodevzdávali paskovské faře žádné naturální dávky.²⁶³ Držitelé paskovského panství s patronátním právem se však starali o dostatečný přísun obilí, luštěnin, masa i panského piva, nehledě na beneficium paskovských farářů v podobě vlastních luk, zemědělských rolí a užitkové zahrady.²⁶⁴ Je však zajímavé, že se v šedesátých ani na počátku sedmdesátých let 18. století oproti jiným farnostem v Hrabové zatím ještě neuvažovalo o požadavku či nutnosti zřízení nové hrabovské lokálie, tedy místa s vlastním ustanoveným duchovním – lokálním kaplanem.

3.4 Lokálním kostelem hrabovské lokálie

Hrabovská lokálie, místní duchovní správa s vlastním ustanoveným duchovním – lokálním kaplanem formálně podřízeným paskovskému faráři byla zřízena postupně v několika prolínajících se krocích od první poloviny roku 1780 po konečný rok 1782. Myšlenka na vznik místní duchovní správy vznikla v Hrabové nejspíše již někdy na jaře roku 1780 mezi obyvateli obcí Hrabová a Hrabůvka přiřazenými k Paskovu. Zdá se, že této myšlence běžné právě pro poslední třetinu 18. století, kdy v duchu osvícenských tendencí Marie Terezie a Josefa II. docházelo k zahušťování církevní správy, byl příznivě nakloněn jak paskovský kooperátor Josef Quinta, tak paskovský farář Jan Nendorfner.²⁶⁵

Již někdy na jaře či sklonku léta roku 1780 patrně začal paskovský kooperátor Josef Quinta trvale působit při filiálním kostele sv. Kateřiny v Hrabové.²⁶⁶ Je otázkou, zda se hned přestěhoval do starého a jistě již zchátralého dřevěného farního domku z 16. století,²⁶⁷ nebo zůstal bydlet na paskovské faře a několikrát do týdne dojížděl do sousední Hrabové. Každopádně však obyvatelé Hrabové a Hrabůvky začali snad někdy kolem poloviny roku 1780 s výstavbou nové zděné budovy uzpůsobené pro trvalé a na tehdejší dobu jistě pohodlné bydlení římskokatolických kněží ustanovených při nedalekém hrabovském kostele. Dle dobrozdání krajského úřadu sídlícího v Novém Jičíně měla část budovy sloužit

²⁶³ Srov. ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 199, pag. 262–264.

²⁶⁴ Srov. SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 250; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 199, pag. 259–264.

²⁶⁵ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 77–78, 83; SOKA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 135–136.

²⁶⁶ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 83; WOLNY, G.: *Kirchliche Topographie*, s. 133.

²⁶⁷ K staré hrabovské faře viz ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag 123–125.

také jako triviální škola pro školou povinné děti z Hrabové a Hrabůvky, které by tak nemusely navštěvovat již existující školy vzdálené od hranic obou obcí nejméně několik kilometrů. Obě obce na výstavbu použily zřejmě našetřených 1400 zlatých a zavázaly se budovu navždy udržovat v dobrém stavu.²⁶⁸

Úsilí obyvatel Hrabové a Hrabůvky o vznik lokálie se setkalo s obvyklou dobovou podporou státních úřadů i církevních hodnostářů, a tak byl paskovský kooperátor Josef Quinta dle nejvyššího dvorního dekretu z 18. listopadu roku 1780 formálně jmenován prvním hrabovským lokálním kaplanem.²⁶⁹ Již někdy kolem poloviny roku 1781 byla rozestavěná budova lokálky, sídla hrabovské lokálie a místního lokálního kaplana, spojená s triviální školou dostavěna a Josef Quinta v ní začal úřadovat. Dne 20. července roku 1781 byla sepsána zakládací (erekční) listina hrabovské lokálie (lokálního kaplanství, lokální kuracie), kterou v Paskově vyhotovil vlastní rukou formálně nadřízený farář paskovské farnosti Jan Nendorfner a podepsali ji přední zástupci obcí Hrabová a Hrabůvka.²⁷⁰

Obyvatelé těchto vsí se mimo již zmiňované udržování lokálky zavázali přispívat hrabovskému lokálnímu kaplanovi ročně 20 zlatých a paskovský farář ročně dalších 15 zlatých. Kaplanovi byl tedy vyplácen dvakrát ročně v pololetních lhůtách příspěvek v celkové výši 35 zlatých. Prezentační právo navrhnout vlastního kněze k ustavení při hrabovském lokálním kostele sv. Kateřiny Alexandrijské připadlo císaři Svaté říše římské Josefu II. a jeho nástupcům.²⁷¹ Znění zakládací listiny potvrdili na paskovském zámku 1. srpna 1781 držitel paskovského panství Josef hrabě Mitrovský z Mitrovic a Nemyšle, 13. srpna 1781 olomoucká arcibiskupská konzistoř a 8. září 1781 moravské zemské gubernium.²⁷²

Ve stejné době jako hrabovská lokálie vznikly za vlády Josefa II. v obvodu místeckého děkanátu také lokálie v Zábřehu nad Odrou (podřízena farnosti v Moravské Ostravě), Palkovicích (podřízena farnosti v Místku), Čeladné (podřízena farnosti ve Frýdlantu nad

²⁶⁸ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 117–118; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 77–78.

²⁶⁹ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 117–118; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; SOkA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 135–136. Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 179.

²⁷⁰ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 117–118; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 135–136; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; SOkA Frýdek-Místek, knihovna, soubor opisů a fotokopíí listin k dějinám Paskova, 1922–1948, sign. R439. Srov. SLEPIČKA, M. – SLEPIČKA, J.: *Z nejstarších pramenů*, s. 420–422.

²⁷¹ Tamtéž.

²⁷² ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 117–118.

Ostravicí) a Fryčovicích (podřízena farnosti v Brušperku).²⁷³ Na sklonku zimy roku 1782 byl dle dvou kabinetních listů Josefa II. zřízen moravskoslezský náboženský fond, do něhož byl svěřen veškerý majetek tamních zrušených klášterů, a hrabovská lokálie a její lokální kaplani začali být v zásadě až do poloviny 20. století vydržováni právě nákladem náboženského fondu (poté Náboženské matice), jemuž připadlo patronátní právo ke kostelu sv. Kateřiny.²⁷⁴ Definitivní schválení zřízení hrabovské lokálie ze strany olomouckého arcibiskupství bylo po nutném dotazování uděleno 10. října roku 1782.²⁷⁵ Jako zajímavost z té doby uvádím, že v roce 1782 se poutní slavnost sv. Kateřiny Alexandrijské v hrabovském kostele slavila na první neděli adventní (konkrétně 1. prosince), nikoli o neděli dříve, jak je tomu v hrabovské římskokatolické farnosti běžné dnes.²⁷⁶

Po definitivním zřízení lokálie odstartoval novou etapu mohutného rozvoje hrabovského lokálního chrámu hned v osmdesátých letech 18. století první hrabovský lokální kaplan Josef Quinta, který se snažil kostel konsolidovat a provést co možná nejrychleji nejnutnější opravy zchátralého materiálu, aby mohl kostel dobře sloužit věřícím. V letech 1785–1787 nechal opravit střechu a strop kostela, zhotovit tři kompletní nová okna a novou dlažbu uvnitř kostela. Pozornost však zasluhuje především zboření vysoké staré věže nad střechou kostela a její nahrazení novou štenýřovou zvonící roku 1787.²⁷⁷

V Quintově úsilí pokračovali rovněž jeho nástupci. Dočasný administrátor hrabovské lokálie na přelomu let 1791–1792 a exjezuita Adam Sýkora stál nejspíše za pořízením tří pozdně barokních obrazů sv. Ignáce z Loyoly, sv. Františka Xaverského a sv. Karla Boromejského.²⁷⁸ Jeho nástupce a druhý řádný hrabovský lokální kaplan Jan Juřina pokračoval ve velkorysých úpravách interiéru. Z kostela nechal odstranit původní pozdně gotický oltář a kazatelnu patrně z první třetiny 16. století a nahradil je novým pozdně

²⁷³ SOkA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 1.

²⁷⁴ SOkA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 86, sign. V, kart. 5; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 94. K náboženským fondům srov. např. MAŠKOVÁ, T.: *Akce VK a její průběh v želivském klášteře z pohledu Náboženské matice*. Univerzita Karlova v Praze, Katolická teologická fakulta, magisterská diplomová práce. Praha 2017, s. 14–19.

²⁷⁵ ZAO, pob., pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 1301, sign. Ba237, kart. 312; SOkA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 86, sign. V, kart. 5.

²⁷⁶ Tamtéž.

²⁷⁷ ZAO, pob., pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, sign. G1, kart. 4579; ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 85–86. Srov. podkapitulu 4.1 Architektura a stavební vývoj dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské.

²⁷⁸ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293.

barokním a barokně klasicistním vybavením (boční a hlavní oltář, kazatelna).²⁷⁹ Mimo to v sousedství kostela nechal vztyčit nový klasicistní kříž a ještě roku 1793 nechal opravit stříšky sobot.²⁸⁰

Další hrabovští duchovní správci se místo nákupů jistě ne levného vybavení chrámu zaměřili spíše na nutné opravy a rekonstrukce kostela. Za Juřinova nástupce svědomitého a hluboce věřícího lokálního kaplana Jana Müllera byla v roce 1800 položena zedníkem Václavem Havránkem nová podlaha kostela.²⁸¹ Na přelomu 18. a 19. století se v Hrabové za duchovní správy lokálního kaplana Jana Müllera nacházelo celkem 84 domovních čísel, v Hrabůvce, která s Hrabovou tvořila obvod lokálie, jen 34 domovních čísel. Pěší vzdálenost od sídla farnosti v Paskově, pod níž hrabovská lokálie spadala, byla odhadována na hodinu chůze. V Hrabové v té době žily dvě židovské rodiny, všichni ostatní byli katolíky.²⁸² Po Müllerově smrti převzal dočasně duchovní správu lokálie Ignác Lubosvarský, který za intervence místeckého děkana hned 6. února roku 1804 informoval olomouckou arcibiskupskou konzistoř o tom, že po svém příchodu okamžitě nechal kostel opravit.²⁸³ I další lokální kaplani počátku 19. století bojovali s neutěšeným stavem hrabovského kostela. V roce 1806 se lokální kaplan Antonín Kumpert nechal slyšet, že kostel hnije a potřebuje novou střešní krytinu, a proto v roce 1808 proběhla velká oprava střechy kostela včetně věže. V roce 1811 byl chrám kvůli přetrvávající vlhkosti vybílen vápnem. Zda to bylo vůbec poprvé, nebo se tak od roku 1573 dělo pravidelně, není možno říci.²⁸⁴ Podrobný inventář z roku 1809 nic podobného nenaznačuje; jako v něm obsažená zajímavost upoutá zejména fakt, že sanktusník kostela byl natřen červeně.²⁸⁵

V roce 1809 nový zámožný držitel paskovského panství Filip Ludvík baron ze Saint-Genois d'Anneaucourt daroval hrabovské lokálii a jejímu jedinému kostelu čtyři nová bohoslužebná roucha, šest cínových svícňů, dvě korouhve a další liturgické potřeby,²⁸⁶ což bylo dáno zřejmě jeho snahou uvést se ihned po zakoupení paskovského panství roku 1809 jako mecenáš a zkrátka jako nová přívětivá vrchnost. Je možné, že se baron Filip Ludvík

²⁷⁹ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 32; SOkA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293. Více viz podkapitola 4.2 Umělecké vybavení interiéru vyhořelého kostela.

²⁸⁰ AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260; ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 86.

²⁸¹ Tamtéž; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 101.

²⁸² SOkA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 86, sign. V, kart. 5.

²⁸³ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, sign. G1, kart. 4579.

²⁸⁴ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 86; AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 32.

²⁸⁵ SOkA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125.

²⁸⁶ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 82.

ze Saint-Genois d'Anneaucourt také nějakou měrou finančně podílel na zakoupení nového zvonu z roku 1815, jenž nahradil starší barokní zvon zaniklý pravděpodobně během napoleonských válek.²⁸⁷

Ve zbývajících letech první třetiny 19. století se lokální kaplani v Hrabové poměrně rychle střídali, což bylo dáno tím, že se v porovnání s velkými moravskými farnostmi nejednalo o tak výnosné místo, a také zvýšenou mírou mortality zdejších kněží. I nadále se však místní lokální kaplani zaměřovali především na nutné opravy chrámu, jehož stav se po třech staletích od výstavby začal více a více zhoršovat. Po krátkém administrování paskovského faráře Ignáce Opavského zaujal roku 1826 místo hrabovského lokálního kaplana paskovský kooperátor František Král, jemuž ve vykonávání duchovní správy vypomáhal zřejmě na hrabovské lokálce bydlící penzionovaný kněz a bývalý hrabovský lokální kaplan Antonín Špaček.²⁸⁸ Právě lokální kaplan František Král jistě stál za nutnou opravou krovu (trámoví) dřevěného kostela, do něhož zatékala při deštích voda, kterou provedl paskovský tesař Jan Velký za úplaty 683 zlatých.²⁸⁹ Jeho nástupce Jiří Kromajer se zase musel roku 1831 vypořádat s velkou epidemií cholery, kdy těla byla pohřbívána na hřbitově kolem kostela sv. Kateřiny, což s sebou neslo značné hygienické riziko.²⁹⁰

Až za lokálního kaplana Františka Šafáře došlo k poněkud větší stabilizaci hrabovské duchovní správy, neboť Šafář, proslulý svou mimořádnou pracovitostí, působil v místní lokalitě dlouhou dobu, necelých 27 let (1834–1861).²⁹¹ Právě díky osobnosti Františka Šafáře se v Hrabové začaly již roku 1839 objevovat vůbec první myšlenky na výstavbu nového zděného kostela, avšak úřední komisionální prohlídka proběhlá krátce po polovině 19. století shledala, že stojící dřevěný chrám bude stačit pouze důkladně opravit, neboť nevykazuje kritické či život ohrožující závady.²⁹² Lokální kaplan Šafář se rovněž roku 1848 zasloužil o pořízení nových varhan,²⁹³ které nahradily dřívější starý provizorní pozitiv vyskytující se v kostele nejpozději od třetí čtvrtiny 18. století.²⁹⁴

²⁸⁷ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 61, sign. Ib, kart. 1; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 27.

²⁸⁸ SOkA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 136, kart. 31; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 102–104; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; WOLNY, G.: *Kirchliche Topographie*, s. 133.

²⁸⁹ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 87.

²⁹⁰ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 62, sign. Ic, kart. 1.

²⁹¹ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 104; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4.

²⁹² ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 87.

²⁹³ ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 36.

²⁹⁴ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 262.

Podrobný soupis nadací při hrabovském lokálním kostele sv. Kateřiny pocházející z roku 1871 vypovídá, že se hrabovský kostel, co se týče nadací vytvořených vždy za nějakým konkrétním zbožným účelem dle přání zakladatele, v zásadě nijak nelišil od jiných podobných nadací známých z jiných moravských kostelů. Při kostele v Hrabové bylo vedeno celkem 11 zbožných nadací, z nichž dvě fundovali držitelé bývalého paskovského panství, jednu hrabovský lokální kaplan, jednu hrabovský starosta a zbývajících sedm movitější hrabovští farníci.²⁹⁵ Všechny nadace byly definovány jako zádušní, to znamená, že jejich výnos sloužil striktně k opravám, údržbě či provozu hrabovského kostela.

Nejstarší zaznamenanou nadaci ustanovila držitelka paskovského panství hraběnka Marie Paula von Fürstenbusch již ve svém testamentu z 2. září 1755, kdy poskytla hrabovskému kostelu výnos ze soukromé obligace určený na stálé vydržování věčného světla.²⁹⁶ Další zajímavou nadaci fundoval Filip Ludvík ze Saint-Genois d'Anneaucourt, povýšený roku 1827 na hraběte, patrně 16. listopadu roku 1843, tedy ještě před přenecháním paskovského panství synovi Mořici Janu Nepomukovi. Ze soukromé obligace měla být v hrabovském kostele každoročně ve výroční den (k datu založení nadace či později k výročnímu dni úmrtí) zakladatele sloužena slavnostní zpívaná mše s celým konduktem – latinskou vícehlasou písní.²⁹⁷

V roce 1865 ustanovil hrabovský lokální kaplan Vincenc Polák, zesnulý o dva roky později, pomocí státního dlužního úpisu nadaci na sloužení dvou tichých mší ve dnech 18. března a 20. května za zemřelé i živé členy své rodiny.²⁹⁸ Následujícího roku 1866 založil pomocí státního dlužního úpisu nadaci i hrabovský starosta Karel Neusser, který požadoval sloužení dvou rekviem ve dnech 9. října a 6. listopadu za celou svou rodinu a také modlitby růžence po všechny adventní i postní pátky věnované živé a zemřelé rodině Neusserově. Sedm zbývajících zádušních nadací založených povětšinou v druhé třetině 19. století hrabovskými farníky se od sebe příliš nelišilo. Jejich zakladateli byl vždy požadován určitý počet tichých mší, výjimečně i mše zpívané, za sebe i další členy rodiny.²⁹⁹

Po penzionování hrabovského lokálního kaplana Ignáce Žitného v létě 1878, který trvale oslepl, se stal dočasným administrátorem lokálie Hrabová kooperátor ze sousedního

²⁹⁵ SOkA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125.

²⁹⁶ SAHEB, J.: *Hrabová*, s. 49; SOkA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125.

²⁹⁷ Tamtéž.

²⁹⁸ Tamtéž.

²⁹⁹ Tamtéž.

Paskova Petr Lubojacký. K jeho méně než ročnímu působení se váže zajímavá událost z 13. listopadu roku 1878, kdy se farníci z Hrabové vzepřeli dosavadnímu řádu, podali odpor a odmítli jakkoliv dovážet Petra Lubojackého k vysluhování mší ze sousedního Paskova, kde od roku 1875 žil v bytě paskovského kooperátora. Co celé situace byl zaangažován také místecký děkan, který měl situaci vyřešit.³⁰⁰ To se mu patrně podařilo, neboť Petr Lubojacký administroval lokálii až příchodu nového lokálního kaplana Ignáce Kocvrliha 16. dubna roku 1879.³⁰¹

Dlouhodobé 18leté duchovní působení Ignáce Kocvrliha znamenalo pro Hrabovou a její věřící opětovné období rozvoje. V roce 1886 se zasloužil například o rozšíření hřbitova kolem kostela sv. Kateřiny a o jeho následné vysvěcení; v roce 1892 byla opravena věž kostela nákladem 410 zlatých.³⁰² Ve svých 46 letech byl Kocvrlich 1. června roku 1890 povýšen do hodnosti osobního faráře a stal se po více než 250 letech dalším farářem žijícím v Hrabové,³⁰³ avšak zatím byl administrativně stále jen duchovním správcem lokálie Hrabová, což se však zanedlouho změnilo. Vzhledem k přibývajícimu počtu obyvatel a tedy i katolických věřících, jimž se bylo nutno věnovat v kostele i při vyučování ve škole, vznesl Ignác Kocvrlich v dubnu 1895 prosbu na olomouckou arcibiskupskou konzistoř, aby v hrabovské lokálii bylo nově systemizováno jedno místo pro výpomocného duchovního – kooperátora,³⁰⁴ který měl být placen z rozpočtu obcí, v nichž duchovně působil.³⁰⁵ Kocvrlich záhy skutečně vymohl místo osobního kooperátora, a tak 22. dubna 1896 do Hrabové přišel vůbec první hrabovský kooperátor Josef Vepřek.³⁰⁶

Závěr působení osobního faráře Ignáce Kocvrliha v Hrabové roku 1897 lze bezesporu označit za přelomový z mnoha důvodů. Na hřbitově kolem kostela vznikla toho roku nová umrlčí komora, ale především Hrabovou u příležitosti generální vizitace místeckého děkanátu, prováděné mezi 6.–25. červencem roku 1897, slavnostně navštívil sedmý olomoucký arcibiskup Theodor Kohn (arcibiskupem 1893–1904).³⁰⁷ Z dochovaných pramenů vyplývá, že Hrabovou navštívil katolický biskup teprve podruhé po 174 letech.

³⁰⁰ SOkA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 136, kart. 31.

³⁰¹ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4.

³⁰² AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 62, sign. Ic, kart. 1; ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 89.

³⁰³ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 104.

³⁰⁴ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 89, sign. Via, kart. 2.

³⁰⁵ Srov. SOkA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 87, sign. V, kart. 5.

³⁰⁶ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 113.

³⁰⁷ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 84, sign. Vf, kart. 1;

Naposledy tak stalo návštěvou olomouckého pomocného biskupa Františka Juliána hraběte Braidy při příležitosti svčení portatile kostela roku 1723.³⁰⁸

Návštěva olomouckého arcibiskupa Theodora Kohna proběhla v Hrabové 19. července 1897. Předcházející den i noc strávil arcibiskup Kohn na faře v Paskově, odkud 19. července v sedm hodin ráno přijel do Hrabové. Před generální vizitací bylo ceremoniáři arcibiskupské konzistoře požadováno, aby proběhlo co možná nejslavnostnější uvítání u vstupu do každé farnosti, kde se jistě také projevil osobní sklon arcibiskupa k okázalosti, která se mu o sedm let později mimo spory s kněžími a vídeňským císařským dvorem stala osudným. V Hrabové proto byly zásluhou kněží a farníků připraveny k uvítání slavobrány, prapory, ověncení i obrazy svatých v oknech běžných domů.³⁰⁹ Arcibiskup Theodor Kohn zahájil vizitaci pontifikální mší svatou s kázáním v hrabovském lokálním kostele, který si prohlédl, a udělil v něm biskupské požehnání; rovněž se modlil za zemřelé. Po krátké přestávce osobně vedl katechezi žáků místní obecné školy pro děti z Hrabové a Hrabůvky, pak i katechezi pro dospělé. Následně přistoupil k biřmování všech dosud zatím nebiřmovaných farníků, kterých bylo přesně 380, což představuje na dnešní poměry v celé České republice nesmírně vysoký počet. V porovnání s jinými regionálními farnostmi a lokáliemi se však roku 1897 jednalo o běžný odpovídající počet, biřmováno bylo vždy nejméně několik stovek věřících (Paskov 512, Metylovice 310, Frýdlant nad Ostravicí 650). Po biřmování se arcibiskup Kohn přesunul na hrabovskou lokálku, kde od 13 hodin přijal při osobní audienci místního osobního faráře Ignáce Kocvrliha, osobního kooperátora Josefa Vepřeka, vyslaného zástupce držitele patronátního práva k hrabovskému kostelu, všechny členy obecního výboru Hrabové a Hrabůvky, farníky – kostelní hospodáře a dobrodince chudých. Po vizitaci úředních knih a matrik arcibiskup ve 14 hodin poobědval a o hodinu později po slavnostním *Te Deum laudamus* odjel z Hrabové do Místku, kde přenocoval.³¹⁰

Zdá se však, že osobní návštěva arcibiskupa Kohna měla pro Hrabovou dvojí účinek. Ještě v srpnu 1897 se naplno rozhořel spor mezi konzervativním hrabovským duchovním správcem Ignácem Kocvrlichem a liberálními představiteli obce starostou Ludvíkem Staňkem a nadučitelem obecné školy Františkem Bartoníkem. Přesná příčina občanského sporu zůstává utajena, avšak spor se dotýkal farní hospodyně a vyústil až v podání soudní žaloby na Kocvrliha, který se zase chystal naopak dosáhnout Bartoníkovy a Staňkovy

³⁰⁸ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293.

³⁰⁹ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 84, sign Vf, kart. 1.

³¹⁰ Tamtéž.

omluvy.³¹¹ Všechny spory vyřešil Kocvrlich odchodem na trvalý odpočinek do Frýdku, kde po několika letech zemřel. Ještě před odchodem však Kocvrlich u olomouckého arcibiskupa Theodora Kohna dosáhl k 1. říjnu roku 1897 oficiálního povýšení hrabovské lokálie na samostatnou farnost,³¹² která byla po 236 letech obnovena a zbavila se formální závislosti na paskovské farnosti, a předal 1. října 1897 duchovní správu farnosti dosavadnímu kooperátorovi Josefu Vepřekovi.³¹³ Vzhledem k otevřenému nepřátelství hrabovského i hrabůveckého obecního výboru zakrátko odešel z Hrabové na nové působiště v Bartultovicích i Vepřek.³¹⁴

3.5 Chrámem obnovené hrabovské farnosti

Novým hrabovským farářem byl jmenován na počátku února roku 1898 Vojtěch Růžička, který měl již za sebou devatenáctiletou kněžskou službu včetně katechetického působení na dívčí měšťanské škole v Moravské Ostravě. Vzápětí získal sympatie občanů Hrabové pro četné aktivity, jež musel omezovat pouze kvůli svému chatrnému zdraví. Z důvodu špatného zdravotního stavu Růžička zažádal o dalšího osobního kooperátora a v hrabovské farnosti tak na počátku 20. století během duchovní správy farářů Vojtěcha Růžičky i jeho nástupce Antonína Mohapla na čas působili současně až tři římskokatoličtí kněží.³¹⁵

Již na sklonku 19. století byl hrabovský dřevěný kostel považován za ceněnou památku, o čemž svědčí i Národopisná výstava československá konaná roku 1895 v Praze, na níž v rámci panelu „Stavby dědiny z Moravy a Slezska“ dosáhl velkého ohlasu typický dřevěný kostelík inspirovaný mimo jiné i hrabovským kostelem.³¹⁶ Pro své stáří však kostel začal opět silně chátrat, čehož si všiml konzervátor Franz Rosmaěl, a proto mu hrozil zánik. V roce 1896 nařídila vídeňská Centrální komise pro péči o památky podrobnou prohlídku kostela, z čehož vzešel návrh na celkovou opravu střechy, věže i interiérového nátěru kostela.³¹⁷ K provedení opravy nákladem 901 zlatých byl vybrán tesařský mistr Jakub Vrána z přifařené Hrabůvky. Přestože se práce kvůli nedostatku

³¹¹ SOKA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 87, sign. V, kart. 5.

³¹² AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 104.

³¹³ AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 113; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85.

³¹⁴ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 1, pag. 51 (v případě zápisů z obecního výboru hrabovské obecní kronik je citováno jedinečné stránkování psané tužkou dole uprostřed).

³¹⁵ SOKA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 87, sign. V, kart. 5; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4.

³¹⁶ JUŘICA, M.: *Ostravské svatostánky aneb kostely, kaple a modlitebny církví rozličných*. Ostrava 2006, s. 16; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 180.

³¹⁷ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 89–90.

financí táhly, byla generální oprava včetně konzervačních prací v interiéru kostela dokončena 30. května roku 1903; další rok byla ještě rozšířena sakristie.³¹⁸

Nákladné udržování starého dřevěného kostela společně s velkým nárůstem počtu obyvatel Hrabové a Hrabůvky na přelomu 19. a 20. století vyvolalo v hrabovských farnících posílení myšlenky na vznik nového farního zděného kostela, který měl kapacitně pojmout množství věřících. Tento úmysl jistě nebyl nový. Poprvé se nejspíš objevil za dlouholetého působení hrabovského lokálního kaplana Františka Šafaře roku 1839,³¹⁹ avšak těsně po polovině 19. století byla stavba nového chrámu okresním hejtmánstvím v Místku zamítnuta. Vzhledem k chátrající stavbě a stále vyššímu počtu farníků se k myšlence vrátil duchovní správce Ignác Kocvrlich, který brzy po svém příchodu do Hrabové začal roku 1880 vybírat od farníků a občanů Hrabové a Hrabůvky peníze určené na stavbu budoucího zděného kostela.³²⁰ V polovině devadesátých let 19. století byl založen oficiální spolek – Jednota na zbudování nového chrámu Páně v Hrabové, který společně s farářem Kocvrlichem, hrabovským obecním výborem i kostelním konkurenčním výborem všemožně podporoval snahu o vybudování nového kostela, čemuž však zatím bránil nedostatek finančních prostředků vybíraných zvláště v hrabovském a hrabůveckém fondu.³²¹

Po příchodu oblíbeného hrabovského faráře Vojtěcha Růžičky v únoru 1898 se věc stavby nového chrámu dala do pohybu a hrabovský obecní výbor za pomoci farnosti vyměnil s rolníkem Antonínem Míčkem dobře situovaný vyvýšený pozemek „Na Břehách“ (poblíž dnešní restaurace Stodola) na hranici Hrabové a Hrabůvky. S volbou místa bohužel nebyli spokojeni někteří hrabovští farníci, kterým se zdálo, že byl pozemek příliš vzdálen od vesnické části Hrabové s dosavadním kostelem.³²² Jednání o stavbě kostela se tak bez výsledku protahovala. Pod vedením faráře Růžičky se však stále průběžně vybíraly dary farníků na nový kostel. Sběrka na květnou neděli roku 1901, do níž se zapojilo 216 farníků, vynesla 212 korun, následujícího roku 1902 se však vybrali od 127 farníků již jen 140 korun.³²³ Nadšení pro stavbu kostela tak postupně ochabovalo, neboť reálná možnost

³¹⁸ Tamtéž, s. 90–92; AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 74, kart. 1. Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 180–181.

³¹⁹ Srov. ROŠOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 89

³²⁰ VÝBOR JEDNOTY RŮŽENCOVÉ PANNY MARIE V HRABŮVCE: *Dějiny*, s. 5.

³²¹ Tamtéž, s. 5–6; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 31; AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 29.

³²² AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 80; VÝBOR JEDNOTY RŮŽENCOVÉ PANNY MARIE V HRABŮVCE: *Dějiny*, s. 5; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 181.

³²³ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 52.

výstavby nového zděného kostela byla příliš vzdálena. Tomu jistě nepomáhalo ani zhoršující se zdraví hrabovského faráře Vojtěcha Růžičky.

Od května roku 1904 hrabovskou farnost začal administrovat hrabovský kooperátor Alois Bartoník, kterému pomáhal druhý místní kooperátor Adolf Bayer. Na konci roku 1904 z farnosti odešel farář Růžička na trvalý odpočinek do sousedního Paskova; za zásluhy o budování nového kostela se v dubnu 1905 stal prvním čestným členem Jednoty na zbudování nového chrámu Páně v Hrabové.³²⁴ Ani za dočasného administrátora farnosti Aloise Bartoníka myšlenka na stavbu nového hrabovského farního kostela neutichla. Výborem Jednoty na zbudování nového chrámu Páně v Hrabové bylo 10. dubna roku 1905 zasláno psaní poslanci říšské rady ve Vídni Mořici Hrubanovi s žádostí, zda by se ve Vídni mohl informovat o podmínkách získání státní dotace na stavbu nového kostela.³²⁵ Přibližně o měsíc a půl později nastoupil v květnu roku 1905 v Hrabové nový nepochybně vzdělaný farář Antonín Mohapl, jenž s novou energií podpořil veškeré snahy o vybudování nového chrámu.³²⁶

Na konci července 1905 došlo k svolání přelomového jednání kostelního konkurenčního výboru hrabovské farnosti, který se dle rakouského zákona již deset let staral se o vydržování kostela a jeho financí prostřednictvím příjmů z daní občanů od přifařených obcí Hrabové a Hrabůvky. Výbor přijal usnesení o zbudování chrámu nákladem výboru a o výběru místa dle přání výboru. Vypracování projektu kostela bylo zadáno moravskoostravskému architektovi Josefu Pokornému. O místě, kde by měl být nový kostel postaven, vedl 24. května roku 1906 kostelní konkurenční výbor první složité jednání. Výbor určil místo budoucího kostela na pozemku „Na Břehách“ u tzv. Adámkovy samoty, které již před osmi lety v rámci příprav získala obec Hrabová, ačkoliv pro místo ve výsledku hlasovali pouze zástupci z Hrabůvky. Členům výboru za obec Hrabovou se místo příliš vzdálené od dřevěného kostela nezamlouvalo a pouze se zdrželi.³²⁷

Architekt Josef Pokorný z Moravské Ostravy splnil do roka zadání a 5. července roku 1906 předložil hrabovskému kostelnímu konkurenčnímu výboru hotový projekt nového

³²⁴ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 29; SOkA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 87, sign. V, kart. 5; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 104–105; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4 .

³²⁵ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 29.

³²⁶ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 105; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85.

³²⁷ VÝBOR JEDNOTY RŮŽENCOVÉ PANNY MARIE V HRABŮVCE: *Dějiny*, s. 6–7; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 182–183.

velkoryse pojatého neobarokního kostela.³²⁸ Projekt nového zděného chrámu byl kostelním konkurenčním výborem zřejmě bez jakýchkoli výhrad akceptován, a proto se hrabovský farář Antonín Mohapl za doprovodu starosty Hrabové Ludvíka Staňka a starosty Hrabůvky Jana Golata vydal do Olomouce za olomouckým arcibiskupem Františkem Saleským Bauerem, který projekt společné výstavby kostela nezamítl a podpořil jej.³²⁹ Další krok ve snahách o výstavbu nového zděného chrámu představovala důležitá výprava do Vídně, kam se 29. října 1906 odebrali farář Mohapl, starosta Hrabové Staněk, hrabovský radní Jan Vogt a předseda kostelního konkurenčního výboru pocházející z Hrabůvky Josef Klega. Delegaci z Hrabové a Hrabůvky přijali poslanci rakouské říšské rady, předseda Katolické strany národní na Moravě Mořic Hruban a člen téže strany, kněz a budoucí olomoucký arcibiskup Antonín Cyril Stojan, kteří vzápětí sami intervenovali ve prospěch stavby nového kostela u rakouského ministerstva kultu a vyučování i u českého ministra-krajana Bedřicha Pacáka. Ve Vídni byla myšlenka stavby přislíbena podpora formou finanční dotace.³³⁰

Celá myšlenka pomalu šla k finálnímu rozhodnutí a následné realizaci. Vše měla vyřešit společná komise složená ze zástupců občanů obou obcí Hrabové a Hrabůvky tvořících jedinou hrabovskou farnost. Až na tři židovské a jednu evangelickou rodinu žili v Hrabové na počátku 20. století pouze občané římskokatolického vyznání, a proto v zásadě splývá pojem občan s označením farník, byť mnoho z nich se k římskému katolictví a víře hlásilo jen formálně.³³¹ Důležitá finální společná komise Hrabové a Hrabůvky ke stavbě nového farního kostela zasedla 4. prosince roku 1906.³³² Bohužel znamenala de facto katastrofu v dějinách obcí Hrabové a Hrabůvky a projevila se negativně na dlouhodobých mezilidských vztazích mezi hrabovskými občany, jejich duchovním správcem i na vztahu mnohých občanů k římskokatolické církvi.

Zástupci občanů Hrabůvky setrvali na stanovisku kostelního konkurenčního výboru hrabovské farnosti z května 1906 a požadovali nový zděný neobarokní kostel dle projektu architekta Pokorného postavit na dohodnutém místě na pozemku obce Hrabová „Na Břehách“ nedaleko tzv. Adámkovy samoty (dnes restaurace Stodola), jenž se nacházel poblíž hranice Hrabové a Hrabůvky, což bylo jistě považováno zástupci obce Hrabůvky za

³²⁸ Tamtéž, s. 182; VÝBOR JEDNOTY RŮŽENCOVÉ PANNY MARIE V HRABŮVCE: *Dějiny*, s. 6.

³²⁹ Tamtéž; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 182.

³³⁰ VÝBOR JEDNOTY RŮŽENCOVÉ PANNY MARIE V HRABŮVCE: *Dějiny*, s. 6–7. Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 182.

³³¹ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 86.

³³² VÝBOR JEDNOTY RŮŽENCOVÉ PANNY MARIE V HRABŮVCE: *Dějiny*, s. 7; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 183.

dobrý kompromis i vzhledem k tomu, že počet obyvatel Hrabůvky narůstal ještě rychleji než u Hrabové. Oproti tomu většina zástupců obce Hrabové byla proti a chtěla, aby byl nový kostel postaven hned vedle dosavadního dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské, čímž by byla zajištěna dobrá dostupnost občanů Hrabové i faráři či kooperátorů bydlících poblíž v budově fary. Tito vlivní zástupci obce Hrabové, mezi nimiž byli pravděpodobně také pokrokoví čeští vlastenci starosta Hrabové Ludvík Staněk či nadučitel hrabovské obecné školy František Bartoník (z jednání žádné přímé písemné prameny nedochovaly či ani nebyly vytvořeny), setrvali na svém stanovisku, čímž nebylo dosaženo žádné dohody. Nakonec jeden z jistě vlivných občanů Hrabové prohlásil, že obec Hrabová obecní pozemek „Na Břehách“ farnosti pro zamýšlený zděný kostel neprodá, čímž byl dán zásadní impuls ke konci snah vybudování nového hrabovského kostela. Rakouská (předlitavská) vláda přislíbila poskytnout finance na stavbu nového kostela, avšak obce měly předložit nové stavební plány a především se sjednotit na místě stavby nového chrámu. Vláda dala též najevo přání, aby bylo vyhověno zástupcům Hrabůvky a jejich navrhovanému místu „Na Břehách“ u hranice mezi oběma obcemi. K žádnému výsledku ani jinému kompromisnímu návrhu navrženému občany Hrabové či Hrabůvky bohužel již nikdy nedošlo.³³³

Úplně poslední pokus vybudovat nový kostel společný farníkům obou obcí učinil hrabovský farář Antonín Mohapl společně s hrabovským rolníkem a kostelníkem Františkem Adámkem, kteří v lednu 1908 odjeli do Olomouce za olomouckým arcibiskupem Františkem Saleským Bauerem, vyložili mu celkovou situaci a požádali arcibiskupa o povolení koupě pozemku J. Hulové, kde by se mohl postavit nový kostel.³³⁴ Arcibiskup Bauer požádal o písemné předložení žádosti a nařídil věc předložit jisté úřední komisi, která by posoudila, zda je pozemek vhodný k výstavbě chrámu. K jakémukoliv jednání komise však nedošlo a tím skončila dlouhodobá snaha farníků o stavbu nového farního chrámu.³³⁵

Složitá vyhrocená jednání a neúspěšná snaha o vybudování nového společného farního zděného chrámu se negativně projevíly především na vztahu mezi hrabovským farářem Mohaplem a již vícekrát zmiňovanými členy hrabovského obecního výboru vedeném starostou Ludvíkem Staňkem či nadučitelem (ředitelem) hrabovské obecné školy

³³³ Viz předchozí pozn.

³³⁴ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 1; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 183; VÝBOR JEDNOTY RŮŽENCOVÉ PANNY MARIE V HRABŮVCE: *Dějiny*, s. 8.

³³⁵ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 1.

Františkem Bartoníkem. Tyto zpočátku korektní vztahy (ještě v říjnu 1906 byli farář se zástupci obce Hrabové na společné delegaci ve Vídni³³⁶) však přerostly zřejmě po jednání společné komise Hrabové a Hrabůvky 4. prosince roku 1906 v otevřené nepřátelství.³³⁷

Zdá se, že podstatnou úlohu v tom hrál fakt, že farář hrabovské farnosti Mohapl stál při jednáních na straně zástupců Hrabůvky, chtějících postavit kostel při hranici obou obcí, a to zřejmě kvůli tomu, že vedle nového kostela měla stát i nová fara s krytým průchodem do kostela.³³⁸ Farář Mohapl také jistě vyčítal čelním představitelům Hrabové nečekané zastavení stavby společného kostela faktickým neprodáním dohodnutého obecního pozemku farnosti, kde měl stát kostel. Hrabovský obecní výbor pak měl postupem času faráře Mohapla jistě za „zrádce“, když stál u vzniku nové revoluční myšlenky na postavení samostatného nového kostela pouze v Hrabůvce. Vznikl stálý rozpor mezi hrabovským farářem a hrabovskými občany, který se ještě více prohloubil odlišným myšlenkovým světem zastánce konzervativního rakouského katolicismu faráře Mohapla a světem zastánců liberálního „pokroku“ starosty Staňka a nadučitele Bartoníka.³³⁹

V Hrabové se tak nejpozději v létě roku 1908 naplno projeví antiklerikální tendence, které v Předlitavsku podnítil nástup liberalismu, růst nacionalismu, vznik dělnických hnutí či proticírkevně zaměřených novin v poslední třetině 19. století.³⁴⁰ Zjevně na protest vůči představitelům římskokatolické církve byla 12. července roku 1908 v Hrabové na pozemcích Jana Chlupatého slavnostně pálena hranici připomínající 493. výročí upálení reformátora mistra Jana Husa za účasti bývalého „odpadlého“ katolického kněze Svozila, hrabovského starosty Ludvíka Staňka a celého hrabovského učitelského sboru pod vedením nadučitele Františka Bartoníka. Hrabovský farář Antonín Mohapl pálení hranice nesl velmi nelibě a na stránkách nejstarší dochované hrabovské farní kroniky zapsal, že se jí účastnily „zatemněné makovice hrabovských pokrokářů“.³⁴¹ Jen o necelé tři týdny později na počátku srpna 1908 dal Bartoník, který již nějaký čas působil jako placený

³³⁶ VÝBOR JEDNOTY RŮŽENCOVÉ PANNY MARIE V HRABŮVCE: *Dějiny*, s. 6.

³³⁷ Srov. tamtéž, s. 7.

³³⁸ BŘEZINSKÝ, P.: *Mariánské kostely*, s. 28.

³³⁹ Srov. AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 86–87, 240.

³⁴⁰ MEDEK, V.: *Cesta české a moravské církve staletími*. Praha 1982, s. 300–309, 312–319. K hlavním tématům antiklerikálních bojů nejnověji podrobně např. BALÍK, S. a kol.: *Český antiklerikalismus. Zdroje, témata a podoba českého antiklerikalismu v letech 1848–1938*. Praha 2015, s. 88–167.

³⁴¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 2.

varhaník hrabovské římskokatolické farnosti, výpověď ze své varhanické služby.³⁴² Ještě v lednu 1909 se upomínal faráři o dlužné peníze.³⁴³

Ve vlnách negace podal hrabovský obecní výbor v srpnu roku 1908 žádost o zřízení nového hřbitova, protože starý kapacitně nedostačující a nehygienický hřbitov v okolí kostela sv. Kateřiny nevyhovoval. Na jednání další společné komise zástupců Hrabové, Hrabůvky a hrabovského římskokatolického farního úřadu 28. srpna žádali zástupci obce Hrabůvky vystavění nového, stejně jako doposavad společného, hřbitova pro obě obce. K požadavkům Hrabůvky se přidal farář Mohapl, následkem čehož byl některými členy hrabovského obecního výboru uražen. Zástupci Hrabové vedení starostou Ludvíkem Staňkem však chtěli vybudovat nový hřbitov pouze pro občany Hrabové a tak donutili Hrabůvku, aby si postavila také svůj nový hřbitov.³⁴⁴

Následkem reálné hrozby pro občany Hrabůvky, kteří by nemohli pohřbívat své mrtvé, byla zřejmě na začátku nového školního roku v září 1908 obnovena myšlenka styvby nového zděného kostela. Tentokrát se však nejednalo o kostel společný, nýbrž pouze pro dynamicky se rozvíjející obec Hrabůvku, která se chtěla odpoutat od svazku s Hrabovou a vytvořit novou plně samostatnou farnost. Myšlenky se mimo hrabůveckého starosty Jana Golata ujal především hrabovský farář Antonín Mohapl, sužovaný nepřítelstvím předních Hrabovanů, k nimž se přidávali další občané, již se společně se zástupci Hrabůvky Karlem Haladějem a Ludvíkem Malíkem vydali na podzim roku 1908 na důležitou misi. Nejprve seznámili v Olomouci s myšlenkou na výstavbu nového kostela v Hrabůvce a následné zřízení samostatné farnosti generálního vikáře a pomocného biskupa olomoucké arcidiecéze Karla Wisnara a poté se vypravili do Kroměříže. Tam je přijal poslanec rakouské říšské rady, probošt Kolegiátní kapituly u svatého Mořice v Kroměříži a budoucí olomoucký arcibiskup Antonín Cyril Stojan, u něhož našli velkou podporu i pomoc s vypracováním a schválením stanov nově zamýšlené jednoty.³⁴⁵

Probošt Stojan přijel do Hrabůvky 29. prosince roku 1908, kdy se konala slavnostní ustanovující první valná hromada Jednoty růžencové Panny Marie v Hrabůvce, na níž bylo rozhodnuto postavit na připomínku 60. výročí panování rakouského císaře Františka Josefa I. jubilejní kostel a zřídit na Hrabové nezávislou samostatnou duchovní správu. Předsedou

³⁴² Tamtéž, pag. 2–3.

³⁴³ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 99, sign. XI, kart. 3.

³⁴⁴ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 3.

³⁴⁵ VÝBOR JEDNOTY RŮŽENCOVÉ PANNY MARIE V HRABŮVCE: *Dějiny*, s. 8–9; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 3–4.

Jednoty růžencové Panny Marie v Hrabůvce se stal probošt Antonín Cyril Stojan, místopředsedou starosta Hrabůvky Jan Golat, jednatelem radní František Mikeska a protektorem hrabovský farář Antonín Mohapl.³⁴⁶

Ke stavbě kostela bylo vybráno místo na pozemku Františka Stebla, k financování užity četné dary, příspěvky a sbírky. Stavba nového kostela Panny Marie Růžencové v Hrabůvce započala položením základního kamene 10. října roku 1909. O rok později 14. října 1910 povolilo rakouské ministerstvo kultu a vyučování hrabůveckém kostelu nazývat se jubilejním kostelem císaře a krále Františka Josefa I. a o dva dny nato byl 16. října kostel pomocným biskupem olomoucké arcidiecéze Karlem Wisnarem slavnostně vysvěcen.³⁴⁷

V souvislosti s výstavbou a dokončením nového neorománského kostela v Hrabůvce vyvstala potřeba definitivně vyřešit duchovní správu Hrabůvky formou odřazení se od Hrabové a založení nové hrabůvecké římskokatolické farnosti. Na společné komisi 24. července roku 1909 pod vedením moravskostravského okresního komisaře Žilky za účastni zástupců obce Hrabové, Hrabůvky a hrabovského faráře Antonína Mohapla byl uznán oprávněný požadavek obce Hrabůvky na zřízení samostatné duchovní správy. Farař Mohapl bez výhrad souhlasil, avšak obec Hrabová dala souhlas k odřazení Hrabůvky za splnění několika podmínek.³⁴⁸ Dosavadní kostelní konkurenční výbor hrabovské farnosti, složený z občanů Hrabové a Hrabůvky, měl nejprve opravit společným nákladem dle stávajícího poměru daní hrabovský kostel a faru. Dále se musela obec Hrabůvka zřeknout všech nároků dosavadní hrabovský dřevěný kostel sv. Kateřiny i faru.

Starosta Hrabůvky Jan Golat podmínky přijal a ministerstvo kultu a vyučování udělilo 13. června roku 1910 státní souhlas k vytvoření nové samostatné farnosti.³⁴⁹ O něco později bylo vyřazení a zřízení samostatné duchovní správy v Hrabůvce povoleno i okresním hejtmanstvím v Moravské Ostravě a dne 15. listopadu roku 1911 mohla být hrabovským farářem Antonínem Mohaplem sepsána zakládací listina hrabůvecké farnosti.³⁵⁰ Prezentační právo ke kostelu bylo připsáno olomouckému arcibiskupovi a bylo řečeno, že se obec Hrabůvka zbavila veškerých svazků k hrabovskému beneficiu od roku 1911 tím, že

³⁴⁶ AMO, fond Farní úřad Hrabůvka, inv. č. 24, sign. Ia, kart. 1; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 4.

³⁴⁷ AMO, fond Farní úřad Hrabůvka, inv. č. 24, sign. Ia, kart. 1; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 6–18; VÝBOR JEDNOTY RŮŽENCOVÉ PANNY MARIE V HRABŮVCE: *Dějiny*, s. 10–20; BŘEZINSKÝ, P.: *Mariánské kostely*, s. 30–32; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 183.

³⁴⁸ VÝBOR JEDNOTY RŮŽENCOVÉ PANNY MARIE V HRABŮVCE: *Dějiny*, s. 16.

³⁴⁹ AMO, fond Farní úřad Hrabůvka, inv. č. 24, sign. Ia, kart. 1; VÝBOR JEDNOTY RŮŽENCOVÉ PANNY MARIE V HRABŮVCE: *Dějiny*, s. 16–17.

³⁵⁰ AMO, fond Farní úřad Hrabůvka, inv. č. 24, sign. Ia, kart. 1; BŘEZINSKÝ, P.: *Mariánské kostely*, s. 35.

místo dosavadního každoročního příspěvku hrabovskému faráři ve výši 14 korun složila kapitál ve výši 350 korun do fondu, z jehož úroků bude hrabovskému faráři v budoucnu vyplácen každoroční dotační příspěvek.³⁵¹

V usilovných snahách o výstavbu nového kostela jistě poněkud zapadlo několik skutečností. Hrabovská farnost byla 1. července roku 1907 vyčleněna z místeckého děkanátu a připadla nově k obvodu moravskoostravského děkanátu.³⁵² Uprostřed bojů mezi občany Hrabové, z nichž mnozí rovněž nepřáli Hrabůvce vlastní kostel, a hrabovským farářem Antonínem Mohaplem se v hrabovském kostele sv. Kateřiny Alexandrijské konala primiční mše svatá, kterou 11. července roku 1909 sloužil novokněz - hrabovský rodák František Nováček. Primiční mše byla jistě velkým povzbuzením v rozpadající se farnosti a zdá se, že také přispěla k pokojnému jednání komise o dva týdny později, na němž bylo dojednáno pokojné odfaření Hrabůvky od Hrabové. Slavnostní kázání pronesl rektor Arcibiskupského kněžského semináře v Olomouci Alois Demel.³⁵³

Situace v závěru působení faráře Antonína Mohapla v Hrabové byla neúnosná. Mohapl byl v Hrabové velmi neoblíben, neboť notně dopomohl Hrabůvce k vlastnímu kostelu a farnosti; hrabovský kostel navštěvovalo jen velmi málo věřících a zástupci hrabovského obecního výboru si na Mohapla stěžovali osobně u olomouckého arcibiskupa Františka Saleského Bauera a neúspěšně žádali jeho odchod z obce.³⁵⁴ Následkem sporů zůstal dokonce nový hrabovský hřbitov, otevřený 10. října roku 1909, církevně neposvěcen.³⁵⁵ Farář Mohapl dospěl k přesvědčení, že bude nutný jeho odchod z Hrabové. Stejně jako hrabovský kooperátor Josef Herodek i on zažádal společně s dalšími čtyřmi uchazeči o nové místo faráře v Hrabůvce, avšak po bojích mezi občany Hrabůvky agitujícími vždy pro jiné faráře zažádal o odchod na jinou faru a v únoru roku 1912 odešel do Paršovic. Prvním hrabůveckým farářem se stal rozhodnutím olomouckého arcibiskupa Karel Svára.³⁵⁶

Po Mohaplově odchodu administroval hrabovskou farnost tři měsíce dosavadní kooperátor Josef Herodek, který se snažil dát do pořádku pošramocené vztahy uvnitř Hrabové a pozval celý obecní výbor Hrabové k účasti na slavnostní bohoslužbě o Božím hodu velikonočním

³⁵¹ AMO, fond Farní úřad Hrabůvka, inv. č. 24, sign. Ia, kart. 1.

³⁵² AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 3.

³⁵³ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 7; PAVLÍKOVÁ, P.: *Dějiny*, s. 3.

³⁵⁴ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 86.

³⁵⁵ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 9.

³⁵⁶ Tamtéž, pag. 16–19; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 105.

(6. dubna 1912), jíž se zúčastnil například starosta Ludvík Staněk.³⁵⁷ Již 24. dubna roku 1912 přišel do Hrabové nový farář Josef Řezáč, který si hned všiml neutěšených poměrů v obci. Odsoudil rozpadající se dřevěný kostel, množství myší na faře i pokleslé mravy v obci, které se projevíly zvoněním umíráčku z obecního hřbitova, když si starý farář Mohapl odvážel své věci z fary. Instalaci nového faráře Řezáče v květnu 1912 hrabovští občané (farníci) ignorovali.³⁵⁸ Josef Řezáč se však nezalekl a následně napřel veškeré úsilí k intenzivnímu pastoračnímu působení v obci. Splynul s farníky při mysliveckých honech, doučoval žáky a připravoval je na střední školy (mimo jiné básníka Viléma Závadu), cvičil chlapce při hře na hudební nástroje a založil chlapecké i dívčí kapely.³⁵⁹ Řezáč se zanedlouho stal poměrně oblíbeným farářem. Vzhledem k neutěšenému stavu hrabovských církevních objektů a závazkům daným při vyfaření Hrabůvky se začala hrabovská fara i kostel roku 1912 důkladně opravovat. Na věž kostela byla umístěna nové cínová makovice s listinou nadučitele Bartoníka.³⁶⁰ Podstatnou část chrámu pokryly nové šindele. Hrabovská fara i s přilehlými hospodářskými prostory dostala novou omítku. Celý hrabovský farní okrsek, kostel s okolním starým hřbitovem kostela i fara s farskou zahradou byly obehnány dřevěným laťkovým plotem.³⁶¹

Hned v prvním roce duchovní správy faráře Řezáče se opět rozeběhly snahy o vybudování nového farního zděného kostela v Hrabové. Ty byly jistě ovlivněny úspěšnou výstavbou v sousední odfařené Hrabůvce i příchodem nového faráře, na něhož polorozpadlý dřevěný kostel působil zdrcujícím způsobem.³⁶² I poslanec říšské rady a kroměřížský probošt Antonín Cyril Stojan se v červenci 1913 při návštěvě Hrabové vyjádřil, že kostel sice „*může býti památka, ale dům Boží, že to není. Měl dojem, jako by stál někde na ostrově ‚Cejloně‘.*“³⁶³ Ještě v roce 1912 Řezáč založil novou Jednotu pro stavbu nového kostela, která shromažďovala veškeré příjmy ze starých sbírek, fondů, darů farníků i velikonočních či svatodušních ofěr na zamýšlenou stavbu.³⁶⁴ Hned v březnu 1913 se vybralo 33 tisíc korun, z toho převážná část byla uložena a za menší část byly koupeny cenné papíry; na pořízení nového hlavního oltáře se vybralo 1700 korun.³⁶⁵

³⁵⁷ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 87.

³⁵⁸ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 20–21.

³⁵⁹ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 87.

³⁶⁰ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 99, sign. XI, kart. 3.

³⁶¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 21–22.

³⁶² Tamtéž, pag. 20.

³⁶³ Tamtéž, pag. 22–23.

³⁶⁴ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 53.

³⁶⁵ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 241.

Dne 16. listopadu roku 1913 navrhl farář Řezáč na jednání hrabovského obecního výboru, aby byla farností a obcí společně podána žádost o státní dotaci. Jednání výboru bylo vzhledem k poměrům v obci i k nastávajícím komunálním volbám v lednu roku 1914 dlouhé a složité; starosta Ludvík Staněk záměr podporoval. Ve smyslu farářova povzdechu „*bylo viděti, jak je mnohý zaslepen a ani cherub by ho nepoučil*“ převládala neochota.³⁶⁶ Přesto však byl záměr podat dotaci – přes lavírování rozhodujícího hlasu nadučitele Bartoníka – nakonec schválen nejmenším poměrem hlasů (13 z 24). Na začátku února 1914 směřoval farář žádost na olomouckou arcibiskupskou konzistoř, aby povolila vydání financí na stavbu nového chrámu. Farář Řezáč začal domlouvat vypracování plánů s architektem Fischerem za úplatu 1200 korun, avšak ten ho upozornil, že vypracování plánů pro kostel vydržovaný Náboženskou maticí je povinen vyhotovit zdarma. Další jednání s architektem, který jistě práci zdarma nepreferoval a odkládal ji, bohužel od posledního kontaktu v dubnu 1914 ustala.³⁶⁷

Dle zápisu v nejstarší dochované hrabovské farní kronice ještě 4. a 5. července roku 1914 maloval obraz památného hrabovského kostela český akademický malíř, kterého je přes umělecky vyvedenou signaturu patrně možno ztotožnit s významným malířem Mařákovy krajinářské školy Janem Honsou. Právě tento malíř, malující svébytným impresionisticko-secesním rukopisem, žil po čas umělecké dráhy v Paříži, tehdejším hlavním městě progresivních uměleckých směrů, což bylo připomenuto i v řádcích kroniky, jež dále uvádí, že jej po celou dobu pobytu srdečně hostil na faře hrabovský farář Josef Řezáč.³⁶⁸ Veškerý život hrabovské farnosti, jakož i celé Evropy, na konci července 1914 narušilo vypuknutí krvavé první světové války znamenající konec všech nejnovějších snah farnosti a obce o výstavbu nového chrámu.

První světová válka rovněž pro hrabovskou farnost i kostel znamenala léta strádání a vyvolala několik do té doby nemyslitelných situací. Většina bojeschopných hrabovských mužů v produktivním věku odešla z obce na válečné fronty, což vyvolalo zhoršení životní úrovně u zůstavších žen a vzhledem k neutěšené finanční a zásobovací situaci konec jakýkoli plánů na rozvoj místní farnosti.³⁶⁹ Do života hrabovské farnosti zasáhlo v letech 1914–1915 především zřízení nového lazaretu pro léčení těžce raněných rakousko-uherských vojáků. Ten byl pod záštitou hrabovských dobrovolných hasičů, kteří vyslyšeli

³⁶⁶ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 28.

³⁶⁷ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, sign. G1, kart 4579; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 23, 25.

³⁶⁸ Tamtéž, pag. 25.

³⁶⁹ Tamtéž, pag. 25–27.

výzvu moravské hasičské jednoty, zřízen 23. srpna roku 1914 a v plném provozu zůstal až do 10. března 1915; v červenci 1915 byl úředně zrušen.³⁷⁰ Místnosti lazaretu se nalézaly převážně v jen 10 let staré budově tzv. Nové školy, avšak nelze zapomenout ani na zásadní přínos hrabovské římskokatolické farnosti.

Vyjma aktivního učitele a v budoucnu i ředitele místní obecné školy Štěpána Němce byl druhým správcem lazaretu hrabovský farář Josef Řezáč, který poskytl jednu rozměrnou místnost v jinak využívané budově fary. Na faře bylo umístěno pět postelí pro raněné vojáky, o něž se starali členové místního Sokola a sboru dobrovolných hasičů.³⁷¹ První světová válka se dotkla i běžného liturgického provozu farnosti. Každou neděli se v kostele sv. Kateřiny hrála rakousko-uherská hymna,³⁷² což bylo pro místní věřící jasným dokladem spojení politiky uvádající habsburské monarchie s římskokatolickou církví. Ani přes systematickou podporu církve nebyl hrabovský chrám uchráněn dvojí rekvizice zvonů v září 1916 a únoru 1918, s čímž farář Řezáč sice vnitřně nesouhlasil, ale obáváje se o válečné zásobování Hrabovanů vyhověl rozkazům přítomných vojáků.³⁷³ Ani za války však zcela neutichl život hrabovské farnosti, byly pořádány pravidelné bohoslužby, poutní slavnosti a dokonce i poutní zájezdy. Například v červenci roku 1917 se odebralo 500 hrabovských poutníků na pěší pouť do frýdecké baziliky Navštívení Panny Marie, kteří se za doprovodu hrabovské kapely čítající 14 hrabovských chlapců připojili ve Frýdku k 30 tisícům přítomným moravskoslezským poutníkům.³⁷⁴

O vyhlášení nového samostatného československého státu 28. října 1918 byli hrabovští občané a farníci informováni starostou obce Antonínem Adámkem hned následujícího dne ráno; v národnostně takřka čistě české vsi Hrabové byla tato zpráva přijata s nadšením, byť někteří starší lidé přijali tuto informaci s jistými existenčními obavami. Vzápětí byly konány oslavné průvody a manifestace se strháváním symbolů Rakouska-Uherska.³⁷⁵ K druhé organizované hrabovské oslavě nového státu konané v neděli 3. listopadu 1918 se

³⁷⁰ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 174–175; SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války*, s. 48–49, 51.

³⁷¹ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 175; SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války*, s. 50–51.

³⁷² Tamtéž, s. 52.

³⁷³ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 61, sign. Ib, kart. 1; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 27; SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války*, s. 52.

³⁷⁴ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 29.

³⁷⁵ Srov. SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války*, s. 112–114.

připojil i hrabovský farář Josef Řezáč s místním kooperátorem Antonínem Hráčkem; patrně smířlivým projevem se k oslavám připojil i farář Řezáč.³⁷⁶

Hned následujícího roku 1919 se však souladu s celkovým protikatolicky laděným vývojem v nové Československé republice, jenž byl dán především až servilním postojem vysokého katolického duchovenstva k staré, pro Čechy národnostně nespravedlivé rakousko-uherské monarchii, projevíly i v Hrabové s novou silou nové sekularizační snahy a antiklerikální boje.³⁷⁷ Ty posléze vyústily v neskrývanou nenávist vedoucí k systematickému potlačování římskokatolické víry mezi občany Hrabové. Tento kulturní boj v Hrabové navázal na dobu před první světovou válkou, kdy byly za účasti tehdejšího starosty Staňka a nadučitele Bartoníka v obci páleny oslavné Husovy hranice a odebírána dvě čísla antiklerikálního tisku *Volná myšlenka*.³⁷⁸ V polovině září roku 1919 uzavřeli u okresní politické správy v Moravské Ostravě z přesvědčení vůbec první civilní (občanský) necírkevní sňatek v dějinách Hrabové místní občané Ludvík Duhan a Anežka Večerková,³⁷⁹ přičemž Duhan se stal hned v dalším roce na dlouhých 11 let hrabovským starostou; tím byl mimo jiné na dlouhou dobu dán negativní vztah vedení obce k hrabovské římskokatolické farnosti. Další občané Duhana ještě téhož roku následovali.³⁸⁰ V duchu sekulárních snah nové republiky se i v místní obecné škole děti přestaly ve třídách modlit, kříže byly odstraněny.³⁸¹ Přesto však počet hrabovských římskokatolických farníků zůstal vysoký, o čemž svědčí i biřmování 260 farníků, které 8. října 1919 vykonal olomoucký pomocný biskup Karel Wisnar. Počet nových hrabovských biřmovanců se ale oproti roku 1897 snížil skoro o třetinu.³⁸² Mše na počest ročního výročí vzniku Československa konaná v kostele sv. Kateřiny 28. října 1919 byla občany hojně navštívena.³⁸³

Před i po oslavách upálení mistra Jana Husa v Hrabové 6. července 1919 vystoupilo z římskokatolické církve asi 30 hrabovských občanů, kteří na Boží hod vánoční roku 1919 založili místní odbor Sdružení českých bezvěrců, mezi nimiž se projevoval především pozdější starosta Antonín Rokůsek či učitel a prvorepublikový obecní kronikář Zdeněk Oliva. Místní bezvěrecké sdružení se záhy přejmenovalo na Sdružení sociálně

³⁷⁶ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 33.

³⁷⁷ Srov. MEDEK, V.: *Cesta české a moravské církve*, s. 324–328; KADLEC, J.: *Přehled českých církevních dějin 2*. Řím 1987, s. 239–246.

³⁷⁸ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 2; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 87.

³⁷⁹ Tamtéž, pag. 247.

³⁸⁰ Tamtéž.

³⁸¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 34–35.

³⁸² Tamtéž, pag. 36; AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 84, sign Vf, kart. 1.

³⁸³ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 36.

demokratických bezvěrců a vyvíjelo horečnou přednáškovou, hudební a osvětovou činnost. Sdružení šířilo antiklerikální časopis *Volné slovo* a aktivně směřovalo k co možná největšímu počtu vystoupení občanů z římskokatolické církve.³⁸⁴ V březnu roku 1920 dosáhlo pojmenování památné lípy před hostincem U Lípy po mistru Janu Husovi.³⁸⁵

Na začátku roku 1920 přibyla v Hrabové místní římskokatolické farnosti silná konkurence. Dne 8. ledna 1920 založili v Praze v duchu hesla „Pryč od Vídně, pryč od Říma“ nespokojení katoličtí reformní kněží, kteří se nechtěli podříditi Svatému stolci a nově jmenovaným českým římskokatolickým biskupům, vlastní Církev československou. Hned o dva dny později vydali prohlášení k občanům „československého národa“, aby opustili římskokatolickou církev a vstoupili do nové československé církve (od roku 1971 pod názvem Církev československá husitská).³⁸⁶ Horlivou protikatolickou činností v Hrabové aktivovalo především všeobecné sčítání lidu naplánované na 15. února roku 1921, před nímž o dva dny dříve poměrně úspěšně agitoval ve prospěch Církve československé v místním hostinci U Lípy radvanický kaplan církve Karel Vodička.³⁸⁷ Překotné sekularizační snahy a protikatolické boje za necelé dva roky v Hrabové dobře zrcadlil výsledek sčítání lidu. V Hrabové roku 1921 žilo celkem 2277 občanů.³⁸⁸ Z nich se k římskokatolické církvi přihlásilo 1484 občanů (62,8 %), k Církvi československé pak 518 občanů (22,7 %), bez vyznání 257 občanů (11,3 %), k jiným církvím (hlavně Českobratrské církvi evangelické) 16 občanů (0,7 %) a k židovství dva občané (0,1 %).³⁸⁹

Toto sčítání potvrdilo dominantní pozici římskokatolické církve v Hrabové oproti zhruba třetinové podpoře Církve československé, která 31. března roku 1921 zřídila vlastní vratimovskou farnost s duchovním správcem Janem Velčovským, k níž připadli i věřící ze sousední obce Hrabová. Ještě před tím však sloužil na počátku března 1921 v hrabovské budově tzv. Nové školy mši kněz a pozdější biskup československé církve Ferdinand Stibor.³⁹⁰

³⁸⁴ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 87–88; BARCUCH, A.: *Hrabová*, s. 110; DVOŘÁK, J.: *Historie MO ČSSD v Ostravě – Hrabové ve 20. století*. Nепublikovaný rukopis. Ostrava s. d., s. 2.

³⁸⁵ SLEPIČKA, M.: *Hrabovské památné lípy*. In: *Hrabovské listy*, 2018, č. 2, s. 17.

³⁸⁶ KADLEC, J.: *Přehled*, s. 242.

³⁸⁷ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 88; BARCUCH, A.: *Hrabová*, s. 110.

³⁸⁸ SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie*, s. 434.

³⁸⁹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 37. Srov. drobně odlišné výsledky sčítání publikované v BARCUCH, A. – ROHLOVÁ, E.: *Sedm století*, s. 35; BARCUCH, A.: *Hrabová*, s. 110.

³⁹⁰ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 39; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 89; BARCUCH, A.: *Hrabová*, s. 110.

V průběhu dvacátých let 20. století se stejně jako celá římskokatolická církevní správa v Československu konsolidovala i hrabovská římskokatolická farnost, jež začala být opět vlivnou silou. Ve dnech 5.–6. října roku 1923 zavítal do Hrabové pomocný biskup olomoucké arcidiecéze Karel Wisnar, aby provedl generální vizitaci farnosti, v níž stále působil farář Josef Řezáč a toho času kooperátor a budoucí moravskoostravský děkan Jan Fürst. Slavnostní generální vizitace spojená s biřmováním 70 místních aktivních farníků byla pro místní farnost po letech nevybíravého zápasu s preferovanými jinověrci a bezvěrci jistě vítanou vzpruhou.³⁹¹ V roce 1923 rovněž došlo po čase také k další opravě kostela, v němž byly vyměněny ztrouchnivělé šindele na jižní straně; na opravu významnou částkou přispěla i obec.³⁹² Největší oporou farnosti a faráře Řezáče se po komunálních volbách toho roku stali čtyři zástupci Československé strany lidové zvolení do hrabovského obecního zastupitelstva. Byť byli především oproti vládnoucím sociálním demokratům ve výrazné menšině, přes ústrky dokázali zařídit, aby schůze obecního zastupitelstva byly svolávány až po konání pravidelných mší a aby nebyly vůbec svolávány na velké církevní svátky.³⁹³

O dva roky později vzplanula v Hrabové nová vlna antiklerikálních bojů, které směřovaly vůči pevnému postavení místní římskokatolické farnosti a také proti společenskému postavení faráře Josefa Řezáče. V roce 1925 vyvstaly hned dva závažné problémy. První z nich odstartovalo již na počátku dvacátých let 20. století Sdružení sociálně demokratických bezvěrců, kteří vyjma pojmenování lípy po mistru Janu Husovi řešili i jeho mohyly či pomník. Tehdy ještě obecní zastupitelstvo zamítlo finanční podporu stavbě pomníku, avšak projekt si o několik let později vzala za svůj hrabovská osvětová komise zřízená dle tzv. osvětových zákonů z roku 1919, která pod záminkou pomníku padlým předložila stavbu Husova pomníku 18. ledna roku 1925 obecnímu zastupitelstvu směřovanému k oslavám 510. výročí upálení mistra Jana Husa. To věnovalo většinou hlasů sociálně demokratických a komunistických zastupitelů na zamýšlenou stavbu obecní pozemek v centru obce zjevně naschvál před starým křížem z roku 1792.³⁹⁴

Stavba vyvolala vyhrčené diskuze hrabovských občanů, farníků a jejich volených i nevolených zástupců. Byl podán protest členů lidové strany k moravskému zemskému

³⁹¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 43.

³⁹² Tamtéž, pag. 42.

³⁹³ Tamtéž, pag. 44.

³⁹⁴ Tamtéž, pag. 46; SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 224–225. K oslavám 510. výročí upálení mistra Jana Husa a Husově kultu v období první Československé republiky viz nejnověji HÁJKOVÁ, D. – HAJDINOVÁ, E.: *Národní mučedník Jan Hus*. In: HÁJKOVÁ, D. a kol. (eds.): *Sláva republice! Oficiální svátky a oslavy v meziválečném Československu*. Praha 2018, s. 269–308.

výboru. Petici vystřídaly bojovné novinové články v regionálním tisku. Stavba pomníku i přes původní zákaz Státního památkového úřadu pro Moravu a Slezsko v Brně po intervenci vlivného sociálního demokrata Františka Soukupa začala v červnu 1925. Pomník mistra Jana Husa od Čenka Palíka byl zanedlouho dokončen a 5. července byl slavnostně odhalen na akci místní osvětové komise za účasti zástupců učitelského sboru, členů Sokola a dle dochované fotografie snad až tisíce občanů Hrabové, okolních obcí a členů Církve československé.³⁹⁵ Aktuální náboženskou situaci v obci lze charakterizovat slovy z projevu řídicího učitele místní obecné školy Štěpána Němce pronesenými v sokolském kroji: „*Nechť zhyne katolická lež, mládež ať odhodí katolickou faleš.*“³⁹⁶

Na konci října roku 1925 byly slavnostně posvěceny dva nové zvony pořízené do kostela sv. Kateřiny Alexandrijské ze sbírek hrabovských farníků i státní půjčky ve výši 1206 korun, které nahradily zvony zrekvírované za první světové války. Svěcení zvonů vykonal moravskoostravský děkan a farář František Felgenhauer za přítomnosti několika významných duchovních, například místeckého děkana a paskovského faráře Maxima Lubojackého či vratimovského faráře Karla Tesarčíka.³⁹⁷ Na nově pořízeném větším zvonu byla vyryta jména hrabovských občanů padlých v bojích první světové války, což vyvolalo hned 24. října 1925 vlnu stížností čtyř pozůstalých vdov z celkem 27 na obci i okresní politické správě v Moravské Ostravě, jež se táhly až do března 1926. Čtyři vdovy, Žofie Mutinová, Jindřiška Foltová, Arnoštka Zavadová a Otilie Zavadová, chtěly nechat odstranit ze zvonů jména svých padlých mužů, včetně jména rakousko-uherského vojáka Karla Závady, otce nejznámějšího hrabovského rodáka a básníka Viléma Závady. Na stížnost byla podána odpověď hrabovského kostelního odboru vysvětlující antiklerikální pozadí stížnosti, včetně vlivu učitele Zdeňka Olivy. Okresní politická správa se pokusila dosáhnout mezi stranami smíru, avšak stížnost ponechala pro nekompetentnost v této věci rozhodnout bez přímé akce; v případě trvání nespokojenosti bylo stěžovatelkám doporučeno se obrátit na soud. K tomu však již zřejmě nedošlo a jména padlých vojáků v kostelní věži zůstala až do rekvizice zvonu za druhé světové války.³⁹⁸

³⁹⁵ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 294–298; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 46–47; SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 225.

³⁹⁶ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 47.

³⁹⁷ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 36; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 47–48. K nově pořízeným zvonům viz podkapitolu 4.3 Zvony ve vyhořelém kostele.

³⁹⁸ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 48; AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 61, sign. Ib, kart. 1.

K soudnímu líčení naopak došlo ve sporu mezi hrabovským farářem Josefem Řezáčem a obecním kronikářem učitelem Zdeňkem Olivou, kterému bylo některými politickými stranami a občany vyčítáno, že píše kroniku tendenčně a vyřizuje si nepřímo účty s nepohodlnými lidmi. Zvláště necitlivý byl jako horlivý propagátor kultu církevního reformátora mistra Jana Husa v Hrabové k faráři Řezáčovi, o němž psal, že je bojovný klerikál, travič studní a podobně. Proto na kronikáře Olivu podal Řezáč žalobu, která skončila smírem ve prospěch Řezáče, kterému se Oliva zavázal zaplatit všechny útraty a podepsal poděkování, že Řezáč upustil od potrestání.³⁹⁹ V závěru dvacátých let 20. století se stal hrabovský kostel sv. Kateřiny dvakrát terčem lupičů, v letech 1927 a 1929 byla dvakrát vyloupěna kostelní pokladnička.⁴⁰⁰ Opět po delším čase proběhla roku 1930 další velká oprava kostela, kdy došlo k opravě věže i poškozených trámů v lodi kostela, kterou provedl řemeslník Klega celkovým nákladem 43 tisíc korun.⁴⁰¹ Ke konci října téhož roku byla na faře i v kostele, jakož i po celé Hrabové, provedena celková elektrifikace placená obcí a v případě kostela i pomocí tzv. kostelních přirážek, které platili všichni hrabovští občané (farníci) hlásící se k římskokatolickému náboženství.⁴⁰²

Na jaře roku 1931 se odehrála po dlouhých 19 letech změna v obsazení hrabovské farnosti. V dubnu 1931 získal dosavadní hrabovský farář Josef Řezáč místo faráře ve Slatinicích u Olomouce, kam skutečně 27. června roku 1931 odešel, ač netušil, že jej po letech tvrdých hrabovských sporů čeká v olomouckém děkanátu jistě zasloužený rozvoj církevní kariéry. V Olomouci se Řezáč stal děkanem, arcibiskupským radou i čestným kanovníkem.⁴⁰³ Novým hrabovským administrátorem *excurrento* byl dočasně jmenován kooperátor z Mariánských Hor Antonín Hráček, který již v letech 1918–1920 v Hrabové taktéž jako kooperátor působil.⁴⁰⁴ Hráček přes léto 1931 pracoval na udržování kostela a v novém školním roce vyučoval 10 hodin náboženství v hrabovské obecné škole a 12 hodin v menšinové české škole v Jistebníku, kam dojížděl dvakrát týdně. V Hrabové byl administrátor Hráček oblíben i u občanů jiné víry.⁴⁰⁵

³⁹⁹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 49.

⁴⁰⁰ Tamtéž, pag. 50, 52.

⁴⁰¹ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 93; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004; pag. 58.

⁴⁰² Tamtéž, pag. 59.

⁴⁰³ Tamtéž, pag. 62–63, 92.

⁴⁰⁴ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 86; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 33, 62–63.

⁴⁰⁵ Tamtéž, pag. 63; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 377.

Mezitím se na místo hrabovského faráře vypsané Náboženskou maticí přihlásil jediný uchazeč, kooperátor z Poruby Alois Stratil, který se na pout' sv. Kateřiny v listopadu 1931 přišel do svého nového působiště podívat. Po prezentování a investituře přišel Stratil 6. března roku 1932 do Hrabové, kde byl hojně přivítán zástupci obce i věřícími u starého kříže z roku 1792 a vzápětí instalován moravskoostravským děkanem monsignorem Tomášem Kubíčkem do funkce faráře.⁴⁰⁶ V novém působišti se Stratil s vervou pustil do oprav fary, kříže před kostelem i koupě nového kostelního vybavení. Měl tichou povahu a snažil se intenzivním pastoračním působením probudit k životu nepřilíš aktivní farní obec. Mezi hrabovskými farníky byl oblíben, a proto je překvapila nečekaná zpráva o Stratilově odchodu 22. července roku 1933 na nové farářské místo ve Velké Polomi.⁴⁰⁷

Po něm již podruhé (do února 1934) dočasně převzal duchovní správu Hrabové kooperátor z Mariánských Hor Antonín Hráček, jehož na první postní neděli 18. února roku 1934 vystřídal mnohonásobný kooperátor Jakub Horák,⁴⁰⁸ pro něhož byla Hrabová jeho prvním a zároveň i posledním samostatným farářským místem. V Hrabové Horák působil neuvěřitelných dalších 38 let a stal se tak nejdéle působícím známým hrabovským knězem. Mladý farář Horák zahájil v druhé polovině třicátých let 20. století novou éru intenzivního pastoračního působení charakterizovanou například důrazem na časté poutě do Frýdku, Lískovce-Hájku, Staré Boleslavi, na Velehrad, sv. Kopeček, Prašivou, Hostýn či jiná mariánská poutní místa. Dne 26. května roku 1934 zavítal do Hrabové salesián, budoucí litoměřický biskup a kardinál Štěpán Trochta.⁴⁰⁹ Byl po dva dny k dispozici k vykonání svátosti smíření a při té příležitosti vedl první ranní nedělní mši za účasti 200 farníků, kázání i adoraci.⁴¹⁰

V polovině června roku 1935 získal kostelní hlavní oltář sv. Kateřiny Alexandrijské nové portatile se svatými ostatky patrona vinařů sv. Urbana a sv. Fortunata; portatile posvětil olomoucký pomocný biskup Josef Schinzel v kapli sv. Anny v Olomouci. V přelomu listopadu a prosince 1935 se od pouti sv. Kateřiny po celý týden konaly v hrabovském kostele salesiánské misie vedené moravskoostravským salesiánem a budoucí obětí komunistického režimu Štěpánem Trochtou, který opět po roce zavítal do kostela. V hrabovské farnosti se od pouti vystříдалo 10 kněží, salesiánů a z okolních farností, kteří

⁴⁰⁶ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 64; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 377–378.

⁴⁰⁷ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 64–66.

⁴⁰⁸ Tamtéž, pag. 66.

⁴⁰⁹ K životu a působení kardinála Štěpána Trochty viz např. KUČERA, J.: *Vyznavač a mučedník Štěpán Trochta*. Praha 2006.

⁴¹⁰ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 67.

se podíleli na četných katechezích, mších a pobožnostech. Při té příležitosti byl darován a uctíván nový misijní kříž.⁴¹¹

Další salesiánská misijní duchovní obnova se v hrabovské farnosti odehrála o dva roky později v únoru 1937, stejně jako ta předchozí se však nesetkaly s příliš velkým zájmem Hrabovanů a v chrámu byla i prázdná místa, naopak věřících z okolních farností do Hrabové přicházelo větší množství. Počet provedených svátostí smíření i eucharistie za celý týden poklesl oproti minulé misii o 300 věřících na přibližně 700 sv. zpovědí a 1000 sv. přijímání.⁴¹² Ještě před vypuknutím druhé světové války v Hrabové znovu ožila myšlenka na vybudování nového farního chrámu, kostelní konkurenční výbor dokonce ještě někdy v první polovině roku 1939 zaslal Státnímu památkovému úřadu pro Moravu a Slezsko se sídlem v Brně žádost o zrušení farního kostela, který mohl snad zůstat nadále jako filiální (pohřební) chrám.⁴¹³ V popředí obnovení zájmu o výstavbu zcela nového farního zděného kostela ke konci třicátých let 20. století stáli místní farníci a rolníci v čele s dlouholetým předsedou kostelního konkurenčního výboru a kostelníkem Františkem Adámkem či Klárou Chlupatou, která dokonce již darovala pozemek obci Hrabová na zamýšlenou stavbu nového kostela.⁴¹⁴ Kostelní Jednota pro stavbu nového kostela od roku 1912 stále existovala a průběžně vybírala peníze na nový kostel.⁴¹⁵ Památkový úřad však se změnami ohledně hrabovského dřevěného kostela nesouhlasil a další výstavbu znemožnilo vypuknutí druhé světové války.⁴¹⁶

Válka se negativně odrazila na životě všech občanů Hrabové a dolehla také na zdejší římskokatolickou farnost spravovanou Jakubem Horákem. Ještě v roce 1941 byl povolen božítělový průvod celou obcí s Nejsvětější svátostí, který ale musel být přeložen na neděli. Následujícího roku již byl průvod zakázán a konal se pouze v kostele.⁴¹⁷ Ještě před tím si však v březnu 1942 okupační německá vojska přijela pro dva zvony pořízené s obtížemi roku 1925, naštěstí byl po urgenci úřadů ve věži ponechán nejstarší barokní zvon z roku 1660.⁴¹⁸ V prosinci roku 1942 přišel do Hrabové nový kooperátor. Jednalo se o známou osobnost, oběť komunistických politických procesů v padesátých letech 20. století

⁴¹¹ Tamtéž, pag. 69–70.

⁴¹² Tamtéž, pag. 70–71.

⁴¹³ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 93–94.

⁴¹⁴ Korespondence s Ing. Bedřichem Chlupatým a Ing. Věrou Chlupatou, 24. února 2020; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 184; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 1; AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 61, sign. Ib, kart. 1.

⁴¹⁵ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 53.

⁴¹⁶ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 93–94.

⁴¹⁷ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 76.

⁴¹⁸ Tamtéž. Srov. ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 37.

a budoucího převora komendy maltézských rytířů (johanitů) při kostele Panny Marie pod Řetězem v Praze Josefa Zlámala, který z Hrabové odešel až po konci války.⁴¹⁹

Ani v průběhu druhé světové války ale náboženský život v hrabovské farnosti zcela nezankl, byt' byl omezen. Dokladem toho je například biřmování 90 hrabovských farníků v květnu 1943, kteří ale museli být olomouckým pomocným biskupem Stanislavem Zelou biřmováni v kostele Navštívení Panny Marie v Zábřehu nad Odrou a navíc ve společnosti farníků ze sousední Hrabůvky. Kostelní poutě sv. Kateřiny Alexandrijské v závěru listopadu se během války konaly každoročně za účasti okolních farářů a někdy i moravskoostravského děkana a bývalého hrabovského kooperátora Jana Fürsta. Veškeré průvody na Velikonoce, Boží tělo či o tzv. křížových dnech se však po roce 1941 z důvodu nařízení okupační správy nekonaly.⁴²⁰ Ke konci války v letech 1944–1945 zesílily letecké útoky na Ostravu, hrabovský kostel našťestí nikdy nebyl přímo zasažen leteckými pumami. Nejbližší bomba vybuchla asi 200 metrů od kostela na pozemku Františka Kudělký. V únoru roku 1945 přijeli do Hrabové okupační němečtí vojáci. Chtěli udělat z farní budovy svůj hlavní sklad, ale pro její vlhkost veškeré vojenské vybavení uskladnili v sousední budově tzv. Staré školy, v níž se střídala stálá německá posádka. S blížící se východní frontou s vítězícími vojsky Rudé armády přibývalo i nebezpečných situací. V neděli 29. dubna roku 1945 se při ranní i velké dopolední mši celý kostel třásl od základů, při ranní mši se dokonce od palby rozletěly dveře. Přítomní farníci brečeli a třáslí se hrůzou. Jak zaznamenal místní farář Jakub Horák v řádcích farní kroniky, modlil: „*Pane, zachovej nás, nebo bez Tebe zahyneme.*“⁴²¹

Žádnému z Hrabovanů přítomných v kostele se nic nestalo. V neděli 29. dubna odpoledne obsadili celý prostor kolem chrámu s hřbitovem i farskou loukou jižně od kostela němečtí vojáci. Celá noc z 29. na 30. dubna 1945 byla neklidná, plná bombardování leteckého i dělostřeleckého. Poté, co byl vojenský sklad ve Staré škole Rudou armádou nasvětlen ke zničení, vojáci rychle prostor opustili. V prvních nočních hodinách pondělí 30. dubna byla Stará škola vedle fary zasažena granátem, což se dotklo i sousední staré budovy fary, kde se vysypala veškerá okna a hned pod okny bytu faráře Horáka byly nalezeny smrtící střepiny. Celý 30. duben byl hektický a farnost se připravovala na bezprostřední průchod fronty. Horák ještě v 11 hodin dopoledne sloužil v zamčeném kostele mši a poté byly všechny kostelní věci, které šlo odnést, uchovány u farníků a v přízemí fary. Bezprostředně

⁴¹⁹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 77.

⁴²⁰ Tamtéž, pag. 76–79.

⁴²¹ Tamtéž, pag. 79, 81.

totiž hrozilo vyhoření, respektive devastující výbuch místního dřevěného kostela sv. Kateřiny.⁴²²

Již v pozdních večerních hodinách 30. dubna roku 1945 vzali dva němečtí vojáci faráři Horákovi kolo a odjeli. O půl jedenácté se Jakub Horák vypravil přes farskou zahradu a hřbitov do kostela, aby odtamtud odnesl eucharistii uschovanou ve svatostánku. Spolu s ní vzal na faru i portatily, aby mohly být v případě zničení kostela slouženy v Hrabové na faře stálé mše.⁴²³ Ještě 1. května 1945, v den osvobození Hrabové od nacistů, v 10 hodin dopoledne byla sloužena v hrabovském kostele mše, ačkoli byla fronta vzdálena již asi jen jeden kilometr od kostela u severozápadní hranice Hrabové s Hrabůvkou. Po celé prvomájové dopoledne roku 1945 kladli vojáci nacistického wehrmachtu tuhý odpor. Vyvýšenina u dnešní ulice „Pod břehy“, sídlištní ulice na Šídlovci, umělé příkopy i staré hráze rybníků k tomu byly přímo vhodné. Při ostřelování kolem poledne byla prostřelena i věž hrabovského kostela,⁴²⁴ byla zasažena i střecha kostela v závěru presbytáře. Plot kolem hřbitova byl poničen stejně jako staré náhrobky (zasaženy střepinami). Až kolem druhé hodiny odpoledne si farář Horák všiml kolem kostela a fary prvních sovětských vojáků, kteří vytlačili bránící se okupační německé vojáky.⁴²⁵

Hrabované toto osvobození nadšeně oslavovali a sami nabízeli sovětským vojákům podomácky vyrobenou kořalku a jiné věci. Později nadšení poněkud ochablo, protože se vyskytly mnohé negativní rysy spojené s přítomností Rudé armády složené z mužů mnoha národností, samozřejmě s převahou Rusů. Docházelo k četným loupežím, důmyslnému vyrabování Lyčkova statku i minimálně k pokusům o znásilnění hrabovských žen. Žádné škody způsobené sovětskými vojáky, kteří byli v Hrabové ubytováni v prostorách hrabovské fary a Staré školy až do července 1945, přímo na farním majetku nejsou známy.⁴²⁶ Škody způsobené průchodem fronty na kostele rychle opravili místní řemeslníci.⁴²⁷

⁴²² Tamtéž, pag. 79–80. Srov. edici příslušné pasáže nejstarší dochované hrabovské farní kroniky v SLAVÍK, V. – SLEPIČKA, M. – SLÍVA, M.: *Hrabová*, s. 12–13.

⁴²³ Eucharistie byla v přízemí hrabovské fary uložena na upraveném stole (provizorním oltáři) ještě dalších 14 dní.

⁴²⁴ Rozhovor s Annou Ryšanovou, Ostrava-Hrabová, 28. prosince 2014.

⁴²⁵ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 80. Srov. SLAVÍK, V. – SLEPIČKA, M. – SLÍVA, M.: *Hrabová*, s. 13. Srov. průběh osvobozovacích bojů v GROMNICA, J.: *Hrabová v letech 1938–1945*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 126–127.

⁴²⁶ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 80; SLAVÍK, V. – SLEPIČKA, M. – SLÍVA, M.: *Hrabová*, s. 13–14, 47; GROMNICA, J.: *Hrabová*, s. 127.

⁴²⁷ Rozhovor s Annou Ryšanovou, Ostrava-Hrabová, 28. prosince 2014.

Po průchodu fronty a následně i po odchodu sovětských vojáků se opět probudil náboženský život utlumený druhou světovou válkou. Ještě 27. května roku 1945 proběhlo v hrabovském kostele první svaté přijímání 16 dětí. Hned v červenci a srpnu roku 1945 se uskutečnily děkovné mariánské poutě hrabovských farníků do Frýdku a na sv. Hostýn. Symbolicky až na definitivním konci druhé světové války ve světě, včetně krvavé války s císařským Japonskem, v neděli 2. září 1945 se uskutečnila slavnostní pamětní mše na počest všech padlých a umučených občanů z celého hrabovského farního obvodu, na jejich počest byl slavnostně vyzdoben boční oltář růžemi a jinými květinami.⁴²⁸ Od konce října do 11. listopadu roku 1945 začaly po dlouhých osmi letech v hrabovské farnosti další misie, které vedli redemptoristé z Prahy Jaroslav Adámek a Alfons Cigán. Při celé farní duchovní obnově bylo provedeno na 800 svátostí smíření a podáno přes 1500 svátostí eucharistie, což odráží mírný poválečný vzestup duchovního života ve farnosti. Misijní duchovní obnovu ukončil slavnostní průvod celou obcí s neseným křížem, který byl dle dochovaných zpráv nejpočetnější za celou dobu trvání farnosti, což patrně ještě odráželo poděkování za konec druhé světové války.⁴²⁹

Hned v příštím roce 1946 se život farnosti vrátil v zásadě do předválečných kolejí, ačkoli to již samozřejmě nebylo plně možné. Opět se konal božítelový průvod obcí i farní poutě do Frýdku, na sv. Kopeček, sv. Hostýn či na Velehrad.⁴³⁰ Po odeznění nejsložitější poválečné situace se již poněkolkáté obnovila myšlenka na stavbu nového farního chrámu. Jak již bylo dříve zmíněno, hrabovská farnice Klára Chlupatá již před vypuknutím druhé světové války převedla obci pozemek na stavbu nového kostela. Po válce společně s farníkem Františkem Adámekem začali připomínat záměr výstavby. Jakub Horák stále vybíral dary na nový kostel. S výstavbou se bohužel nezačalo kvůli poválečným neutěšeným poměrům hned a po komunistickém převratu v únoru roku 1948 se situace změnila. Členové komunisty ovládaného Pomocného národního výboru v Hrabové, zejména pak jistě někteří aktivní jednotlivci nepřející záměru výstavby nového hrabovského kostela, účelově změnil záměr využití obci darovaného pozemku Kláry Chlupaté a prosadili na jeho místě stavbu nového bytového domu na Jestřábské ulici.⁴³¹ K 31. prosinci roku 1949 tak přestala existovat i Jednota pro stavbu nového kostela

⁴²⁸ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 81–83.

⁴²⁹ Tamtéž, pag. 83.

⁴³⁰ Tamtéž, pag. 84–85.

⁴³¹ Korespondence s Ing. Bedřichem Chlupatým a Ing. Věrou Chlupatou, 24. února 2020; rozhovor s Ing. Věrou Chlupatou, Ostrava-Hrabová, 5. července 2015; rozhovor s Ing. Bedřichem Chlupatým, Ostrava-Hrabová, 5. července 2015; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 184.

založená po příchodu faráře Josefa Řezáče roku 1912. Farář Jakub Horák přestal k tomuto dni vybírat peníze na stavbu, přičemž po 37 letech půjček, darů a sbírek zůstala celková částka 121813 korun.⁴³² Ta patrně zůstala v účetnictví farnosti. Nový kostel se tak v Hrabové nepodařilo postavit ani po 110 letech od vzniku této myšlenky.

Po převzetí moci Komunistickou stranou Československa v únoru 1948 se definitivně změnila poměry v hrabovské farnosti i obci. Komunisté začali římskokatolickou církev systematicky potlačovat a postupem času se návštěva kostelů v duchu propagandistických hesel stala z dřívější samozřejmosti něčím nepřístojným. Komunisté v Hrabové se však jistě nemohli opřít o dlouholetého hrabovského faráře Jakuba Horáka, který vyrůstal ještě v katolickém Rakousku-Uhersku a již od voleb v květnu 1946 dával alespoň neveřejně na stránkách farní kroniky najevo své vnitřní protikomunistické přesvědčení. Skrytě a v náznacích kritizoval nové uspořádání společnosti, bránění prvnímu sv. přijímání i nesvobodné volby na konci května 1948.⁴³³ Negativní postoj vůči komunistickému režimu se u Horáka dle známých písemných pramenů skrytě projevil ještě několikrát a po celou dobu života se až do jeho smrti na konci roku 1972 nezměnil.⁴³⁴ Navenek nekonfliktní postoj ale farníky oblíbenému Jakubu Horákovi dovolil setrvat na místě hrabovského faráře, nikdy mu nebyl odebrán státní souhlas k vykonávání kněžského povolání a v pokročilejším věku se stal dokonce radou olomoucké arcibiskupské konzistoře.⁴³⁵

Ačkoliv po celou dobu Horákovy duchovní správy se konaly četné poutě hrabovských farníků na různá místa na Moravě i v Čechách, na počátku padesátých let 20. století začaly být i v charakterem příměstské hrabovské farnosti patrné první restriktce. V roce 1950 byla již podruhé znemožněna generální vizitace ostravského děkanátu a spolu s ní i biřmování hrabovských farníků olomouckým arcibiskupem a obětí komunistického režimu Josefem Matochou. O svatokateřinské pouti roku 1950 nesměl kázat cizí kazatel, a tak homilii pronesl jen hrabovský farář Horák, dopolední průvod na Boží tělo roku 1951 byl z „technických důvodů“ zrušen a později od školního roku 1952/1953 došlo k zákazu vyučování náboženství v první a osmé třídě místní základní školy. Výuka náboženství a vůbec možnost se o ní v hrabovském kostele dozvědět byla omezena, výuka byla odsunuta na pozdní odpolední hodiny. Božítělové průvody byly od roku 1953 omezeny na

⁴³² AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 53.

⁴³³ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 84, 89.

⁴³⁴ Tamtéž, pag. 114.

⁴³⁵ Srov. tamtéž, pag. 122.

prostor hřbitova kolem kostela, takto se konaly naposled v roce 1955, následujícího roku již byly mimo vlastní prostor kostela definitivně zakázány.⁴³⁶

I v čase systematického omezování veřejných náboženských projevů se však nezapomínalo na opravy starého hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské, který byl v září až listopadu roku 1951 zcela pokryt novými šindely. Oprava chrámu pokračovala roku 1954 pod vedením řemeslníka Františka Trávníčka z Příbora, kdy byly za svépomoci hrabovské farnosti nahrazeny prohnilé kostelní trámy i spravena podezdívka kostela.⁴³⁷ V prosinci 1954 si hrabovská farnost po devět dní připomínala denními pobožnostmi, promluvami Jakuba Horáka i papežskou hymnou 100 let od vyhlášení dogmatu o Neposkvrněném početí Panny Marie papežem Piem IX.⁴³⁸ Tato mariánská nověna měla zřejmě v očích duchovního správce nahradit před nástupem komunistického režimu konané misijní duchovní obnovy. Bohužel na Silvestra roku 1954 došlo v hostinci U Chlupatých k eskalaci protináboženských postojů, kdy čtyři místní členové komunistické strany, včetně předsedy bývalé Obvodní rady v Hrabové Josefa Vítoslavského, ukradli a veřejně zneuctili starý rodinný kříž visící v hostinci.⁴³⁹

Náboženské poměry v hrabovské farnosti se nadále zhoršovaly a počet aktivních farníků se stále zmenšoval. V polovině padesátých let 20. století si farář Horák posteskl, že se k výuce náboženství realizované v místní základní škole od tří do pěti hodin odpoledne přihlásilo jen 188 dětí, to bylo přibližně 30% všech hrabovských dětí. I počet dětí, které byly u prvního svatého přijímání, začal v té době citelně klesat.⁴⁴⁰ Ve srovnání s postmoderní sekularizovanou společností to však byl i v čase systematických perzekucí římskokatolické církve v otázce výuky náboženství dětí i jejich prvního svatého přijímání poměrně značný počet.

Zatímco se počty věřících zmenšovaly, stárnoucí hrabovský farář Jakub Horák se jim snažil čelit, samozřejmě v rámci povolené církevní pastorace, zvýšeným až zarážejícím počtem poutních zájezdů a výletů, jež měly jasně sloužit k uchování víry v Boha v nepříznivých podmínkách. Tak na přelomu padesátých a šedesátých let 20. století navštívili hrabovští farníci, důsledně vždy za osobní účasti faráře Horáka například sv. Hostýn, Frýdek, Lískovec-Hájek, Oščadnici (Slovensko), Cvilín či Hrabyni. Některá

⁴³⁶ Tamtéž, pag. 93–99.

⁴³⁷ Tamtéž, pag. 93, 96; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 184; ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 94.

⁴³⁸ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 97.

⁴³⁹ Tamtéž; SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie*, s. 433.

⁴⁴⁰ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 98–100.

poutní místa i opakovaně. Nadto se každý rok konala slavnostní pouť k patronce chrámu sv. Kateřině Alexandrijské. Ve dnech 5. a 7. července roku 1963 si rovněž hrabovská farnost připomněla 1100. výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Moravu; při té příležitosti kázal Horák o jejich misijní činnosti.⁴⁴¹

V roce 1964 si hrabovská farnost připomněla ústy faráře Horáka 400. výročí existence kostela, které bylo odvozováno od tehdy ještě dochovaného nápisu z roku 1564 přítomného po pravé straně vstupního portálu do lodi kostela. Byly připomenuty dějiny chrámu a vykonána slavnostní mše za živé farníky s připomínkou všech v Hrabové působících kněží.⁴⁴² První biřmování 68 hrabovských farníků po 24 letech bylo povoleno až v době znatelného oteplování poměrů v komunistickém Československu v roce 1967. Farníkům bylo umožněno, aby tuto svátost přijali v rozměrném kostele Božského Spasitele v historickém centru Moravské Ostravy z rukou kapitulního vikáře olomoucké arcidiecéze Josefa Glogara,⁴⁴³ protože po smrti olomouckého arcibiskupa Josefa Matochy roku 1961 bylo komunistickou stranou znemožňováno znovu řádně obsadit úřad olomouckého arcibiskupa. Uvolnění společenských poměrů se také projevilo na vysokém počtu 12 kněží na hrabovské poutní slavnosti sv. Kateřiny Alexandrijské 26. listopadu 1967. Další rok, již po sovětské okupaci Československa, proběhla v hrabovském kostele ve dnech 29. listopadu až 7. prosince roku 1968 po 14 letech další nověna plná pobožností k Panně Marii, jež měla za cíl připravit farníky na křesťansky prožité vánoční svátky roku 1968.⁴⁴⁴

Následující léta 1969 a 1970 se nesla ve znamení Horákových snah o intenzivní pastorační působení ve smyslu cílených připomínek cyrilometodějské misie na Velké Moravě. Hned mezi 14. a 17. únorem roku 1969 se konala v hrabovském kostele třídní pobožnost k uctění 1100. výročí smrti apoštola Slovanů sv. Cyrila, kterou za pomoci cílených homilií vedl administrátor třebovické farnosti Metoděj Hasilík. V neděli pak připomínka vyvrcholila společným svatým přijímáním 300 farníků.⁴⁴⁵ Přibližně tolik aktivních věřících tedy roku 1969 navštěvovalo hrabovský chrám. V červnu 1969 pak putovaly ostatky sv. Cyrila po farnostech ostravského děkanátu, bohužel však nezamířily do Hrabové, což farníci těžce nesli. Nejblíže byly relikvie sv. Cyrila přítomny v sousední Hrabůvce.⁴⁴⁶

⁴⁴¹ Tamtéž, pag. 104–106.

⁴⁴² Tamtéž, pag. 109.

⁴⁴³ Tamtéž, pag. 111.

⁴⁴⁴ Tamtéž, pag. 112–113.

⁴⁴⁵ Tamtéž, pag. 113.

⁴⁴⁶ Tamtéž.

V srpnu 1969 hrabovští farníci putovali na Velehrad, což si zopakovali ještě v květnu 1970 na připomínku 1100. výročí vzniku „prvního slovanského arcibiskupství“.⁴⁴⁷

Bez povšimnutí nemůže zůstat ani mše spojená s udělováním novokněžského požehnání, a to novokněže Milana Adámka konaná v hrabovském kostele v pondělí 28. července roku 1969.⁴⁴⁸ Milan Adámek byl později (v letech 1992–2004) hrabovským duchovním správcem. K 17. květnu roku 1969 hrabovský farář Jakub Horák na dobových stránkách nejstarší dochované farní kroniky zaznamenal smrt pražského arcibiskupa Josefa kardinála Berana, vyzdvihuje jeho dobrotu a lásku k vlasti i utrpení této oběti nacistické a komunistické zvěle. Závěrem vyjadřuje přesvědčení, že se jedná o jednoho z největších nástupců sv. Vojtěcha, který se v nebi „bude jistě vroucně přimlouvat za svůj lid“.⁴⁴⁹ V současnosti mj. probíhá proces blahořečení kardinála Josefa Berana. Na přelomu šedesátých a sedmdesátých let 20. se hrabovský kostel sv. Kateřiny stal dvakrát terčem zlodějů. V červnu 1969 ukradli z bočního oltáře sv. Jana Křtitele dvě pozdně barokní sochy andělů, dále pak anděla z kazatelny a rovněž peníze z kostelní pokladničky připsané sv. Antonínu Paduánskému. V srpnu 1970 opět ukradli obsah kostelní pokladničky a zároveň odcizili ze sakristie starou sochu Vzkříšení Páně vystavovanou každou velikonoční dobu. Pachatelé obou vloupání nebyli nikdy dopadeni.⁴⁵⁰

V postní době v zimě a na jaře roku 1971 probíhaly v celém ostravském děkanátu postní duchovní obnovy. V hrabovském chrámu se konala třídní duchovní obnova ve dnech 5. až 7. dubna pod vedením trebovického administrátora Metoděje Hasilíka, jemuž pomáhal farní vikář z Ostravy-Hrabůvky, redemptorista a příští hrabovský duchovní správce Vítězslav Schneiderka. Počet aktivních hrabovských farníků, kteří se zúčastnili duchovní obnovy, byl asi 400. Poslední říjnovou nedělí 31. října 1971 bylo 19 hrabovským farníkům umožněno se zúčastnit biřmování v Ostravě-Vítkovicích, které udělil komunistickému režimu vstřícný olomoucký kapitulní vikář Josef Vrana,⁴⁵¹ který se o dva

⁴⁴⁷ Tamtéž, pag. 114, 116.

⁴⁴⁸ Tamtéž, pag. 114. Srov. podkapitolu 6.2 Hrabovští duchovní správci – faráři, administrátoři, lokální kaplani.

⁴⁴⁹ Tamtéž, pag. 114. K životu, působení a odkazu Josefa Kardinála Berana nejnověji VODIČKOVÁ, S.: *Uzavírám vás do svého srdce. Životopis Josefa kardinála Berana*. Brno 2018²; VODIČKOVÁ, S. (ed.): *Nebezpečný kardinál. Život Josefa kardinála Berana a jeho slavný návrat do vlasti*. Praha 2018.

⁴⁵⁰ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 114, 117; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 184–185.

⁴⁵¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 118–119.

roky později v rámci dohod mezi Svatým stolcem a komunistickou stranou stal apoštolským administrátorem olomoucké arcidiecéze.⁴⁵²

Ještě v průběhu roku 1972 byl zasloužilý 75–76letý hrabovský farář Josef Horák velmi aktivní. Vedl první svaté přijímání 12 dětí i poutní zájezdy do Frýdku a na sv. Hostýn. Zavedl rovněž vodovod na faru, elektrifikoval kostel a zavedl do něj první vytápění. Ještě na počátku školního roku 1972/1973 přemlouval farníky bojící se komunistických represí k tomu, aby své děti přihlásily k výuce náboženství. Přihlásilo se jich jen 27, což byl oproti výuce na počátku Horákova působení v polovině třicátých let 20. století jen zlomek.⁴⁵³ Od 3. prosince roku 1972 stárnoucímu faráři Horákovi, který byl již v létě 1972 v nemocnici s onemocněním ledvin, nebylo dobře. Ještě 15. prosince roku 1972 sloužil v hrabovském kostele mši svatou, avšak záhy požádal o výpomoc ve vykonávání duchovní správy a 19. prosince byl v bezvědomí odvezen na interní oddělení vítkovické nemocnice, kde mu již nemohli pomoci; trpěl zanedbanou cukrovkou.⁴⁵⁴ Hrabovští farníci jej v nemocnici hojně navštěvovali a 22. prosince jej vítkovický administrátor František Novák zaopatřil církevními svátostmi.⁴⁵⁵ O duchovní správu hrabovské farnosti však bylo postaráno. Ještě 23. prosince 1972 byl kapitulním vikářem Josefem Vranou jmenován provisorem *in materialibus et documentis* farní vikář ze sousední Hrabůvky Vítězslav Schneiderka. Dlouholetý hrabovský farář a rada olomoucké arcibiskupské konzistoře, známý v Hrabové dodnes jako „páter Jakub Horák“, zemřel ráno 29. prosince roku 1972 na selhání ledvin a hned poté se začal připravovat jeho památný pohřeb v hrabovském farním kostele. Ten se odehrál ve středu 3. ledna 1973 v 10 hodin dopoledne za účasti farníků a mnoha kněží v čele s nejvyšší církevní autoritou olomoucké arcidiecéze, kapitulním vikářem Josefem Vranou, který sám vedl pohřební obřady. Odpoledne v 15 hodin byl Jakub Horák dle svého přání pohřben ve Skalici u Frýdku-Místku.⁴⁵⁶

Dosavadní provizor Vítězslav Schneiderka byl 6. února 1973 jmenován administrátorem farnosti Ostrava-Hrabová s účinností od 1. března roku 1973. Vítězslav Schneiderka, jenž se ze sousední Hrabůvky přestěhoval na hrabovskou faru již 22. února, měl za sebou pohnutou minulost. Ještě v srpnu roku 1937 se stal členem Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele a jako redemptorista strávil druhou světovou válku na nucených pracích

⁴⁵² K dohodám mezi vatikánským Svatým stolcem a komunistickým Československem v šedesátých a sedmdesátých letech 20. století viz např. HALAS, F. X.: *Fenomén Vatikán. Idea, dějiny a současnost papežství – diplomacie Svatého stolce – České země a Vatikán*. Brno 2004, s. 611–623

⁴⁵³ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 119–120.

⁴⁵⁴ Tamtéž, pag. 120–121.

⁴⁵⁵ Tamtéž, pag. 121.

⁴⁵⁶ Tamtéž, pag. 121–128.

v nacistickém Německu. Po válce v roce 1947 ho vysvětil na kněze pražský arcibiskup Josef Beran, aby padesátá léta 20. století strávil v komunistických žalářích, které jej trvale poznamenaly. Po uvolnění komunistického režimu v druhé polovině šedesátých let byl Schneiderkovi udělen státní souhlas k vykonávání kněžského povolání. Protože již nechtěl s podlomeným zdravím zažít další komunistickou perzekuci, stal se pasivním členem Sdružení katolických duchovních *Pacem in terris*, což si vnitřně vyčítal.⁴⁵⁷

Duchovní správy hrabovské farnosti se tak ujala bezesporu zajímavá kněžská osobnost. Schneiderka jako dosud poslední hrabovský kněz žil přímo na hrabovské faře. Po svém příchodu nechal na faře opravit nevyhovující elektrické vedení, nechal instalovat nové elektrické zásuvky i sociální zařízení pro farníky, zakoupil starší hudební nástroj – harmonium.⁴⁵⁸ Na přelomu srpna a září roku 1973 nechal opět po čase natřít celou střechu hrabovského dřevěného kostela impregnačním nátěrem (jantarový karbolín) kvůli ochraně proti nepříznivým klimatickým podmínkám, opraven byl také plot a tyto opravy byly dle příkazu vykonány jako pomoc brigádníků v tzv. akci Z (zvelebení města).⁴⁵⁹ Na začátku nového školního roku 1973/1974 se administrátor hrabovské farnosti Schneiderka těšil ze zvýšeného počtu hrabovských dětí přihlášených k výuce náboženství, kterých bylo 34. Oproti minulému roku (za duchovní správy předchůdce Jakuba Horáka) se jejich počet zvýšil o sedm; ostatně bylo to jediné zvýšení v rámci celého ostravského děkanátu.⁴⁶⁰

Hrabovský administrátor Schneiderka si v dubnu roku 1974 na stránkách nejstarší farní kroniky všiml úmrtí litoměřického biskupa Štěpána kardinála Trochty a zmiňuje i Trochtovy dávné misie v Hrabové, jakož i přítomnost krakovského kardinála a pozdějšího papeže Karola Wojtyły (sv. Jan Pavel II.) na jeho pohřbu.⁴⁶¹ Právě zde se projevil Schneiderkův morální vnitřní postoj jedné z kněžských obětí komunistických procesů s řeholníky v padesátých letech 20. století, kdy skrytě kritizuje neúčast kněží ostravského děkanátu na pohřbu kardinála Štěpána Trochty a v nově vytvořené modlitbě k Bohu připomíná Trochtovu mučednickou roli přední české oběti vykonstruovaných komunistických procesů.⁴⁶²

⁴⁵⁷ Tamtéž, pag. 128; rozhovor s Marií Stárkovou, Ostrava-Hrabová, 5. listopadu 2019; rozhovor s Václavem Jurečkou, Ostrava-Hrabová, 27. ledna 2020; rozhovor s Vlastou Jurečkovou, Ostrava-Hrabová, 27. ledna 2020; BŘEZINSKÝ, P.: *Farnost v Hrušově po roce 1945 (od protektorátu k roku 1989)*. Krásná Ostrava. Bulletin okrašlovacího spolku za krásnou Ostravu 5, 2017, č. 1, s. 10.

⁴⁵⁸ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 133–134.

⁴⁵⁹ Tamtéž, pag. 134–135. Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 185.

⁴⁶⁰ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 134

⁴⁶¹ Tamtéž, pag. 136–137.

⁴⁶² Tamtéž, pag. 137.

V červnu 1974 byl administrátor hrabovské farnosti vybrán za ostravský děkanát, aby zpovídal na sv. Hostýně. V září toho roku se k výuce náboženství v místní škole přihlásilo jen 14 dětí, což byl oproti předcházejícímu rok velice citelný pokles o dvě desítky, který zapříčinil jen jednu hodinu přímé výuky co dva týdny.⁴⁶³ V příštím roce uprostřed sedmdesátých let 20. století za plné normalizace v ateistickém Československu zájem hrabovských občanů o křesťanskou víru dále citelně ochaboval jak z důvodu dlouhodobé protináboženské kampaně, tak z důvodu obav o perzekuci věřících rodin. Tak na počátku června roku 1975 přijalo první svaté přijímání jen pět žáků, což byl vůbec historicky nejmenší známý počet, rovněž počet přihlášených dětí do náboženství klesl na osm, což znamenalo chabou náboženskou výuku jen jednou za měsíc.⁴⁶⁴ Ještě horší stav přišel hned další rok, kdy se nekonalo první svaté přijímání vůbec a přihlášek do náboženství bylo jen pět a navíc jedno dítě rodiče po nátlaku či z důvodu obav později odhlásili. V dalším roce 1977 tak byli vzděláváni ve výuce náboženství jen čtyři žáci.⁴⁶⁵

Po odstěhování školnice Amálie Novákové z budovy staré fary zanikla v září 1976 na faře další bytová jednotka, protože byla rozhodnutím obvodního národního výboru v Ostravě 3 uznána za hygienicky zcela nevyhovující; dokončena byla zároveň elektroinstalace v kostele, kde došlo k novému silnějším nasvětlení presbytáře.⁴⁶⁶ Dne 25. září roku 1977 mohli hrabovští farníci po šesti letech znovu přijmout u příležitosti 200. výročí vzniku olomoucké arcidiecéze svátost biřmování v bazilice Božského Spasitele v Ostravě, kde biřmoval apoštolský administrátor olomoucké arcidiecéze biskup Josef Vrana. Z hrabovské farnosti přijalo tuto svátost osm biřmovanců. Jubileum olomoucké arcidiecéze si Hrabová připomněla při mších v neděli 4. prosince 1977, kdy byly přečteny speciální pastýřské listy papeže Pavla VI. a apoštolského administrátora Josefa Vraný.⁴⁶⁷

Až po dvou letech se na počátku června 1978 konalo první svaté přijímání 10 hrabovských dětí, mnohem smutnější ale byla skutečnost, že se ve školním roce 1978/1979 nepřihlásil k výuce náboženství vůbec nikdo.⁴⁶⁸ V následujícím roce 1979 se nekonalo ani první svaté přijímání, ani se nikdo nepřihlásil k výuce náboženství.⁴⁶⁹ Takového stavu bylo dosaženo u dříve poměrně prosperující hrabovské farnosti již po 31 letech komunistické diktatury. V létě roku 1979 se přistoupilo k ochrannému nátěru starého hrabovského dřevěného

⁴⁶³ Tamtéž, pag. 138.

⁴⁶⁴ Jedna žákyně se navíc později přestěhovala. Srov. tamtéž, pag. 139–140.

⁴⁶⁵ Tamtéž, pag. 141, 143.

⁴⁶⁶ Tamtéž, pag. 141.

⁴⁶⁷ Tamtéž, pag. 143.

⁴⁶⁸ Tamtéž, pag. 144, 146.

⁴⁶⁹ Tamtéž, pag. 147.

chrámu jantarovým karbolínem za pomoci horolezeckého vybavení, při němž se dle vzpomínek advokáta a vratimovského farníka Petra Vrchlabského pomáhajícího při opravě stalo hned několik úsměvných příhod.⁴⁷⁰ Když poté spadly při malování vnitřních prostor fary kusy omítky, byl místními zedníky a malíři interiér fary opraven. V příštím roce došlo i na opravu střechy a vnějších omítek fary, jakož i na ochranný nátěr podlahy kostela.⁴⁷¹

K zajímavé situaci došlo na počátku června roku 1981, kdy shodou okolností došlo ve dvou různých pohřebních službách, vratimovské a ostravské, k nezávislému stanovení pohřbů dvou farníků na stejný den a zřejmě i čas, tudíž vzhledem k již domluveným účastníkům došlo k raritní, avšak církevně možné, věci – společnému pohřbu dvou rodinně nespřízněných farníků. Vše proběhlo důstojně, až na vratimovskou dechovku, která zamezila jakékoliv hraní dechovce ostravské.⁴⁷² Následujícího roku v květnu 1982 proběhla v hrabovské farnosti kanonická vizitace komunistickému režimu vstřícného ostravského děkana a faráře z Ostravy-Zábřehu Bohumila Zaňky za účasti konkomisáře Jaroslava Bárty.⁴⁷³ V sobotu 30. října roku 1982 bylo v ostravské bazilice Božského Spasitele po pěti letech znovu umožněno osmi hrabovským farníkům, spolu s jinými věřícími ostravského děkanátu, přijmout svátost biřmování.⁴⁷⁴

K 1. červenci roku 1983 nastala po více než deseti letech další změna v hrabovské duchovní správě, protože dosavadní administrátor farnosti Schneiderka byl přeložen do Ostravy-Hrušova, kde předtím na konci května zemřel tamní farář a místoděkan ostravského děkanátu František Bijok.⁴⁷⁵ Novým hrabovským duchovním správcem se stal administrátor sousední farnosti v Ostravě-Hrabůvce Zdeněk Pirunčík. Nestal se však jako jeho hrabovský předchůdce administrátorem farnosti, nýbrž pouze dojíždějícím administrátorem *excurrento* hrabovské farnosti.⁴⁷⁶ Pirunčík tak zůstal bydlet na faře v Hrabůvce, kde byl řádným administrátorem hrabůvecké farnosti. Hrabovská fara až do současnosti osiřela, což tehdy ani po sametové revoluci nevyvolalo žádné protesty farníků u odpovědných římskokatolických diecézních (arci)biskupů.

Nový hrabovský administrátor *excurrento* Zdeněk Pirunčík, jemuž byl v letech 1958–1963 komunistickou stranou odňat státní souhlas k výkonu duchovního povolání, zavedl nutná

⁴⁷⁰ Tamtéž; VRCHLABSKÝ, P.: *S Paměti*, s. 17–18; rozhovor s JUDr. Petrem Vrchlabským, Ostrava-Moravská Ostrava a Přívoz, 14. ledna 2020.

⁴⁷¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 147–149.

⁴⁷² Tamtéž, pag. 153.

⁴⁷³ Tamtéž, pag. 154; rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 7. května 2020.

⁴⁷⁴ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 154.

⁴⁷⁵ Tamtéž, pag. 158; BŘEZINSKÝ, P.: *Farnost*, s. 10.

⁴⁷⁶ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 158–159

opatření, která však nutně znamenala radikální zmenšení pastoračního působení církve v Hrabové. Místo dřívějších v zásadě každodenních mší začaly být v Hrabové slouženy pouze dvě mše v pondělí a středu v 18.30 hodin, v zimním čase v 18 hodin. O nedělích byla zrušena ranní nedělní mše v 7.30 hodin a dopoledne zůstala pouze jedna nedělní mše v 10 hodin. Mimo to byly mše slouženy o všech zasvěcených svátcích a všech prvních pátcích.⁴⁷⁷ Advent roku 1983 se nesl ve znamení mimořádného Svatého roku vyhlášeného papežem Janem Pavlem II., při této příležitosti přijalo o čtvrté neděli adventní 27 hrabovských starších a nemocných farníků svátost pomazání nemocných.⁴⁷⁸ Od dubna roku 1984 začaly v hrabovské farnosti dle výzvy olomouckého ordináře duchovní přípravy na následující jubilejní rok 1985, jenž se nesl ve znamení 1100. výročí úmrtí apoštola Slovanů sv. Metoděje. V druhé polovině roku 1984 přibyl administrátorovi farnosti Zdeňku Pirunčíkovi v Hrabové nový výpomocný duchovní, novokněz a budoucí dlouholetý hrabůvecký farář a vězeňský kaplan Miroslav Straka. Ten byl po svém vysvěcení na konci června 1984 jmenován farním vikářem v Ostravě-Vítkovicích a také farním vikářem excurrento pro farnosti ostravského děkanátu. Právě z tohoto titulu od sklonku léta 1984 až do jarních měsíců roku 1986 dojížděl Straka do hrabovského dřevěného kostela k sloužení pravidelných bohoslužeb každou neděli a o svátcích slavených ve všedních dnech.⁴⁷⁹ Mimo to Miroslav Straka v roce 1985 s hrabovskými farníky oslavil hojně navštěvované velikonoční triduum a již tehdy dle dikce hrabovské farní kroniky vynikal jako svědomitý horlivý kněz.⁴⁸⁰

Během cyrilometodějského jubilejního roku 1985 probíhala v hrabovském kostele každou první neděli v měsíci kázání o životě a působení sv. Cyrila a Metoděje.⁴⁸¹ Na Velehrad se nejdříve 10. dubna 1985 vydal hrabovský duchovní správce Zdeněk Pirunčík, který se zúčastnil pouti více než 1200 kněží a koncebrované mše pod vedením pražského arcibiskupa Františka kardinála Tomáška. Velkolepé cyrilometodějské oslavy spojené s 1100. výročím smrti sv. Metoděje vyvrcholily 7. července celonárodní poutí za účasti papežského legáta kardinála státního sekretáře Agostina Casaroliho, již se zúčastnili také někteří současní hrabovští farníci. Během pouti byl vypískán ministr kultury České socialistické republiky Milan Klusák s propagandistickým projevem; pout' s účastí přes

⁴⁷⁷ Tamtéž, pag. 159.

⁴⁷⁸ Tamtéž, pag. 162.

⁴⁷⁹ Tamtéž, pag. 166–167; rozhovor s R.D. Miroslavem Strakou, Ostrava-Hrabůvka, 10. února 2020.

⁴⁸⁰ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 167, 171.

⁴⁸¹ Tamtéž, pag. 169.

100 tisíc věřících se tak stala prvním viditelným znakem vzdoru církve vůči komunistickému režimu.⁴⁸²

V lednu 1986 duchovní správce Zdeněk Pirunčík vážně onemocněl chronickou žilní nedostatečností, avšak po měsíci, kdy pro bolesti sloužil mše pouze vsedě, bylo jeho akutní léčení skončeno a mohl pokračovat duchovní přípravou farníků na postní a velikonoční dobu.⁴⁸³ Celý další rok 1987 se nesl ve znamení roku Písma svatého, v němž Pirunčík každou neděli odpoledne kromě období hlavních prázdnin vedl biblickou bohoslužbu slova. V únoru roku 1987 přijel do hrabovské farnosti nově vysvěcený jáhen Zdeněk Pluhař, pocházející ze sousední Hrabůvky, který také po vysvěcení na kněze uděloval 5. července 1987 hrabovským farníkům novokněžské požehnání.⁴⁸⁴ Ještě předtím se však po pěti letech zúčastnilo 13 hrabovských farníků biřmování v kostele Navštívení Panny Marie v Ostravě-Zábřehu, v němž uděloval biřmování apoštolský administrátor olomoucké arcidiecéze Josef Vrana.⁴⁸⁵

V roce 1987 byly v duchu liturgických změn po druhém vatikánském koncilu doporučeny úpravy kněžiště hrabovského kostela. Při teplejším zimním počasí se v polovině ledna roku 1988 hrabovský duchovní správce Pirunčík pustil do úprav presbytáře kostela, kdy se přesunul hlavní oltář sv. Kateřiny Alexandrijské až do závěru presbytáře ke zdi a betonem se vyrovnala podlaha. Uprostřed presbytáře byl vztyčen nový obětní stůl, na němž začal o Velikonocích 1988 sloužit kněz bohoslužby čelem k lidu. Nový obětní stůl byl Zdeňkem Pirunčíkem pouze požehnán. Přislíbená biskupská konsekrace se neuskutečnila, neboť biskup Vrana zemřel. V rámci pastorační iniciativy Desetiletí duchovní obnovy byl v roce 1989 i v hrabovské farnosti připomínán vzor sv. Jana Nepomuka Neumanna.⁴⁸⁶

Zdeněk Pirunčík v řádcích hrabovské farní kroniky, v zásadě jediného dobového písemného pramene popisujícího život hrabovské farnosti, stihl do sametové revoluce v listopadu 1989, kdy padl veškerému náboženství nepřátelský komunistický režim, zaznamenat ještě několik zajímavých informací lépe poodhalujících stránky jeho osobnosti. Na konci června 1989 si všímá 90. narozenin pražského arcibiskupa Františka kardinála Tomáška, v červenci a srpnu 1989 se zjevně upřímně radoval ze jmenování nového, rozhodně ne prorežimního nového apoštolského administrátora olomoucké

⁴⁸² Tamtéž, pag. 174–175; rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 8. května 2020; HALAS, F. X.: *Fenomén*, s. 625–626.

⁴⁸³ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 178.

⁴⁸⁴ Tamtéž, pag. 182, 184–185.

⁴⁸⁵ Tamtéž, pag. 183.

⁴⁸⁶ Tamtéž, pag. 188–189, 192; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 185; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 32.

arcidiecéze Františka Vaňáka. Velký dojem na Zdeňka Pirunčíka udělala poutní návštěva Říma v rámci kněžské pouti, které se odehrávaly pouze před výjimečnými událostmi, tentokrát před avizovanou kanonizací sv. Anežky České. Ve středu 20. září roku 1989 se spolu s 33 moravskými kněžími setkal Pirunčík při generální audienci s papežem Janem Pavlem II. Toto setkání považoval právem za jeden z nejkrásnějších okamžiků ve svém životě.⁴⁸⁷

Od počátku devadesátých let 20. století se hrabovskému administrátorovi *excurrendo* Zdeňku Pirunčíkovi začal rychle zhoršovat zdravotní stav; ostatně poměrně vážnými nemocemi trpěl již dříve.⁴⁸⁸ Proto sám na konci března roku 1991 požádal vratimovského faráře Milana Adámka o pomoc při vykonávání duchovní správy Hrabové. Adánek mu vyhověl, nově zorganizoval dosavadní bohoslužby ve vratimovské farnosti a od 7. dubna roku 1991 začal sloužit *ad personam* pravidelné nedělní bohoslužby v hrabovském kostele. Po oficiálním penzionování nemocného Zdeňka Pirunčíka a jeho odchodu z hrabovské a hrabůvecké farnosti na konci roku 1991 do kněžského domova v Moravci ohlásil vratimovský farář Milan Adánek ostravskému děkanovi Fišarovi 12. dubna 1992, že končí s výpomocí v Hrabové, neboť si již necítí být dále vázán slibem k Pirunčíkovi. Na konci května roku 1992 proběhla Adámkova komunikace s administrátorem olomoucké arcidiecéze Janem Graubnerem o možnosti trvalé duchovní správy Hrabové. Té se Adánek nebránil, a proto byl od 1. července 1992 jmenován administrátorem *excurrendo* hrabovské farnosti.⁴⁸⁹

Nový hrabovský administrátor *excurrendo* Milan Adánek prožil za dobu svého více než padesátiletého života pozoruhodný životní příběh, který však vzhledem k nedostatečnému historickému odstupu a žijícímu aktérovi nemůže být zatím plně zhodnocen. Adánek chvíli vykonával profesi učitele i dělníka a po vysvěcení na kněze strávil největší část kněžské dráhy ve Vratimově, kde působil jako administrátor a farář dlouhých 30 let. Při výkonu duchovní správy byl jistě knězem svědomitým a nepochybně vzdělaným. Stal se místeckým místoděkanem, získal licenciát i doktorát teologie, do roku 1990 vyučoval na litoměřické bohoslovecké fakultě; otázkou zůstává, nakolik jeho život určoval loajální postoj ke komunistickému režimu.⁴⁹⁰ Ihned po zahájení duchovní správy nově

⁴⁸⁷ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 197.

⁴⁸⁸ Tamtéž, pag. 178.

⁴⁸⁹ Tamtéž, pag. 197–198

⁴⁹⁰ Tamtéž, pag. 198; Římskokatolická farnost Vratimov, Pamětní kniha farnosti Vratimov 1943–2014, pag. 97–98, 130–131; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, Vratimov, 21. ledna 2020; rozhovor s R.D. Mgr. Vladimírem Pavlíkem, Ostrava-Hrabová, 19. ledna 2020; rozhovor s JUDr. Petrem Vrchlabským,

zorganizoval bohoslužby, v místním chrámu sv. Kateřiny se v týdnu sloužily podvečerní páteční a raní nedělní mše svaté; odstartoval moderní úpravy kostela a fary. V roce 1993 došlo k elektrifikaci barokního zvonu a k instalaci nového zabezpečovacího zařízení; v roce 1994 byl opraven exteriér hrabovské fary a dalšího roku byla polovina fary pro špatný stav i faktickou nevyužitelnost pronajata.⁴⁹¹

Dne 30. května roku 1996 byla bulou *Ad Christifidelium spirituali* papeže Jana Pavla II. založena nová ostravsko-opavská diecéze,⁴⁹² pod níž připadla i hrabovská farnost. Koneckonců i celá obec Hrabová se tak po více než 700 letech vyčlenila z jakékoliv podřízenosti církevním i světským institucím v Olomouci. Hrabovskou, charakterem příměstskou, farnost navštěvovalo dle sčítání v příštím roce 1997 celkem 112 aktivních farníků. V letech 1999–2000 se přistoupilo k poměrně rozsáhlé opravě kostela, při níž se vyměnila ztrouchnivělá střešní krytina. Celkové náklady vynaložené na tuto opravu činily téměř půl milionu korun.⁴⁹³

Závěr listopadu roku 2000 patřil jako již tradičně poutní slavnosti patronky chrámu sv. Kateřiny Alexandrijské, při níž bohoslužbu celebroidal první generální vikář ostravsko-opavské diecéze František Kufa. V příštím roce se 18. listopadu roku 2001 v hrabovském kostele uskutečnila po dlouhé době biskupská návštěva. Po 78 letech od přítomnosti pomocného biskupa olomoucké arcidiecéze Karla Wisnara do něj zavítal ostravsko-opavský diecézní biskup František Václav Lobkowicz, který udělil hrabovským farníkům svátost biřmování. Na její udělení se již od dubna 2001 připravovalo katechezemi pouze pět hrabovských biřmovanců. Dodávám jen, že od poslední možnosti k udělení biřmování ještě za komunistického režimu uplynulo již 14 let. Biřmování v Hrabové se konalo ve 14 hodin odpoledne za účasti diecézního biskupa, biskupského vikáře a frýdeckého děkana Rudolfa Sikory a hrabovského duchovního správce Milana Adámka. Ostravský děkan Josef Gazda přes pozvání nedorazil. Při liturgii zpívala hrabovská schola pod vedením varhanice Jany Slepíčkové a slavnostní pohoštění pro biskupa Lobkowicze a aktivní účastníky biřmování připravila na faře Marie Pavlíková.⁴⁹⁴

Ostrava-Moravská Ostrava a Přívoz, 14. ledna 2020; rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 8. května 2020.

⁴⁹¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 198–203. Srov. SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 230.

⁴⁹² <https://www.doo.cz/dieceze/o-diecezi/historie.html> (9. 5. 2020).

⁴⁹³ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 204, 207; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 185; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 32.

⁴⁹⁴ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 206–207.

3.6 Ničivý požár kostela v úterý 2. dubna roku 2002

Po právě uplynulých velikonočních svátcích došlo v brzkých ranních hodinách v úterý 2. dubna roku 2002 k nečekané tragické události. V hrabovském farním dřevěném kostele sv. Kateřiny Alexandrijské vypukl zhoubný požár a z takřka pětisetletého chrámu během hodiny zůstalo jen dohořívající torzo. Hrabovští farníci se nevědomky naposledy rozloučili se svým jediným chrámem na mši svatě konané o den dříve na velikonoční pondělí od 7.45 hodin.⁴⁹⁵ Požár kostela 2. dubna roku 2002 propukl již někdy před třetí rodnou ranní a doba samovolného rozvoje ohně uvnitř chrámu mohla být poměrně dlouhá. Jisté je, že požár kostela nahlásil veřejně neznámý obyvatel bytového domu na Jestřábského ulici v jeho sousedství, jenž si v noci povšiml viditelného požáru a nahlásil jej v 3.07 hodin na operační středisko Centra tísňového volání. Občané bydlící na ulici Jestřábského byli jedni z prvních, kteří si povšimli „*podivného praskání*“ a vzápětí pohnutě přispěchali ke kostelu na pomoc.⁴⁹⁶

Na místo hořícího kostela byly ihned vyslány profesionální jednotky z centrální hasičské stanice Ostrava-Hrabůvka s technikou CAS 27 Dennis a CAS 32 Tatra a také jednotky z centrální hasičské stanice Ostrava-Zábřeh s technikou CAS 27 Dennis i protiplýnovým automobilem. První hasičská jednotka přivolaná z nedaleké Ostravy-Hrabůvky již z dálky pozorovala na místě chrámu vysoké plameny, a proto raději přivolala další jednotky profesionálních i dobrovolných hasičů. Hasební práce začaly v 3.18 hodin a probíhaly pouze z vnější strany kostela. Hasiči se nemohli dostat dovnitř, neboť hrozilo trvalé riziko zřícení hořících dřevěných konstrukcí, k čemuž také později mnohokrát došlo. K požáru zanedlouho dorazily další ostravské hasičské profesionální jednotky ze Zábřehu či Fifejd a rovněž dobrovolní hasiči z Hrabové, Staré Bělé a Zábřehu. Pro vysokou intenzitu požáru se rozvoj požáru a jeho možné šíření do okolí podařilo zastavit až v 3.42 hodin, kdy již kostelní stavbu nebylo přes veškerou snahu hasičů možno zachránit. Dohašování ohnisek požáru kostela při prvním ohledání stavby probíhalo celé dopoledne až do odpoledních 14 hodin.⁴⁹⁷

⁴⁹⁵ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 209.

⁴⁹⁶ ÚMOB Hrabová, Pamětní kniha obce Hrabové 1990–2006, pag. 227; ŠNÁBL, J.: *Ze zprávy HZS Moravskoslezského kraje*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 3.

⁴⁹⁷ SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 185–186; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 38; ŠNÁBL, J.: *Ze zprávy*, s. 3. Z členů Sboru dobrovolných hasičů v Hrabové u požáru kostela zasahovali Milan Minář, Milan Pospěch, Jan Chlupatý, Miloš Hauner, Petr Doležálek, Josef Kroček mladší, Jiří Janša, Ivo Baron a Petr Rola, viz ANONYM: *Ohlédnutí za zásahem*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 4, s. 2.

Hrabovského duchovního správce Milana Adámka, žijícího na římskokatolické faře ve Vratimově, o požáru kostela informovala v 3.35 hodin ostravská policie; shodou okolností se farář Adámek probudil na faře ve Vratimově již dříve, příznačně ve tři hodiny ráno. Po zhlédnutí požáru kostela a jeho fatální destrukce se Milan Adámek po páté hodině ranní vrátil na faru do Vratimova a poté informoval svého ordináře ostravsko-opavského diecézního biskupa Františka Václava Lobkowicze o zničení hrabovského dřevěného kostela: „*Ted' jsem se vrátil z Hrabové, kostel již není. Ten, v němž byla udělována svátost biřmování 18. listopadu.*“⁴⁹⁸ Biskup Lobkowicz se hned ráno osobně dostavil na požářiště, kde s místním duchovním správcem, farníky a komunálními politiky hodnotil tragický požár kostela a možnost jeho obnovy. V den vyhoření chrámu se v něm měl odpoledne konat pohřeb Milady Chlupaté, který byl duchovním správcem přesunut do farního kostela sv. Jana Křtitele v sousedním Vratimově.⁴⁹⁹

Během požáru byl hrabovský kostel sv. Kateřiny nenávratně zničen, zbylo z něj jen ohořelé torzo. Shořela celá dřevěná konstrukce věže (přistavěné zvonice) se zavěšeným zvonem, který se při teplotě přesahující tisíc stupňů Celsia roztavil, a zvonová stolice, část koruny a čepce zvonu spadly na zem. Z lodi kostela zůstalo jen několik obvodových trámů na severní straně. Také presbytář kostela byl značně ohořelý. Trojboký závěr presbytáře zůstal stát, vyjma stropu a střešní konstrukce se nezhroutil. V závěru presbytáře se nově objevil ohořelý otvor po malém, později zakrytém, okně, o němž do té doby farníci nevěděli. Pouze dřevěná konstrukce sakristie se v exteriéru dochovala ve své původní architektonické hmotě, avšak interiér sakristie byl rovněž značně ohořelý a zanechal po sobě jen několik zachráněných předmětů.

Po vyhoření kostela z jeho vnitřního uměleckého, užitného či liturgického vybavení nezůstalo skoro nic. Z interiéru se dochovalo notně ohořelé torzo sochy anděla z horní části hlavního oltáře sv. Kateřiny Alexandrijské z konce 18. století, která je dnes k vidění ve vstupní předsíni kostela. V nejméně ohořelé sakristii se dochoval kalich, kalichová patena, dvě misky, dvě pateny, pět pal, pět lekcionářů, knihy křestních a pohřebních obřadů, benedikcionál, mešní řád, misál a farností dodnes užívaný evangeliář. Na ohořelém

⁴⁹⁸ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 209.

⁴⁹⁹ Rozhovor s Ing. Bohumilem Rundtem, Ostrava-Hrabová, 11. února 2020; korespondence s Ing. Bedřichem Chlupatým a Ing. Věrou Chlupatou, 24. února 2020; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 209.

stole zůstala „zázrakem“ stát malá plastová krabička s penězi vybranými na dobročinné účely od hrabovských dětí.⁵⁰⁰

Po uhašení trosk kostela byla ustanovena expertní skupina složená z vyšetřovatelů Hasičského záchranného sboru Moravskoslezského kraje a expertů Policie České republiky, jež měla za úkol objasnit okolnosti požáru. Již od úterního rána 2. dubna 2002 prohledávali policisté a hasiči důkladně ohořelé trosky chrámu, aby zajistili stopy pro vyšetřování této tragické události. Vyšetřovatelé brzy po zahájení vyšetřování stanovili tři varianty vzniku požáru – zapomenutou rozžatou svíci po pondělní mši, závadu na elektroinstalaci a neznámého pachatele – žháře.⁵⁰¹ Není jistě bez zajímavosti, že jsem i já, autor této práce Martin Slepíčka, sám předešlý den před požárem pomáhal v kostele při mši svaté jako ministrant a v den požáru hrabovského kostela mne hned v dopoledních hodinách ostravští kriminalisté společně s ministrantem Pavlem Smolkou vyslýchali v ředitelně hrabovské základní školy.

Na základě důkladných výsledků policistů byla brzy vyloučena možnost vzniku požáru kostela od zapomenuté svíce. Ohnisko požáru bylo situováno uvnitř kostela na jižní straně u bočního vchodu.⁵⁰² Přes řadu provedených znaleckých expertíz vyšetřovatelé nebyli schopni určit přesnou příčinu požáru kostela. Požární technici dospěli k názoru, že požár hrabovského kostela mohla způsobit závada na elektroinstalaci, snad možná také od zapnutého přenosného topení.⁵⁰³ Byť hasiči přímo nezjistili žádné stopy svědčící pro zapálení kostela, nevyloučili a vzhledem k rozsahu požáru snad ani nemohli vyloučit neúmyslné či úmyslné zapálení kostele neznámým pachatelem.⁵⁰⁴ Vyšetřování okolností požáru bylo ukončeno poměrně brzy i vzhledem k brzké obnově kostela a nutným jednáním s pojišťovny.⁵⁰⁵

Pro zapálení chrámu by mohly svědčit podivné okolnosti požáru, na něž dodnes poukazují mnozí hrabovští farníci a občané. O hrabovský kostel a jeho elektroinstalaci se místní farnost dobře starala a kostel byl ještě týden před požárem podroben revizi elektřiny, rovněž by se jednalo o zkrat nezatížené a nečinné elektroinstalace někdy před třetí hodinou

⁵⁰⁰ Rozhovor s Mgr. Pavlou Pavlíkovou, Ostrava-Hrabová, 19. června 2015. Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 186.

⁵⁰¹ HONUS, A.: *Dřevěný kostel v Hrabové lehl popelem*. In: Moravskoslezský deník 2, 3. 4. 2002, č. 78, s. 14; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 210; rozhovor s Ing. Bohumilem Rundtem, Ostrava-Hrabová, 11. února 2020; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 186.

⁵⁰² Rozhovor s R.D. Mgr. Vladimírem Pavlíkem, Ostrava-Hrabová, 9. srpna 2015.

⁵⁰³ ANONYM: *Závěr vyšetřování*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 5, s. 2.

⁵⁰⁴ Srov. tamtéž.

⁵⁰⁵ Rozhovor s Ing. Bohumilem Rundtem, Ostrava-Hrabová, 11. února 2020.

ranní, proto se nezdá být příčina požáru závadou na elektroinstalaci příliš přesvědčivá. Naopak pro úmyslné či neúmyslné zapálení kostela svědčí několik skutečností dochovaných v paměti místních farníků. Kostel se stával častým terčem vandalů a zlodějů; ohnisko požáru leželo u bočního vchodu, kde často pila alkohol dospívající mládež; k požáru došlo okolo tří hodin ráno po Velikonočním pondělí spojeném s lidovými tradicemi a zvyklostmi; osudnou noc se podle svědků procházely po nedaleké Domovské ulici skupinky opilých fanoušků oslavujících postup ostravského hokejového extraligového klubu HC Vítkovice do finále nejvyšší soutěže; někdo vytrhal tyčky z plotu na jižní straně hřbitova kolem kostela sv. Kateřiny směrem k poli; po požáru se uvnitř nenašly ohořelé pozůstatky některých soch a některé sochy byly zvláště přemístěny...⁵⁰⁶ Přestože tehdy ani dnes po více než 18 letech není možno spolehlivě říci, co stálo za tragickým vyhoření hrabovského dřevěného kostela, převážná většina hrabovských farníků a občanů včetně mne si myslí, že chrám někdo zapálil. Ať tomu bylo jakkoliv, Hrabová nenávratně přišla o svůj takřka půltisíciletý dům Boží, kulturní památku i obecní symbol.

3.7 Obnova kostela sv. Kateřiny v letech 2002–2004

Při neblahém požáru ztratila hrabovská římskokatolická farnost svůj jediný chrám, v němž se pravidelně odbyval liturgický provoz, proto spontánně vyvstala potřeba kostela nového. Hrabovská farnost byla součástí jednoho farního obvodu s Vratimovem, kde na faře sídlil hrabovský duchovní správce. Pro přežití farnosti byl hrabovským administrátorem excurrento Milanem Adámkem zaveden nový bohoslužebný řád. Farníci se začali scházet každý pátek na hrabovské faře k pravidelným bohoslužbám od 16.30 hodin. Největší farní místnost byla upravena pro liturgické účely a z kanceláře farní budovy se stala provizorní sakristie. Na hrabovskou faru pravidelně docházelo kolem 25–30 věřících. Každou neděli pak drtivá většina hrabovských farníků mířila do sousedního Vratimova, kde se pro ně v tamním farním kostele sv. Jana Křtitele od 8.15 hodin konaly pravidelné bohoslužby.

⁵⁰⁶ Rozhovor s R.D. Mgr. Vladimírem Pavlíkem, Ostrava-Hrabová, 9. srpna 2015; rozhovor s Marií Sněhotovou, Ostrava-Hrabová, 23. června 2015; rozhovor s Ing. Věrou Chlupatou, Ostrava-Hrabová, 5. července 2015; rozhovor s Ing. Bedřichem Chlupatým, Ostrava-Hrabová, 5. července 2015; rozhovor s Mgr. Jirím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 10. července 2015; rozhovor s Marií Stárkovou, Ostrava-Hrabová, 22. června 2015; rozhovor s Ing. Bohumilem Rundtem, Ostrava-Hrabová, 11. února 2020; HONUS, A.: *Lidé věří. Byl to žhář*. In: Moravskoslezský deník 2, 3. 4. 2002, č. 78, s. 14.

Také všechny církevní svátosti a svátostiny (křty, svatby, pohřby) se farníkům z Hrabové udělovaly ve Vratimově.⁵⁰⁷

Již na spáleništi kostela se začalo uvažovat o novém kostele. Obnovu kostela v jeho původní dřevěné podobě prosazoval již od počátku hrabovský starosta Bohumil Rundt a drtivá většina tehdejších radních a zastupitelů městského obvodu Hrabová, neboť kostel představoval skutečný symbol obce, obec jej měla ve svém znaku a jednalo se o jedinou hrabovskou kulturní památku.⁵⁰⁸ Ostravsko-opavský biskup František Václav Lobkowicz si byl již v den požáru jistý, že na místě spáleniště vznikne nový kostel a byl příznivě nakloněn myšlence obnovy dřevěného kostela;⁵⁰⁹ konečné rozhodnutí o stavbě ponechal na vůli místní farnosti.⁵¹⁰

Po nevratném vyhoření hrabovského dřevěného chrámu se rovněž přirozeně naskytla otázka, zda raději nevybudovat nový zděný chrám, ať již dle moderní sakrální či například historizující novogotické architektury. Náklady na výstavbu zděného kostela by totiž mohly být zhruba poloviční a jeho další údržba by byla méně náročná, dále by například mohl lépe vyhovovat pastoračním potřebám farnosti a sloužit jako živé centrum náboženského života; lépe by také odolal případnému dalšímu požáru.⁵¹¹ Koneckonců neúspěšné snahy o vybudování nového hrabovského kapacitního zděného kostela probíhaly v Hrabové v 19. a 20. století již několikrát, jak o tom ostatně bylo pojednáno v předchozích kapitolách. Z tehdejších aktivních farníků zastával veřejně tento názor zastupitel městského obvodu Hrabová Jiří Slepíčka, dále pak mimo některé jiné farníky například hrabovský rodák, patriot a funkcionář krajanských spolků ve Švýcarsku Jaroslav Olšanský.⁵¹²

⁵⁰⁷ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 209–210; rozhovor s Janou Slepíčkovou, Ostrava-Hrabová, 10. července 2015; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrětem, Vratimov, 19. května 2020.

⁵⁰⁸ RUNDT, B.: *Slovo našeho starosty*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 4; DVOŘÁK, J.: *Člověk si uvědomí, že něco má až ve chvíli, kdy něco ztratí*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 4; CHLUPATÁ, V.: *Nemůžu najít správná slova*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 1, 4; korespondence s Ing. Bedřichem Chlupatým a Ing. Věrou Chlupatou, 24. února 2020; rozhovor s Ing. Bohumilem Rundtem, Ostrava-Hrabová, 11. února 2020; rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 15. července 2015.

⁵⁰⁹ Srov. osobní vzpomínka biskupa Lobkowicze v SLEPIČKA, M.: *Kostel*, s. 8; korespondence s Ing. Bedřichem Chlupatým a Ing. Věrou Chlupatou, 24. února 2020.

⁵¹⁰ Rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 11. května 2020.

⁵¹¹ RUNDT, B.: *Slovo*, s. 4; CHLUPATÁ, V.: *Nemůžu najít správná slova*, s. 1, 4; rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 15. července 2015. Srov. ROŠOVÁ, R.: *Guty*, s. 5; ROŠOVÁ, R. – STRAKOŠ, M.: *Jak fénix*, s. 306.

⁵¹² Rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 15. července 2015; rozhovor s Ing. Bohumilem Rundtem, Ostrava-Hrabová, 11. února 2020; CHLUPATÁ, V.: *Nemůžu najít správná slova*, s. 4; DVOŘÁK, J.: *Člověk*, s. 4. K osobnosti lékaře, emigranta do Švýcarska a tamějšího dlouholetého funkcionáře krajanských spolků MUDr. Jaroslava Olšanského viz např. SLEPIČKA, M.: *Olšanský, Jaroslav, MUDr.*,

Krátce po vyhoření kostela se konalo několik informativních schůzek mezi zástupci hrabovské farnosti, Biskupství ostravsko-opavského, městského obvodu Hrabová a pracovníky Státního památkového ústavu v Ostravě, na nichž se vyjasnila první podoba možné obnovy dřevěného kostela včetně odborných stanovisek.⁵¹³ První likvidace velmi poškozených ohořelých dřevěných konstrukcí za použití těžké mechanizace proběhla krátce po dohašení požáru, neboť hrozilo jejich zřícení a možnost závažného zranění přítomných osob. Poté byl požární zásah usměrňován a korigován se snahou o zachování co největšího množství zachovalých dřevěných ohořelých prvků. V sobotu 6. dubna roku 2002 proběhla další demontáž dřevěných konstrukcí. Všechny dochované prvky byly pečlivě vyhodnoceny a očíslovány.⁵¹⁴ Již v prvním týdnu po vyhoření hrabovského chrámu pojal městský obvod Hrabová úmysl vyhlásit veřejnou sbírku, která byla podmíněna obnovou dřevěného kostela. Dne 10. dubna 2002 schválilo zastupitelstvo konání veřejné sbírky usnesením č.233/22. Hned další den byl zřízen běžný účet u České spořitelny s číslem 1651589319/0800 a symbolickým variabilním symbolem 1564 odvozeným ze zaniklého nápisu v předsíni kostela. Konání veřejné sbírky následně povolil Krajský úřad Moravskoslezského kraje.⁵¹⁵

Do deseti dní od vyhoření chrámu převládlo i mezi hrabovskými farníky většinové mínění, že by měl být kostel obnoven ve své dřívější dřevěné podobě. Dne 12. dubna 2002 se v prostorách hrabovské fary konalo definitivní jednání ve věci stavby kostela mezi asi 40 přítomnými farníky, hrabovským duchovním správcem Milanem Adámkem a zástupci stavebního odboru Biskupství ostravsko-opavského Václavem Kotáskem a Miroslavem Hurníkem. Na jednání, které vedl farník a zastupitel městského obvodu Hrabová Jiří Slepíčka, se v diskuzi debatovalo nad nejrůznějšími návrhy na provedení nové stavby a byly předestřeny možná východiska. Účastníci se shodli na tom, aby nová stavba obsahovala technické zázemí odpovídající moderní době. Nový chrám měl zahrnovat přívod vody, toalety, zpovědní místnost, moderní vytápění, mikrofony či špičkové protipožární vybavení. Zástupci stavebního odboru informovali farníky, že veškerá jednání ohledně stavby, projektovou dokumentaci, schvalování a výběr dodavatelů a stavební

lékař, organizátor spolkového a krajanského života. In: DOKOUPIL, L. (red.): Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Supplementum č. 5. Ostrava 2020 (v tisku).

⁵¹³ ÚMOB Hrabová, Pamětní kniha obce Hrabové 1990–2006, pag. 228–229; GORYCZKOVÁ, N.: *Státní památkový ústav k obnově kostela.* In: Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 3; rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 15. července 2015. Srov. ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 39–40.

⁵¹⁴ Tamtéž, s. 40–41; NPÚ, ÚOP v Ostravě, Znalecký posudek Ing. Antonína Závady, Valašské Meziříčí, 11. května 2002.

⁵¹⁵ ANONYM: *Konání veřejné sbírky schváleno.* In: Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 3.

dozor bude zajišťovat k tomu kompetentní stavební odbor Biskupství ostravsko-opavského. V závěru schůze se při hlasování naprostá většina přítomných hrabovských farníků, s výjimkou dvou hlasů, vyslovila pro obnovu dřevěného kostela s původním vzhledem exteriéru. Interiér kostela však měl být proveden nově a kostelní vybavení mělo splňovat nároky na moderní stavbu.⁵¹⁶

Obnově hrabovského dřevěného kostela v původním vzhledu exteriéru, avšak s novým moderním vybavením, již nic nestálo v cestě. Na konci května 2002 se přistoupilo k definitivnímu vyklizení spáleniště, zachovalé prvky se ošetřily a uložily k jejich případnému použití na stavbě kostela. Další dřevěné konstrukce, které se již nedaly využít, si rozebrali farníci i občané jako dříví na podpal či jako dřevěné uhlí, přičemž práce na rozebírání torza kostela musely být financovány farníky. Vedle spáleniště kostela vztyčili tehdejší hrabovský kostelník a současný hrabyňský duchovní správce Vladimír Pavlík spolu s ministranty Miroslavem Laníkem a Lukášem Laníkem kříž z ohořelých trámů kostela.⁵¹⁷

Na počátku června roku 2002 dokončil znalec dřevěných staveb Antonín Závada zaměření a zdokumentování stávajícího stavu kostela, na základě čehož vyhotovil znalecký posudek, jenž sloužil pro jednání o finančním odškodnění s pojišťovnami. V poslední třetině roku 2002 a na počátku roku 2003 vyhotovil Závada projektovou dokumentaci v návaznosti na požadavky římskokatolické církve a moderní památkové péče. Kostel měl být obnoven formou vědecké rekonstrukce. Projekt moderního řešení interiéru kostela byl zadán architektovi Marku Štěpánovi.⁵¹⁸

Škoda na vyhořelém kostele byla vyčíslena na celkem 18 milionů korun,⁵¹⁹ a proto se stejná částka stala také prvotním odhadovaným rozpočtem hrubé stavby kostela nového. Tyto finance byly vymáhány po pojišťovnách Generali a po Hasičské vzájemné pojišťovně, které po dlouhých náročných jednáních nakonec zaplatily přes 17 milionů korun. Pojišťovna Generali nejprve vyplatila 2,5 milionu korun, po více než rok trvajícím jednání ještě dalších 13,5 milionu korun. Hasičská vzájemná pojišťovna vyplatila nejdříve

⁵¹⁶ NPÚ, ÚOP v Ostravě, Záznam o jednání ve věci obnovy kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové, které se uskutečnilo dne 12. 4. 2002 na faře v Ostravě-Hrabové, Ostrava, 17. dubna 2002; KOTÁSEK, V.: *Farníci jednali o obnově*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 3; ÚMOB Hrabová, Pamětní kniha obce Hrabové 1990–2006, pag. 229; rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 15. července 2015.

⁵¹⁷ Rozhovor s R.D. Mgr. Vladimírem Pavlíkem, Ostrava-Hrabová, 9. srpna 2015; ANONYM: *Obnova kostela sv. Kateřiny*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 5, s. 1.

⁵¹⁸ NPÚ, ÚOP v Ostravě, Materiály k farnímu kostelu sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové; ROŠOVÁ, R. – STRAKOŠ, M.: *Jak fénix*, s. 306–308; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 40.

⁵¹⁹ ÚMOB Hrabová, Pamětní kniha obce Hrabové 1990–2006, pag. 295.

1400 korun, nejdříve v závěru roku 2004 pak ještě vyplatila necelý milion korun. Dalších několik milionů se vybralo z veřejných sbírek na obnovu kostela, sbírek farníků a darů městského obvodu Hrabová, města Ostravy či soukromých osob. Obnova dřevěného kostela sv. Kateřiny i s vybavením stála celkově přes 22 milionů korun.⁵²⁰

V netradičním a přesto hluboce symbolickém duchu se nesla tradiční hrabovská listopadová svatokateřinská pout', která se uskutečnila 24. listopadu roku 2002 na základech vyhořelého kostela. Hlavním celebrantem slavnostní poutní bohoslužby se stal nový generální vikář ostravsko-opavské diecéze Marcel Tesarčík, spolu s ním koncebroval místní duchovní správce Milan Adámek. Na slavnostní poutní mši svaté, doprovázené hrabovskou scholou, se sešlo kolem 250 farníků a přihlízejících poutníků.⁵²¹ Až do února roku 2003 pracoval Antonín Závada na projektové dokumentaci potřebné pro obnovu kostela svaté Kateřiny a zároveň spolu s ním architekt Marek Štěpán zpracovával připomínky farnosti k jeho progresivnímu návrhu na interiér kostela.⁵²²

V prvním pololetí roku 2003 probíhaly rovněž na zajištění stavebního dřeva vhodného k výstavbě kostela. Biskupství ostravsko-opavskému se podařilo zajistit bezplatné dodání dřeva ve formě kulatiny od firmy Státní lesy Morávka. Také podnik Lesy České republiky věnoval na stavbu kostela čtyři vzrostlé duby z osady Dubí, součásti Ostravy-Svinova. Darované dřevo z Dubí si na místě osobně prohlédl ostravsko-opavský biskup František Václav Lobkowicz. Stáří těchto dubů se odhaduje na 150 let. V červnu 2003 proběhlo řezání dřeva na stavbu kostela na pilách v Kaňovicích a Ostravě-Nové Vsi.⁵²³

V květnu a červnu 2003 začal svoz dřeva spojený s přípravou staveniště, v okolí kostela bylo umístěno potřebné technické zázemí pro řemeslníky. Ve spolupráci hrabovské římskokatolické farnosti, městského obvodu Hrabová a Biskupství ostravsko-opavského proběhlo výběrové řízení na zhotovitele stavby, z něhož vyšla vítězně firma Juráň s.r.o. z Francovy Lhoty u Vsetína, která se specializovala na dřevěnou architekturu a měla s roubenými stavbami četné zkušenosti. V době výběru zhotovitele stavby firma Juráň

⁵²⁰ SIUDA, P.: *Kostel sv. Kateřiny povstal z popela*. In: Hrabovské listy, 2004, č. 7, s. 1–2; ROŠOVÁ, R. – STRAKOŠ, M.: *Jak fénix*, s. 309–310; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, Vratimov, 20. srpna 2015.

⁵²¹ KOSELA, L.: *Kateřinská mše pod širým nebem*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 8, s. 3; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 212; ÚMOB Hrabová, Pamětní kniha obce Hrabové 1990–2006, pag. 230.

⁵²² HURNÍK, M.: *Naše informace k obnově kostela*. In: Hrabovské listy, 2003, č. 1, s. 2.

⁵²³ HONUS, A.: *Na nový dřevěný kostel se už začaly kácet stromy*. In: Moravskoslezský deník 3, 24. 3. 2003, č. 70, s. 9; BROULÍK, P.: *Dřevěný kostel vstane z popela*. In: Mladá fronta DNES 14, 27. 3. 2003, č. 73, s. D/2; KOSELA, L.: *Práce na přípravě obnovy kostela pokračují*. In: Hrabovské listy, 2003, č. 3, s. 2; KOTÁSEK, V.: *Informace k obnově kostela sv. Kateřiny*. In: Hrabovské listy, 2003, č. 4, s. 2.

s.r.o. prováděla opravu kaple sv. Cyrila a Metoděje na hoře Radhošť.⁵²⁴ Dne 19. června roku 2003 proběhl další historický okamžik. Za nevlídného deštivého počasí proběhlo slavnostní svěcení stavby kostela biskupem Františkem Václavem Lobkowiczem. Slavnostní poklep základního kamene provedli hlavní aktéři výstavby – biskup Lobkowicz, farář Milan Adámek a starosta Bohumil Rundt. Této události se zúčastnilo okolo 50 přihlížejších.⁵²⁵

Zanedlouho po vydání stavebního povolení začali řemeslníci firmy Juráň s náročnou obnovou kostela. Kontrolní dny stavby byly stanoveny na každé úterý a účastnili se jich pracovníci stavebního odboru Biskupství ostravsko-opavského Václav Kotásek a Miroslav Hurník, tvůrce projektu kostela a soudní znalec Antonín Závada, majitel stavební firmy Karel Juráň či jeho zástupci, hrabovský starosta Bohumil Rundt, odborně znalí zástupci hrabovské farnosti Bedřich Chlupatý, Věra Chlupatá a Richarda Sněhota či pracovníci Národního památkového ústavu. Z celé stavby byl průběžně pořizován videozáznam i fotografická dokumentace.⁵²⁶ V první fázi vědecké rekonstrukce kostela byl při odkrytí základového zdiva vyhořelého kostela v červnu 2003 proveden záchranný archeologický průzkum.⁵²⁷ Aby mohly být zachovány původní základy vyhořelého kostela, došlo k mírné úpravě oproti projektu a nové základy kostela z lomového pískovcového kamene a betonu byly postaveny přibližně o 40 centimetrů výše.⁵²⁸ Po ukončení prací na základech chrámu začala stavba konstrukce štenýřové věže. Řemeslníci stavební firmy Juráň pracovali dle požadavků památkové péče ve smyslu původních technologií a řemeslných postupů. Dřevěná konstrukce věže, včetně opláštění zvonového patra a přílbicové střechy šindelí, byla hotova již v listopadu 2003. V podzimních měsících roku 2003 začalo přitesávání trámů na stavbě lodi, presbytáře a sakristie kostela, přičemž jejich výstavba skončila na přelomu ledna a února následujícího roku 2004.⁵²⁹

Dne 23. listopadu roku 2003 se uskutečnila od 10.45 hodin další poutní mše svatá spojená s tradiční lidovou kateřinskou poutí, tentokrát v prostorách rozestavěného kostela. Hlavním celebrantem se stal třinecký farář a místoděkan frýdeckého děkanátu František

⁵²⁴ Tamtéž; ÚMOB Hrabová, Pamětní kniha obce Hrabové 1990–2006, pag. 260.

⁵²⁵ CHLEBOUNOVÁ, M.: *V Hrabové začala stavba kostela*. In: Moravskoslezský deník 3, 20. 6. 2003, č. 143, s. 10; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 212; ÚMOB Hrabová, Pamětní kniha obce Hrabové 1990–2006, pag. 261.

⁵²⁶ Tamtéž, pag. 212.

⁵²⁷ Srov. SEDLÁČKOVÁ, H. – ZEŽULA, M.: *Archeologický výzkum*, s. 144–149.

⁵²⁸ KOTÁSEK, V.: *Informace o stavbě našeho kostela*. In: Hrabovské listy, 2003, č. 5, s. 1; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 42.

⁵²⁹ Tamtéž, s. 43; ROŠOVÁ, R. – STRAKOŠ, M.: *Jak fénix*, s. 310; ÚMOB Hrabová, Pamětní kniha obce Hrabové 1990–2006, pag. 261–262

Vrubel, koncebroval místní duchovní správce Milan Adámek. Pod rozestavěnou věž kostela byl umístěn provizorní oltář a všude kolem rozestavěného kostela stály provizorní lavice. Tohoto slavnostního okamžiku se zúčastnilo asi 300 poutníků, k čemuž jistě přispělo i pěkné slunečné počasí.⁵³⁰ I přes zimu s množstvím sněhu pokračovaly s vypětím všech sil řemeslníků práce na stavbě chrámu. V březnu 2004 byla dokončena stavba krovu střechy a sanktusníku. Na počátku dubna 2004 práce pokračovaly pokrýváním střechy kostela ručně štípanými šindeli.⁵³¹

V polovině roku 2004 došlo po více než 12 letech opět ke změně duchovní správy hrabovské farnosti, která se odehrála poprvé v rámci ostravsko-opavské diecéze. Dosavadní duchovní správce farnosti Milan Adámek se rozhodl z důvodu zhoršujícího se zdravotního stavu, stresu a náročné správy tří kostelů, zvláště pak rozestavěného hrabovského, odejít do menší farnosti a v červenci 2004 byl biskupem Lobkowiczem ustanoven farářem farnosti Havířov – Prostřední Suchá. Novým hrabovským administrátorem excurrento byl k 1. červenci roku 2004 jmenován rodák ze sousedního Polska Adrian Wykręć, pro něhož se jednalo o vůbec první samostatné kněžské působení. K faktickému předání duchovní správy včetně všech administrativních záležitostí došlo 14. července roku 2004.⁵³²

Již v průběhu léta 2004 byly dokončeny veškeré hrubé práce na exteriéru chrámu sv. Kateřiny, nadále však probíhaly intenzivní práce v interiéru. V září a říjnu roku 2004 byly až na svatostánek, toalety a další drobné detaily dokončeny i hlavní práce uvnitř chrámu, a to na hudební kruchtě, stropu, stěnách, podlahách či lavicích.⁵³³ Nastala závěrečná fáze obnovy kostela, při níž mělo dojít k slavnostnímu dovršení stavby a jejímu předání k užívání. Již v červnu 2004 se mělo uskutečnit pod taktovkou generálního vikáře ostravsko-opavské diecéze Marcela Tesarčíka slavnostní svěcení zvonů darovaných kostelu donátorkou Ludmilou Chlupatou, avšak tento termín byl odvolán. Biskup Lobkowicz jmenoval nového organizátora hrabovských oslav spojených se svěcením

⁵³⁰ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 212; ÚMOB Hrabová, Pamětní kniha obce Hrabové 1990–2006, pag. 262; KOSELA, L.: *Kateřinská mše pod věží*. In: Hrabovské listy, 2003, č. 7, s. 1; PTÁČNÍK, T.: *Kostel v Hrabové roste, čeká ho první mše*. In: Mladá fronta DNES 14, 23. 11. 2003, č. 272, s. C/2.

⁵³¹ Srov. ÚMOB Hrabová, Pamětní kniha obce Hrabové 1990–2006, pag. 296–297; ROSOVÁ, R. – STRAKOŠ, M.: *Jak fénix*, s. 310; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 43; CHLEBOUNOVÁ, M.: *Kostel už má krov střechy*. In: Moravskoslezský deník 4, 23. 2. 2004, č. 45, s. 9.

⁵³² Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 213–214; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykręćem, Vratimov, 20. srpna 2015.

⁵³³ KUDELA, P.: *Kostel v Hrabové bude otevřen za měsíc*. In: Mladá fronta DNES 15, 29. 9. 2004, č. 227, s. C/5; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2004.

kostela, jímž se stal bývalý generální vikář František Kufa. Na vzájemných schůzkách s městským obvodem a farností bylo rozumně dohodnuto, že se uskuteční dvě velké akce, a sice slavnostní svěcení zvonů a předání kostela spojené s lidovými oslavami (30. října 2004) a slavnostní církevní svěcení kostela (27. listopadu 2004).⁵³⁴

Na konci října nejprve nastalo očekávané oficiální předání stavby kostela sv. Kateřiny hrabovské římskokatolické farnosti spojené se svěcením zvonů, která byla pojata jako velkolepá oslava tohoto hrabovského historického vzepětí; během dvou a půl let se podařilo v takřka rekordním čase obnovit vyhořelý dřevěný kostel – první takto obnovenou dřevěnou kostelní kulturní památku v celé České republice. Slavnostní událost začala 30. října 2004 v poledne předprogramem s vystoupením dechového orchestru DEOR pod vedením Jiřího Stríže. Mezitím v budově nedalekého Úřadu městského obvodu Hrabová proběhla tisková konference za účasti všech zainteresovaných stran a množství novinářů. V 13 hodin začalo samotné slavnostní odpoledne za hojně účasti veřejnosti projevy starosty městského obvodu Hrabová Bohumila Rundta, hejtmana Moravskoslezského kraje Evžena Tošenovského a primátora města Ostravy Aleše Zedníka. Poté zástupci stavební firmy slavnostně předali klíče od kostela biskupu Lobkowiczovi a místnímu duchovnímu správci Wykrętovi. Po přečtení evangelia ostravsko-opavský biskup, který opět po roce osobně zavítal do Hrabové, vysvětil dva nové zvony zasvěcené sv. Františkovi z Assisi a sv. Kláře. Poté se zvony poklepáním významných hostů poprvé rozezněly. Následně biskup Lobkowicz ještě požehnal prapor městského obvodu Hrabová. Po závěrečném slavnostním požehnání následoval bohatý kulturní program zpestřený o hudební vystoupení pěveckého sdružení ostravských učitelek, hudebního tělesa ostravské Janáčkovy konzervatoře i divadelní představení herců a šermířů Keltic k historii kostela sv. Kateřiny.⁵³⁵

I po předání kostela hrabovské farnosti se ještě v měsíci listopadu a koneckonců i později dokončovaly práce v interiéru a okolí kostela. Ve vnitřních prostorách pokračovaly práce na úplném vybavení chrámu pro běžnou liturgickou praxi, toaletách, svatostánku a podobně. Kolem kostela byl vybudován nákladem městského obvodu Hrabová dřevěný

⁵³⁴ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 213.

⁵³⁵ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 213; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2004; KUDELA, P.: *Kostel v Hrabové se dnes otevírá*. In: Mladá fronta DNES 15, 30. 10. 2004, č. 253, s. C/4; SIUDA, P.: *Kostel*, s. 1–2; ANONYM: *Nejvýznamnější historická událost roku*. In: Hrabovské listy, 2004, č. 7, s. 1; PERDOCH, J.: *Hrabová má nový kostel*. In: Moravskoslezský deník 4, 1. 11. 2004, č. 254, s. 1, 11; KELNAROVÁ, J.: *Ohlédnutí za předáním kostela veřejnosti*. In: Hrabovské listy, 2004, č. 8, s. 1; KUDELA, P.: *Hrabová má opět svůj symbol*. In: Mladá fronta DNES 15, 1. 11. 2004, č. 254, s. D/1.

latřkový plot. Správce kostela Richard Sněhota provedl opravu pomníků poškozených při požáru kostela a upravil okolí kostela. Ještě den před svěcením chrámu se dodělával svatostánek a další poslední úpravy interiéru kostela.⁵³⁶ Samotné slavnostní svěcení obnoveného hrabovského farního dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské, spojené s tradiční lidovou poutí, proběhlo v sobotu 27. listopadu 2004 od dopoledních 10 hodin. Pontifikální mši svaté, které se zúčastnilo asi 15 významných kněží ostravsko-opavské diecéze, předsedal ostravsko-opavský diecézní biskup František Václav Lobkowicz, který chrám v průběhu dlouhého liturgického obřadu pomazáním křížů a oltáře kostela svatým olejem vysvětil. Aktu svěcení kostela přihlíželo uvnitř i vně kostela několik stovek poutníků.⁵³⁷ Po dvou a půl letech se tak hrabovská farnost znovu nadechla k novému životu, skomírání farní obce v dočasném azylu na hrabovské faře a v sousedním Vratimově skončilo.

3.8 Obnovený kostel na cestě k současnosti

Nová zatím poměrně krátká dějinná etapa započatá úspěšným zakončením obnovy hrabovského dřevěného kostela se až do současnosti nese ve znamení duchovní správy hrabovského administrátora *excurrento* a vratimovského faráře Adriana Wykręta. Po úspěšném dokončení a vysvěcení hrabovského chrámu biskupem Lobkowiczem ještě pokračovaly (pod vedením duchovního správce Wykręta) menší dokončovací práce v interiéru chrámu i kolem kostela,⁵³⁸ nic však již nebránilo opětovnému viditelnému vzestupu duchovního a společenského života hrabovské farnosti v druhé polovině prvního desetiletí 21. století.

Po znovunabytí chrámu se u mnohých, především mladších farníků, projevila touha po prohloubení duchovního života, která vedla ve spolupráci s novým duchovním správcem k zintenzivnění pastoračních aktivit farnosti. Ty byly hned prvního roku po dostavění chrámu časté, což lze demonstrovat uvedením farních aktivit. Hned v lednu 2005 se v Hrabové konala ve spolupráci s charitou tradiční tříkrálová sbírka a v polovině ledna na

⁵³⁶ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2004; SIUDA, P.: *Kostel*, s. 1–2; rozhovor s Ing. Bohumilem Rundtem, Ostrava-Hrabová, 11. února 2020; rozhovor s R.D. Mgr. Vladimírem Pavlíkem, Ostrava-Hrabová, 9. srpna 2015; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, Vratimov, 21. ledna 2020.

⁵³⁷ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2004; ÚMOB Hrabová, Pamětní kniha obce Hrabové 1990–2006, pag. 301; CHLUPATÝ, B.: *Svěcení kostela*. In: Hrabovské listy, 2004, č. 8, s. 1; KUDELA, P.: *Dřevěný kostel čeká na vysvěcení*. In: Mladá fronta DNES 15, 11. 11. 2004, č. 263, s. C/2.

⁵³⁸ Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 189.

ni navázala tzv. jesličková pout' za významnými Betlémy v polském příhraničí, odkud pochází hrabovský duchovní správce. Ke konci května se po několika letech konalo první svaté přijímání devíti hrabovských dětí, nejvíce od roku 1980.⁵³⁹

Na začátku prázdnin roku 2005 se ministranti a mládež z farnosti zúčastnili poutě s biskupem Františkem Václavem Lobkowiczem na Prašivé a v srpnu 2005 se tři mladí farníci, Jan Jurečka, Aleš Mařík a Alžběta Jurečková (vdaná Třosová), s podporou hrabovské farnosti zúčastnili světového setkání mládeže s novým papežem Benediktem XVI. v německém Kolíně nad Rýnem. Po návratu ze setkání uspořádali v hrabovském chrámu adoraci a besedu na faře.⁵⁴⁰ Není jisté náhodou, že právě Jan Jurečka byl o 13 let později vysvěcen na římskokatolického kněze. Tím ale výčet hlavních farních aktivit pro rok 2005 neskončil. V polovině října se pod vedením duchovního správce uskutečnila farní pout' do polských Wadovic, rodiště papeže sv. Jana Pavla II., a nedalekého poutního místa Kalwaria Zebrzydowska. Hlavním celebrantem tradiční svatokateřinské pouti se stal frýdecký děkan Rudolf Sikora a nadto se uskutečnil tradiční adventní koncert organizovaný městským obvodem Hrabová. Život farnosti se obrodil také po stránce zvýšeného počtu udělovaných církevních svátostí a svátostin (úkonů). Rapidně se navýšil počet křtů dětí, prvních svatých přijímání či pohřbů; po čtyřech letech byl v kostele rovněž uzavřen první církevní sňatek. Existovala společenství scholy pod vedením varhanice Jany Slepíčkové, ministrantů a seniorů. Oproti minulosti se navýšil i počet dětí (18) absolvujících náboženskou výchovu na místní základní škole pod vedením Pavly Pavlíkové. Skutečnou potěšením pro hrabovskou farnost se však stala skutečnost, že se hrabovský farník a kostelník Vladimír Pavlík rozhodl dle doporučení bývalého hrabovského duchovního správce Milana Adámka v 36 letech nastoupit do teologického konviktu v Olomouci a zahájit tak sedmiletou náročnou duchovní formaci směřující ke kněžství.⁵⁴¹

Hrabovský chrám se mediálně sledovaném tragickém požáru a následné úspěšné obnově stal vyhledávaným cílem turistů a poutních zájezdů nejen z moravskoslezského regionu, ale i blízkého polského či slovenského pohraničí. Kostel utkvěl v povědomí široké české

⁵³⁹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 149; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2005.

⁵⁴⁰ Korespondence s R.D. Mgr. Janem Jurečkou, 15. května 2020; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2005.

⁵⁴¹ Rozhovor s R.D. Mgr. Vladimírem Pavlíkem, Ostrava-Hrabová, 19. ledna 2020; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, Vratimov, 21. ledna 2020; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2005.

veřejnosti. Právě to jistě přispělo k prozatím dvěma návštěvám „prvních dam“ České republiky. Dne 28. ledna roku 2005 si prohlédla chrám Livie Klausová, manželka prezidenta České republiky Václava Klause. O devět let později navštívila 25. listopadu 2014 kostel Ivana Zemanová, manželka prezidenta České republiky Miloše Zemana.⁵⁴²

Hrabovský administrátor excurrento Adrian Wykręť dával na začátku svého kněžského působení v Hrabové velký důraz na konání poutních zájezdů a účasti na diecézních poutích, které měly dozajista přispět k duchovním prožitkům i lepšímu vzájemnému poznání a budování přátelství mezi farníky. Ti se tak v letech 2006–2007 s větší či menší pomocí duchovního správce účastnili například dvojí jesličkové pouti do polských kostelů v Horním Slezsku, ministrantských poutí ve Staré Bělé a Bohumíně, dvojí diecézní pouti mládeže na Prašivou, poutních zájezdů do koncentračního tábora v Osvětimi, do Koclířova, na jižní Moravu do Křtin a rajhradského kláštera. Mimo to na konci června roku 2006 hrabovský administrátor excurrento Adrian Wykręť slavnostně požehnal nový prapor místního sboru dobrovolných hasičů.⁵⁴³ Ve školním roce 2007/2008 byla zahájena příprava hrabovských farníků na přijetí svátosti biřmování, jež probíhala po celý školní rok v prostorách vratimovské fary společně s vratimovskými farníky a účastníky z Řepišť. Celá příprava vyvrcholila slavnostním udílením biřmování ostravsko-opavským diecézním biskupem Františkem Václavem Lobkowiczem ve vratimovském farním kostele sv. Jana Křtitele, v němž přijalo 27. září roku 2008 biřmování šest hrabovských farníků. Bohužel však již nebyli oproti poslednímu roku 2001 biřmování ve vlastním hrabovském kostele sv. Kateřiny Alexandrijské, kam už žádný biskup od svěcení obnoveného chrámu v závěru roku 2004 veřejně nezavítal.⁵⁴⁴

Po čtyřech letech se v kostele uskutečnilo v květnu 2009 další první svaté přijímání čtyř hrabovských dětí, oproti roku 2005 se jednalo o více než poloviční pokles zapříčiněný setrvalým opadajícím zájmem sekularizované české společnosti o náboženství. Ani to však neodradilo skupinu aktivních hrabovských farníků pod vedením Jana Jurečky, aby se ke konci května roku 2010 vytvořením uceleného návštěvnického duchovního, historického

⁵⁴² SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 189; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2005; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2014.

⁵⁴³ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2006; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2007.

⁵⁴⁴ Tamtéž, Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2008; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 207, 213; Římskokatolická farnost Vratimov, Kniha biřmovanců, sv. I.

a hudebního programu poprvé s kostelem sv. Kateřiny zapojili do celostátní Noci kostelů.⁵⁴⁵ V dalším roce 2011 se akce úspěšně zopakovala pod vedením hrabovského farníka Jana Slepíčky,⁵⁴⁶ kdy byl program Noci kostelů zaměřen na varhanní a pěvecké koncerty, jakož i na evangelizaci „nevěřících“ občanů městského obvodu Hrabová pomocí výtvarné soutěže pro děti i vzpomínek na vyhořelý dřevěný kostel. Ve všech následujících letech se akce Noc kostelů hrabovská farnost pravidelně s více či méně inovovaným zajímavým programem zúčastňuje pod vedením zpěvačky místní scholy a farní kronikářky Anny Šustrové.⁵⁴⁷

Počátek druhého desetiletí 21. století znamenal prožití několika radostných okamžiků v duchovním životě hrabovské farnosti. Již na jaře 2011 se rozhodl hrabovský farník Jan Jurečka nastoupit kněžskou formaci a podal přihlášku do teologického konviktu v Olomouci. Ještě před nástupem do konviktu se Jan Jurečka v srpnu 2011 zúčastnil světového setkání mládeže s papežem Benediktem XVI. v Madridu, po němž uspořádal na hrabovské faře besedu pro farníky.⁵⁴⁸ To o něco starší hrabovský seminarista Vladimír Pavlík již před polovinou roku 2011 úspěšně zakončil formaci v Arcibiskupském kněžském semináři v Olomouci i teologická studia a byl 2. července roku 2011 ostravsko-opavským diecézním biskupem Františkem Václavem Lobkowiczem v opavské konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie vysvěcen na jáhna. O rok později byl Vladimír Pavlík 30. června 2012 vysvěcen biskupem Lobkowiczem v ostravské katedrále Božského Spasitele na kněze. Obě Pavlíkova svěcení navštívili aktivní hrabovští farníci. Jen o týden později 6. července roku 2012 se v hrabovském kostele sv. Kateřiny Alexandrijské uskutečnila hojně navštívená slavnostní primiční mše novokněze Vladimíra Pavlíka.

⁵⁴⁵ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2009; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2010.

⁵⁴⁶ Mgr. Jan Slepíčka (28. 6. 1990 Ostrava-Zábřeh) vystudoval v roce 2014 obor učitelství českého jazyka a historie pro střední školy na Filozofické fakultě Ostravské univerzity v Ostravě. V roce 2016 zahájil dlouholetou formaci vedoucí ke kněžství v olomouckém teologickém konviktu, v následujícím roce se stal seminaristou Arcibiskupského kněžského semináře v Olomouci. Od roku 2019 pokračuje ve formaci v české papežské koleji Nepomucenum v Římě pod vedením rektora R.D. ThLic. Romana Czudka a zároveň studuje katolickou teologii na Papežské lateránské univerzitě. Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2017.

⁵⁴⁷ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2010; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2011; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2012.

⁵⁴⁸ Korespondence s R.D. Mgr. Janem Jurečkou, 15. května 2020; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2011.

Hlavním kazatelem byl bývalý hrabovský duchovní správce a hlavní duchovní rádce novokněze Milan Adámek. Primice se v Hrabové konala po dlouhých 103 letech.⁵⁴⁹

Na konci května 2013 se po čtyřech letech uskutečnilo další slavnostní první svaté přijímání tří hrabovských dětí; následujícího roku proběhla zároveň již osmá tradiční velkopáteční křížová pouť organizovaná farností v sousední Ostravě-Hrabůvce mezi farními kostely v Hrabové a Hrabůvce.⁵⁵⁰ V roce 2015 měli hrabovští farníci znovu možnost přijmout svátost biřmování, které se již podruhé uskutečnilo v sousedním Vratimově, kde ostravsko-opavský diecézní biskup František Václav Lobkowicz udělil 3. října 2015 za asistence hrabovského duchovního správce Adriana Wykręta biřmování sedmi hrabovským farníkům.⁵⁵¹ Ke konci května následujícího roku 2016 přistoupili k prvnímu svatému přijímání pouze tři děti.⁵⁵²

Hrabovský seminarista Jan Jurečka již před polovinou roku 2017 úspěšně zakončil formaci v Arcibiskupském kněžském semináři v Olomouci a 17. června roku 2017 přijal v opavské konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie z rukou nového ostravsko-opavského pomocného biskupa Martina Davida jáhenské svěcení a zamířil do nového působiště v Ostravě-Svinově. O rok později 30. června roku 2018 byl ostravsko-opavským diecézním biskupem Františkem Václavem Lobkowiczem vysvěcen na kněze. Celé pontifikální mše svaté spojené s udílením svěcení se zúčastnila i početná výprava hrabovských farníků v čele s duchovním správcem Adrianem Wykrętem. Jen o týden později, 6. července, se v hrabovském chrámu uskutečnila po šesti letech další primiční mše svatá. Jan Jurečka sloužil svou první veřejnou bohoslužbu za účasti nejméně 20 kněží a početného zástupu věřících, mezi nimiž vyjma farníků nechyběl ani náměstek primátora statutárního města Ostravy Zbyněk Pražák.⁵⁵³

⁵⁴⁹ ANONYM: *Oznámení o konání primiční mše*. In: Hrabovské listy, 2012, č. 3, s. 1; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2011; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2012; rozhovor s R.D. Mgr. Vladimírem Pavlíkem, Ostrava-Hrabová, 19. ledna 2020.

⁵⁵⁰ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2013; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2014.

⁵⁵¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2015.

⁵⁵² Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2016.

⁵⁵³ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2017; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2018; rozhovor s R.D. Mgr. Janem Jurečkou, Kopřivnice, 26. ledna 2020; SLEPIČKA, J.: *Hrabovský rodák Jan Jurečka sloužil svou primici*. In: Hrabovské listy, 2018, č. 5, s. 3.

V srpnu až říjnu roku 2018 byl hrabovský dřevěný kostel po přibližně pěti letech opětovně natřen ochranným impregnačním nátěrem nákladem přesahujícím 300 tisíc korun, aby se prodloužila životnost užitých dřevěných konstrukcí. Kostel je poměrně náročný na pravidelnou údržbu a nutné zabezpečení; v roce 2020 by měly být poprvé od obnovy kostela vyměněny všechny shnilé šindele. Kostel se bohužel stává i terčem vandalů a zlodějů, kteří například již dvakrát ukradli pro dřevěnou stavbu tolik potřebné svody uzemnění hromosvodů.⁵⁵⁴ Naposledy se hrabovský chrám stal terčem nevybíravého útoku vandala pokoušejícího se o vloupání do kostela 1. září roku 2019, který byl však zmařen pohotovým zásahem farnice Hany Doležálkové projíždějící shodou okolností kolem chrámu. Pachatel, který se pokusil uprchnout, byl policií s přispěním Hany Doležálkové vzápětí zadržen, přesto však způsobil farnosti škodu ve výši sedmi tisíc korun.⁵⁵⁵

V současnosti probíhají v hrabovském kostele dvě bohoslužby týdně, každou neděli v osm hodin a ve všední den v pátek od půl páté. Veškerý liturgický provoz zajišťuje sám administrátor excurrento hrabovské farnosti Adrian Wykręť. Farníci se účastní tradičních tříkrálových sbírek, Noci kostelů, listopadové svatokateřinské poutní mše i nepravidelných poutních zájezdů. Pravidelně se scházejí společenství scholy a seniorů. První svaté přijímání přijaly naposledy 16. června roku 2019 tři hrabovské děti. Svátost biřmování byla naposledy udělována 3. října roku 2015 sedmi hrabovským farníkům v sousedním Vratimově.⁵⁵⁶

⁵⁵⁴ Rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, Vratimov, 20. srpna 2015; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, Vratimov, 21. ledna 2020.

⁵⁵⁵ Rozhovor s Hanou Doležálkovou, Ostrava-Hrabová, 16. února 2020; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, Vratimov, 21. ledna 2020; ŽIŽKA, P.: *Malý pitaval z vesnice na kraji města. Žena zapůjčila kolo policistovi a ten dopadl pachatele. Policie i starosta jí poděkovali.* In: Hrabovské listy, 2019, č. 6, s. 8.

⁵⁵⁶ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2015; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2019.

4 ARCHITEKTURA A PAMÁTKY

4.1 Architektura a stavební vývoj dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské

Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové, vytvořený regionálními lidovými tesařskými mistry, patří mezi unikátní příklady dřevěné lidové architektury v moravskoslezském regionu. Původní hrabovský kostel, z něhož po požáru v roce 2002 zbylo v zásadě jen torzo presbytáře a sakristie kostela, vynikal vytríbeným technickým zpracováním a byl dokladem specifické architektury na pomezí pozdní gotiky a nastupující rané renesance. Po nešťastném vyhoření byl kostel do dvou a půl roku obnoven v původní architektonické hmotě za užití několika původních trámů z vyhořelého kostela a tesařských postupů poplatných 16. století. Obnovený chrám se kromě marginálních detailů liší v zásadě pouze absencí pásového okna v sobotě na jižní straně kostela, zarovnáním stříšek kdysi zchátralých sobot do stejné výše a vyvýšením základů stavby asi o 40 centimetrů.

Hrabovský kostel i ve své obnovené podobě dodnes věrně vypovídá o dřevěné lidové architektuře první třetiny 16. století poplatné geografickému prostoru severovýchodní Moravy, Slezska i nepříliš vzdáleného Malopolska. Nejvyšší počet dřevěných kostelů na území současné České republiky se nalézají v oblasti historického Těšínska a přilehlé severovýchodní Moravy. V původní autentické podobě se dochovalo celkem jedenáct dřevěných kostelů z 15. až 20. století (Řepiště, Hodslavice, Nýdek, Sedliště, Dolní Marklovice, Prašivá, Albrechtice, Bílá, Gruň, Bystřice, Hřava), které nebyly nikdy nahrazeny trvanlivějšími a reprezentativnějšími zděnými stavbami, jak se tomu od 18. století až do počátku 20. století často stávalo.⁵⁵⁷ Hrabovský kostel byl zatím jako jediný známý dřevěný chrám v moravskoslezském regionu a koneckonců i v celé České republice po ničivém požáru v letech 2002–2004 obnoven v původní architektonické podobě. U kostela Božího Těla v Gutech, který se stal v roce 2017 prokazatelnou obětí žhářů, započala jeho obnova do původní podoby v květnu roku 2020 a hned příští rok 23. května 2021 by měl být chrám slavnostně vysvěcen.⁵⁵⁸

⁵⁵⁷ Srov. ROŠOVÁ, R.: *Dřevěné kostely na Těšínsku a jejich kulturně-historický kontext*, s. 9.

⁵⁵⁸ <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/3105737-zacala-stavba-repliky-historickeho-dreveneho-kostela-v-gutech-puvodni-shorel-pred> (7. 6. 2020).

Problematika architektury dřevěných kostelů na území severovýchodní Moravy a Těšínska, jakož i v sousedních oblastech Polska či Slovenska, byla již badateli mnohokrát v odborné i popularizační formě monograficky zpracována,⁵⁵⁹ nejnověji pak Romanou Rosovou v dizertační práci *Dřevěné kostely na Těšínsku a jejich kulturně-historický kontext*,⁵⁶⁰ a proto dle mého názoru nemá smysl v této již tak poměrně rozsáhlé rigorózní práci dále opakovat množství již vícekrát publikovaných tezí. Ze zásadních výsledků recentního bádání v oblasti architektury dřevěných sakrálních staveb chci zmínit alespoň fakt, že dřevěná lidová architektura (nejen) moravskoslezských sakrálních staveb, stavěných regionálními lidovými tesařskými mistry, nebyla závislá na zděné architektuře poplatné dobře známým architektonickým slohům; měla svůj vlastní nezávislý vývoj. Tradice a zkušenosti stavebních mistrů určovaly dlouhodobý neměnný ráz dřevěných kostelních staveb a ze zděné architektury byly přejímány spíše jen jednotlivé stavební prvky.⁵⁶¹ Důraz byl u dřevěných kostelů kladen na jednoduchost, praktičnost a malé pořizovací náklady.

V okolí hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské se od přelomu středověku a raného novověku nacházelo v nejbližším okruhu přibližně pěti kilometrů hned pět dřevěných chrámů, z nichž se však do současnosti dochoval pouze jediný – dřevěný kostel sv. Michaela archanděla v Řepišťích – ležící již za řekou Ostravicí na území historického Těšínska. Dodnes převážná část badatelů tvrdí, že rozměry nevelký jednoduchý řepišťský kostel pochází z druhé poloviny 16. století, ti odvážnější kladou jeho výstavbu do druhé poloviny 15. století; první písemná zmínka se uvádí a interpretuje různě od konce 15. až po 17. století.⁵⁶² K tomu je nutno podotknout, že v současné době probíhá v řepišťském kostele sv. Michaela archanděla nákladná generální revitalizace spojená s podstatnou obměnou ztrouchnivělých dřevěných prvků, která by měla být plně završena v září roku 2020 slavnostní bohoslužbou při znovuotevření chrámu veřejnosti. Přestože dosud nebyly odborné ani široké veřejnosti představeny jakékoliv výsledky při příležitosti

⁵⁵⁹ K problematice moravskoslezských dřevěných kostelů včetně polských či slovenských příkladů viz např. KUČA, K. – LANGER, J.: *Dřevěné kostely a zvonice v Evropě. Svazek první, kostely*. Praha 2009; MENCL, V.: *Lidová architektura*; MENCL, V.: *Dřevěné kostelní stavby*; DUDÁŠ, M. – GOJDIČ, I. – ŠUKAJLOVÁ, M.: *Dřevěné kostoly*. Bratislava 2007; LONDZIN, J.: *Kościół drewniane na Śląsku Cieszyńskim*. Cieszyn 1932; ROŠOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*; ADAMCZYK, I. a kol.: *Dřevěné kostely a kaple v Beskydech a okolí = Drewniane kościoły i kaplice w Beskidach i okolicy*. Třinec 2009; VESELSKÁ, J.: *Dřevěné kostely v okolí Frýdku-Místku*. Frýdek-Místek 1969; VESELSKÁ, J.: *Dřevěné kostely v Beskydech a Pobeskydí*. Frýdek-Místek 1994; HEJÁTKO, P. J. a kol.: *Dřevěné stavby*. Třebíč 2012; KUČA, K.: *Dřevěné a polodřevěné kostely*.

⁵⁶⁰ ROŠOVÁ, R.: *Dřevěné kostely na Těšínsku a jejich kulturně-historický kontext*, s. 26–191.

⁵⁶¹ Tamtéž, s. 132; ROŠOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 39–41.

⁵⁶² Srov. PINDUR, D.: *Dřevěný kostel svatého Michaela archanděla v Řepišťích*. Řepiště 2013, s. 18–19; ROŠOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 125–129; ROŠOVÁ, R.: *Dřevěné kostely na Těšínsku a jejich kulturně-historický kontext*, s. 111–112.

revitalizace proběhlých archeologických či dendrochronologických výzkumů, již teď je díky osobnímu sdělení vratimovského a hrabovského duchovního správce Adriana Wykręta, spravujícího zároveň předmětný filiální kostel v Řepišťích, možno říci, že v kostele sv. Michaela archanděla v Řepišťích byla nově objevena do té doby neznámá krypta a že dřevo užitá při stavbě kostela bylo dendrochronologicky datováno do roku 1424.⁵⁶³ Byť zatím ještě není možno tyto přelomové výzkumy kvůli neveřejným výsledkům podrobit náležitěmu transparentnímu kritickému zkoumání, zdá se, že by tím pádem mohl řepišťský kostel být vůbec nejstarším dochovaným dřevěným kostelem v celé České republice a pomyslně by předstihl i známý dřevěný hřbitovní kostel Panny Marie v Broumově (1437).

V blízkosti hrabovského kostela sv. Kateřiny se nalézal rovněž zaniklý dřevěný kostel sv. Jana Křtitele ve Vratimově, který byl situován stejně jako řepišťský kostel za řekou Ostravicí na Těšínsku. První písemná zmínka o vratimovském kostele se nalézá v Rejstříku svatopetrského halře opolského arcijáhenství z roku 1447. Dle podrobného nákresu stavitele Josefa Drachného z roku 1785 byl chrám příkladem tzv. slezského typu dřevěných kostelů. Oproti většině z nich však disponoval rozdílným sklonem střech presbytáře i lodi kostela. V roce 1808 byl vratimovský dřevěný kostel sv. Jana Křtitele rozebrán, avšak již o dva roky dříve jej nahradil nový zděný chrám stejného patrocinia stojící již vně vratimovského hřbitova.⁵⁶⁴ Oproti tomu vratimovskému se zaniklý paskovský dřevěný kostel sv. Vavřince nalézal již na severovýchodní Moravě, jižně od hrabovského kostela. Byl snad vystavěn společně s hrabovským dřevěným kostelem, neboť oba kostely se nacházely na paskovském lénu olomouckého biskupství (později v paskovském panství) a oba byly poprvé nepřímě zmíněny roku 1534.⁵⁶⁵ O jeho podobě svědčí nepřímě pouze nekvalitní historická ikonografie spjatá s paskovským zámkem.⁵⁶⁶ Jednalo se o poměrně rozměrný kostel s vysokou sedlovou střechou nad presbytářem s monumentální představenou dřevěnou hranolovou věží, jehož nahradila v letech 1740 až 1746 nová barokní stavba financovaná hraběnkou Marií Paulou von Fürstenbusch.⁵⁶⁷

Na severovýchodní Moravě ve výběžku mezi řekami Odrou a Ostravicí se západně od hrabovského kostela nalézal ještě zaniklý dřevěný kostel sv. Mikuláše ve Staré Bělé

⁵⁶³ Telefonický rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, 30. 4. 2020.

⁵⁶⁴ SLEPIČKA, M.: *Zaniklý dřevěný kostel sv. Jana Křtitele ve Vratimově*. Těšínsko, 2017, č. 2, s. 49–50, 55–57.

⁵⁶⁵ ZAO, pob. Ol., fond Lenní dvůr Kroměříž, inv. č. 321, sign. SIa25.

⁵⁶⁶ Srov. SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 194.

⁵⁶⁷ Tamtéž, s. 250–251.

a severozápadně zaniklý dřevěný kostel sv. Marka v Zábřehu nad Odrou. Starobělský kostel sv. Mikuláše vznikl nejspíše ještě v poslední třetině 15. století a roku 1506 byl poprvé vzpomenut starobělský farář Matěj. O autentické podobě dřevěného kostela sv. Mikuláše ve Staré Bělé, který byl nejspíše roku 1790 zbourán (v roce 1779 postaven poblíž nový zděný pozdně barokní kostel sv. Jana Nepomuckého), dobře vypovídá kresba starobělského a později i paskovského faráře Matouše Schaupia datovaná přesně k 1. květnu roku 1659.⁵⁶⁸ Z kresby lze vyčíst, že se jednalo o kostel slezského typu s předsazenou štenýřovou zvonící, lodí se sanktusníkem, stavebně odděleným presbytářem a dřevěným ochozem kolem celého kostela. Za zajímavý detail kresby považují zejména kování vstupních dveří na jižní straně zaniklého starobělského kostela, které je vizuálně velmi podobné uměleckému kování původních vstupních dveří vedoucích do sakristie hrabovského kostela, což dovoluje vznést hypotézu, že dveře starobělského a hrabovského chrámu byly patrně vytvořeny ve stejné kovářské dílně. Co se týče zaniklého dřevěného kostela sv. Marka v Zábřehu nad Odrou, jeho počátky i architektura zůstávají nejasné, neboť se nedochovalo žádná jeho autentické zpodobnění. Snad byl vystavěn již někdy před rokem 1561, v průběhu staletí jeho věž, loď i presbytář chátraly a kostel byl rozebrán roku 1811, kdy jej nahradil nový zděný kostel navštívení Panny Marie.⁵⁶⁹

Samotný hrabovský dřevěný kostel sv. Kateřiny se rovněž rozprostírá na severovýchodní Moravě. Je nutno jej architektonicky zařadit do širší skupiny slezských dřevěných kostelů. Ty se obvykle vyznačují dvouhřebenovou konstrukcí střechy, v níž loď a presbytář kostela mají svou vlastní střechu v rozdílné výši, avšak se stejným sklonem. Výjimečně se v rámci této skupiny slezských dřevěných kostelů objevuje i podskupina kostelů s jednohřebenovou střechou ve stejné výši, avšak s jiným úhlem sklonu nad lodí a presbytářem. Tyto řídce dochované kostely lze dnes spatřit na území České republiky pouze v Hodslavicích a v obnovené podobě i v Hrabové. Ostatní příklady této specifické podskupiny slezských dřevěných kostelů, které vykazují značnou vizuální podobnost s kostely v Malopolsku, představují zaniklé chrámy v Kopřivnici, Životicích či Studénce.⁵⁷⁰ Hrabovský dřevěný kostel, který vznikl někdy v rozmezí let 1524–1534,⁵⁷¹ prodělal během své téměř pětistileté existence jistý stavební vývoj. V nejstarší stavební

⁵⁶⁸ STIBOR, J.: *Stará Bělá*, s. 133–134; <http://www.starabela.farnost.cz/historie.htm> (7. 6. 2020).

⁵⁶⁹ <http://historie.ovajih.cz/co-vime-o-drevenem-kostele-sv-marka-v-zabrehu/> (7. 6. 2020).

⁵⁷⁰ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 29, 45; LANGER, J. – KUČA, K.: *Dřevěné kostely a zvonice v Evropě. Svazek první kostely*. Praha 2009, s. 84–92, 102–112; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 175–176.

⁵⁷¹ ZAO, pob. Ol., fond Lenní dvůr Kroměříž, inv. č. 321, sign. SIa25; NPÚ, ÚOP v Ostravě, Dendrochronologický posudek Ing. Josefa Kyncla, Brno, 20. února 2003.

etapě vzniklé v tendencích architektury první poloviny 16. století kostel tvořila téměř čtvercová loď o rozměrech 9,7 × 8,4 metru, polygonální presbytář s trojbokým závěrem o rozměrech 8,2 × 5,8 metru a snad již také menší přistavěná sakristie.⁵⁷² K orientovanému kostelu, tedy s presbytářem umístěným k východu, odkud měl dle církevní tradice přijít Ježíš Kristus na konci světa, patřila také hranolová věž, která dominovala průčelí kostela. Tato věž však vypadala jinak než dnes. Původní věž kostela se zvonovým patrem byla pro zchátralost odstraněna na konci 18. století a byla stejně jako na zaniklém dřevěném kostele sv. Bartoloměje v Kopřivnici umístěna nad lodí kostela.⁵⁷³ Samotná měřila 13,3 metru, tudíž dosahovala vysoké výšky 23 metru, což je ještě o pět metru více než dobře známá současná štenýřová věž.⁵⁷⁴

Loď a presbytář byly zbudovány pomocí dlouhých trámů z jedlového dřeva,⁵⁷⁵ přičemž je pokrývala zvalbená vysoká střecha s dřevěnými šindeli. Na jižní straně chrámu byla střecha prolomena dvěma světlíky (vikýři) ve tvaru volského oka. Architekturu první poloviny 16. století z nejstarší stavební etapy kostela dobře odráží tři portály. První z nich sloužil jako hlavní vchod, jenž byl v souladu s přetrvávající středověkou tradicí umístěn v západním průčelí kostela. Byl vystavěn regionálními tesařskými mistry užívajícími starší předlohy ve tvaru tzv. oslího hřbetu, který je typickým znakem pozdně gotické jagellonské architektury spjaté především s vládou českého krále Vladislava II. Jagellonského a jeho syna Ludvíka v poslední čtvrtině 15. a první třetině 16. století.⁵⁷⁶ Na hrabovském portále byla však původní vertikální poloha stlačena do horizontály, tedy byl již ovlivněn přicházející renesanční architekturou.⁵⁷⁷

Rovněž boční vstup na jižní straně byl proveden ve stejném pozdně gotickém tvaru. Oběma pozdně gotickým portálům se v českých zemích podobají například jižní portál chrudimského kostela sv. Kateřiny Alexandrijské (1536),⁵⁷⁸ v polském příhraničí pak například portály v malopolském kostele Panny Marie v Paczółtowicích (1518–1520) a hornoslezském kostele sv. Vavřince v Mikulczycích (kol. 1530), dnes již zaniklém.⁵⁷⁹ V hrabovském chrámu byl vystavěn ještě jeden původní portál spojující presbytář

⁵⁷² POLÁŠEK, J.: *Dřevěné kostely*, s. 179; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 176.

⁵⁷³ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, sign. G1, kart. 4579; ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 86.

⁵⁷⁴ Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 176, 179.

⁵⁷⁵ NPÚ, ÚOP v Ostravě, Dendrochronologický posudek Ing. Josefa Kyncl, Brno, 20. února 2003.

⁵⁷⁶ K pozdně gotické architektuře v českých zemích více např. MENCL, V.: *Architektura*. In: HOMOLKA, J. a kol: *Pozdně gotické umění v Čechách (1471–1526)*. Praha 1985², s. 73–166.

⁵⁷⁷ MENCL, V.: *Dřevěné kostelní stavby*, s. 74.

⁵⁷⁸ Tamtéž; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 176.

⁵⁷⁹ Tamtéž, ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 83.

a sakristii. Tento nižší jednoduchý portál s okosením po stranách byl proveden v jednoduchém půlkruhovém tvaru, který představuje jeden ze základních architektonických prvků přicházející raně renesanční architektury.⁵⁸⁰

Interiér hrabovského dřevěného kostela v lodi a presbytáři kostela nedoznal výraznějších stavebních změn a i v obnovené podobě stále věrně odráží architekturu první poloviny 16. století. Plochostropou loď a presbytář o výšce asi sedmi metrů členilo na jižní straně kostela několik oken. Lidoví stavitelé a tesařští mistři při hrubé stavbě nepoužívali železné skoby ani hřebíky, samozřejmě s výjimkou střešní krytiny. Mezi kostelní lodí a presbytářem byl umístěn monumentální půleliptický oblouk přepažený horizontálním trámem nesený dvěma krakorci. Menší sakristie postavená na severní straně kostela až do počátku 20. století neměla žádné dveře vedoucí z kostela.⁵⁸¹

Dalších stavebních změn se hrabovský dřevěný kostel dočkal až v 18. století. Pravděpodobně někdy kolem roku 1724 byl vystavěn na hřebeni střechy mezi presbytářem a lodí kostela barokní sanktusník (malá vížka), do nějž byl zavěšen nový zvon ulitý roku 1724. Sanktusník vztyčený na oktagonálním půdorysu o výšce přibližně šest metrů zdobilo pásmo arkád, jež kryla helmicovitá stříška pokrytá šindeli.⁵⁸² První pramenná zmínka o sanktusníku, v němž se nacházel výše zmíněný malý zvon, se však nachází až v děkanské matrice z roku 1764.⁵⁸³ Někdy před rokem 1764 rovněž došlo k výstavbě hudební kruchty (kůrů) na západní straně lodi o třech obloucích nesené dvěma pilíři.⁵⁸⁴

Patrně nejvýznamnější přestavba chrámu proběhla v druhé polovině osmdesátých let 18. století. Stará monumentální hranolová věž, známá například z dopisu hrabovského lokálního kaplana Josefa Quinty,⁵⁸⁵ umístěná na hřebeni střechy příliš zatěžovala chatrnou dřevěnou konstrukci nad lodí kostela a byla zřejmě již silně zchátralá, a proto nejmenovaný tesař za 68 zlatých starou věž zbouřil a roku 1787 postavil věž novou.⁵⁸⁶ Tato nová věž, dle soudobé terminologie nazývaná přistavěná zvonice,⁵⁸⁷ měla štenýřovou konstrukci

⁵⁸⁰ Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 176.

⁵⁸¹ Srov. tamtéž; AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 74, kart. 1.

⁵⁸² NPÚ, ÚOP v Ostravě, Hrabová, kostel sv. Kateřiny Alexandrijské, evidenční list nemovité kulturní památky; AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 74, kart. 1.

⁵⁸³ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 262.

⁵⁸⁴ Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 176; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 262.

⁵⁸⁵ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, sign. G1, kart. 4579.

⁵⁸⁶ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 86; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 176–177, 179.

⁵⁸⁷ Přistavěná zvonice není oproti věži nijak konstrukčně spojena s lodí kostela, ale může se jí dotýkat, její tlak nepůsobí na okolní stavbu; ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 26–28.

o čtyřech hlavních nosných pilířích. Přistavěná zvonice byla pokryta šindeli a dosahovala celkové výšky 18 metrů. Jelikož byla vystavěna na samostatných základech před západním průčelím kostela, nemohla již nikdy zatěžovat nosnou konstrukci lodi. Zešikmená přistavěná zvonice působila silným vertikálním dojmem. Na jejím vrcholu se nacházelo kvadratické zvonové patro, ohraničené profilovanými římsami, na každou světovou stranu s jedním oknem. Tato kvadratická hlava, završená přílbicovou střechou s makovicí a latinským křížem, mohla nést až dva zvony. Přistavěnou zvonici spojil s lodí kostela konkávně zakřivený můstek členěný dvěma profilovanými římsami.⁵⁸⁸

V souvislosti s výstavbou nové přistavěné zvonice vznikla v přízemí poměrně rozsáhlá krytá předsíň o rozměrech 7,3 × 6,3 metru sloužící pro shromažďování věřících. Zároveň byla postavena také nová sobota (ochoz) kolem předsíňe a jižní strany lodi kostela. Sobota s pultovými stříškami sloužila jako místo, kam se odkládaly nepotřebné věci či náradí. Výjimečně se v ní při velkých křesťanských svátcích či slavnostech také shromažďovali věřící. Na počátku 20. století došlo k proměně soboty na zabeďněné přístavky.⁵⁸⁹ Sobota měla i svůj ryze praktický význam, protože chránila stěny a zejména základy kostela před nechtěnou vlhkostí; v druhé polovině 20. století však naneštěstí zdejší pásová okna vedoucí do soboty sloužila jako vítaný vstup zlodějům.⁵⁹⁰

V letech 1785–1787 řemeslníci provedli velkou opravu kostela, kdy mimo jiné kostel získal tři nová segmentová okna včetně rámu oken, kování i zasklení.⁵⁹¹ Během této opravy také pravděpodobně zakryli dřevem původní malé okno umístěné uprostřed trojbokého závěru presbytáře, které se objevilo až po vyhoření kostela roku 2002. V této době byl snad také vybudován pro praktické potřeby zdejší lokálie menší přístavek se sedlovou střechou na jižní straně presbytáře, který dnes slouží k přípravě květinové výzdoby.

Poslední významnou stavební úpravou před vyhořením kostela bylo zvětšení staré sakristie o rozměrech 4,8 × 2,4 metru roku 1904. Šířka sakristie se zvětšila o 2,3 metru severním směrem na výsledný rozměr 4,8 × 4,7 metru. Sakristie dostala také nové okno a samostatný vchod ze hřbitova (předtím bez vchodu). Podlaha byla pokryta cementovou dlažbou.⁵⁹²

⁵⁸⁸ Srov. tamtéž, s. 86; NPÚ, ÚOP v Ostravě, Hrabová, kostel sv. Kateřiny Alexandrijské, evidenční list nemovité kulturní památky; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 33.

⁵⁸⁹ PRIX, D.: *Kostel*, s. 35.

⁵⁹⁰ Rozhovor s Marií Sněhotovou, Ostrava-Hrabová, 23. června 2015.

⁵⁹¹ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 85–86.

⁵⁹² Tamtéž, s. 92–93; AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 74, kart. 1.

Rozšíření sakristie bylo a v obnoveném kostele stále je dobře znatelné zejména z východní strany, kde novou a starou část sakristie rozdělil vertikální trám.

4.2 Umělecké vybavení interiéru vyhořelého kostela

Není známo, jak přesně vypadal interiér hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské po svém vzniku. Patrně byl vybaven pouze základním mobiliářem nutným k odbývání bohoslužeb. Surové dřevo nahradila v interiéru v letech 1564–1573 (dle dochovaných zpráv) nějaká výmalba stěn a stropu kostela.⁵⁹³ Není jasné, zda na nějaký čas kostel pokryla fresková výzdoba příznačná pro některé analogické dřevěné kostely (Sedliště, zaniklé Guty apod.), spíše však byl již tehdy vybílen vápnem, což mělo estetické i dezinfekční účinky; vápno bylo také dobrým pomocníkem v boji proti přílišné vlhkosti. Bílý vápenný nátěr se v kostele nacházel do roku 1898.⁵⁹⁴ Nejstarší známé vybavení hrabovského kostela, hlavní oltář a kazatelna, bylo ještě pozdně gotické,⁵⁹⁵ patrně z doby výstavby kostela (1524–1534). Portatile (malý přenosný oltář) pocházelo z roku 1602.⁵⁹⁶

Je přirozené, že se interiér a umělecký mobiliář hrabovského kostela v průběhu času měnil, ať již v závislosti na dobové estetice nebo pouze z praktických důvodů. V dalším textu se proto budu v historických souvislostech věnovat analýze uměleckého vybavení interiéru chrámu dle stavu v druhé polovině 20. století. Interiér vyhořelého dřevěného kostela tehdy disponoval osobitou atmosférou, v níž souzněl bohatý, převážně pozdně barokní mobiliář, se surovým dřevem.

Umělecky nejcennější mobiliář se nacházel v presbytáři kostela. Presbytáři svými rozměry dominoval barokně klasicistní hlavní oltář, který nahradil předchozí jednoduchý pozdně gotický oltář.⁵⁹⁷ Hlavní barokně klasicistní oltář, zasvěcený patronce chrámu sv. Kateřině Alexandrijské, byl umístěn v trojbokém závěru presbytáře tak, aby za ním ještě vznikl určitý prostor využívaný knězem a věřícími ke svátosti smíření.⁵⁹⁸ Hlavní oltář vytvořil roku 1787 Anton Jurczek z Palkovic u Frýdku-Místku,⁵⁹⁹ avšak zdá se, že se do kostela

⁵⁹³ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 32.

⁵⁹⁴ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag 80; AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 60, sign. Ia, kart. 1; rozhovor s Marií Stárkovou, Ostrava-Hrabová, 5. listopadu 2019.

⁵⁹⁵ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 32.

⁵⁹⁶ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 261.

⁵⁹⁷ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 32.

⁵⁹⁸ Rozhovor s Marií Stárkovou, Ostrava-Hrabová, 22. června 2015.

⁵⁹⁹ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293; SOKA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125; ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 87.

dostal či byl zakoupen až později péčí místního donátora roku 1794 a následně o rok později byl na místě domalován a pozlacen.⁶⁰⁰ Z malého soklu vyrůstala profilovaná predela a oltářní menza krytá ubrusy a plátnem s křesťanskou symbolikou. Nad oltářní menzou, u níž až do Druhého vatikánského koncilu sloužil mši kněz obrácený standardně směrem k východu, se nalézal zlacený otočný pozdně barokní dřevěný svatostánek zdobený skromným rokajovým ornamentem a lasturou. Uprostřed svatostánku byla umístěna přibližně metr vysoká nika, v níž se nalézal litinový latinský kříž s korpusem Krista ve tvaru písmene „Y“. Po obou stranách niky vyrůstaly kanelované sloupy zakončené kompozitními hlavicemi, jež nad sebou nesly prolomenou konvexně-konkávní římsu.

Nad římsou svatostánku se nacházel obraz Panny Marie Růžencové, patrně z 19. století, umístěný v zlacené kartuši s rozvilinami. Na světlém neurčitém pozadí se v trojúhelníkové kompozici nalézala postava Panny Marie v závoji. V pravé ruce držela Ježíška, který pravou rukou předával růženec sv. Dominikovi oblečenému v dominikánském řeholním rouchu. Obraz Panny Marie Růžencové se v kostele nacházel ještě o Velikonocích roku 1984, nejpozději v lednu 1988 se již nad svatostánkem obraz nevyskytoval.⁶⁰¹

Vedle svatostánku stála na evangelijní straně sádrová plastika Nejsvětějšího srdce Ježíšova, na epištolní straně pak sádrová plastika Panny Marie Lurdské. Obě plastiky byly vysoké přibližně 1,5 metru a pocházely ze sériové výroby mnichovské firmy Mayer (19. století).⁶⁰² Jistě však byly instalovány až poté, co došlo k ustanovení závazného svátku Nejsvětějšího Srdce Ježíšova papežem Piem IX. (1856) a k církevnímu potvrzení pravosti zjevení Panny Marie v Lurdách (1862).

Za svatostánkem v retáblu (oltářním nástavci) vyrůstaly okolo ústředního obrazu sv. Kateřiny Alexandrijské dva červené pilastry se zlacenými kompozitními hlavicemi a po stranách rovněž dva červené polosloupky se zlacenými korintskými hlavicemi; všechny nesly úzkou stupňovitou římsu. Nad římsou se nacházel volný prostor se čtyřmi zlatými růžemi, symboly Panny Marie. Nad růžemi pak byla autorem řešení hlavního oltáře Antonem Jurczekem vyvedena profilovaná korunní římsa. Nad ní stály po stranách dvě téměř shodné sochy pozdně barokních andělů s bohatě řasenými draperiemi od sochaře Josefa Horáka z Brušperku.⁶⁰³ Obě sochy andělů, vlevo růžovobílá a vpravo zelenobílá,

⁶⁰⁰ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 32.

⁶⁰¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 164, 189.

⁶⁰² AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 60, sign. Ia, kart. 1.

⁶⁰³ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 87.

byly natočeny směrem k ose oltáře. Jinak hladký štít retáblu byl nahoře ozdoben monogramem jména Panny Marie ve formě písmene „M“.⁶⁰⁴ Vrchol oltáře zdobily tři čučky, které byly dotvořeny koulemi do tvaru latinského kříže.

Vysokému oltářnímu retáblu dominoval zhruba ve dvou třetinách výšky rozměrný obraz patronky hrabovského kostela sv. Kateřiny Alexandrijské, jenž vytvořil roku 1793 malíř Michael Engeler z Místku.⁶⁰⁵ Pozdně barokní olejomalbu na plátně rámoval profilovaný dřevěný ozdobný rám, který byl v horních rozích konkávně vykrojen do středu obrazu. Ústřední motiv obrazu představovala legendární světice, kterou obklopovali tři malí andělé. Svatá Kateřina zobrazená ve středu obrazu byla oděna do modré tuniky s červeným řaseným pláštěm; na hlavě měla jednoduchou zlatou korunku. Malíř Engeler vyobrazil sv. Kateřinu jako egyptskou princeznu ve tříčtvrtečním profilu sedící na nožovém kole, nástroji jejího umučení, a držící se pravou rukou za srdce. Kateřina pak levou rukou v komunikačním gestu kyne andělovi přepásanému bederní rouškou a opírajícímu se o dlouhý železný meč, jímž byla nakonec popravena. V pravém i levém horním rohu se pak nacházeli další polonazí andělé, kteří dokreslovali atmosféru otevřených nebes – boží přítomnosti. Pod obrazem byl ve zlacené kartuši umístěn identifikující nápis: „*ALTARE SANCTA CATHARINA*“.

Celý barokně klasicistní oltář, ve výsledku spíše strohý se čtyřmi antikizujícími pilastry či polosloupky, doplňovaly po stranách dřevěné sochy sv. Petra na evangelijní straně a sv. Pavla z Tarsu na epištolní straně, umístěné na kanelovaných konzolách na dvou protilehlých stěnách trojbokého závěru presbytáře. Autorem soch byl patrně také Josef Horák z Brušperku.⁶⁰⁶ Dle uměleckého stylu vznikly patrně ve stejné době jako hlavní oltář sv. Kateřiny Alexandrijské. Apoštol a první papež sv. Petr, oděný do modrobílého šatu s hnědým pláštěm, držel v pravé ruce svůj atribut, svazek klíčů od nebeské brány, zatímco v levé ruce držel knihu, symbol vtěleného slova, evangelia a misijní činnosti. Svatý Pavel z Tarsu, apoštol národů (pohanů), byl oblečen do zelenobílého šatu s červeným pláštěm. V pravé ruce držel meč, jímž byl popraven, v levé ruce pak knihu.

V presbytáři hrabovského kostela se dále nacházely obrazy křížové cesty z 19. století. Na epištolní straně se nacházely malby prvního až čtvrtého zastavení, na protilehlé evangelijní

⁶⁰⁴ Srov. ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 35.

⁶⁰⁵ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293; SOkA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125; ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 87.

⁶⁰⁶ Srov. ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 87.

straně obrazy jedenáctého až čtrnáctého zastavení. Pod obrazy křížové cesty v presbytáři byly umístěny lavice pro výpomocné duchovní, ministranty či kostelníky. Až kolem 15. ledna roku 1988 se v rámci doznívajících ohlasů liturgické reformy po Druhém vatikánském koncilu přistoupilo k posunutí hlavního oltáře sv. Kateřiny Alexandrijské k zadní stěně presbytáře kostela a nově byl doprostřed presbytáře umístěn jednoduchý dřevěný oltářní stůl bez kamenných součástí a bez ostatků svatých.⁶⁰⁷

Na epištolní straně presbytáře bylo situováno několik movitých předmětů. Na podlaze stála přibližně metr vysoká dřevěná křtitelnice zakončená latinským křížem obsahující cínový kotlík na svěcenou vodu. Na stěně presbytáře na epištolní straně visel obraz Svaté rodiny, snad ještě z 19. století. Od osmdesátých let 20. století se na epištolní straně nalézal také jednoduchý novogotický bílý oltář zasvěcený Panně Marii, jenž původně pocházel z nemocniční kaple.⁶⁰⁸

Na protější evangelijní straně presbytáře stál boční honosný pozdně barokní oltář sv. Jana Křtitele.⁶⁰⁹ Na nízkém profilovaném soklu stála do stran se rozšiřující predela s vyobrazením kříže, jež nesla nepřilíš rozměrnou oltářní menzu. Nad menzou bočního oltáře se nacházel svatostánek zdobený korintskými sloupy po stranách s římsou. Na vrcholu svatostánku se tyčil latinský kříž. Nad svatostánkem bočního oltáře byla v retáblu umístěna bohatě zlacená ozdobná kartuš s bohatými akantovými rozvilinami, jež rámovala poměrně zdařilou pozdně barokní olejomalbu vytvořenou malířem Michaellem Engelerem z Místku,⁶¹⁰ snad vzhledem k analogickým nákupům kostelního mobiliáře z první poloviny devadesátých let 18. století.⁶¹¹ Motivem obrazu byl tradiční námět křesťanského umění – křest Kristův v řece Jordán. Na tmavém (léty ztmavlém) obraze s výraznou snahou o šerosvit se v jeho spodní polovině odehrávala samotná scéna křtu Ježíše Krista, v níž napravo „předchůdce Páně“ sv. Jan Křtitel, oblečený pouze v bederní roušce poustevníka, křtil klečícího Krista přepásaného taktéž jen bederní rouškou. V levém dolním rohu byly vyobrazeny dvě těžko rozeznatelné postavy. Dle jediné známé historické barevné fotografie obrazu se nejspíše jednalo o standardní dvojici andělů,⁶¹² kteří byli na stejném

⁶⁰⁷ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 188–189.

⁶⁰⁸ Rozhovor s Marií Sněhotovou, Ostrava-Hrabová, 23. června 2015.

⁶⁰⁹ Srov. fotografii v Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 165.

⁶¹⁰ ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 87.

⁶¹¹ Srov. SOKA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293.

⁶¹² Za zapůjčení fotografie děkuji R.D. Mgr. Vladimíru Pavlíkovi, administrátorovi Římskokatolické farnosti Hrabyně a bývalému hrabovskému kostelníkovi.

motivů často zobrazování jako svědkové boží přítomnosti. Horní polovině obrazu dominovala světlá otevřená nebesa vystupující v kontrastu s jinak tmavým plátnem; v levém horním rohu olejomalby byla dle evangelijní narace vyobrazena bílá holubice Ducha svatého, která právě vylétla z nebes od Boha Otce.

Pod obrazem se nacházel v ozdobné zlacené kartuši nápis: „*ALTARE St. JOANNIS B.*“ vysvětlující zasvěcení bočního oltáře sv. Janu Křtiteli. Naproti, nad pozdně barokním obrazem Křtu Krista, byl ve zlacených bohatých rozvilinách kartuše na speciálním postříbřeném symbolickém oblaku umístěn haut-relief s postavou oblíbeného českého barokního světce sv. Jana Nepomuckého. Po stranách bočního oltáře sv. Jana Křtitele byly postaveny sochy; vlevo františkána sv. Františka z Assisi v řádovém oděvu s cingulem a starobylým modlitebním gestem oranta známým z raně křesťanského umění, vpravo jezuita sv. Aloise Gonzagy v jezuitské sutaně a rochetě. Svatý Alois Gonzaga držel v levé ruce křížek, jenž si tisknul k prsům, v pravé ruce pak lilii, symbol čistoty. V první třetině 20. století v presbytáři kostela stále ještě visely obrazy Narození Krista, Zjevení Páně a Panny Marie Čenstochovské.⁶¹³

V lodi kostela stála na evangelijní straně u paty triumfálního oblouku polygonální pozdně barokní kazatelna, na níž vedly schody ze sakristie, která snad někdy ke konci 18. století v rámci obnovy starého kostelního vybavení po zřízení hrabovské lokálie nahradila předešlou původní pozdně gotickou kazatelnou.⁶¹⁴ Nad kazatelnou byla umístěna stříška se zlaceným tzv. Božím okem, symbolem Nejsvětější Trojice a Boží vševědčnosti, zdobeným bohatou paprscitou aureolou. Dekorovanou zlacenou poprseň kazatelny s akantovými rozvilinami zdobily do dřeva vpálená vyobrazení čtyř evangelistů – sv. Marka, sv. Matouše, sv. Lukáše a sv. Jana Evangelisty, která byla darem odborné školy pro zpracování dřeva z Valašského Meziříčí (založena 1874).⁶¹⁵ Zobrazení evangelistů stála ve čtyřech volných polích, které vytyčovalo pět třičtvrtěsloupů se zlacenými korintskými hlavicemi. Na epištolní straně u paty triumfálního oblouku stála socha Bolestného Krista u sloupu, taktéž dar odborné školy pro zpracování dřeva z Valašského Meziříčí, kterou neznámí pachatelé ukradli někdy v šedesátých letech 20. století.⁶¹⁶

V lodi kostela visely na epištolní straně obrazy pátého až sedmého zastavení křížové cesty, na protější evangelijní straně obrazy osmého až desátého zastavení. Mezi obrazy křížové

⁶¹³ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 60, sign. Ia, kart. 1.

⁶¹⁴ Srov. AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 32.

⁶¹⁵ Srov. AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 60, sign. Ia, kart. 1; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 36.

⁶¹⁶ Rozhovor s Marií Sněhotovou, Ostrava-Hrabová, 23. června 2015.

cesty se na evangelijní straně lodi nacházely sochy sv. Barbory a sv. Apolonie,⁶¹⁷ které však shořely spolu s jiným mobiliářem kostela roku 2002. Mezi některými badateli či farníky se občas vyskytl názor,⁶¹⁸ že tyto sochy by měly být dosud jako movité památky uloženy v depozitáři Ostravského muzea. Tento názor se však dle vyjádření odborných pracovníků Ostravského muzea nezakládá na pravdě.⁶¹⁹ Během let došlo k záměně hrabovských soch s pozdně gotickými sochami sv. Barbory a sv. Kateřiny Alexandrijské z nejmenovaného jihomoravského kláštera spojovanými s tzv. Podunajskou školou,⁶²⁰ odkud se dostaly při zabrání církevního majetku za císaře Josefa II. do tzv. církevního fondu; sekundárně byly umístěny do kostela ve Studénce, odkud je získalo Ostravské muzeum.⁶²¹ Sochy však nelze jakkoli spojovat s kostelem sv. Kateřiny Alexandrijské v Hrabové.

Pod hudebním kůrem na západní straně kostela visely pozdně barokní obrazy jezuitů sv. Františka Xaverského a sv. Ignáce z Loyoly, jež pocházely opět jako mnohé kostelní vybavení z konce 18. století.⁶²² Obrazy, s nimiž původně tvořil trojici ještě milánský arcibiskup a kardinál sv. Karel Boromejský,⁶²³ byly z důvodu rozšíření kostelního jmění a výzdoby hrabovského chrámu pořízeny snad někdy v době kněžského působení bývalého člena zrušeného jezuitského řádu lokálního kaplana Adama Sýkory v letech 1791–1792,⁶²⁴ což by plně odpovídalo výběru nevšedních světeckých postav. V lodi bylo k sezení věřících přítomno na epistolní straně 11 dřevěných lavic, na evangelijní straně 13 lavic.⁶²⁵

Na hudebním kůru stálo po každé straně šest lavic pro věřící. Uprostřed kůru se nacházely velké píšťalové varhany z roku 1948, které zakoupila místní farnost nákladem 153 400 korun u firmy Rieger v Krnově. Dne 21. listopadu 1948 byly při poutní slavnosti sv. Kateřiny Alexandrijské slavnostně posvěceny.⁶²⁶ Varhany byly objednány již 24. května roku 1946 při osobní cestě bývalého prvního prvorepublikového starosty Antonína

⁶¹⁷ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 60, sign. Ia, kart. 1.

⁶¹⁸ Srov. NPÚ, ÚOP v Ostravě, Hrabová, kostel sv. Kateřiny Alexandrijské, evidenční list nemovité kulturní památky; POLÁŠEK, J.: *Dřevěné kostely*, s. 180; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 36.

⁶¹⁹ Za konzultaci děkuji PhDr. Václavu Pajurkovi a Pavle Vlkové z Ostravského muzea.

⁶²⁰ Srov. CHAMONIKOLA, K.: *Sv. Barbora a sv. Kateřina*. In: CHAMONIKOLA, K. (ed.): *Od Gotiky k renesanci. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400–1550, II. Brno*. Brno 1999, s. 438–440.

⁶²¹ Za konzultaci děkuji PhDr. Václavu Pajurkovi a Pavle Vlkové z Ostravského muzea.

⁶²² ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293.

⁶²³ Tamtéž.

⁶²⁴ Srov. životopis exjezuity a hrabovského lokálního kaplana Adama Sýkory v podkapitole 6.2 Hrabovští duchovní správci – faráři, administrátoři, lokální kaplani.

⁶²⁵ ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 36.

⁶²⁶ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 91.

Adámka a hrabovského faráře Jakuba Horáka do Krnova.⁶²⁷ Tyto dvoumanuálové varhany s pneumatickou trakturou, kuželkovými vzdušnicemi a osmi rejstříky, které byly v letech 1977 a 1985 renovovány i vyladěny, nahradily staré varhany z roku 1848.⁶²⁸ První oprava těchto starších varhan proběhla roku 1903 a za první světové války byly uchráněny rekvizice; nové píšťaly k varhanám byly doplněny roku 1919.⁶²⁹ Již před rokem 1764 se v hrabovském kostele nacházel také provizorní pozitiv (malé přenosné varhany).⁶³⁰

U schodů na hudební kůr stály až do počátku 20. století také renesanční karyatidy ve stylu zaalpské renesance, avšak ty zanikly někdy během velké opravy kostela v letech 1898–1903.⁶³¹ V předsíni kostela pod přistavěnou zvonící se na evangelijní straně nacházel misijní kříž v životní velikosti s korpusem Krista z roku 1935, který byl darován rolníkem Květoslavem Olšanským a užit v procesí během salesiánských i redemptoristických misii v Hrabové na podzim roku 1935 a 1945.⁶³² Pod křížem stála zpovědnice, v níž probíhala svátost smíření. Naproti na epištolní straně předsíně stála druhá zpovědnice a pět lavic pro věřící shromažďující se při pravidelných bohoslužbách.

4.3 Zvony ve vyhořelém kostele

Součástí hrabovského kostela sv. Kateřiny Alexandrijské byly snad již od jeho výstavby v letech 1524–1534 také zvony, které jako jeden ze symbolů křesťanské civilizace svolávaly věřící k bohoslužbám či modlitbám a měly též důležitou funkci upozornění obecní komunity na přicházející nebezpečí. Podle nejstarších záznamů dokládajících přítomnost kostelních zvonů (pamětní kniha moravskoostravského děkanátu a děkanská matrika z roku 1672) obsahovala věž hrabovského kostela sv. Kateřiny zvony tři.⁶³³ Jeden z nich, u něhož není blíže známa doba a místo ulití ani jméno zvonařského mistra, přetrval ze staršího období existence kostela a byl snad pro chrám ulit již v první polovině 16. století, aby hrabovský kostel měl alespoň nějaký zvon plnící důležitou oznamovací roli. Zdá se, že jej dal patrně zhotovit fundátor kostela, pravděpodobně z řad šlechtických držitelů paskovského léna olomouckého biskupství, kteří měli asi jako jediní motivaci

⁶²⁷ Soukromý archiv Marie Stárkové, Materiály k hrabovské římskokatolické farnosti ve 20. století.

⁶²⁸ ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 36.

⁶²⁹ Tamtéž.

⁶³⁰ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 262.

⁶³¹ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 79; FRANZ, A.: *Die Holzkirche*, s. 199; ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 92.

⁶³² Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 70, 83.

⁶³³ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. 6a, fol. 229v; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 215, pag. 74.

a potřebné finanční prostředky k ulití zvonu. Ve druhé třetině 18. století se však v kostele tento zvon již nenacházel.⁶³⁴ Zbylé dva zvony známé z nejstarších pramenů ke zvonům kostela z roku 1672 ulil známý opavský zvonařský mistr Hans Knauff v roce 1660.⁶³⁵

Hanse Knauff, manýristický a raně barokní zvonařský mistr, se narodil patrně ještě někdy v závěru 16. století. Profesionální dráhu zahájil v hesenském Kasselu, kde v jedné tamní zvonařské dílně vznikaly v letech 1610–1613 jeho první zvony. V letech 1619–1660 vytvořil v dílně u opavských městských hradeb v bývalé Zvonařské ulici nejméně přes 60 zvonů, jež se v mnoha kostelech severní Moravy a Horního Slezska nacházejí dodnes. Během třicetileté války (1618–1648) se pro nedostatek poptávky po kostelních zvonech musel živit žádaným litím děl a výrobou dělových koulí. Zvony ulité Hansem Knauffem se vyznačovaly četnými nápisy a bohatou výzdobou. Převážně se jednalo o basreliéfy s křesťanskou tematikou, ozdobné vavřínové věnce, erby, palmety, maskarony či akantové rozviliny. Zvonařský mistr Knauff zemřel někdy v první polovině roku 1666 v Opavě.⁶³⁶

První větší hrabovský zvon ulitý Knauffem vážil sedm centýřů,⁶³⁷ což s jistou rezervou pro dřívější nedokonalé váhy značí přibližně 432 kilogramů. Zvon o průměru 83 centimetrů se nazýval „Maria“ a zdobily jej dva ozdobné reliéfy. Předně reliéf Madony (Panny Marie s Ježíškem) v mandorle a druhý reliéf rodového erbu Bruntálských z Vrbna s vavřínovým věncem kolem erbu.⁶³⁸ V roce 1660 držel paskovské panství, jehož součástí byl i hrabovský kostel, Jan František Antonín hrabě Bruntálský z Vrbna. Na zvonu byl proto vyveden rodový erb Bruntálských z Vrbna se zlatým břevnem a šesti zlatými liliemi, které odráží rodovou pověst o předkovi ve službách francouzského krále. Samotný Jan František Bruntálský z Vrbna držel četné majetky na Moravě, Slezsku i v Čechách a v průběhu života zastával četné zemské úřady Českého království; rovněž byl tajným radou císaře Leopolda I. a roku 1697 získal Řád zlatého rouna.⁶³⁹

V čepci zvonu se nacházel identifikující jednořádkový německý nápis psaný velkými písmeny: „*DIESE GLOKE HABEN DIE EHRBARE GEMEINDEN GROS UND KLEIN*

⁶³⁴ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 261–262 .

⁶³⁵ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293; SOkA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125.

⁶³⁶ <http://www.starobohuminaci.ic.cz/hknauff.html> (13. 4. 2020).

⁶³⁷ Jeden centýř váží 61,68 kilogramů.

⁶³⁸ SOkA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293; STANĚK, R.: *Kostel*, s. 6; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 37.

⁶³⁹ SAHEB, J.: *Hrabová*, s. 45.

HRABOWA ZUR EHRE GOTTES GISSEN LASSEN 1660. ⁶⁴⁰ Tedy v překladu do českého jazyka: „*Tento zvon nechala ulít počestná obec Velká a Malá Hrabová k slávě Boží roku 1660.*“ V krku zvonu byl umístěn česko-německý šestiřádkový nápis psaný velkými písmeny zvětšující na zvonu významné zástupce obcí Velká a Malá Hrabová (Hrabová, Hrabůvka): „*JAN BOROWETZ BURMISTER, MATIS FOJT HRABOWSKY, ADAM TOBOLA STARSCHI, MARTIN MUTINA, PAUL NEMEZ BURMISTER IN MALA HRABOWA.*“ ⁶⁴¹ Tyto zástupce je možno ztotožnit s hrabovským purkmistrem Janem Borovcem, hrabovským fojtem Matějem Cholewou, Adamem Tobolou (Sobotou?) starším, ⁶⁴² Martinem Mutinou a purkmistrem v sousední Hrabůvce Pavlem Nemézem (Němcem). O autorovi zvonu Hansi Knauffovi a místě ulití zvonu (Opava) informoval německý nápis: „*HANS KNAUF IN TROPFAU HAT MICH GEGOSSEN.*“ ⁶⁴³

Druhý menší zvon ulitý zřejmě opět Hansem Knauffem roku 1660 vážil pět centýřů, to je přibližně 308 kilogramů. Zvon nesl latinský nápis: „*GLORIA PATRI ET FILIO ET SPIRITUI SANCTO*“, ⁶⁴⁴ tedy v českém překladu „*Sláva Otci i Synu i Duchu svatému*“, oslavoval tedy Nejsvětější Trojici. Tento menší zvon však byl pravděpodobně zrekvírován rakouskou armádou během napoleonských válek na počátku 19. století pro válečné účely, případně mohl být v této době jinak poškozen. V roce 1815 byl na jeho místo do přistavěné zvonice kostela umístěn nový zvon o váze 193 kilogramů. ⁶⁴⁵

Již dříve byl roku 1724 do hrabovského kostela pořízen také malý zvon o průměru 33 centimetrů a váze 23 kilogramů, který ulil opavský zvonařský mistr František Stanke. ⁶⁴⁶ Zvon byl snad již tehdy zavěšen do zbudovaného barokního sanktusníku. ⁶⁴⁷ V čepci zvonu

⁶⁴⁰ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293; SOkA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125. Srov. lehce odlišné znění nápisu, které dnes již není možno ověřit, v AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 80; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 37; POLÁŠEK, J.: *Dřevěné kostely*, s. 177–178. K popisu a výkladu částí zvonu viz např. MANOUŠEK, P. R.: *Zvonařství*. Praha 2006, s. 15–16.

⁶⁴¹ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293; SOkA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125. Srov. lehce odlišné znění nápisu s přidáním jednoho jména navíc, které dnes již není možno ověřit, v AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 79–80; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 37; POLÁŠEK, J.: *Dřevěné kostely*, s. 178.

⁶⁴² Možná se jednalo o tzv. obecního staršího (radního).

⁶⁴³ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293; SOkA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125. Srov. ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 37; POLÁŠEK, J.: *Dřevěné kostely*, s. 178.

⁶⁴⁴ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293; SOkA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125.

⁶⁴⁵ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 61, sign. Ib, kart. 1; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 27.

⁶⁴⁶ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 61, sign. Ib, kart. 1; SOkA Frýdek-Místek, fond Okresní úřad Místek, inv. č. 563, sign. Db/9, kart. 125; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kart. 8293.

⁶⁴⁷ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 262.

byla umístěna modlitba v nápise: „*SANCTA CATARINA ORA PRO NOBIS.*“ Krk zvonu zdobily drobné vegetativní motivy a zejména reliéf patronky hrabovského chrámu sv. Kateřiny Alexandrijské s jejími atributy – palmovou ratolestí, mečem a nožovým kolem. Ve věnci zvonu stál nápis „*FRANCISCUS STANKE GOSS MICH IN TROPPEAU ANNO 1724*“, ⁶⁴⁸ jenž vysvětloval, že zvon ulil František Stanke v Opavě roku 1724.

Na zvony hrabovského chrámu těžce dopadly válečné boje první světové války; tehdy byly pro potřeby rakousko-uherské armády zrekvírovány dva zvony. Dne 29. září roku 1916 byl zrekvírován zvon z roku 1815 o váze 193 kilogramů, přičemž hrabovský farář Josef Řezáč za něj obdržel kompenzaci ve výši 772 korun. ⁶⁴⁹ O rok a půl později 23. února 1918 došlo k rekvizici malého zvonu umístěného v sanktusníku z roku 1724; farnosti připadla náhrada 92 korun. ⁶⁵⁰

Po skončení první světové války přistoupili hrabovští farníci k pořádání sbírky za účelem pořízení nových zvonů, které měly nahradit zrekvírované. Nové zvony se roku 1925 skutečně podařilo za pomoci sbírky a státní půjčky pořídit někde v Itálii. Zvony z čisté mědi a anglického cínu posvětil 18. října 1925 moravskoostravský děkan František Felgenhauer. ⁶⁵¹ Větší zvon do zvonice kostela o průměru 67 centimetrů a váze 173 kilogramy byl zasvěcen sv. Cyrilu a Metodějovi, jejichž reliéf se nacházel na zvonu. Čepec zvonu byl vyzdoben dvěma řadami stylizovaných heraldických lilií. V krku zvonu byla umístěna jména a příjmení hrabovských vojáků padlých v první světové válce; ve věnci zvonu se objevil nápis: „*PAMÁTCE NAŠIM PADLÝM L. P. 1925*“. ⁶⁵² Menší zvon do sanktusníku o průměru 36 centimetrů a váze 27 kilogramů rovněž zdobily dvě řady stylizovaných heraldických lilií. V krku zvonu byl nápis: „*PAMÁTCE NAŠIM PADLÝM L. P. 1925*“. ⁶⁵³ V letech 1925–1926 chtělo několik vdov po padlých vojácích nechat odstranit z většího zvonu jména svých padlých manželů. Stížnost ale nebyla účinná. ⁶⁵⁴

⁶⁴⁸ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 61, sign. Ib, kart. 1.

⁶⁴⁹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 27; AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 61, sign. Ib, kart. 1. Srov. SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války*, s. 52.

⁶⁵⁰ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 61, sign. Ib, kart. 1. Srov. SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války*, s. 52.

⁶⁵¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 47–48; AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 61, sign. Ib, kart. 1; AMO, Farní úřad Hrabová, inv. č. 36.

⁶⁵² Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 76.

⁶⁵³ Tamtéž.

⁶⁵⁴ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 61, sign. Ib, kart. 1; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 48. Srov. BARCUC, A. – ROHLOVÁ, E.: *Sedm století*, s. 35.

Stejně jako první světová válka se na hrabovských kostelních zvonech neblaze projevila i druhá světová válka, kdy se opět ve velkém rozsahu přistupovalo k rekvizicím zvonů. Dne 10. března 1942 byly pro potřeby německého wehrmachtu zrekvírovány oba poměrně nové zvony pořízené ze sbírek i půjček v roce 1925,⁶⁵⁵ což muselo nutně způsobit šok a jisté finanční vyčerpání hrabovské farnosti, a proto již nikdy poté nebyly ve vyhořelém tyto zvony nahrazeny. Zrekvírované zvony naposledy zvonily na pohřbu farnice Beaty Mutinové 29. ledna roku 1941. Díky úspěšné žádosti farnosti na památkový úřad a moravskoostravský magistrát byl zachráněn barokní zvon „Maria“ z roku 1660 ulitý Hansem Knauffem. Žádost o vrácení většího zvonu z roku 1925 ale byla zamítnuta, neboť zvon byl potřebný pro vedení války.⁶⁵⁶ Ve zvonici kostela tedy přečkal druhou světovou válku jen barokní zvon „Maria“. Tento zvon byl zničen až během osudného požáru hrabovského kostela sv. Kateřiny 2. dubna 2002, kdy se roztavil a jeho pozůstatky se rozbily o zem.

4.4 Moderní interiér obnoveného kostela

Architektonická hmota současného hrabovského farního kostela plně vychází z jeho staršího vyhořelého předchůdce. Koncepce interiéru a kostelní mobiliář daný obnovou kostela v letech 2002–2004 se naopak zcela liší od svého předchůdce. Interiér je pojat moderně a vychází z nesporně kvalitního projektu dnes již dobře známého a oceňovaného autora moderních sakrálních staveb architekta Marka Štěpána, jenž byl osloven stavebníkem.⁶⁵⁷ K projektu a jeho realizaci se vyslovili rovněž pracovníci ostravsko-opavského biskupství, místní duchovní správci a farníci. Výsledné řešení interiéru odlišného od původního projektu vzešlo z připomínek a v neposlední řadě také z reálné finanční situace investora, hrabovské římskokatolické farnosti. Farníci se museli v průběhu konečné realizace smířit například s nežádoucí změnou řešení retáblu se svatostánkem a dalšími detaily, jež byly provedeny méně honosně nebo nebyly provedeny vůbec, jako například sochy pod triumfálním obloukem či zamýšlené obrazy v lodi chrámu.⁶⁵⁸ Nový interiér obnoveného hrabovského dřevěného kostela byl Štěpánem navržen jako intaktní vize interiéru z doby vzniku stavby s reminiscencí na kolonizaci

⁶⁵⁵ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 76.

⁶⁵⁶ Tamtéž.

⁶⁵⁷ Srov. ROŠOVÁ, R. – STRAKOŠ, M.: *Jak fénix*, s. 311; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 44.

⁶⁵⁸ Srov. projekt interiéru v NPÚ, ÚOP v Ostravě, Materiály k farnímu kostelu sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové.

hvozdů severovýchodní Moravy, jež měla být ve vzájemném souladu s nedotknutelností původní stavby.⁶⁵⁹ Po vysvěcení obnoveného kostela v listopadu 2004 se interiér chrámu stále dotvářel a měnil vzhledem k potřebám farnosti, což se výrazně nelíbilo autorovi návrhu interiéru Marku Štěpánovi ani autorovi uměleckých prvků výtvarníkovi René Vlasákovi.⁶⁶⁰ Současný interiér hrabovského kostela tak spíše odráží vkus většiny farníků.

Podlahu rozměrné předsíně chrámu, umístěné pod věží na západní straně kostela, pokrývají dřevěné desky zakryté koberci. Po obvodu předsíně stojí lavice pro farníky. Na západní stěně předsíně u hlavního vchodu do kostela se nalézají informační nástěnky a v navazující severní stěně je vchod do samostatné zpovědní místnosti umístěné v sobotě. Po pravé straně od zpovědnice se nalézá řezba znázorňující Desatero božích přikázání. Uprostřed evangelijní strany předsíně, to je hned po levé straně hlavního vstupu do kostela, stojí moderně pojatá křtitelnice dle návrhu architekta Marka Štěpána, která v sobě nese i symbolický význam. Křtitelnice navazuje svým umístěním v předsíni kostela na raně křesťanské vzory. Kamenná křtitelnice ukončená mosaznou nádobou na svčenu vodu symbolicky vyrůstá jako středobod počátku křesťanského života nových farníků z valounové dlažby kryté skleněnými deskami a pocházející z vyhořelého kostela. V běžném liturgickém provozu hrabovské farnosti se však u křtitelnice situované v předsíni nekřtí. Na protilehlé epištolní straně předsíně, v její jižní stěně, se nachází vstup do místnosti s technickým a sociálním zázemím umístěným v sobotě.

Nejzajímavější část předsíně je její východní strana u vstupu do lodi kostela. Východní stěnu předsíně prolamuje hlavní portál ve tvaru tzv. oslího hřbetu vedoucí do lodi kostela, od roku 2010 s praktickými dveřmi umožňujícími věřícím průhled do lodi a presbytáře kostela.⁶⁶¹ Po levé straně vstupního portálu stojí dřevěný informační stůl pro farníky. Naopak po pravé straně portálu je umístěna dřevěná deska s vyřezaným nápisem, připomínající původní nápis ve vyhořelém kostele z roku 1564, přes 80 let starý obraz kostela a také torzo sochy anděla se znatelným fragmentem křídla, které pochází z vrchní

⁶⁵⁹ ŠTĚPÁN, M. – VLASÁK, R.: *Interiér*, s. 39. Srov. http://www.christnet.eu/clanky/3524/kostel_vstal_-jak_fenix_z_popela.url (14. 4. 2020); <http://www.atelier-stepan.cz/projekty/#project-24-sec> (14. 4. 2020).

⁶⁶⁰ Srov. kritický závěr článku a pořad České televize v ŠTĚPÁN, M. – VLASÁK, R.: *Interiér*, s. 39; <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1183619616-kultura-cz/408233100152010/obsah/112093-nechteny-oltar-v-kostele-sv-kateriny-v-hrabove> (14. 4. 2020).

⁶⁶¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2010.

části bývalého hlavního oltáře vyhořelého kostela a jež zhotovil Josef Horák z Brušperku na konci 18. století.⁶⁶²

Výše zmíněný obraz kostela sv. Kateřiny Alexandrijské v Hrabové má zajímavý a poměrně pohnutý osud. Olejomalbu na plátně s poněkud romantickým motivem zimního hrabovského dřevěného kostela s přilehlým hřbitovem namaloval v roce 1938 významný ostravský malíř a grafik známý pod uměleckým jménem Josef Drha. Ten se narodil jako Josef Deingruber 3. března 1912 v Ostravě-Hulvákách. Vyučil se malířem pokojů, navštěvoval Masarykovu vyšší školu lidovou v Ostravě a byl soukromě vyučován u známých malířů Viléma Wünscheho a Jana Obšila. V roce 1947 se stal členem Sdružení výtvarných umělců moravských a dočkal se mnoha kolektivních i samostatných výstav v Československu i zahraničí. Specializoval se na krajinomalbu rodného Ostravska i na tvorbu velkých sakrálních maleb, jež jsou umístěny v mnoha moravských a slezských kostelech. Své obrazy před rokem 1946, kdy si zvolil umělecké jméno Josef Drha, signoval jako „J. D. Gruber“. Zemřel 22. prosince roku 2009 ve věku 97 let a pohřben měl právě v hrabovském kostele, který se stal na sklonku třicátých let 20. století jeho tématem.⁶⁶³

Obraz zasněženého hrabovského kostela dlouho visel nepoznán v bývalé sudetské osadě Pavlínka (Paulinaburg) poblíž Javorníku ve Slezsku, kde byl nalezen na půdě jednoho z domů, který ještě před nuceným odsunem německého obyvatelstva vlastnili členové staré a majetné podnikatelské slezské rodiny Latzelů. Tematiku kostela sv. Kateřiny pojednal malíř Josef Drha na přelomu let 1938–1939 hned několikrát jakožto pracovník dílny připravující zakázky pro blíže neurčeného obchodníka, snad právě přímo z rodiny Latzelů. Takto se obraz musel dostat do českého pohraničí, kde přežil druhou světovou válku a poté i éru komunistického režimu jako nedílná součást domu sloužícího jako soukromý rekreační objekt jednoho z funkcionářů KSČ. Noví majitelé usedlosti po roce 1990 obraz zavěsili na stěnu, aniž by byl motiv malby poznán.⁶⁶⁴

Až po mnoha letech byl v roce 2000 identifikován správný motiv obrazu, a to známým ostravským advokátem, publicistou a aktivním farníkem sousední vratimovské farnosti Petrem Vrchlabským. K rozpoznání zašlého obrazu přispěl i osobní vztah Vrchlabského k hrabovskému kostelu, který pomáhal na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let 20.

⁶⁶² Srov. ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 87.

⁶⁶³ Rozhovor s JUDr. Petrem Vrchlabským, Ostrava-Moravská Ostrava a Přívoz, 14. ledna 2020; <https://www.josefdrha.com/cz/josef-drha/> (14. 4. 2020).

⁶⁶⁴ VRCHLABSKÝ, P.: *S pamětí*, s. 19, 22–23; rozhovor s JUDr. Petrem Vrchlabským, Ostrava-Moravská Ostrava a Přívoz, 14. ledna 2020.

století opravovat. Po požáru kostela roku 2002 došlo mezi přáteli majitele chaty právníka Pavla Godického, básníkem Milanem Andrássem a již zmiňovaným Petrem Vrchlabským, ke spontánnímu konání a zájmu o koupi obrazu. Na jaře 2005 došlo k odbornému vyčištění malby a obnovení značně poškozeného rámu v ostravském Výtvarném centru Chagall. Petr Vrchlabský rovněž kontaktoval autora malby Josefa Drhu, který motiv obrazu poznal a vlastnoručně dopsal dataci obrazu, rok „1938“. Všichni tři přátelé se po úspěšné obnově kostela rozhodli obraz darovat hrabovské farnosti, aby obraz spojil své další osudy s kostelem. Na výroční den sv. Kateřiny Alexandrijské byl 25. listopadu roku 2006 obraz trvale zavěšen v předsíni pod věží kostela.⁶⁶⁵

Z předsíně kostela vedou na evangelijní straně dřevěné schody do prvního patra věže. Ve spojovacím můstku mezi čtyřpatrovou věží a lodí kostela se nachází skříň a průchod na hudební kůr (kruchtu) kostela, kde se nachází osm lavic, z toho čtyři po každé straně. Ústřední prostor kůru zaujímají moderní digitální třimanuálové varhany Viscount typu Prestige II s přímým konkávním pedálem zhotovené firmou Organum. Varhany byly po pečlivém výběru modelu zástupci místní farnosti včetně varhanice Jany Slepíčkové na Biskupství ostravsko-opavském instalovány ještě před svěcením kostela v listopadu roku 2004.⁶⁶⁶

V prvním patře věže se nalézají čtvercová místnost, ve které se nacházejí řezby, obrazy a některé památky upomínající na požár kostela. Z místnosti poskytující farnosti jisté zázemí vedou schody do další místnosti ve druhém patře věže. Odtud vede průchod krytým můstkem do prostoru nad lodí kostela, kde se nachází trámová a kde lze dobře kontrolovat stav konstrukce střechy, krovů i sanktusníku. Z místnosti ve druhém patře věže vedou další

⁶⁶⁵ Rozhovor s JUDr. Petrem Vrchlabským, Ostrava-Moravská Ostrava a Přívoz, 14. ledna 2020; VRCHLABSKÝ, P.: *S paměti*, s. 19–20, 22–23.

⁶⁶⁶ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2004; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 45; rozhovor s Janou Slepíčkovou, Ostrava-Hrabová, 17. srpna 2015; rozhovor s Janou Slepíčkovou, Ostrava-Hrabová, 15. dubna 2020. Jana Slepíčková (* 23. 3. 1966 Čeladná) je dlouholetou učitelkou varhanní a klavírní hudby na ostravských základních uměleckých školách Edvarda Runda a Leoše Janáčka. V roce 1987 absolvovala diplomovou práci o skladateli a varhaníkovi Zdeňku Pololánkovi obor Hra na varhany vyučovaný na Konzervatoři v Ostravě (dnešní Janáčkova konzervatoř v Ostravě). Její profesní dráhu formoval v osmdesátých letech 20. století především kurz varhanní hudby pod vedením významného českého hudebního skladatele liturgické hudby a pedagoga Mons. doc. Mag. Josefa Olejníka a také sezení s významným českým skladatelem duchovní, moderní a vážné hudby 20. století prof. Petrem Ebenem, dr. h. c. Jana Slepíčková vypomáhala s varhanní službou v hrabovské římskokatolické farnosti již za působení administrátora P. Vítězslava Schneiderky, CSsR, na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let 20. století a znovu pak v první polovině devadesátých let 20. století za působení R.D. ThDr. Milana Adámka. Od druhé poloviny devadesátých let 20. století až do současnosti je za duchovní správy R.D. ThDr. Milana Adámka a R.D. Mgr. Adriana Wykręta stálou varhanicí i vedoucí scholy hrabovské římskokatolické farnosti. K počátkům její profesní dráhy srov. VRCHLABSKÝ, P.: *S Paměti*, s. 18.

schody do menší čtvercové místnosti ve třetím patře věže, z níž vede vysoký žebřík do posledního čtvrtého patra věže, mohutné kvadratické hlavy viditelné v exteriéru zdaleka, kde jsou od roku 2004 zavěšeny dva zvony.

Do lodi kostela vedou dva vchody, hlavní z předsíně na západě a boční z jižní strany kostela. Na západní straně lodi se ve výšce několika metrů nachází zmiňovaný hudební kůr, který nesou dva pilíře se zdobnými konvexně-konkávními vyřezávanými hlavicemi. Na evangelijní straně lodi se nachází jedenáct lavic k sezení pro věřící, na epištolní straně se nachází boční vchod z jižní strany kostela a příslušná chodba k němu. Na epištolní straně v zadní části lodi stojí pět lavic, v přední části pak čtyři lavice. Po obvodu lodi kostela visí čtrnáct poměrně kvalitních křížové cesty z roku 1847, které v reminiscenci na pozdně barokního malíře Jana Lukáše Krackera vytvořil Reinhardt Kutzer, člen umělecké rodiny Kutzerů z Rakouského Slezska. Křížová cesta byla dle dostupných zpráv původně vytvořena pro zaniklý dřevěný kostel sv. Acháce v Dolním Údolí u Zlatých Hor a při obnově hrabovského kostela po požáru byla darována hrabovské farnosti.⁶⁶⁷ Na její sudetský původ dodnes upomínají připojené německé nápisy. Na epištolní straně lodi najdeme obrazy prvního až sedmého zastavení křížové cesty, na evangelijní straně pak osmého až čtrnáctého zastavení. Plochostropou loď kostela osvětluje závěsný kruhový lustr pojatý jako aluze na nožové kolo, osobní atribut a nástroj mučení patronky chrámu sv. Kateřiny Alexandrijské. Podlahu lodi kryje pískovcová obdélníková dlažba.

U paty půleliptického triumfálního oblouku, v němž byl roku 2004 zavěšen vysoký zavěšený dřevěný latinský kříž,⁶⁶⁸ stojí na evangelijní straně novodobá 105 centimetrů vysoká sádrová socha Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Na protilehlé epištolní straně tamtéž je umístěna pozdně barokní dřevěná 77 centimetrů vysoká socha Madony s Ježíškem od neznámého autora z druhé poloviny 18. století původem z Horního Slezska, kterou darovala farnosti rodina Sněhotů.⁶⁶⁹ Na profilovaném soklu a zlaceném půlměsíci stojí Madona se zlatou korunkou v bohatě řaseném zlaceném červenomodrém šatu. V levé ruce drží Ježíška v červeném šatu se zlacenou korunkou, který se otáčí doleva. Celá dřevorezba vyniká detailním zpracováním.

⁶⁶⁷ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Sbirka materiálů, dopis ke křížové cestě; rozhovor s Marií Sněhotovou, Ostrava-Hrabová, 26. června 2015; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrětem, Vratimov, 20. srpna 2015.

⁶⁶⁸ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2004.

⁶⁶⁹ Rozhovor s Marií Sněhotovou, Ostrava-Hrabová, 26. června 2015.

Presbytář hrabovského kostela má trojboký závěr a pokrývá jej obdélníková pískovcová dlažba s mosaznými pečetěmi s motivem tří ohnivých plamínek na upomínku požáru, který stavbě předcházel. Na evangelijní straně presbytáře se nalézá ambon s vyřezávanými pletencovými motivy, originální ikona svatého Jana Pavla II. řecké provenience, abakus, lavice pro ministranty a půlkruhový portál vedoucí do sakristie. Celá sakristie má standardní moderní vzhled a obsahuje veškeré potřebné technické zázemí a vybavení pro praktické slavení bohoslužeb a jiných obřadů. V sakristii je zaveden přívod vody. Na epištolní straně presbytáře se nachází sedes pro kněze s vyřezávanými pletencovými motivy, lavice pro ministranty, malý abakus a portál vedoucí do přístavku kostela.

Uprostřed presbytáře se nalézá moderní jednoduchá kamenná oltářní menza, v níž jsou v dřevěné schráně uschovány ostatky (malá část kosti) patronky chrámu svaté Kateřiny Alexandrijské, původem z Karlštejna.⁶⁷⁰ Menza vyrůstá z původní dlažby kryté sklem. Dlažbu tvoří vyhledané a upravené kamenné prvky nezničené požárem roku 2002; slouží jako ukázka původní dlažby z přelomu středověku a novověku (1524–1534). Za oltářem stojí v závěru presbytáře rozměrný masivní dřevěný retábl zdobený vyřezávanými pletencovými motivy připomínajícími atribut nožového kola patronky kostela. Na retáblu vytvořeném na způsob středověkého křídlového oltáře skládají jednotlivá písmena dohromady slovo „KATEŘINA“. Uprostřed retáblu je umístěn dřevěný svatostánek s dvířky vyřezanými již zesnulým správcem hrabovského kostela Richardem Sněhotou s motivy kalicha a hostie (s nápisem IHS) sloužícími jako zjevná aluze na svátost eucharistie.⁶⁷¹

Dřevěný masivní retábl uvnitř obsahuje postmoderní figurální deskovou malbu temperou o rozměrech 233 × 210 centimetrů z cyklu života a umučení sv. Kateřiny Alexandrijské od brněnského výtvarníka Reného Vlasáka, kterou v rámci projektu interiéru obnoveného kostela dokončil v roce 2006.⁶⁷² Ústřední motiv obrazu představuje moderně pojatou figurální malbu sv. Kateřiny Alexandrijské adorující Zmrtvýchvstalého Krista.⁶⁷³ V levém dolním rohu malby je vyobrazena sv. Kateřina Alexandrijská v modrém šatu zahalená do žlutozeleného pláště, jak klečíc se sepjatýma rukama adoruje Zmrtvýchvstalého Krista v pravém horním rohu malby. Bosý vousatý Kristus, oděný do červené tuniky, pravou

⁶⁷⁰ Rozhovor s Marií Sněhotovou, Ostrava-Hrabová, 13. prosince 2017.

⁶⁷¹ Srov. <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1183619616-kultura-cz/408233100152010/obsah/112093-nechteny-oltar-v-kostele-sv-kateriny-v-hrabove> (15. 4. 2020).

⁶⁷² Rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykřetem, Vratimov, 20. srpna 2015.

⁶⁷³ Srov. ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 46; ROSOVÁ, R. – STRAKOŠ, M.: *Jak fénix*, s. 312; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 189.

rukou žehná a v levé ruce drží část kříže. Z probodeného boku Krista tryská sytě červená krev směřující k symbolům eucharistie ve svatostánku. Pod svatostánkem se nalézá vyobrazení nožového kola a meče, atributů sv. Kateřiny Alexandrijské. Hlavní postavy jsou situovány na výrazném žlutém pozadí mnoha odstínů s ojedinělými zelenými plochami. Celkový ráz deskové malby připomíná barevnou skladbu a ráz protogotické pařížské knižní malby 13. století. V levém horním rohu obrazu se nalézá malý model hořícího hrabovského kostela přirozených barev. U horní hrany obrazu se nalézá vysvětlující nápis: „*SANCTA CATHARINA ALEXANDRINA AD GLORIAM AC FAMAM.*“

Akademický malíř a sochař René Vlasák původně vytvořil pro obě křídla oltáře i další malby legendárních scén ze života sv. Kateřiny Alexandrijské, motivy Stětí sv. Kateřiny mečem, sedící Svaté Kateřiny se zrcadlem, Svaté Kateřiny s učencem a Přenesení těla sv. Kateřiny anděly. Malby sice byly přes dobrozdání liturgické a umělecké komise ostravsko-opavské diecéze v kostele osazeny, ale u většiny hrabovských farníků se záhy pro své postmoderní pojetí i jistou nekorespondenci s původním návrhem nesetkaly s pochopením, a proto byly i přes prováděnou autorskou přemalbu jako celek odmítnuty.⁶⁷⁴ Umístění této postmoderní malby výrazných barev v centrálním sakrálním prostoru, středobodu farního společenství určeném pro slavení liturgie, taktéž nijak nepřispělo ke kladnému hodnocení malby. V retáblu kostela tak v současnosti zbyla jen centrální malba. Na vnitřních stranách křídel retáblu se nalézají volné plochy, neboť tam umístěné malby legendárních scén si autor díla odvezl k přemalbě a již nikdy se do kostela nevrátili; obrazy by měly být umístěny v depozitáři Biskupství ostravsko-opavského.⁶⁷⁵ Při běžném liturgickém provozu zůstává retábl zavřený

V závěru presbytáře se na evangelijní straně nalézá rozměrná olejomalba na plátně v ozdobném rámu představující patronku kostela sv. Kateřinu Alexandrijskou. Tuto sakrální malbu velkou 210 × 115 centimetrů dokončil polský malíř a grafik Zbigniew Freus roku 2013.⁶⁷⁶ Ústřední motiv obrazu představuje frontálně stojící prostovlasá sv. Kateřina Alexandrijská s korunou na hlavě. Svatá Kateřina je oděna jako egyptská princezna v honosném šatu dle římského způsobu odívání v bílošedé tunice, přes niž má přehozenou bohatě řasenou světlemodrou tógu. Svatá Kateřina se pravou rukou opírá o nožové kolo představující její osobní atribut. V levé ruce drží knihu, symbol učenosti,

⁶⁷⁴ Srov. <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1183619616-kultura-cz/408233100152010/obsah/112093-nechteny-oltar-v-kostele-sv-kateriny-v-hrabove> (15. 4. 2020).

⁶⁷⁵ Rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, Vratimov, 20. srpna 2015.

⁶⁷⁶ Tamtéž.

a také palmovou ratolest, symbol mučednictví. U nohou jí spočívá meč, jímž byla nakonec s'ata. Za sv. Kateřinou se v prvním plánu nalézá hlinitopísčítá zem ohraničená kamennou zídka, u níž rostou růže s růžovými květy. Na zídce pak stojí mosazná amfora. V pozadí se ve druhém a třetím plánu nacházejí písečné duny, moře a blankytně modrá obloha s bílými parami. Celé pozadí evokuje prostředí egyptské Alexandrie v době Římské říše.

Do vlastnictví hrabovské farnosti snad také patří i 62 centimetrů vysoká umělecko-historicky cenná vrcholně barokní monstrance ze zlaceného stříbra a cínu, kterou vytvořil neznámý umělec patrně ve druhé třetině 18. století. Na zlaceném vykrajovaném podstavci se nachází zlacená noha s bohatými rozvilinami, na níž se nachází drobné reliéfy žehnajícího Krista a Marie. Na postříbřeném dřívku monstrance můžeme nalézt tři konvexně-konkávni ořechy s rozvilinami a prstenec. Kruhovou schránku na hostii se zlatou lunulou obklopuje zlatá paprsčítá svatozář s reliéfy Boha Otce a dvou klečících andělů.⁶⁷⁷ Monstrance je dnes uchovávána ve Vratimově, kde je sídlo farního obvodu spravovaného farářem Adrianem Wykrětem.

4.5 Nově pořízené zvony z roku 2004

Při požáru hrabovského kostela sv. Kateřiny 2. dubna 2002 byl roztaven jediný ve věži přítomný zvon z roku 1660. Při celkové obnově kostela proto vyvstala naléhavá potřeba pořídit do kostela nové zvony. Úlohy donátorky zvonů se za pomoci syna Bedřicha Chlupatého a snachy Věry Chlupaté zhostila dlouholetá hrabovská farnice Ludmila Chlupatá,⁶⁷⁸ která chtěla přispět k úspěšné obnově hrabovského dřevěného kostela a zabezpečit jeho další řádný provoz. Ludmila Chlupatá tak symbolicky navázala na snahy svého otce Františka Adámka a manželovy babičky Kláry Chlupaté o vybudování nového hrabovského kostela z období před a po druhé světové válce.⁶⁷⁹ V roce 2004 byly proto na náklad donátorky Ludmily Chlupaté v nejbližší známé zvonařské dílně akademického

⁶⁷⁷ Rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrětem, Vratimov, 20. srpna 2015. Za konzultaci děkuji PhDr. Ing. Jaromíru Olšovskému, Ph.D., z Katedry dějin umění a kulturního dědictví Filozofické fakulty Ostravské univerzity.

⁶⁷⁸ Ludmila Chlupatá (* 8. 9. 1921 Hrabová) se narodila jako nejmladší dítě v početné rodinně hrabovského rolníka Františka Adámka a jeho manželky Anny. Absolvovala obecnou školu v Hrabové a následně měšťanskou školu ve Vítkovicích. Následně se stala hospodyní na rodinném statku a pomáhala otci s hospodářstvím. V roce 1938 se vdala za hrabovského rolníka Bedřicha Chlupatého, s nímž měla dvě děti, Jarmilu a Bedřicha Chlupaté. Ludmila Chlupatá pracovala celý život v zemědělství, nejprve na rodinném soukromém statku, po Únoru 1948 a kolektivizaci zemědělství od roku 1958 v hrabovském Jednotném zemědělském družstvu, kde zůstala až do odchodu do důchodu. Po celý život byla aktivní hrabovskou farnicí. Korespondence s Ing. Bedřichem Chlupatým a Ing. Věrou Chlupatou, 24. února 2020

⁶⁷⁹ Ke snahám o výstavbu nového zděného kostela ve 20. století viz podkapitulu 3.5 Chrámem obnovené hrabovské farnosti. Korespondence s Ing. Bedřichem Chlupatým a Ing. Věrou Chlupatou, 24. února 2020.

sochaře a zvonařského mistra Josefa Tkadlece v Halenkově ulity pro hrabovský kostel dva nové zvony sv. František a sv. Klára,⁶⁸⁰ jež byly slavnostně posvěceny 30. října roku 2004 ostravsko-opavským biskupem Františkem Václavem Lobkowiczem před téměř dokončeným hrabovským chrámem.⁶⁸¹ Zvony byly následně zavěšeny na připravené místo do nejvyššího zvonového patra kostelní věže.

První větší zvon o váze 349 kilogramů a průměru věnce 84 a půl centimetru je zasvěcen sv. Františkovi z Assisi.⁶⁸² Jméno bylo vybráno dle oblíbeného svätce donátorky zvonu Ludmily Chlupaté a zároveň dle jména jejího otce hrabovského rolníka Františka Adámka, který jako farník podporoval ve třicátých a čtyřicátých letech 20. století snahy o opravu starého dřevěného kostela či vybudování nového zděného kostela.⁶⁸³ Zvon vydává tón b¹. Korunu zvonu zdobí motivy kopřivy. Jedná se o otisk živého listu kopřivy, která má dobře znatelnou strukturu listu a jeho žilnatiny. Otisk na odlitku je důkazem přesnosti odlévání.⁶⁸⁴

V čepci zvonu je umístěn vysvětlující nápis: „*PRO CHVÁLU BOŽÍ A JEHO SLUŽEBNICE SVATÉ KATEŘINY DALA ULÍT PAMĚTLIVA SVĚHO OTCE PANA FRANTIŠKA ADÁMKA PANÍ LUDMILA CHLUPATÁ.*“ Krk zvonu zdobí basreliéfy Narození Krista, Ukřižování Krista a Zmrtvýchvstalého Krista s příslušnými určujícími nápisy: „*JEŽÍŠ NAROZENÝ, JEŽÍŠ UKŘIŽOVANÝ, JEŽÍŠ ZMRTVÝCHVSTALÝ.*“

V krku zvonu stojí další vysvětlující nápis: „*ZVON BYL POŘÍZEN PRO DŘEVĚNÝ KOSTELÍK V HRABOVÉ ZNOVUVYBUDOVANÝ NA MÍSTĚ, KDE 2. DUBNA 2002 VYHOŘELA DO ZÁKLADU PŮVODNÍ STAVBA.*“ Dále pak pod ním je vyobrazen znak městského obvodu Hrabová s vrocením „L. P. 2004“ a informační nápis o autorovi zvonu: „*ULIL JOSEF TKADLEC HALENKOV 2004*“ včetně reliéfu listu kopřivy. Věnc zvonu zasvěcenému sv. Františkovi z Assisi zdobí nápis s biblickým veršem starozákonního velkého proroka Izajáše: „*SVATÝ FRANTIŠEK. ZPÍVEJTE HOSPODINU PÍSEŇ NOVOU, AŽ ZNÍ JEHO CHVÁLA ZE VŠECH KONČIN ZEMĚ.*“⁶⁸⁵

⁶⁸⁰ Tamtéž.

⁶⁸¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2004.

⁶⁸² Srov. ANONYM: *Zvony*. In: Hrabovské listy, 2004, č. 8, s. 2; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 47.

⁶⁸³ Korespondence s Ing. Bedřichem Chlupatým a Ing. Věrou Chlupatou, 24. února 2020. Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 184.

⁶⁸⁴ Korespondence s Ing. Věrou Chlupatou, 30. září 2015.

⁶⁸⁵ Iz 42,10.

Druhý menší zvon o váze 221,5 kilogramu a průměru věnce 73,5 centimetru je zasvěcen sv. Kláře.⁶⁸⁶ Jméno bylo vybráno opět dle oblíbené světice donátorky zvonu Ludmily Chlupaté a zároveň dle jména babičky Ludmilina manžela Bedřicha Chlupatého Kláry Chlupaté, jež jako hrabovská farnice darovala obci Hrabová ještě před druhou světovou válkou pozemek v blízkosti dřevěného kostela za účelem výstavby nového zděného chrámu. Vzhledem k vypuknutí druhé světové války a únorovému komunistickému převratu v Československu však k výstavbě nikdy nedošlo.⁶⁸⁷

Zvon zní tónem des². V čepci zvonu stojí vysvětlující nápis: „*PRO CHVÁLU BOŽÍ A JEHO SLUŽEBNICE SVATÉ KATEŘINY DALA ULÍT PAMĚTLIVA MANŽELA BEDŘICHA A JEHO BABIČKY KLÁRY PANÍ LUDMILA CHLUPATÁ.*“ V krku zvonu stojí znak Hrabové s vročením „L. P. 2004“ a reliéfy zázraku lámání chleba, postavy symbolizující církve s flankujícími klečícími kajícími a kříže zakrytého plotem s příslušnými nápisy s křesťanskou výzvou: „*LÁMEJ CHLÉB LAČNÝM, BUDUJ SPOLEČENSTVÍ CÍRKVE A ROZMLUVEJ SE SVÝM BOHEM.*“ Pod nimi stojí další vysvětlující nápis: „*ZVON BYL POŘÍZEN PRO DŘEVĚNÝ KOSTELÍK V HRABOVÉ ZNOVUVYBUDOVANÝ NA MÍSTĚ, KDE 2. DUBNA 2002 VYHOŘELA DO ZÁKLADU PŮVODNÍ STAVBA.*“ Dále zvon zdobí autorský nápis „*ULIL JOSEF TKADLEC HALENKOV 2004*“ a několik reliéfů koruny, věnce a otisku kopřivy. Ve věnci zvonu je uveden nápis o zasvěcení zvonu „*SVATÁ KLÁRA.*“

4.6 Kostel sv. Kateřiny z hlediska památkové péče

Hrabovský kostel sv. Kateřiny Alexandrijské, vystavěný někdy v rozmezí let 1524–1534, byl již minimálně od vzniku centralizované památkové péče v Rakouském císařství považován za cennou památku dřevěné lidové architektury. Již ke konci 19. a na počátku 20. století se stal předmětem četných snah konzervátorů císařsko-královské Centrální komise pro výzkum a zachování uměleckých a historických památek o zachování hrabovského dřevěného kostela formou nákladných oprav.⁶⁸⁸ Po vzniku první Československé republiky převzal úlohu rakouské Centrální komise Státní památkový úřad, respektive Státní památkový úřad pro Moravu a Slezsko se sídlem v Brně, jenž opět svými závaznými odbornými stanovisky, všestrannou pomocí a prohlídkami pracovníků

⁶⁸⁶ Srov. ANONYM: *Zvony*, s. 2; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 47.

⁶⁸⁷ Korespondence s Ing. Bedřichem Chlupatým a Ing. Věrou Chlupatou, 24. února 2020. Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 184.

⁶⁸⁸ Srov. ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 87–92.

památkové péče uchránil ve dvacátých a třicátých letech 20. století hodnotný ráz stavby a zabránil i žádosti o zrušení dosavadní funkce dřevěného kostela jakožto hrabovského farního chrámu.⁶⁸⁹

I po komunistickém převratu v únoru roku 1948 zůstal hrabovský dřevěný kostel sv. Kateřiny předmětem trvalé ochrany a zájmu orgánů státní památkové péče, což dokládají například déletrvající snahy o rozsáhlou opravu kostela v první polovině padesátých let 20. století.⁶⁹⁰ Byť byl hrabovský chrám minimálně od 19. století považován za cennou stavitelskou památku 16. století, podstatnou změnu představovalo zákonné uvalení památkové ochrany na zdejší kostel. Ta nastala hned 3. května roku 1958 po přijetí zákona č. 22/1958 Sb. o kulturních památkách, který jako vůbec první zákon upravoval podmínky státní památkové péče na území Československa; dne 9. října 1963 byl hrabovský kostel právně zapsán do seznamu kulturních památek.⁶⁹¹ Ochrana kostela jako přirozené dominanty Hrabové se zásadně zvýšila 26. září roku 1985 přijetím památkové ochrany nad širším pásmem kolem farního kostela sv. Kateřiny s nemožností další stavby a jiných nežádoucích změn, které by mohly zásadním způsobem narušit charakter místa.⁶⁹²

I přes úpornou snahu členů hasičského záchranného sboru hrabovský kostel 2. dubna 2002 v brzkých ranních hodinách téměř do základů vyhořel. Z cenného dokladu dřevěné lidové architektury 16. století, unikátní kulturní památky na jihu průmyslové Ostravy, zbylo v zásadě jen torzo presbytáře a sakristie. Památková ochrana ale nebyla ani po požáru z objektu sejmuta, což bylo cenností pozůstatků kostela a faktem, že se hned po požáru začalo diskutovat o výstavbě nového kostela. Při brzkých jednáních mnoha zúčastněných stran včetně biskupství, farnosti, městského obvodu a památkového ústavu o možné výsledné podobě objektu bylo rozhodnuto o obnově dřevěného kostela v původní architektonické podobě formou vědecké rekonstrukce s využitím původních dochovaných prvků a tradičních stavitelských postupů.⁶⁹³

Již 8. dubna roku 2002 bylo na telefonický dotaz starosty městského obvodu Hrabová Bohumila Rundta ředitelem Státního památkového ústavu v Ostravě Jiřím Gwuzdem

⁶⁸⁹ Tamtéž, s. 93–94; AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 60, sign. Ia, kart. 1.

⁶⁹⁰ NPÚ, ÚOP v Ostravě, Materiály k farnímu kostelu sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové.

⁶⁹¹ KOLAJOVÁ, K.: *Kostel*, s. 397; NPÚ, ÚOP v Ostravě, Materiály k farnímu kostelu sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové; <https://pamatkovykatalog.cz/kostel-sv-kateriny-13229879> (16. 4. 2020).

⁶⁹² <https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/ochranne-pasmo-farniho-kostela-sv-kateriny-v-ostrave-hrabove-430807053> (16. 4. 2020).

⁶⁹³ Srov. NPÚ, ÚOP v Ostravě, Materiály k farnímu kostelu sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 39–40; ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*, s. 95; ROSOVÁ, R. – STRAKOŠ, M.: *Jak fénix*, s. 306–308; ROSOVÁ, R.: *Guty*, s. 5–6; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 186–187.

sděleno odborné stanovisko, za jakých podmínek by bylo možno uvažovanou stavbu kostela v původní dřevěné podobě považovat nadále za nemovitou kulturní památku. Pozůstatky dřevěného kostela mohly být i do budoucna dle zákona č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči považovány za kulturní památku v případě, že zůstane zachována podstatná část prvků torza architektury. V případě obnovy kostela v původní podobě pak měly být do novostavby zakomponovány dochované fragmenty po požáru a výsledná podoba stavby měla být v podstatě dobovou kopií vyhořelé stavby s důrazem na autenticitu původních konstrukcí, materiálů a jiných detailů.⁶⁹⁴

Prvotní odborné stanovisko Státního památkového ústavu v Ostravě, prezentované v médiích a na jednáních s římskokatolickou církví a obcí, komplexně shrnula vedoucí útvaru památkové péče a dnešní generální ředitelka Národního památkového ústavu Naděžda (Naďa) Goryczková v mimořádném čísle hrabovského informačního zpravodaje z druhé poloviny dubna roku 2002. Bylo požadováno zachránit maximální možnou část z dochovaného torza presbytář či sakristie a zakomponovat tyto fragmenty do novostavby provedené ve stejné architektonické hmotě, se stejnými užitými materiály a na stávajících kamenných základech. Zároveň bylo projevováno i přání, aby si presbytář a sakristie i interiéru zamýšleného kostela uchovaly svou autentickou podobu. Tak, aby zůstala zachována podstata kulturní památky. Pokud by nedošlo k výstavbě dobové kopie (v materiálech často užíváno mylné slovo replika znamenající přesnou autorskou kopii) původního kostela dle výše zmíněných podmínek, nemohl by hrabovský kostel zůstat nadále kulturní památkou.⁶⁹⁵

Na základě žádosti administrátora excurrento hrabovské římskokatolické farnosti Milana Adámka byly v červenci 2002 vypracovány Státním památkovým ústavem v Ostravě (podepsána Naděžda Goryczková) vstupní doporučující podmínky pro zpracování projektové dokumentace pro obnovu kostela. Dle dobrozdání vědecké rady ostravského památkového ústavu měla být vytvořena věrná kopie původní stavby za pomoci metody vědecké rekonstrukce. Důraz byl kladen především na přísné dodržení historické stopy kostela, původní materiálové řešení a řemeslné postupy či použití všech dochovaných prvků. Interiér kostela měl být řešen novodobě v souladu s charakterem původní architektury, ale bez nevhodných novodobých materiálů – plastu, betonu, bílého kovu či glazované keramiky. Do kostela mohla být dle přání farníků přivedena elektřina a voda,

⁶⁹⁴ NPÚ, ÚOP v Ostravě, Materiály k farnímu kostelu sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové.

⁶⁹⁵ GORYCZKOVÁ, N.: *Státní památkový ústav*, s. 3. Srov. ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 39.

kostel však měl poněkud nelogicky disponovat maximálně s jednou toaletou umístěnou v sobotě (ochozu). Ve výsledku bylo doporučováno maximálně zachovat autenticitu památky.⁶⁹⁶

V návaznosti na odborné vyjádření Státního památkového ústavu v Ostravě bylo Útvarem hlavního architekta Magistrátu města Ostravy – oddělením památkové péče, výkonným orgánem státní správy v oblasti památkové péče, vydáno v srpnu roku 2002 závazné stanovisko s metodickými pokyny pro zpracování projektové dokumentace kostela. Stanovisko oddělení památkové péče v zásadě odráželo odborné stanovisko památkového ústavu jen s několika drobnými úpravami a zpřesněními. Nová stavba kostela sice měla být kopií hmotového a prostorového uspořádání stavby, avšak stanovisko připustilo změnu využití některých místností v kostelní stavbě v případě, že se neodrazí na památkové podstatě kostela. Dochované torzo závěru presbytáře a sakristie mělo být zakomponováno do novostavby, připravované dle všech dostupných archivních a ikonografických pramenů; topení mělo být umístěno v lavicích kostela, nikoliv v podlaze. Oddělením památkové péče Magistrátu města Ostravy bylo rovněž stanoveno, že projektová dokumentace bude průběžně konzultována s ostravským památkovým ústavem, čímž byla zajištěna odborná stanoviska památkové péče nad veškerou přípravou obnovy hrabovského kostela.⁶⁹⁷

Dle závazného stanoviska následně vypracoval na přelomu let 2002 a 2003 architekt Antonín Závada veškerou projektovou dokumentaci, kterou dle žádosti o vyjádření v dubnu roku 2003 posoudilo v odborné rovině již nově zřízené územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu v Ostravě pod vedením ředitelky pracoviště Naděždy Goryczkové.⁶⁹⁸ V návaznosti na stanovisko Národního památkového ústavu vydal Útvar hlavního architekta Magistrátu města Ostravy – oddělení památkové péče pod vedením hlavního architekta Jaroslava Sedleckého 6. května 2003 závazné stanovisko pro obnovu kostela sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové po vyhoření.⁶⁹⁹ Veškeré výkopové práce se měly provádět ručně bez poškození stávajících základových konstrukcí. Stavba kostela měla probíhat ručně dle původních tesařských postupů s využitím zachovalých prvků z vyhořelého kostela. Podlahy měly být vytvořeny z pískovcových kamenných desek, před kostelem pak z dochovaných říčních valounů s možným doplněním

⁶⁹⁶ NPÚ, ÚOP v Ostravě, Materiály k farnímu kostelu sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové.

⁶⁹⁷ Tamtéž.

⁶⁹⁸ Tamtéž.

⁶⁹⁹ Tamtéž. Srov. ROSOVÁ, R.: *Guty*, s. 5; ZELINOVÁ, V.: *Kostel*, s. 39–40.

chybějících část. Topná tělesa se měla nacházet v lavicích.⁷⁰⁰ Závazné stanovisko Útvaru hlavního architekta Magistrátu města Ostravy – oddělení památkové péče se od odborného doporučení Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Ostravě, lišilo jen v jediné věci. Oddělení památkové péče ostravského magistrátu na rozdíl od památkového ústavu nepožadovalo restaurování ohořelých dveří vedoucích z presbytáře do sakristie hrabovského kostela, které se dochovaly po požáru, a tedy ani jejich umístění v zamýšlené stavbě.

Dle závazného stanoviska památkové péče začala v červnu 2003 obnova hrabovského kostela, která v hrubé stavbě provedené stavební firmou Juráš skončila jen po necelém roce a půl slavnostním vysvěcením chrámu 27. listopadu roku 2004.⁷⁰¹ Provedená stavba ve výsledku plně odpovídala závaznému stanovisku památkové péče, kdy sakristie kostela z části tvoří dochované trámy z původního vyhořelého. Základní dřevěná konstrukce obnoveného kostela se od vyhořelého liší jen v detailech. Přestože diskuze odborné veřejnosti na národní celorepublikové úrovni k problematice obnovování či neobnovování zaniklých dřevěných památek a jejich zařazení na seznam nemovitých kulturních památek dopadla s notně protichůdnými výsledky,⁷⁰² hrabovský dřevěný kostel zůstal nadále oficiální nemovitou kulturní památkou a tedy i vyhledávaným regionálním turistickým cílem.

4.7 Další církevní stavby a sakrální památky v Hrabové

Na území hrabovské římskokatolické farnosti, které je zcela shodné s katastrem městského obvodu Hrabová, se dodnes dochovalo několik zajímavých sakrálních památek z 18.–20. století, které s sebou nesou další unikátní historické příběhy. Nejvýznamnější hrabovskou církevní stavbou po dřevěném kostele sv. Kateřiny je bezesporu dochovaná historická budova římskokatolické fary (do závěru 19. století lokálky), která byla vystavěna v letech 1780–1781 v souvislosti se založením nové hrabovské lokálie.⁷⁰³ Budova sloužila nejdříve jako obydlí hrabovského lokálního kaplana v rámci nově zřízené hrabovské lokálie

⁷⁰⁰ NPÚ, ÚOP v Ostravě, Materiály k farnímu kostelu sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové.

⁷⁰¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010, nestr., záznam za rok 2004.

⁷⁰² REDAKCE: „Novostavba památky“ – nonsens, nebo nevinný protimluv? Anketa a vybrané příklady. In: Zprávy památkové péče 64, 2004, č. 5, s. 388–397.

⁷⁰³ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 117–118; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 135–136; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; SOkA Frýdek-Místek, knihovna, soubor opisů a fotokopíí listin k dějinám Paskova, 1922–1948, sign. R439.

a zároveň jako vůbec první hrabovská triviální škola, již navštěvovaly školou povinné děti z Hrabové a sousední Hrabůvky mezi první a pátou třídou. Vyučovalo se v ní čtení, psaní, počítání a náboženství zajišťované místním lokálním kaplanem. Základní příjem jednoho učitele a faráře zajišťoval náboženský fond. Příspěvek a nutné opravy platily vsi Hrabová a Hrabůvka.⁷⁰⁴

Dobře známé budově fary na Paskovské ulici pocházející z konce 18. století ale předcházela i starší nepříliš známá dřevěná farní budova. První hrabovská fara byla pravděpodobně vystavěna již někdy v závěru první třetiny 16. století zároveň se vznikem hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské, aby sloužila jako jediné obydlí pro místního duchovního správce.⁷⁰⁵ Hrabovská fara nebyla jistě pro nedostatek kněží v druhé polovině 16. století ani první polovině 17. století obývána stále, což se nutně muselo podepsat na jejím stavu. Po přičlenění Hrabové k paskovské farnosti roku 1661 pak sloužila jako dočasný příbytek paskovských farářů a tanních kooperátorů,⁷⁰⁶ zejména při jejich cestách do Hrabové, a snad také jako místo k uskladnění potřeb spjatých s místním filiálním kostelem. Tato stará dřevěná farní budova stála v pásu farních pozemků s kostelem, zahradou, farou, poli či loukami táhnoucích se od východu k západu napříč Hrabovou a měla popisné číslo 41.⁷⁰⁷ Její půdorys dnes poměrně věrně kopírují domy č. 487/9, 153/11 a 973/13 v ulici Na Farském,⁷⁰⁸ pojmenované právě podle zdejších dávných farních pozemků.

Stará budova fary se zahradou a 400 sáhy zemědělské role byla 6. června roku 1801 prodána paskovským farářem Janem Wolným do soukromého vlastnictví Ondřeji Janšovi za cenu 45 zlatých s povinností platit každý rok čtyři zlaté paskovskému faráři.⁷⁰⁹ Tato transakce byla potvrzena držitelem paskovského panství hrabětem Josefem Antonínem Františkem Mitrovským z Nemyšle a definitivně 27. prosince roku 1802 za olomouckou arcibiskupskou konzistoř olomouckým pomocným biskupem Aloisem Josefem Krakovským z Kolovrat.⁷¹⁰ Paskovský farář Jan Wolný, k jehož beneficiu po roce 1661 patřily všechny dřívější nemovitosti zaniklé hrabovské farnosti, starou nevyužívanou faru

⁷⁰⁴ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 94–95; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 135–136.

⁷⁰⁵ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 87, sign. 18, fol. 249v.

⁷⁰⁶ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag 32.

⁷⁰⁷ SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, inv. č. 53, sign. II a, kart. 1; MZA, fond D9 Indikační skici, sign. MOR079418330.

⁷⁰⁸ Srov. SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 229.

⁷⁰⁹ Tamtéž; ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag 123.

⁷¹⁰ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag 124–125.

zjevně nechal prodat kvůli nadbytečnosti. V Hrabové již byla zřízena lokálie s vlastní lokálkou stojící nedaleko a paskovský farář neměl z vlastnictví budovy přímý užitek.

Pokud se vrátíme k stále stojící farní budově, její výstavba coby přízemní budovy se čtyřmi místnostmi začala snad již někdy kolem poloviny roku 1780 a byla následujícího roku 1781 dokončena tak, aby v ní mohl přebývat lokální kaplan Josef Quinta a učitel triviální školy, kterým byl v osmdesátých letech 18. století Jan Strobel.⁷¹¹ Z nejstaršího stavebního období fary se do současnosti dochovalo například zaklenutí několika místností v přízemí a sklepe fary, kde stavitelé budovy použili k zaklenutí tzv. klasicistní placku. Díky několika přestavbám a nutným opravám fary došlo k úpravám některých místností, například v roce 1994 došlo v rámci velké opravy farní budovy k odstranění klenby a zarovnání stropů v některých přízemních místnostech.⁷¹² V letech 1781–1833 obýval levou část budovy hrabovský lokální kaplan, kde měl zřízen byt, kancelář a další nezbytné prostory. Pravá část budovy, kterou v současnosti užívá pro pastorační činnost hrabovská farnost, sloužila jako prostor triviální školy. Menší místnost směrem k farní zahradě obýval učitel, větší místnost směrem k Paskovské ulici sloužila jako třída.⁷¹³

Až v roce 1833 se vzhledem ke stále se zvyšující populaci a tím i počtu školou povinných dětí přistoupilo k zvýšení farní budovy o jedno patro s půdními prostory.⁷¹⁴ Fara tak dostala zcela nový architektonický klasicistní ráz, jenž s drobnými úpravami přetrval do současnosti. Na soklu stojí podsklepené přízemí se dvěma hlavními vchody sloužící odděleně pro samostatné části, které jsou odděleny nosnou příčnou zdí. Přízemí a první patro fary odděluje mezipatrová římsa. Na první patro navazují přes profilovanou korunní římsu půdní prostory kryté sedlovou střechou. Na jihovýchodní straně uzavírá farní budovu rozměrný klasicistní trojúhelníkový štít, v němž se snoubí znaky klasicismu (fronton) a částečně i selského baroka (dva kruhové otvory). Po rozšíření fary o jedno poschodí roku 1833 sloužila levá polovina budovy opět pro potřeby místního lokálního kaplana, v pravé polovině se pak nacházely prostory triviální (od roku 1869 obecné) školy. Celé přízemí obýval učitel, v prvním patře se nalézala jedna rozměrná třída, v níž se například roku

⁷¹¹ AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 83; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 135–136; SAHEB, J.: *Hrabová*, s. 52.

⁷¹² Rozhovor s Marií Sněhotovou, Ostrava-Hrabová, 20. března 2015; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 201–202.

⁷¹³ AMO, Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 95. Srov. SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 229.

⁷¹⁴ AMO, Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 95; AMO, fond Národní škola Ostrava-Hrabová, inv. č. 421, pag. 5.

1857 střídalo 160 dětí.⁷¹⁵ V květnu roku 1885 se kvůli stále se zvyšujícímu počtu dětí i nevhodným hygienickým podmínkám na faře přistoupilo k zahájení výstavby nové jednopatrové školní budovy přiléhající na severozápadě k původní farní budově. Stavby tzv. Staré školy se dle plánů stavitele Helviga zhostil stavitel Dominik Beneš. Budova byla dokončena již 14. října 1885 a slavnostně ji otevřely projevy nadučitele hrabovské obecné školy Františka Bartoníka a zatím ještě nepovýšeného lokálního kaplana Ignáce Kocvrliha 25. října 1885. V polovině následujícího měsíce v ní začalo standardní vyučování.⁷¹⁶

Na konci 19. století při administrativním povýšení hrabovské lokálie na farnost došlo zároveň k předání církevního majetku spravovaného osobním farářem Ignácem Kocvrlichem novému administrátorovi Josefu Vepřekovi. Při té příležitosti vznikl podrobný popis farní budovy a hospodářských stavení včetně jejich vybavení.⁷¹⁷ V přízemí fary se nacházely dvě větší síně pro potřeby farnosti, kuchyň, komora, další menší místnosti a byt nadučitele obecní školy. V prvním patře fary byl situován byt hrabovského kooperátora se dvěma pokoji, který sousedil s postavenou tzv. Starou školou a nacházel se nad bytem nadučitele. V prvním patře byl umístěn také rozsáhlejší byt určený pro hrabovského faráře se dvěma pokoji a místností, v níž se nalézal farní archiv. Na půdě se skladovala sklizená píce a sláma. U farní budovy směrem ke kostelu stál dřevník a chlív pro hovězí dobytek.⁷¹⁸

Po většinu 20. století sloužila hrabovská římskokatolická fara jako příbytek místních farářů, jednoho či dvou výpomocných kooperátorů a jako místo setkávání farníků. V roce 1932 nechal opravit okna fary farář Alois Stratil, v roce 1955 pak farář Jakub Horák nechal celkově opravit fasádu a hospodářské budovy fary.⁷¹⁹ Posledním hrabovským duchovním správcem žijícím na faře byl administrátor farnosti a redemptorista Vítězslav Schneiderka, jenž z farnosti odešel v polovině roku 1983.⁷²⁰ Od té doby budova fary slouží jen k pastoračním aktivitám farníků, část se pronajímá.

V roce 1994 nechal duchovní správce Milan Adámek opravit a natřít nákladem 181 tisíc korun fasádu i okna fary. Téhož roku také došlo k trvalému odstranění starých zchátralých

⁷¹⁵ AMO, Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 95. Srov. SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 230.

⁷¹⁶ Tamtéž, s. 217, 230; SEĎA, R.: *Hrabová po ustanovení obecní samosprávy*, s. 69.

⁷¹⁷ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 60, sign. Ia, kart. 1.

⁷¹⁸ Tamtéž. Srov. SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 230.

⁷¹⁹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 64, 98. Srov. SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 230.

⁷²⁰ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 158.

hospodářských objektů za budovou fary.⁷²¹ Během působení současného duchovního správce Adriana Wykręta opět dle finančních možností postupně dochází k vícero opravám fary, která se v exteriéru i interiéru průběžně zvelebuje. V posledním desetiletí se opravila například střecha farní budovy, přistoupilo se k novému odvodnění a drenáži fary; byla natřena a opravena fasáda. V roce 2019 bylo zakoupeno i nové vnitřní vybavení.⁷²² V současnosti využívá hrabovská farnost čtvrtinu historické farní budovy pro pastorační účely a plné tři čtvrtiny fary se pronajímají hrabovské soukromé základní škole logopedické sídlící v sousedním objektu tzv. Staré školy.

Kromě budovy římskokatolické fary se v Hrabové nachází také několik dochovaných památek drobné sakrální architektury, především dvou křížů a kaple z 18. až 20. století, které jsou společně s již zaniklými památkami odrazem bývalé upřímné zbožnosti Hrabovanů.⁷²³ Vůbec nejstarší hrabovský dochovaný kříž z konce 18. století stojí v sousedství fary, kostela a pomníku mistra Jana Husa na křižovatce ulic Jestřábského a Paskovská. Strohý obvyklý typ klasicistního kříže s prvky doznívajícího pozdního baroka nechal vystavět druhý řádný hrabovský lokální kaplan Jan Juřina roku 1792, což podtrhuje letopočet nacházející se na kříži. Juřina nechal kříž zhotovit u řemeslníka a dle umělecky provedeného korpusu Krista nejspíš také školeného sochaře Jana Glosera z Valašského Meziříčí.⁷²⁴

Na čtvercovém půdorysu je umístěn dvojitý hranolový sokl, který se ve spodní části rozšiřuje, aby bylo možno na jeho přední straně umístit štukově provedenou ozdobnou pozdně barokní kartuš. Kartuš je však prázdná. V minulosti se v ní snad nalézaly nějaké dobové informace o zhotovení kříže či erb držitele paskovského panství, který se mohl spolu s hrabovskou lokálií na nákladech nutných k zhotovení kříže podílet. Sokl zakončuje vystupující profilovaná korunní římsa. Na ní je umístěna krychlovitá patka, z níž vyrůstá jetelovitě zakončený latinský kříž s pískovcovým korpusem Krista a nápisem INRI.⁷²⁵ Právě detailně provedený polychromovaný realistický korpus Krista se snahou o zachycení emocí a pocitů Krista ve tváři prozrazuje doznívání ještě pozdně barokního cítění autora.

⁷²¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 201–202; rozhovor s Ing. Bedřichem Chlupatým, Ostrava-Hrabová, 1. dubna 2015.

⁷²² Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2019; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, Vratimov, 20. srpna 2015; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, Vratimov, 21. ledna 2020.

⁷²³ Srov. SLEPIČKA, M.: *Hrabovské kříže*. In: Hrabovské listy, 2014, č. 6, s. 2.

⁷²⁴ AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4. Srov. SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 231.

⁷²⁵ Srov. SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 231; SLEPIČKA, M.: *Hrabovské kříže*, s. 2.

Proč byl kříž postaven, není jasné. V té době po vzniku hrabovské lokálie docházelo ke zvelebování vybavení kostela a jistě i prostoru kolem něj. Jisté vodítko však skýtá zhoubná epidemie pravých neštovic, která v Hrabové proběhla v únoru až květnu roku 1792 a zemřelo při ní mnoho především mladších dětí. Roční průměr úmrtnosti v Hrabové byl toho roku vyzdvížen na 6,8 %.⁷²⁶ Kříž byl snad proto postaven na poděkování Bohu za překonání epidemie a jako upřímná křesťanská prosba o budoucí ochranu Hrabové před budoucími nemocemi a jinými pohromami. Kříž tak mohl ve venkovské Hrabové plnit úlohu obdobných nákladných morových sloupů ve městech.

V Hrabové v minulosti existovalo více samostatně stojících křížů, které však byly odstraněny díky stavebnímu vývoji, povětrnostním vlivům a jistě i nepříznivé politické situaci. Na mapách 19. století, vzešlých z druhého a třetího vojenského mapování, lze pozorovat vícero křížů. Kříž stojící na místě dnešní ulice Na Rozích, kříž na místě dnešní křižovatky ulic Jezdiště a Paskovská, kříž na místě dnešní křižovatky ulic Božetěchova a Na Ščuřím, kříž na místě před dnešní restaurací Na Vyhlídce, kříž nedaleko křižovatky ulic Na Hurtě a Paskovská.⁷²⁷ Znáám je také polní dřevěný kříž donátora Josefa Martináka z roku 1862, opravený 13. listopadu roku 1900 Adolfem Štihelem z Místku, kdy na něm došlo k obnovení malby Krista a Panny Marie. V roce 1929 byl v bouři rozpúlen a pro ztrouchnivělost odstraněn.⁷²⁸

Mezi další hrabovské památky drobné sakrální architektury jistě patří také polozapomenutá soukromá kaple Panny Marie nalézající se na zahradě rodinného domu při Paskovské ulici mezi dnešními ulicemi Na Hurtě a Na Janošku. Neoklasicistní výklenková kaple s charakteristickým trojúhelníkovým frontonem měří asi tři metry na výšku a byla dle tabulky na štítě s vročením „L. P. 1880“ postavena v roce 1880 jako trvalá připomínka události, při níž koně usmrtil blesk.⁷²⁹ Majitel koně si však nejspíše život zachránil. Nelze však vyloučit ani motivaci poděkování za ochranu před velkou povodní na řece Ostravici roku 1880.⁷³⁰ Kaple má svůj vnitřní prostor, v němž stojí malý jednoduše pojatý oltář se sochou Panny Marie.⁷³¹

⁷²⁶ Tamtéž, s. 232; DOKOUPIL, L: *Obyvatelstvo*, s. 267.

⁷²⁷ <https://mapire.eu/en/map/thirdsurvey25000> (18. 4. 2020); <https://mapire.eu/en/map/secondsurvey-mora-via> (18. 4. 2020)

⁷²⁸ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 61, sign. Ib, kart. 1; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 53.

⁷²⁹ Rozhovor s Marií Stárkovou, Ostrava-Hrabová, 20. března 2015.

⁷³⁰ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 241.

⁷³¹ Srov. SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 230–231.

Zvláštní kapitolou místních sakrálních památek jsou dva hrabovské hřbitovy. Starý hřbitov rozprostírající se kolem starého hrabovského kostela sv. Kateřiny pravděpodobně vznikl již v souvislosti s výstavbou chrámu při zřízení hrabovské farnosti někdy v letech 1524 až 1534,⁷³² byť nelze vyloučit ani dřívější existenci hřbitova na stejném či jiném místě v Hrabové. Starý hřbitov kolem kostela je ale v písemných pramenech přímo doložen až roku 1764, kdy se v jeho areálu také nacházela dřevěná márnice.⁷³³ Na hřbitově se v bezprostřední blízkosti kostela nalézají mnoho cenných kamenných i litinových křížů, které slouží jako součást dosud čitelných náhrobků zesnulých Hrabovanů z 19. a počátku 20. století. Mezi významné zde pohřbené osobnosti lze zařadit například hrabovského lokálního kaplana a později osobního faráře Ignáce Kocvrliha, který roku 1897 dosáhl povýšení hrabovské lokálie na samostatnou farnost, či četnického strážmistra Františka Janhuby, zastřeleného v Hrabové o Velikonocích roku 1906.

V sousedství kostela bylo pochováno také mnoho hrabovských duchovních, zemřelých v úřadě.⁷³⁴ Na kapacitně nedostatečném starém hřbitově v okolo kostela sv. Kateřiny se přestalo pohřbívat 4. října roku 1909 z hygienických důvodů; hřbitov byl uzavřen výnosem moravskoostravského okresního hejtmánství.⁷³⁵ Jen krátce po uzavření starého hřbitova byl v neděli 10. října 1909 představiteli hrabovského obecního výboru slavnostně otevřen nový připravený hřbitov s centrálním mramorovým latinským křížem z téhož roku 1909.⁷³⁶ Ten dodnes stojí uprostřed centrální východozápadní aleje a je na něm umístěn nápis „*Já jsem poutník a cesta, následuj mne*“, což se nelíbilo tehdejšímu hrabovskému faráři Antonínu Mohaplovi, neboť na něm prý nebylo nic o Bohu.⁷³⁷

⁷³² ZAO, pob. Ol., fond Lenní dvůr Kroměříž, inv. č. 321, sign. SIa25; NPÚ, ÚOP v Ostravě, Dendrochronologický posudek Ing. Josefa Kyncla, Brno, 20. února 2003.

⁷³³ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 262.

⁷³⁴ Srov. AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4.

⁷³⁵ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 9.

⁷³⁶ Tamtéž. Srov. podobně psaná písmena „0“ a „6“ tamtéž v nejstarší dochované hrabovské farní kronice. Nový hřbitov byl však otevřen 10. října 1909, neboť toho dne byla v textu zmiňovaná neděle. Srov. SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 232.

⁷³⁷ Tamtéž; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 86.

5 PATROCINIUM, SYMBOLY, FENOMÉN KOSTELA

5.1 Patrocinium kostela – sv. Kateřina Alexandrijská

Patronkou hrabovského dřevěného kostela byla pravděpodobně již od jeho založení někdy v letech 1524–1534 legendární světice sv. Kateřina Alexandrijská. Nejstarší přímý doklad zasvěcení kostela sv. Kateřině Alexandrijské, panně a mučednici, pochází z roku 1672, kdy byl obsažen v pamětní knize moravskoostravského děkanátu i v o něco méně podrobné děkanské matrice vzešlých z vizitace moravskoostravského děkana Řehoře Kaveldia.⁷³⁸ Jelikož v těchto nejstarších písemných pramenech, nemluvě o všech mladších, není zmínka o jakékoliv případné změně kostelního patrocinia, je více než pravděpodobné, že hrabovský kostel byl zasvěcen sv. Kateřině Alexandrijské již po výstavbě a benedikování kostela.⁷³⁹

Je jisté, že patrocinium hrabovského chrámu vychází z dlouhotrvajícího a intenzivního kultu této legendární alexandrijské světice v českých zemích, kde se začal prosazovat již ve druhé čtvrtině 12. století, kdy se objevilo první svatokateřinské patrocinium v českých zemích. V roce 1134 za vlády znojemského údělného knížete Konráda II. Znojemského došlo k přibrání titulu sv. Kateřiny Alexandrijské u znojemské románské rotundy Panny Marie.⁷⁴⁰ Velký rozmach kostelních patrociní nastal v Čechách a na Moravě ve 13. století, kdy bylo sv. Kateřině zasvěceno více než 40 kostelů napříč všemi regiony.⁷⁴¹

Největší rozmach úcty ke sv. Kateřině Alexandrijské však nastal ve 14. století za vlády českého krále a císaře svatě říše římské Karla IV., jenž choval ke světici výjimečnou úctu. Karel IV. dosáhl na den sv. Kateřiny 25. listopadu roku 1332 vítězství v bitvě u San Felice proti italské protilucemburské opozici a právě sv. Kateřině připisoval záchranu svého života, proto jí po celý život zvlášť uctíval.⁷⁴² Svaté Kateřině Alexandrijské zasvětil mimo jiné svou modlitební kapli na hradě Karlštejn či klášterní kostel augustiniánek na Novém

⁷³⁸ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. 6a, fol. 229v; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 215, pag. 74.

⁷³⁹ Ještě na konci 18. století nebyl kostel konsekrován, ale jen benedikování, viz AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 32.

⁷⁴⁰ CHALUPOVÁ, K.: *Svatá Kateřina Alexandrijská, její ikonografie a kult v českých zemích doby středověku*. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, magisterská diplomová práce. Olomouc 2008, s. 16.

⁷⁴¹ Srov. tamtéž, s. 17.

⁷⁴² HRABÁK, J.: *Legenda o sv. Kateřině*. Praha 1941, s. 10.

Měště pražském budovaný roku 1355; za Karlovy vlády vznikla v třetí čtvrtině 14. století i jedna z prvních staročeských světeckých legend, *Legenda o svaté Kateřině*.⁷⁴³

Svatá Kateřina Alexandrijská se stala ve 14. století součástí významné světecké skupiny Čtrnácti svatých pomocníků a také se sv. Barborou a Markétou Antiochijskou skupiny Tří svatých panen. Kult sv. Kateřiny Alexandrijské se v českých zemích v 15. století dále rozvíjel, sv. Kateřině byly zasvěceny minimálně desítky známých oltářů i kaplí. V průběhu 15. a 16. století se zásluhou sledované světice stalo jméno Kateřina nejoblíbenějším a tedy i nejužívanějším jménem u obyvatel českých a moravských měst.⁷⁴⁴

Je jisté, že právě tato všeobecná obliba populární světice se mezi léty 1524–1534 stala příčinou zasvěcení hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřině Alexandrijské. Dle starobylé křesťanské tradice sahající do 7. století na Východě a 8. století na Západě a dle *Legendy aurea*, bestselleru středověké hagiografické literatury formující povědomí o světici v Evropě v zásadě až dodnes, byla Kateřina Alexandrijská žijící na přelomu 3. a 4. století urozenou dcerou krále Costa.⁷⁴⁵ V mládí dosáhla výborného vzdělání a pod vlivem poustevníka se stala křesťankou. Během pronásledování křesťanů císařem Maxentiem⁷⁴⁶ vystoupila před padesáti pohanskými filozofy na obranu křesťanské víry a v učené disputaci je přesvědčila o pravdě. Císař Maxentius jí nabídl sňatek, avšak odmítla, protože zasvětila život Ježíši Kristu. Zhrzený císař proto nechal Kateřinu umučit. První pokus byl neúspěšný, neboť nožové kolo (mučící soukolí) zasáhl zázračný boží blesk, který spálil kolo a zasáhl i přítomné pohany. Císař proto nařídil, aby svaté Kateřině uřezali prsty a sřali hlavu mečem. Poté ze žil světice prýštilo místo krve mléko a andělé její tělo odnesli na horu Sinaj, kde na místě uložení ostatků vyrostl klášter sv. Kateřiny.⁷⁴⁷

Papež Pavel VI. nechal svátek sv. Kateřiny Alexandrijské pro historickou nedoloženost po druhém vatikánském koncilu v roce 1969 vyřadit z oficiálního *Všeobecného římského kalendáře*, nicméně svatá Kateřina Alexandrijská byla stále uvedena v *Římském martyrologiu*, oficiálním seznamu svatých uctívaných římskokatolickou církví.⁷⁴⁸ Za pontifikátu papeže Jana Pavla II. se v roce 2002 navrátil 25. listopad jako den připomínky

⁷⁴³ Srov. edici legendy v tamtéž, s. 19–128.

⁷⁴⁴ ASSION, P.: *Katharina (Aikaterině) von Alexandrien*. In: BRAUNFELS, W. (Hrsg.): *Lexikon der christlichen Ikonographie*. Rom 2004², sl. 290; CHALUPOVÁ, K.: *Svatá Kateřina*, s. 20–21.

⁷⁴⁵ ASSION, P.: *Katharina*, sl. 290; VORAGINE, J. de: *Legenda aurea*. Praha 2012³, s. 343. Králem „Costem“ byl patrně mině guvernér římské provincie Constus z Alexandrie.

⁷⁴⁶ Někteří autoři uváděli také císařem Maximinem, viz tamtéž, s. 348, 350.

⁷⁴⁷ Tradováno dle rozšířené *Legendy aurea*, viz tamtéž, s. 343–350; SLEPIČKA, M.: *Svatá Kateřina Alexandrijská, patronka naší obce*. In: *Hrabovské listy*, 2017, č. 1, s. 5; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 174–175.

⁷⁴⁸ CHALUPOVÁ, K.: *Svatá Kateřina*, s. 9.

sv. Kateřiny Alexandrijské do Všeobecného římského kalendáře jako volitelná nezávazná památka.⁷⁴⁹ V hrabovském dřevěném kostele je sv. Kateřina Alexandrijská připomínána každoročně slavnostními poutními bohoslužbami, v okolí kostela se nacházejí tradiční poutní atrakce a stánky pro děti i dospělé.⁷⁵⁰ Svatá Kateřina Alexandrijská se během staletí projevované zbožné úcty stala patronkou studentů, pedagogů, filozofů a svobodných umění, pařížské univerzity, advokátů, teologů, mladých dívek, panen, švadlen, věžňů, kolářů, mlynářů, pekařů, koželuhů, brusičů nožů, holičů, provazníků, soukeníků, přádelníků, lodníků, ševců, špitálů, polních plodin. Byla vzývána při bolestech hlavy a jazyka, při hledání tonoucích a v hodině smrti.⁷⁵¹

5.2 Hrabovské obecní a farní symboly spjaté s patronkou kostela

Hrabovský dřevěný kostel se stal nejpozději od druhé třetiny 16. století přirozený symbolem a jednotícím prvkem Hrabové. Jak již bylo výše rozebráno, byl od nepaměti zasvěcen populární světici sv. Kateřině Alexandrijské; to zapříčinilo proniknutí jejího zpodobnění a zástupných atributů do obecně užívaných symbolů Hrabové, ať již se jednalo v průběhu staletí o panskou ves, samostatnou obec či samosprávný městský obvod. Vyobrazení sv. Kateřiny Alexandrijské se proto objevilo i na dvou nejstarších známých hrabovských pečetidlech z 19. století. Na otisku nejstaršího známého pečetidla z roku 1820 byla zpodobněna korunovaná postava sv. Kateřiny s typickými obecnými a osobními atributy, palmovou ratolestí, mečem a nožovým kolem,⁷⁵² v němž byla dle legend mučena. Na pečetidle z roku 1865 se opět objevila sv. Kateřina s výraznou svatozáří, mečem a nožovým kolem.⁷⁵³

Na dalších pečetidlech (typářích) z rozmezí let 1903–1925 a 1925–1941 se však již poněkud nečekaně místo postavy sv. Kateřiny Alexandrijské objevují postavy sv. Cyrila a Metoděje,⁷⁵⁴ což patrně odráží výrazný vzrůst cyrilometodějské úcty v českých zemích

⁷⁴⁹ CLARK, M. V.: *Walking through Rome. A Guide to Interesting Sites in the Eternal City*. Bloomington 2013, s. 91.

⁷⁵⁰ ŽIŽKA, P.: *Kateřinská pout' se vydařila, počasí vydrželo*. In: Hrabovské listy, 2019, č. 1, s. 1, 3.

⁷⁵¹ CHALUPOVÁ, K.: *Svatá Kateřina*, s. 10–11, 20.

⁷⁵² MZA, fond D7 Matrika výnosu pozemkového, sign. P 340, kart. 672; MZA, fond D9 Indikační skici, sign. 794, kart. 268; MÜLLER, K.: *Obecní symboly a pečetidla*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 340–341.

⁷⁵³ AMO, fond Sběrka pečetidel, inv. č. 14; MÜLLER, K.: *Obecní symboly*, s. 341–342.

⁷⁵⁴ AMO, fond Sběrka pečetidel, inv. č. 15; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 162. Srov. MÜLLER, K.: *Obecní symboly*, s. 342.

v druhé polovině 19. a počátcích 20. století a zároveň komplikovaný až napjatý stav mezi hrabovskými obecními představiteli a místními římskokatolickými duchovními, který vyvrcholil četnými naschválými i soudními spory.⁷⁵⁵

Po sametové revoluci a následném ustanovení samosprávného městského obvodu Hrabová vyvstala v devadesátých letech 20. století otázka nových obecních symbolů. Rada statutárního města Ostravy schválila 4. října roku 1994 městskému obvodu Hrabová nový znak a prapor (po roce 2000 pod označením vlajka). Znak Hrabové se v roce 2000 a 2004 dočkal několika drobných úprav, kdy nahoře věž kostela nahradila stylizovaná podoba celého kostela z jižní strany, a celkově nového grafického zpracování.⁷⁵⁶ Výsledkem bylo rozhodnutí předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky PhDr. Lubomíra Zaorálka č. 50 ze dne 20. ledna roku 2005, kterým udělil městskému obvodu Hrabová nový znak.⁷⁵⁷ Vlajka (původně prapor) přetrvala v nezměněné podobě z roku 1994.

Současně platný znak statutárního města Ostravy – městského obvodu Hrabová je rozdělen na dvě části. Nahoře se ve stříbrném poli nachází stylizovaný hrabovský dřevěný kostel sv. Kateřiny Alexandrijské, symbol Hrabové a kulturní památka, zpodobněný ze své jižní strany. Dole v modrém poli se nalézá půl zlatého nožového kola s devíti noži. Nožové kolo je osobním atributem křesťanské raně křesťanské legendární světice a patronky hrabovského kostela. V současně platné jednoduché vlajce se nachází v modrém poli zlaté nožové kolo.

Stejně jako městský obvod Hrabová má své symboly také hrabovská římskokatolická farnost. Mezi symboly Římskokatolické farnosti Ostrava-Hrabová patří úřední razítko (dříve pečetidlo) a erb farnosti. Úřední farní razítko je velmi jednoduché a má kulatý tvar. Uprostřed se nalézá zpodobnění latinského kříže, symbolu ukřižování a následného vítězství nad smrtí Ježíše Krista. V lemu po obvodu farního razítka stojí stručný majuskulní nápis: „ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST OSTRAVA-HRABOVÁ“. Od 31. prosince roku 2014 má hrabovská farnost po schválení hrabovského duchovního správce Adriana Wykręta s odkazem na kánony 532 a 540 také svůj pouze symbolický erb, kdy

⁷⁵⁵ K napjatému vztahu mezi hrabovskými představiteli obce a duchovními srov. SOKA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 136, kart. 31; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 9–11; BARCUCH, A.: *Hrabová*, s. 108–112.

⁷⁵⁶ Srov. MÜLLER, K.: *Obecní symboly*, s. 342–344.

⁷⁵⁷ <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/b529aede-aed7-4a7d-83eb-cf159ab79330> (17. 3. 2020).

jeho grafický návrh v prosinci 2014 vytvořil autor této práce a aktivní hrabovský farník Martin Slepíčka.⁷⁵⁸

Symbolický erb Římskokatolické farnosti Ostrava-Hrabová ohraničuje stylizovaný černý klobouk s jedním černým střapcem po každé straně, který vyjadřuje základní symbol kněžského stavu. Pod kloboukem a mezi střapci se nalézají čtverceny štít. V prvním modrém poli se nalézají zlaté nožové kolo, osobní atribut patronky kostela sv. Kateřiny Alexandrijské symbolicky zastupující hrabovskou farnost. V druhém červeném poli se nachází šest stříbrných kuželů (uspořádání 4,2), což značí územní příslušnost hrabovské farnosti k moravské církevní provincii, kterou zastupuje znak olomoucké arcidiecéze. V třetím stříbrném poli je uprostřed umístěna zlatá pětilistá růže se zeleným okvětím, která vyjadřuje příslušnost hrabovské farnosti k ostravskému děkanátu. Užití drahé kovy v třetím poli symbolizují historické i materiální bohatství farnosti, jakož i schopnost náročné obnovy dřevěného kostela po vyhoření v krátkém čase. Zlatá růže byla odvozena z erbu olomouckého biskupa Dětricha (biskupem 1281–1302), zlatá pětilistá růže se také objevuje na znaku statutárního města Ostravy. Čtvrté modré pole s polceným vpravo červeno-stříbrně šachovaným a vlevo zlatým křížem zachycuje znak ostravsko-opavské diecéze, pod jejíž výlučnou církevní pravomoc hrabovská farnost spadá.⁷⁵⁹

5.3 Kostel sv. Kateřiny jako kulturní fenomén v životě obce Hrabová

Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské v Hrabové vznikl nedlouho před 30. zářím roku 1534.⁷⁶⁰ Je možno říci, že vznik kostela poměrně zásadně proměnil každodenní život ve vsi, která jej ze všech stran obklopovala. Není jasné, jak přesně probíhal náboženský život Hrabovanů ve vrcholném a pozdním středověku, ale každý obyvatel Hrabové byl nutně spojen s naukou a pastoračním působením katolické církve, a to i v husitském a pohusitském období. Husitské bouře se paskovskému lénu olomouckého biskupství

⁷⁵⁸ Srov. Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč., nestr., záznam za rok 2014; <https://www.hrabova.info/2015/01/08/erb-rimskokatolicke-farnosti-ostava-hrabova/> (17. 3. 2020).

⁷⁵⁹ Viz předchozí pozn.

⁷⁶⁰ ZAO, pob. Ol., fond Lenní dvůr Kroměříž, inv. č. 321, sign SIa25.

v zásadě vyhnuly a na severovýchodní Moravě v doméně olomouckého biskupa mělo katolictví silnou pozici.⁷⁶¹

V Hrabové není známa žádná církevní stavba, která by mohla předcházet výstavbě dřevěného kostela sv. Kateřiny, a proto se museli obyvatelé běžné zemědělské vsi v církevních otázkách obracet jinam. Hrabová byla již od 13. století hospodářsky navázána na poddanské město olomouckých biskupů Moravskou Ostravu ležící asi sedm kilometrů severně po proudu řeky Ostravice a později také na Paskov ležící asi čtyři kilometry jižně proti proudu Ostravice, jenž byl sídlem paskovského léna olomouckého biskupství. Protože v pramenech byl paskovský kostel poprvé spolehlivě zaznamenán, stejně jako hrabovský, až roku 1534,⁷⁶² v otázce křtů, svateb, pohřbů a návštěvy pravidelných či svátečních bohoslužeb se obyvatelé pravděpodobně obraceli na kostel sv. Václava v Moravské Ostravě (7 km), kostel sv. Jiří v Brušperku (9 km) a snad i na již existující kostely ve Staříči či Staré Vsi nad Ondřejnicí. Byť není známo, do obvodu které farnosti spadala Hrabová, zdá se, že by to měla být nejbližší městská farnost v Moravské Ostravě, poměrně snadno dostupná podél řeky Ostravice i prostřednictvím obchodní cesty z Moravské Ostravy do Místku, která Hrabovou vždy procházela.

Jak již bylo výše naznačeno, zásadní změna v Hrabové nastala s vybudováním nového, byť tehdy typicky pouze dřevěného kostela někdy v letech 1524–1534, při němž vznikla samostatná farnost. Ve farnosti byl přítomen farář bydlící na faře, byť jeho formální ustanovení do Hrabové vzhledem k pohnutým dějinám a válkám nebylo vždy možné. Katolický kostel, příhodně umístěný víceméně uprostřed vsi s vlastním hospodářským zázemím, znamenal pro katolické obyvatele vsi ve shodě s paskovskou vrchností možnost aktivně projevat jejich náboženské postoje a pohodlně v místě bydliště odbývat stanovené povinnosti o roční zpovědi a přijímání. Hrabovský kostel sv. Kateřiny byl již od počátku vystavěn nejen pro obyvatele Hrabové, ale i sousední přífařené vsi Hrabůvka situované na severozápadě; chrám poskytoval možnost křesťanských pohřebních obřadů a především posmrtného uložení na církevním hřbitově rozprostírajícím se kolem chrámu sv. Kateřiny, kde se pohřbívalo zřejmě již od 16. století až do roku 1909.⁷⁶³

⁷⁶¹ Srov. SAHEB, J.: *Dějiny*, s 34–37; HOSÁK, L.: *Ostrava a její okolí v husitském revolučním hnutí a za jeho dozívání do počátku 16. století*. In: Ostrava 3. Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě města, 1966, s. 41–87, k paskovskému zboží zvláště pak s. 68–70.

⁷⁶² ZAO, pob. Ol., fond Lenní dvůr Kroměříž, inv. č. 321, sign SIa25.

⁷⁶³ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 9.

Každodenní náboženský život obyvatel Hrabové narušila kromě několika málo let na konci 16. století, kdy byl v držení nekatolíků,⁷⁶⁴ teprve třicetiletá válka. Ta ve výsledku znamenala kritický nedostatek duchovních, nejprve administrování hrabovské farnosti ze sousedního Paskova a posléze dočasné i trvalé sloučení s paskovskou farností,⁷⁶⁵ což zapříčinilo, že hrabovský kostel sv. Kateřiny poklesl na úroveň pouhého filiálního chrámu paskovské farnosti. Chrám byl paskovskými faráři využíván na konci 17. století pouze k jediné nedělní bohoslužbě co tři týdny,⁷⁶⁶ což se jistě negativně odrazilo nejen na aktivním praktikování katolické víry mezi obyvateli Hrabové, ale i na omezení možnosti pravidelného vzájemného setkávání občanů – farníků v prostorách kostela sv. Kateřiny. Nejstarší dochovaná matrika narozených, zemřelých a oddaných zaznamenávající osudy nejstarších známých obyvatel Hrabové byla vytvářena společně pro celou paskovskou farnost, tedy pro vsi Paskov, Hrabová, Hrabůvka, Oprechtice a Žabeň.⁷⁶⁷ Situace s vysluhováním mší v Hrabové se zlepšila snad již po zavedení trvalého placeného místa určeného kooperátora paskovské farnosti na konci třicátých let 18. století,⁷⁶⁸ kdy do hrabovského kostela dojížděl paskovský farář či kooperátor každou druhou neděli, což se mezi obyvateli nepochybně příznivě odrazilo na ne pouze formálním vztahu ke katolictví podporovaném habsbursko-lotrinskou monarchií, jak dokládá úřední zpráva o stavu víry mezi poddanými paskovského panství z šedesátých let 18. století.⁷⁶⁹

Poměrně zásadní vliv na každodenní život obyvatelstva vsi Hrabová mělo postupné zřízení hrabovské lokálie při filiálním kostele sv. Kateřiny v letech 1780–1782, jehož status byl nově povýšen na lokální.⁷⁷⁰ To znamenalo, že byl do Hrabové ustanoven místní lokální kaplan bydlící v nově postavené zděné katolické farní budově, který začal velmi intenzivně pastoračně působit na obyvatele Hrabové, jež každodenně vedl při pravidelných bohoslužbách. Mimo to se první lokální kaplani začali intenzivně starat o do té doby sice nezanedbávaný, avšak jistě finančně nepreferovaný, chrám sv. Kateřiny a postupně zakoupili hodnotné pozdně barokní či barokně klasicistní vnitřní vybavení kostela, které mohlo dobře sloužit také pro didaktické účely s ohledem na místní věřící. Za zmínku jistě stojí i výstavba nového klasicistního kříže roku 1792 stojícího na mezi farou a kostelem

⁷⁶⁴ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 111, sign. 34, fol. 87v–88v.

⁷⁶⁵ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 32; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. 6a, fol. 229v; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 216, pag. 61.

⁷⁶⁶ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 216, pag. 65.

⁷⁶⁷ ZAO, fond Sběrka matrik Severomoravského kraje, inv. č. 1756, sign. M XI 1.

⁷⁶⁸ SPODNÝ, E. – KOLÁŘ, P.: *Farní kostel*, s. 23.

⁷⁶⁹ BARTONÍK, B.: *Paskovské panství*, s. 108, viz ZAO, fond Sběrka rukopisů, inv. č. 90.

⁷⁷⁰ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 117–118; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 135–136.

u obchodní cesty z Moravské Ostravy do Místku, který se stal trvalou místní vizuální manifestací křesťanské víry.⁷⁷¹ Vztah hrabovských občanů ke kostelu byl dále umocněn i založením nových hrabovských matrik s vlastními knihami narozených, oddaných a zemřelých roku 1784,⁷⁷² dokládajících kontakty a sepjetí s místními duchovními a především dřevěným chrámem sv. Kateřiny, s nímž tito v zásadě nemigrující obyvatelé spojovali celý svůj život.

Pastorační působení hrabovských duchovních dosáhlo svého vrcholu na přelomu 19. a 20. století, kdy došlo k formálnímu obnovení hrabovské farnosti. V souvislosti s explozivním nárůstem obyvatelstva i nemocí faráře Růžičky byli v Hrabové zároveň ustanoveni až tři římskokatoličtí kněží současně,⁷⁷³ což se projevilo otevřením nového hřbitova a také upřímnými, ač neúspěšnými snahami Hrabovanů o výstavbu nového kapacitně dostačujícího zděného chrámu, který byl nakonec roku 1910 postaven v sousední Hrabůvce, která byla od Hrabové odfairena.⁷⁷⁴

Po roce 1918 vliv místních římskokatolických kněží mezi občany Hrabové znatelně poklesl a značné procento obyvatel Hrabové se přestalo identifikovat s místním kostelem sv. Kateřiny, protože v něm po zřízení samostatného československého státu viděli symbol nenáviděné rakousko-uherské monarchie bytostně spojené s katolictvím. Nejvíce se tato skutečnost projevila činností hrabovské odnože hnutí sociálně-demokratických bezvěrců a agitací členů Sokola pro Církev československou ve dvacátých letech 20. století spojenou s výstavbou pomníku mistra Jana Husa, jenž byl umístěn přibližně 10 metrů před starým křížem s korpusem Krista v sousedství římskokatolické fary a kostela.⁷⁷⁵

V postupující sekularizaci 20. století a po nastolení komunistické diktatury v Československu odklon občanů Hrabové od víry a vlivu místního kostela stále narůstal, byť až do roku 1983 na hrabovské faře žil místní duchovní,⁷⁷⁶ který se snažil zabezpečit běžný chod farnosti i evangelizovat prostřednictvím nepravidelných poutí a božítelových

⁷⁷¹ SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 179–180; SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 231–232.

⁷⁷² ZAO, fond Sbirka matrik Severomoravského kraje, inv. č. 1841, sign. MO II 1; ZAO, fond Sbirka matrik Severomoravského kraje, inv. č. 1842, sign. MO II 2; ZAO, fond Sbirka matrik Severomoravského kraje, inv. č. 1843, sign. MO II 3.

⁷⁷³ DOKOUPIL, L.: *Obyvatelstvo*, s. 255–256; AMO, fond Farní úřad Hrabůvka, inv. č. 24, sign. Ia, kart. 1. Srov. přehledy hrabovských duchovních správců a kooperátorů v SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 435–437.

⁷⁷⁴ AMO, fond Farní úřad Hrabůvka, inv. č. 24, sign. Ia, kart. 1.

⁷⁷⁵ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 42; SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 224–225.

⁷⁷⁶ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 158–159.

procesí.⁷⁷⁷ Po citelném úbytku aktivních hrabovských farníků byl farní kostel sv. Kateřiny od roku 1983 administrován excurrendo z Ostravy-Hrabůvky a následně z Vratimova, což zapříčinilo při výkonu duchovní správy zaměření na provádění základních liturgických úkonů a stagnaci života hrabovské farnosti.

Přes jistý nárůst aktivních věřících po sametové revoluci daný svobodou v praktikování náboženské víry na počátku devadesátých let 20. století nelze říci, že kostel sv. Kateřiny hrál až do počátku třetího tisíciletí v životě již převážně sekulárních Hrabovanů podstatnou roli, byl spíše polozapomenutým skvostem dřevěné lidové architektury 16. století a samozřejmou součástí koloritu městského obvodu Hrabová, který si dal v letech 1993 až 1994 stylizovanou podobu kostela i se symbolem patronky chrámu sv. Kateřiny Alexandrijské do svého znaku a vlajky.⁷⁷⁸

Vše se změnilo v brzkých ranních hodinách 2. dubna roku 2002, kdy hrabovský dřevěný kostel sv. Kateřiny vyhořel a dochovalo se pouze jeho torzo s několika liturgickými předměty.⁷⁷⁹ Vyhoření kostela způsobilo mezi četnými občany Hrabové, kteří si uvědomili, že ztratili do té doby samozřejmou součást svého života, velkou vlnu solidarity projevující se zájmem o kostel i finančními dary. I u do té doby nevěřících občanů Hrabové se ukázala emocionální vazba k tomuto objektu, která se nejsilněji projevila v příspěvcích mnoha politiků, farníků a občanů v mimořádném čísle hrabovského informačního zpravodaje, *Hrabovských listech*, z dubna roku 2002.⁷⁸⁰ Vazba občanů ke kostelu se vzápětí projevila ideou obnovy dřevěného kostela v původní podobě, která se ve velmi krátkém čase (2004) s podporou hrabovské farnosti, Biskupství ostravsko-opavského, Státního památkového ústavu, městského obvodu Hrabová i města Ostravy podařila. Kostel se tak stal opětovným místem běžného střetávání farníků a života farní obce. Nově přibyl velký zájem o pořádání kulturních akcí v tomto církevním objektu a kostel sv. Kateřiny se stal mediálně známým turistickým i poutním cílem zájezdů z České republiky i blízkého příhraničí (především z Polska).

⁷⁷⁷ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 100, 118.

⁷⁷⁸ MÜLLER, K.: *Obecní symboly*, s. 342–343.

⁷⁷⁹ Srov. SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 185–186.

⁷⁸⁰ KOSELA, L. (red.): *Hrabovské listy*, 2002, č. 3, s. 1–4.

6 HRABOVSKÁ DUCHOVNÍ SPRÁVA

6.1 Proměny církevní správy Hrabové

Zemědělská ves Hrabová se již od svého založení někdy před rokem 1247 rozprostírala při dolním toku řeky Ostravice na severovýchodní Moravě, čímž byla dána její odvěká příslušnost k olomoucké diecézi; ta byla v roce 1063 obnovena v návaznosti na Metodějovu moravsko-panonskou arcidiecézi, ačkoli společně s pražským biskupstvím náležela k mohučské církevní provincii. V 13. století byla Hrabová dokonce přímým statkem olomouckého biskupství.⁷⁸¹ Následně byla zařazena do olomoucké manské soustavy, stala se drobným samostatným lénem olomouckého biskupství a od závěru 14. století do roku 1538 byla součástí většího paskovského léna olomouckého biskupství.⁷⁸² Od roku 1131 bylo území olomoucké diecéze biskupem Jindřichem Zdíkem rozděleno na šest arcijáhenství, přičemž území severovýchodní Moravy spadalo pod samotné olomoucké arcijáhenství. Ve 13. století byla arcijáhenství dále dělena na menší děkanáty, avšak díky nedostatku písemných pramenů nelze v rámci olomoucké diecéze pro vrcholný a pozdní středověk spolehlivě určit obvody jednotlivých děkanství ani přesnou farní organizaci.⁷⁸³ Od 30. dubna roku 1344 spadl katastr Hrabové z hlediska územní správy k nově zřízené české církevní provincii, jejímž metropolitou byl pražský arcibiskup. Hrabovský kostel sv. Kateřiny Alexandrijské byl vystavěn někdy v jednom desetiletí před 30. zářím roku 1534,⁷⁸⁴ kdy bylo poprvé uvedeno kostelní podací právo k hrabovskému kostelu u paskovského šlechtice Jana Skály z Doubravky a Hradiště. V té době tedy již musela existovat také samostatná hrabovská farnost, jež byla patrně zřízena v souvislosti s výstavbou kostela. Hrabovská farnost od roku 1553 náležela k moravskoostravskému děkanátu, neboť olomoucký biskup Marek Khuen zřídil vzápětí po nástupu na biskupský stolec v rámci protireformačních snah, upevnění katolicismu i zvýšení prestiže města Moravské Ostravy při kostele sv. Václava nové děkanství.⁷⁸⁵ Hrabovská farnost existovala

⁷⁸¹ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 788, sign. CIa9; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 938, sign. EIa3; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 939, sign. EIa4.

⁷⁸² SLEPIČKA, M.: *Z nejstarších dějin*, s. 16–24; ZAO, pob. Ol., Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 1248, sign. GIIc5.

⁷⁸³ Srov. AL SAHEB, J.: *Ostravský děkanát*, s. 36; AL SAHEB, J.: *Církevně-správní poměry na Místecku do roku 1716*. In: *Studia Comeniana et historica* 35, 2005, č. 73–74, s. 74–75.

⁷⁸⁴ ZAO, pob. Ol., fond Lenní dvůr Kroměříž, inv. č. 321, sign. SIa25.

⁷⁸⁵ AL SAHEB, J.: *Ostravský děkanát*, s. 36; AL SAHEB, J.: *Církevně-správní poměry*, s. 78, RYWIKOVÁ, D.: *Renesanční nástěnné malby v kostele sv. Václava v Moravské Ostravě. Ikonografická studie*. Ostrava 2005, s. 15.

jako samostatná jednotka církevně-územní správy až do roku 1661, kdy byla sloučena s paskovskou farností.⁷⁸⁶ Deklarovaná dočasnost tohoto kroku se však stala formální skutečností na dalších 236 let.

Dne 15. března roku 1716 došlo k rozdělení moravskoostravského děkanátu na dvě části. Jihovýchodní část děkanátu s paskovskou farností včetně filiálního kostela sv. Kateřiny Alexandrijské v Hrabové připadla k nově zřízenému místeckému děkanátu.⁷⁸⁷ Pokud jde o diecézní správu, jistý přelom znamenal 24. květen roku 1777, kdy bylo zásluhou císařovny Marie Terezie olomoucké biskupství povýšeno na arcibiskupství.⁷⁸⁸ Olomoucký arcibiskup se stal zároveň metropolitou nově vzniklé moravské církevní provincie, na jejíž východní hranici se nacházela paskovská farnost. O rok později 6. srpna roku 1778 byla na území rozsáhlé olomoucké arcidiecéze místo nefunkční a rozrušené arcijáhenské sítě nově vymezena arcikněžství, která měla dohlížet na jednotlivá děkanství. Paskovská farnost s místeckým děkanátem a čtyřmi dalšími děkanáty připadla až do roku 1952 pod arcikněžství Příbor, kdy došlo ke zřízení arcikněžství v Ostravě existujícího až do roku 1996.⁷⁸⁹

Léta 1780–1782 znamenala pro duchovní správu v Hrabové důležitý přelom, neboť v těchto letech došlo k myšlence, schválení i následné realizaci zřízení nové hrabovské lokálie (lokálního kaplanství, lokální kuracie). Zakládací listina byla sepsána 20. července 1781.⁷⁹⁰ Lokálie sice formálně dále spadala pod paskovskou farnost profitující z původního hrabovského farního benefícia, avšak v otázce pastoračního působení získala Hrabová pod vedením lokálního kaplana, bydlicího na nově vystavěné zděné faře, volnou ruku. Tento stav trval až do 1. října roku 1897, kdy osobní farář Ignác Kocvrlich dosáhl formálního povýšení hrabovské lokálie na samostatnou farnost dále jakkoli nezávislou na Paskovu.⁷⁹¹

Farnost zřízená při hrabovském farním kostele sv. Kateřiny náležela stejně jako doposud k místeckému děkanátu, což se změnilo 1. července roku 1907,⁷⁹² kdy se díky nárůstu významu a počtu obyvatel celého Ostravska přistoupilo k obnovení moravskoostravského

⁷⁸⁶ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 32.

⁷⁸⁷ AL SAHEB, J.: *Církevně-správní poměry*, s. 91; PITRONOVÁ, B.: *Národnostní poměry*, s. 77.

⁷⁸⁸ ZUBER, R.: *Osudy moravské církve v 18. století I*. Praha 1987, s. 48.

⁷⁸⁹ TEŤHAL, V.: *Historie arcikněžství. Vývoj arcikněžství v olomoucké arcidiecézi*. In. Oldin. Olomoucký arcidiecézní informátor 19, 2009, č. 1–2, s. 2.

⁷⁹⁰ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 117–118; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 135–136; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; SOkA Frýdek-Místek, knihovna, soubor opisů a fotokopíí listin k dějinám Paskova, 1922–1948, sign. R439.

⁷⁹¹ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 104; SOkA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 136, kart. 31.

⁷⁹² AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 3.

děkanátu se sídlem v Moravské Ostravě, jenž zanikl 13. listopadu roku 1723 přenesením děkanství do Bílovce.⁷⁹³ K moravskoostravskému děkanátu tehdy patřily farnosti v Moravské Ostravě, Vítkovicích, Zábřehu, Staré Bělá, Staré Vsi a Hrabové až do 15. listopadu roku 1911, kdy byla vypracována zakládací listina nové farnosti v Hrabůvce, která se odřadila od Hrabové.⁷⁹⁴

Dne 30. května 1996 byla na základě buly *Ad Christifidelium spirituali* papeže sv. Jana Pavla II. založena nová ostravsko-opavská diecéze, která se vyčlenila z olomoucké arcidiecéze a stala se jejím sufragánem. Novým diecézním biskupem ostravsko-opavským byl jmenován premonstrát a pomocný biskup pražský František Václav Lobkowicz, OPraem.,⁷⁹⁵ který zastává svůj úřad dodnes. Od roku 2017 mu ve správě diecéze pomáhá pomocný biskup ostravsko-opavský a generální vikář Martin David. Současně se vznikem nové diecéze roku 1996 došlo také k faktickému zániku bývalého ostravského arcikněžství v rámci olomoucké arcidiecéze.⁷⁹⁶ V rámci ostravsko-opavské diecéze náleží hrabovská farnost od roku 1996 k ostravskému děkanátu. Od roku 2017 je současným děkanem ostravského děkanátu farář v Ostravě-Hošťálkovicích Libor Botek, místopředsedou farář v Ostravě-Porubě Josef Gazda. Hrabovským duchovním správcem je od roku 2004 Adrian Wykręć, jmenovaný administrátorem *excurrendo* Římskokatolické farnosti Ostrava-Hrabová a zároveň farářem v sousedním Vratimově, který však již náleží k frýdeckému děkanátu.⁷⁹⁷

6.2 Hrabovští duchovní správci – faráři, administrátoři, lokální kaplani

V této podkapitole jsou dle poznatků nejnovějšího bádání zachyceny životopisy všech jménem známých římskokatolických kněží a to včetně kněží řádových, kteří vykonávali duchovní správu v hrabovském dřevěném kostele sv. Kateřiny Alexandrijské od počátku 17. století až do současné doby. V rámci několikrát se proměňující hrabovské duchovní správy se postupně jednalo o hrabovské faráře, administrátory, administrátory *excurrendo* či lokální kaplany (kuráty) a také o paskovské faráře, neboť kostel sv. Kateřiny se v 17. a 18. století stal načas pouhou filiální součástí paskovské farnosti.

⁷⁹³ AL SAHEB, J.: *Církevně-správní poměry*, s. 91.

⁷⁹⁴ AMO, fond Farní úřad Hrabůvka, inv. č. 24, sign. Ia, kart. 1; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 183.

⁷⁹⁵ <https://www.doo.cz/dieceze/o-diecezi/historie.html> (11. 3. 2020).

⁷⁹⁶ TETĚHAL, V.: *Historie*, s. 2.

⁷⁹⁷ Korespondence s R.D. Mgr. Adrian Wykręćem, 11. března 2020.

po 1602–1615 **Vojtěch** (* kol. 1570, † po 1615)

Ač v Hrabové působili již v 16. století jiní katoličtí faráři i nekatoličtí duchovní, prvním historicky doloženým známým hrabovským katolickým farářem byl Vojtěch. Ten do Hrabové přišel někdy mezi rokem 1602 a 28. červencem roku 1614. Vojtěcha na hrabovskou faru prezentoval olomouckému biskupovi Františku kardinálovi z Ditrichštejna držitel paskovského panství Hynek Syrakovský z Pěrkova v časovém rozmezí, kdy po dosažení zletilosti disponoval všemi právy k panství a jistě ještě před svou smrtí v červenci 1614. Po zakoupení paskovského panství horlivou nekatoličkou Kateřinou Onšíkovou z Bělkovic se situace změnila – Kateřina nechala již před květnem roku 1615 katolickému faráři Vojtěchovi zavřít kostel sv. Kateřiny zavřít a bránila svým hrabovským poddaným, aby odváděli faráři povinné církevní desátky, přičemž je u sebe zadržovala. V reakci na informaci podanou ostravským děkanem František kardinál z Ditrichštejna dvěma takřka totožnými listy ze 17. a 21. května roku 1615 apeloval na Kateřinu Onšíkovou z Bělkovic, která dle svého patronátního práva chtěla Vojtěchův odchod bez jakékoliv katolické náhrady, aby Vojtěchovi vydala povinné desátky k obživě. V důsledku kroků držitelky paskovského panství musel katolický kněz Vojtěch opustit místo hrabovského faráře a odejít na jiné působiště.⁷⁹⁸

před 1630 **Jan Mathisius** (* kol. 1590 Moravská Ostrava, † srpen 1655 Brtnice)

Kněz Jan Mathisius (Matys) pocházel přímo z Moravské Ostravy, pro což svědčí jeho přídomek *Ostraviensis* i rodové spříznění s ostravskými měšťany Mathisiovým, otcem Antonem a jeho bratrem Jiříkem. Ještě někdy před rokem 1630 (snad roku 1624) spravoval farnost ve Staré Bělé při dřevěném kostele sv. Mikuláše, odkud administroval sousední blízké uprázdněné farnosti v Paskově a Hrabové, kam dojížděl slavit bohoslužby. V roce 1630 se již připomíná jako farář v Hostimi na jihozápadní Moravě. V červnu roku 1631 se stal děkanem v Moravské Ostravě a z titulu své funkce se podílel na složitém zajišťování duchovní správy v Hrabové ve víru třicetileté války a za všeobecného nedostatku duchovenstva. Dne 1. března 1632 napsal olomoucké biskupské konzistoři žádost o zaslání nových kněží do Hrabové a Paskova, protože se jménem neznámý řádový kněz z Ratiboře, který po krátkou dobu sloužil mše v Paskově a pravděpodobně i Hrabové, vrátil zpět do kláštera. Závěr Mathisiova působení ve funkci děkana a faráře v Moravské Ostravě

⁷⁹⁸ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 119, sign. 40, pag. 78–79, 83–84; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 28 a 82; TENORA, J. – FOLTYNOVSKÝ, J.: *Bl. Jan*, s. 356; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 174.

poznamenaly spory s moravkoostravskými farníky, kteří mu vyčítali zálibu ve hmotných statcích i neúctu k posvátným kostelním místům, oděvům a nádobám. Jisté je, že Mathisius věnoval značnou pozornost svému hospodářskému a zemědělskému zázemí. Nejpozději v září roku 1653 se dohodl s brtnickým farářem Oscheviem z Aschentalu o výměně působišť a odešel z Moravské Ostravy do Brtnice na jihozápadní Moravě. Jan Mathisius zemřel v Brtnici v srpnu roku 1655.⁷⁹⁹

1631 **Jan Sviderus** (* kol. 1580 Hlučín, † po 1631 Hlučín)

Katolický kněz Jan Sviderus se narodil v Hlučíně, kde později snad krátce působil po jistém patrně spřízněném Řehoři Swiderovi (Sniderovi), který sám patrně někdy v letech 1624–1625 zemřel. Jan Sviderus, o jehož osudu se zprávy zásadně různí, se připomíná v roce 1631 jako farář při dřevěném kostele sv. Vavřince v Paskově, odkud pravděpodobně administroval také sousední uprázdněné kostely sv. Kateřiny Alexandrijské v Hrabové a sv. Mikuláše ve Staré Bělé, které v té době tvořily jeden farní obvod tvořený třemi zmíněnými farnostmi. Snad vzhledem k náročnosti vykonávání takové duchovní správy, pokročilému věku či materiálnímu nezabezpečení však Sviderus měl ještě roku 1631 odejít do svého rodného Hlučina, kde snad krátce působil jako duchovní správce a zdá se, že mohl na odpočinku nějaký čas vypomáhat hlučínskému faráři Bernardu Babitiovi.⁸⁰⁰

1633–1636 **Martin Fulkovius** (* před 1600, † po 1636)

Řádový kněz Martin Fulkovius (Fulkovský) působil v klášteře dominikánů při kostele sv. Václava v Opavě. Již někdy v posledních měsících roku 1631 měl začít působit v Paskově a Hrabové, jak pro to svědčí dopis paskovského úředníka psaný do Ratiboře, nicméně převor opavského dominikánského kláštera mu v odchodu delší čas bránil. Dle přání majitele paskovského panství Václava Bruntálského z Vrbna byl nakonec přes neochotu a zdržování ustanoven 25. května roku 1633 hrabovským farářem, který z Hrabové administroval také nedaleké kostely v Paskově a Staré Bělé. Martin Fulkovius byl jistě hrabovským farářem ještě v roce 1635, ale již následujícího roku 1636 byla fara

⁷⁹⁹ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 7; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 82–83; STIBOR, J.: *Stará Bělá*, s. 132; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 113; LINHART, F.: *Vlastivěda*, s. 95; JIŘÍK, K.: *Dějiny*, s. 503; MAŇAS, V.: „

mám, ale které hodiny nevím...“ Život a smrt ostravského děkana Oschevia (†1656). Ostrava 25. Příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska, 2011, s. 501–502, 513.

⁸⁰⁰ SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 113; STIBOR, J.: *Stará Bělá*, s. 132; STIBOR, J. – NOSKOVÁ, M. – BORÁK, M.: *Dějiny*, s. 39; WANDENBURG, U.: *Kostely a synagoga v Hlučíně*. Hlučín s. d., s. 83.

v Hrabové a Paskově opět uprázdněná, Fulkovius tudíž musel pravděpodobně odejít na jiné působiště, nebo dokonce zemřel.⁸⁰¹

1636–1645, 1650–1653 **Matyáš Jahoda** (* kol. 1605 Příbor, † po 1664)

Matyáš Jahoda se narodil v Příboře a jeho rodným jazykem byla čeština. V roce 1636 se stal paskovským farářem, odkud administroval excurrento Hrabovou. V Paskově však po nějakém čase začal vést nezřízený život a příliš holdoval alkoholu. Byl známým „veselým pijákem“, proto ztratil podporu držitele paskovského panství a patronátního práva Václava hraběte Bruntálského z Vrbna a moravskoostravského děkana Jana Mathisia, jenž jej obžaloval u biskupské konzistoře. V dubnu roku 1645 proto musel opustit funkci paskovského faráře, kterého provizorně zastupoval farář z Brušperku. Matyáš Jahoda se však po pěti letech do Paskova i Hrabové vrátil 3. května roku 1650 na přání Alžběty Polyxeny hraběnky Bruntálské z Vrbna, protože jí byl doporučován. Bohužel však Jahoda opět propadl alkoholu a opět musel v roce 1653 kvůli intervenci děkana a biskupské konzistoře odejít. Působil jako farář rovněž v Pustiměři. Dne 28. října 1664 se stal oltářníkem v děkanském kostele sv. Václava v Moravské Ostravě, kde sloužil rovněž pohřby a pobíral plat 40 zlatých.⁸⁰²

1654–1655 **Adam Ignác Oschevius z Aschentalu** (* kol. 1600 Rybník, † 12. 1. 1656
Moravská Ostrava)

Adam Ignác Hynek Oschevius z Aschentalu se narodil někdy na přelomu 16. a 17. století v Rybníku v dnešním Polsku. Jistě absolvoval bakalářskou promoci na artistické fakultě jezuitské univerzity v Olomouci, další studia nejsou známa. Dne 29. listopadu 1639 byl jmenován farářem v Příboře, kde setrval jen krátce, protože již v únoru 1640 byl nahrazen farářem Kozmiánem. Poté působil jako farář v Brtnici na jihozápadní Moravě. V Brtnici patrně dosáhl na hodnost apoštolského protonotáře, udělením tzv. palatinátu byl nobilitován s přídomkem „z Aschentalu“ a také se stal apoštolským misionářem, což vše

⁸⁰¹ ZAO, pob. Ol., fond Velkostatek Fulnek, inv. č. 1928, sign XVIII 3, kart. 7, fol. 45v; BARTONÍK, B.: *Paskovské panství*, s. 102, 105, viz ZAO, fond Sběrka rukopisů, inv. č. 90; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 83; BARCUC, A. – ROHLOVÁ, E.: *Sedm století*, s. 7; STIBOR, J.: *Stará Bělá*, s. 132; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 174; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 113–114; WOLNY, G.: *Kirchliche Topographie*, s. 128, 132–133.

AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 83;

⁸⁰² AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 6a, pag. 125r; ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 31; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, sign. E 7, kart. 2982; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 42; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 114, 246–247.

muselo souviset s významnými zásluhami, které musel odvádět církvi i habsburské monarchii. Nejpozději před zářím 1653 se s ostravským děkanem Janem Mathisiem dohodl na výměně působiště a odešel z Brtnice do Moravské Ostravy, kde se stal děkanem. V únoru roku 1654 byl Oschevius z Aschentalu pověřen olomouckou biskupskou konzistoří prozatímním vykonáváním duchovní zprávy v Paskově a Hrabové do nalezení vhodného trvalého faráře, což se však podařilo až nejdříve na jaře následujícího roku 1655. Dne 12. ledna roku 1656 zemřel v Moravské Ostravě, přičemž po sobě zanechal obsáhlý testament.⁸⁰³

1655–1657 **Honorius Kinsický** (* kol. 1610, † po 1657)

Kněz Honorius Kinsický působil jako farář při dřevěném kostele sv. Bartoloměje ve Studénce. Již na počátku ledna roku 1655 požadovala paskovská šlechtična Alžběta Polyxena hraběnka Bruntálská z Vrbna po generálním vikáři olomoucké arcidiecéze Claudiu Sorinovi zaslání kněze na uprázdněné fary na paskovském panství. O dva a půl měsíce později 22. března 1655 již šlechtična prosila generálního vikáře o prozatímní pověření k vykonávání duchovní správy v Hrabové a Paskově pro faráře ze Studénky Kinsického, který Hrabovou a Paskov následně administroval patrně až do roku 1657, kdy byl ustanoven řádným farářem jeho nástupce Kwiezdinský.⁸⁰⁴

1657–1661 **Gabriel Kwiezdinský** (* po 1600, † po 1661)

O životě a působení katolického kněze Gabriela Kwiezdinského není známo mnoho informací. Pravděpodobně pocházel z blízkého Polska. Někdy v roce 1657 jej držitel patronátního práva ke kostelům v Hrabové a Paskově Jan František Antonín hrabě Bruntálský z Vrbna prezentoval na místo paskovského faráře; z Paskova dojížděl vysluhovat bohoslužby do Hrabové patrně až do poloviny roku 1661.⁸⁰⁵

1661–1665 **Jiří Jan Battor** (* kol. 1630 Frýdek, † 5. 7. 1683 Místek)

Jiří Jan Ignác Battor se narodil někdy kolem roku 1630 ve Frýdku. Absolvoval vysokoškolská studia filozofie a teologie v Olomouci, poté byl pravděpodobně tamtéž

⁸⁰³ ZAO, fond Archiv Žerotínsko-Vrbenský, inv. č. 1472, kart. 10; MAŇAS, V.: „*Poněvadž zajisto umříti mám, ale které hodiny*, s. 497–524; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 247.

⁸⁰⁴ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, sign. E 7, kart. 2982; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 248.

⁸⁰⁵ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 31–32; SOKA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 42; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 184, 248.

vysvěcen na kněze a krátce působil jako kaplan na neznámém místě. V srpnu 1661 se stal farářem v Paskově, přičemž paskovská a hrabovská farnost byla roku 1661 dočasně sloučena v jedinou. V Paskově se jistě osvědčil, neboť byl někdy po půli roku 1665 pověřen konstituováním nově vznikající pohorské farnosti ve Frýdlantu nad Ostravicí, kam v listopadu 1665 skutečně odešel. Třetího prosince 1665 byl dekretem jmenován prvním farářem frýdlantské farnosti zahrnující kromě Frýdlantu nad Ostravicí také vsi Metylovice, Ostravice, Pstruží a Čeladná. Ve Frýdlantu zavedl psaní podrobné farní kroniky. Dne 1. prosince 1676 jej olomoucký biskup Karel z Lichtenštejna přeložil na faru do Místku, kde však nevycházely dobře s farníky. Jiří Jan Battor zemřel 5. července roku 1683 v Místku.⁸⁰⁶

1666–1670 **Michael Gabriel Dubíček** (* kol. 1630, † po 1670)

Kněze Michaela Gabriela Dubíčka po odchodu předchozího paskovského faráře Battora prezentoval na výslovné doporučení 9. prosince 1665 držitel paskovského panství Jan František Antonín hrabě Bruntálský z Vrba biskupské konzistoři v Olomouci na uvolněné místo paskovského faráře. Dubíček po své investituře setrval v Paskově, odkud jistě dojížděl do Hrabové až do jara roku 1670.⁸⁰⁷

1670–1695 **Matouš Schaupius** (* kol. 1625, † 12. 6. 1695 Paskov)

Matouš (Samuel) Schaupius se pravděpodobně narodil v moravské enklávě Bavorov (Baborów) v dnešním Polsku. Působil jako kaplan v Moravské Ostravě a po smrti děkana Adama Ignáce Oschevia z Aschentalu se spolu s několika dalšími kněžími na počátku února 1657 postaral o vypořádání jeho pozůstalosti. Poté Schaupius přešel k 19. únoru roku 1657 na místo faráře ve Staré Bělé, kam jej ustanovila olomoucká kapitula, která Starou Bělou od roku 1653 vlastnila. V dřevěném kostele sv. Mikuláše ve Staré Bělé vykonával duchovní správu ještě pro další čtyři okolní vesnice - Novou Bělou, Krmelín, Výškovice a Proskovice. Ve Staré Bělé patrně nakreslil 1. května 1659 jedinou známou kresbu tamního dřevěného kostela a podílel se na donaci nového starobělského zvonu roku 1661. Dne 16. května roku 1670 byl investován paskovským farářem, přičemž se staral

⁸⁰⁶ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 32; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 42; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 248–249; AL SAHEB, J.: *Bator, Jan Jiří Ignác, řím. kat. kněz*. In: MYŠKA, M. – DOKOUPIL, L. (eds): *Biografický slovník Slezska a severní Moravy*. Nová řada. Sešit 9. (21.). Ostrava 2006, s. 17–18.

⁸⁰⁷ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 32; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 42; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 249.

rovněž o kostel sv. Kateřiny v Hrabové, který se stal jen filiálním kostelem paskovské farnosti. Za jeho působení byl v říjnu 1679 v Hrabové kostel vyloupen, a proto 15. ledna 1680 podal žádost zemskému hejtmánu o finanční odškodnění, přičemž se Schaupius podepsal jako farář paskovský a velkohrabovský. Hrabová roku 1661 pozbyla statutu samostatné farnosti a byla po formální stránce sloučena s paskovskou. Matouš Schaupius zemřel v Paskově 12. června roku 1695.⁸⁰⁸

1695–1698 **Jan Maxmilián Klemens** (* kol. 1650, † po 1698)

Jan Maxmilián Klemens přišel na místo paskovského faráře po smrti Matouše Schaupia dne 4. července roku 1695, kdy jej do funkce prezentoval držitel patronátního práva a majitel paskovského panství Fridrich hrabě z Oppersdorfu, byť již předal faktickou správu panství synovi Františku Josefovi. V Paskově a filiálním kostele v Hrabové vykonával Klemens duchovní správu až do jara roku 1698, kdy jej v květnu František Josef hrabě z Oppersdorfu přemístil na své jiné panství na faru do Dřevohostic.⁸⁰⁹

1698–1747 **Jan Josef Řepka** (* 1670 Lipník nad Bečvou, † 11. 3. 1747 Paskov)

Jan Josef Řepka se narodil v Lipníku nad Bečvou roku 1670. Před rokem 1698 působil jako kooperátor v Hranicích. Dne 12. května roku 1698 byl dle přání majitele paskovského panství olomouckou biskupskou konzistoří investován paskovským farářem. Byl znám jako velmi skromný a pracovitý farář dobré pověsti. Díky své šetrivosti Řepka našetřil 500 zlatých, které daroval na výstavbu nového zděného kostela sv. Vavřince v Paskově, zbudovaného v letech 1740–1746 především díky štedrosti fundátorky, držitelky paskovského panství Marie Pauly hraběnky von Fürstenbusch. Od roku 1741 se již pro stáří nemohl plně věnovat vedení paskovské farnosti a administroval ji tak jeho bývalý kooperátor Ignác František Förster. Jan Josef Řepka zemřel 11. března roku 1747

⁸⁰⁸ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 216, pag. 61; ZAO, fond Velkostatek Fulnek, inv. č. 1924, sign. XII70, kart. 7; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 6a, fol. 229v; ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 32; SOKA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 43; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 249–250; STIBOR, J.: *Stará Bělá*, s. 133–134; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 179; BARCUC, A. – ROHLOVÁ, E.: *Sedm století*, s. 7; MAŇAS, V.: „*Poněvadž zajisto umříti mám, ale které hodiny*“, s. 512.

⁸⁰⁹ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 32–33; SOKA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 43; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 250.

v Paskově po 49letém působení v paskovské farnosti. Byl pohřben ve zděném paskovském kostele sv. Vavřince pod oltářem sv. Františka z Pauly.⁸¹⁰

1747–1767 **Ignác František Förster** (* 1709, † 4. 6. 1767 Paskov)

Ignác František Xaverský Förster se narodil pravděpodobně v roce 1709. V roce 1733 byl vysvěcen na kněze olomouckým pomocným biskupem Ottem Honoriem z Egkhu. V letech 1733–1737 působil jako kooperátor v Bílovci a v letech 1737–1738 jako kooperátor v Pusté Polomi. Förster následně přešel do Paskova, kde pod dlouholetým farářem Řepkou působil v letech 1738–1741 nejprve jako kooperátor a poté od 6. října 1741 do 11. března 1747 administroval pro stáří a nemoc faráře Řepky paskovskou farnost. Po smrti starého paskovského faráře Jana Josefa Řepky se ihned stal řádným paskovským farářem. V letech 1750–1752 byla za jeho působení vystavěna nová fara. Ignác František Förster vykonával minimálně roku 1764 funkci místoděkana místeckého děkanátu. Zemřel 4. června roku 1767 v Paskově a byl pohřben v tanním farním kostele pod triumfálním obloukem místeckým děkanem Janem Františkem Svobodou.⁸¹¹

1767–1780 **Jan Nendorfner** (* 1726, † 25. 3. 1792 Paskov)

Jan Nendorfner (Nendorffner, Nenndörfner) se narodil pravděpodobně v roce 1726. Dne 6. března roku 1751 byl z rukou olomouckého pomocného biskupa Jana Karla Leopolda hraběte von Scherffenberg vysvěcen na kněze. Následně působil tři roky a sedm měsíců jako kooperátor v Bartošovicích, odkud 12. října 1754 přešel na místo kooperátora v Brušperku, kde působil až do 6. února 1756. Tehdy nastoupil na místo kooperátora v Paskově za působení faráře Ignáce Františka Förstera, kde pomáhal při vykonávání duchovní správy 11 let. Po smrti paskovského faráře Förstera byl 13. června roku 1767 jmenován řádným paskovským farářem a stal se podobně jako jeho předchůdce místoděkanem místeckého děkanátu. Do roku 1780 vykonával duchovní správu Hrabové při kostele sv. Kateřiny. Přestože v letech 1780–1781 byla v Hrabové v několika krocích

⁸¹⁰ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 252; ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 33; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 43–44; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 250–255; SPODNÝ, E. – KOLÁŘ, P.: *Farní kostel*, s. 14.

⁸¹¹ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 7, 31, 33, 62; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 252; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 199, pag. 259; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 251; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, inv. č. 45, kart 1; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 44, 161, 203; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 254–257; SPODNÝ, E. – KOLÁŘ, P.: *Farní kostel*, s. 14, 23; BARTONÍK, B.: *Paskovské panství*, s. 106, viz ZAO, fond Sběrka rukopisů, inv. č. 90.

zřízena lokálie s vlastním lokálním kaplanem, ten stále zůstal formálně podřízen Nendorfnerovi jakožto paskovskému faráři. Dne 20. července 1781 vlastnoručně vyhotovil rukopis erekční listiny hrabovského lokálního kaplanství. Jan Nendorfner zemřel 25. března roku 1792 v Paskově a byl pohřben na paskovském hřbitově u kamenného kříže, který sám nechal vystavět.⁸¹²

1780–1791 **Josef Quinta** (* kol. 1730 Rožnov pod Radhoštěm, † 2. 9. 1791 Hrabová)

Kněz Josef Quinta se narodil v Rožnově pod Radhoštěm. Od roku 1770 působil jako kooperátor v Paskově pod vedením paskovského faráře a místeckého místoděkana Jana Nendorfnera. Již v roce 1780 se začalo uvažovat o zřízení samostatné hrabovské lokálie (lokálního kaplanství) formálně podřízené paskovské farnosti, kde měl být ustanoven vlastní lokální kaplan vykonávající duchovní správu pro vsi Hrabovou a Hrabůvku. Josef Quinta byl jako paskovský výpomocný duchovní přirozeným kandidátem na uvažovaný post lokálního kaplana. Již někdy na jaře či na sklonku léta roku 1780 začal neformálně vykonávat duchovní správu Hrabové. Až 18. listopadu roku 1780 byl dvorním dekretem ustanoven řádným hrabovským lokálním kaplanem; erekční listina lokálie byla sepsána a potvrzena příslušnými institucemi až v průběhu července až září 1781. To však již v Hrabové byla jistě dokončena nová přízemní zděná budova lokálky (obydlí lokálního kaplana), do níž se Quinta přestěhoval z Paskova. V dalších letech dbal o dokončení vyfaření Hrabové dle platného práva roku 1782 a o všestranný rozvoj a opravy místního dřevěného kostela sv. Kateřiny. Od roku 1784 Quinta vedl nové hrabovské matriky. Josef Quinta zemřel v Hrabové 2. září roku 1791 a o tři dny později 5. září 1791 byl pohřben po levé (severní) straně hrabovského kostela sv. Kateřiny ještě pod střechou chrámu.⁸¹³

1791–1792 **Adam Sýkora** (* kol. 1730, † 15. 3. 1792 Hrabová)

Adam Sýkora se ještě někdy před rokem 1773, kdy byl papežem Klementem XIV. zrušen řád Tovaryšstva Ježíšova, stal jezuitským řádovým knězem. Poté působil jako běžný diecézní kněz působící ve farnostech olomoucké (arci)diecéze. Bývalý jezuita Adam

⁸¹² ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 7, 34; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 199, pag. 259; SOKA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 44; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 257; SPODNÝ, E. – KOLÁŘ, P.: *Farní kostel*, s. 15, 23.

⁸¹³ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, sign G1, kart 4579; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 83; SOKA Frýdek-Místek, fond Děkanský úřad Místek, inv. č. 86, sign. V, kart. 5; SPODNÝ, E. – KOLÁŘ, P.: *Farní kostel*, s. 23; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 257; WOLNY, G.: *Kirchliche Topographie*, s. 133.

Sýkora začal vykonávat duchovní správu lokálie Hrabová po smrti lokálního kaplana Josefa Quinty a dne 10. září roku 1791 se stal administrátorem hrabovského lokálního kaplanství do ustanovení nového řádného lokálního kaplana. V Hrabové pastoračně působil do 15. března roku 1792.⁸¹⁴

1792–1799 **Jan Juřina** (* před 1750 Klokočov, † 23. 2. 1799 Hrabová)

Jan Juřina se narodil v Klokočově (sic) ještě někdy před polovinou 18. století. V roce 1771 byl vysvěcen na kněze. Po odchodu administrátora hrabovské lokálie Adama Sýkory byl dne 15. března roku 1792 jmenován druhým řádným hrabovským lokálním kaplanem. Během svého působení se snažil postupně zvelebovat lokální kostel sv. Kateřiny i prostor kolem něj. Nechal vystavět klasicistní kříž na křižovatce dnešních ulic Jestřábského a Paskovská. Zemřel dne 23. února roku 1799 v Hrabové a hned 4. března 1799 arcibiskupská konzistoř věděla o uprázdnění hrabovské lokálie. Jan Juřina byl pohřben na hřbitově kolem hrabovského kostela sv. Kateřiny u severovýchodní stěny presbytáře pod oknem sakristie.⁸¹⁵

1799–1804 **Jan Müller** (* 21. 5. 1753 Litovel, † 9. 1. 1804 Hrabová)

Narodil se 21. května 1753 v Litovli. V roce 1778 dokončil studia teologie v Olomouci a následně byl 4. dubna 1778 z rukou prvního brněnského biskupa Matyáše Františka hraběte Chorinského vysvěcen na kněze. Poté působil šest let jako kooperátor v Litovli a sedm jako kooperátor v Jedlí. V roce 1791 přešel na místo kooperátora do Moravské Ostravy. Dne 11. března 1799 se stal administrátorem lokálie v Hrabové, kde byl o tři měsíce později k 15. červnu roku 1799 ustanoven řádným hrabovským lokálním kaplanem. Proslul jako svědomitý kněz, který se řádně stará o svěřené věřící. V srpnu 1799 pobíral plat duchovního ve výši 265 zlatých ročně z náboženského fondu. Jan Müller zemřel v Hrabové 9. ledna roku 1804 a byl pochován na hrabovském hřbitově kolem kostela sv. Kateřiny vedle lokálního kaplana Jana Juřiny pod oknem sakristie.⁸¹⁶

⁸¹⁴ SOkA Frýdek-Místek, fond Děkanský úřad Místek, inv. č. 136, kart. 31; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 83; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4.

⁸¹⁵ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 1301, sign. Ba237, kart. 312; SOkA Frýdek-Místek, fond Děkanský úřad Místek, inv. č. 1; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 83; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4.

⁸¹⁶ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 1301, sign. Ba237, kart. 312; SOkA Frýdek-Místek, fond Děkanský úřad Místek, inv. č. 1; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 101; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 83; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4.

1804 **Ignác Lubosvarský** (* před 1770 Kelč, † po 1820 Hrabová)

Kněz Ignác Lubosvarský se narodil v Kelči a roku 1793 byl vysvěcen na kněze. Lubosvarský se následně stal kooperátorem ve Staré Bělé. Po smrti hrabovského lokálního kaplana Jana Müllera se někdy před 6. únorem roku 1804 se stal administrátorem lokálie Hrabová, kde poručil opravit zchátralý lokální kostel a kde působil až do 4. června 1804, kdy předal duchovní správu Antonínu Kumpertovi. Ignác Lubosvarský poté odešel na místo faráře do Libhošti, odkud roku 1820 přešel na farářské místo do Újezdu.⁸¹⁷

1804–1807 **Antonín Kumpert** (* 29. 6. 1760 Březnice, † 29. 9. 1811 Paršovice)

Antonín (Kazimír) Kumpert se narodil 29. června roku 1760 v Březnici u Příbrami. Studoval filozofii a teologii v Praze, načež studia přerušil a dal se na vojenskou kariéru (poručík). Po nějaké době se rozhodl opět nastoupit a pokračoval v seminári olomoucké arcidiecéze a na přidružené fakultě. Dne 26. května 1788 byl vysvěcen v Olomouci na kněze. Následně působil jako kooperátor v Domaželicích a poté byl krátce v Holešově. V letech 1791–1795 byl kooperátorem ve farnosti Nivnice u Uherského Brodu a v prosinci 1795 až dubnu 1796 administroval farnost v Horním Němčí. Od dubna roku 1796 do května 1803 vystřídal jako kooperátor další tři farnosti v Novém Hrozenkově, Oseku nad Bečvou a Bystřici pod Hostýnem. V letech 1803–1804 působil jako administrátor v Kurovicích u Hulína. Následně přešel do Hrabové, kde dne 4. června 1804 vystřídal dočasný administrátor Lubosvarského a stal se hrabovským lokálním kaplanem. Patrně 6. září 1807 byl přeložen na místo lokálního kaplana do Paršovic, kde 29. září roku 1811 zemřel na dnu a byl pohřben na tamním hřbitově.⁸¹⁸

1807–1811 **Václav Palla** (* 14. 9. 1781 Kroměříž, † po 1850)

Václav Palla se narodil v Kroměříži 14. září roku 1781. V roce 1804 vystudoval teologii i katechetiku v Olomouci a následně byl olomouckým pomocným biskupem Aloisem Josefem hrabětem Krakovským z Kolovrat vysvěcen na kněze. Poté působil jako

⁸¹⁷ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, sign G1, kart. 4579; ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 1301, sign. Ba237, kart. 312; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4.

⁸¹⁸ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 1301, sign. Ba237, kart. 312; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 101; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; <https://www.farnostbph.cz/index.php/knezi/118-antonin-kazimir-kum-perth-kooperator-1800-1803> (20. 2. 2020); <http://uherskybrod.dekanat.cz/index.php/seznam-knezi-korytna> (20. 2. 2020); <http://www.horninemci.cz/spolky-sdruzeni/farnost/historie/> (20. 2. 2020).

kooperátor jeden rok v Holešově a tři roky v Ratajích u Kroměříže. Po 6. září roku 1807 se stal hrabovským lokálním kaplanem. Bylo zaznamenáno, že byl upadajícího ducha i těla. V Hrabové působil do roku 1810, kdy odešel na místo lokálního kaplana do Rudic, kde vydržel dalších devět let. Poté působil ještě v Zubří. Václav Palla odešel do důchodu v roce 1850 a není známo místo jeho dalšího života a působení ve výslužbě.⁸¹⁹

1811–1816 **Cyril Kaluža** (* 3. 3. 1779, † po 1822)

Cyril Kaluža se narodil 3. března roku 1779. Dne 28. srpna 1803 byl po absolvování teologického a katechetického studia z rukou olomouckého pomocného biskupa Aloise Josefa hraběte Krakovského z Kolovrat vysvěcen v Olomouci na kněze. Poté působil jako kooperátor ve Vranové Lhotě až do srpna roku 1807, kdy se stal kooperátorem v Kladkách u Jevíčka. Dne 21. února 1811 byl jmenován administrátorem lokálie Hrabová, kde působil do června roku 1816. Během působení v Hrabové se řádně nevěnoval duchovní správě a řeči pramenů byl mimo jiné „velmi lenivý“, což zapříčinilo konec jeho pastoračního působení, vleklý spor s olomouckou arcibiskupskou konzistorií a nápravný pobyt u kapucínů v Olomouci. V letech 1820–1822 byl kooperátorem ve farnosti Starý Hrozenkov.⁸²⁰

1816 **Šimon Kraus** (* kol. 1780 Příbor, † po 1819)

Katolický kněz Šimon Kraus se narodil se v Příboře. Po vysvěcení (patrně v Olomouci) se stal kooperátorem v Penčíně, odkud přešel na místo kooperátora ve Staré Bělé. Právě z místa starobělského kooperátora se v červnu roku 1816 stal administrátorem excurrendo v hrabovském lokálním kaplanství po nuceném odchodu dosavadního hrabovského administrátora Cyrila Kaluži, kde zůstal až do října roku 1816. Šimon Kraus rovněž po odchodu paskovského faráře Jana Volného na faru do Olomouce-Dolan od 13. května 1819

⁸¹⁹ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 1301, sign. Ba237, kart. 312; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 101; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; <http://uherskybrod.dekanat.cz/index.php/seznam-knezi-rudice> (20. 2. 2020); WOLNY, G.: *Kirchliche Topographie*, s. 133.

⁸²⁰ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 1301, sign. Ba237, kart. 312; SOkA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 136, kart. 31; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 101–102; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; <http://uherskybrod.dekanat.cz/index.php/seznam-knezi-stary-hrozenkov> (20. 2. 2020).

administroval paskovskou farnost až do 27. září roku 1819, kdy do Paskova přišel nový farář Ignác Opavský.⁸²¹

1816–1823 **Michael Fuchs** (* 27. 9. 1781 Šumvald, † 18. 3. 1823 Hrabová)

Michael Fuchs se narodil 27. září roku 1781 v Šumvaldu. Dne 24. srpna 1807 byl po absolvování teologického a katechetického studia z rukou olomouckého pomocného biskupa Aloise Josefa hraběte Krakovského z Kolovrat vysvěcen v Olomouci na kněze. Jako novokněz působil na místě kooperátora v Olomouci při kostele sv. Michala až do ledna roku 1810. Následně jako kooperátor působil v Mostkovicích, Komárově a na Horní Bečvě, odkud 12. prosince 1816 přišel na místo lokálního kaplana do Hrabové. Michael Fuchs zemřel 18. března roku 1823 v Hrabové a byl pohřben na hrabovském hřbitově kolem kostela sv. Kateřiny.⁸²²

1823, 1826 **Ignác Opavský** (* 1780 Hrabyně, † 1851)

Kněz Ignác Opavský se narodil v Hrabyni roku 1780, kde byl také v letech 1808–1819 ustanoven lokálním kaplanem v tamní lokálii. Dne 30. června roku 1819 nastoupil na místo faráře paskovské farnosti, pod níž stále formálně spadala i Hrabová. Po smrti hrabovského lokálního kaplana Michaela Fuchse se jako paskovský farář od 1. dubna 1823 stal dočasným administrátorem excurrendo lokálie Hrabová do příchodu nového lokálního kaplana Antonína Špačka 5. září 1823. Podruhé převzal duchovní správu jen krátce po penzionování Antonína Špačka od 20. září 1826 do 2. října 1826. Jako paskovský farář se zasloužil o rozšíření kostela sv. Vavřince v Paskově a přístavbu sakristie. Ignác Opavský odešel v roce 1835 z místa faráře v Paskově a o 16 let později roku 1851 zemřel.⁸²³

⁸²¹ SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 203; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; SPODNÝ, E. – KOLÁŘ, P.: *Farní kostel*, s. 15–16.

⁸²² ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 1301, sign. Ba237, kart. 312; SOkA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 136, kart. 31; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 102; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; WOLNY, G.: *Kirchliche Topographie*, s. 133.

⁸²³ SOkA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 136, kart. 31; SOkA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 11, 45–46; SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 258; SPODNÝ, E. – KOLÁŘ, P.: *Farní kostel*, s. 16; <http://farnosthrabyne.cz/historie/knezi-pusobici-v-hrabyni/> (20. 2. 2020).

1823–1826 **Antonín Špaček** (* kol. 1760 Brušperk, † po 1826 Hrabová)

Antonín Špaček se narodil v Brušperku. Působil jako kooperátor ve Frýdlantu nad Ostravicí, odkud přešel na místo kooperátora ve Francově Lhotě. Z Francovy Lhoty odešel do Hrabové; Špaček obdržel dekret olomoucké arcibiskupské konzistoře o ustanovení hrabovským lokálním kaplanem již 19. srpna roku 1823, avšak duchovní správu Hrabové převzal až o něco později po přestěhování 5. září roku 1823. Antonín Špaček odešel do výslužby 28. srpna roku 1826, přičemž i nadále žil v Hrabové a patrně dále příležitostně vypomáhal v kostele sv. Kateřiny Alexandrijské.⁸²⁴

1826–1830 **František Král** (* kol. 1790, † po 1832)

Kněz František Král přišel v roce 1825 na patrně delší dobu uvolněné místo kooperátora do paskovské farnosti, kde pod vedením paskovského faráře Ignáce Opavského vypomáhal v pastoračním působení. Po formálním penzionování hrabovského lokálního kaplana Antonína Špačka a krátkém administrování paskovského faráře Ignáce Opavského byl Král jako paskovský kooperátor 2. října roku 1826 ustanoven také administrátorem excurrendo hrabovského lokálního kaplanství, kterým zůstal další čtyři roky do příchodu Jiřího Kromajera 6. června roku 1830. František Král nadále působil až do roku 1832 jako paskovský kooperátor.⁸²⁵

1830–1834 **Jiří Kromayer** (* kol. 1790 Bolelouc, † 20. 10. 1843)

Jiří Kromayer se narodil v Bolelouci (část obce Dub nad Moravou). Působil jako kooperátor v Brušperku. Dne 6. června roku 1830 se stal novým administrátorem hrabovského lokálního kaplanství po předchozím administrátorovi excurrendo Františku Královi. Proslul jako vzorný kněz té nejlepší pověsti. Z Hrabové odešel v červnu roku 1834 po příchodu nového lokálního kaplana Františka Šafáře. Dále působil v letech 1835–1841 v Rusavě, odkud odešel do Rymnice na Kroměřížsku. Jiří Kromajer zemřel 20. října roku 1843.⁸²⁶

⁸²⁴ SOkA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 136, kart. 31; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 102–103; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; WOLNY, G.: *Kirchliche Topographie*, s. 133.

⁸²⁵ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 103; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; WOLNY, G.: *Kirchliche Topographie*, s. 133; SPODNÝ, E. – KOLÁŘ, P.: *Farní kostel*, s. 23.

⁸²⁶ SOkA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 136, kart. 31; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 103–104; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois

1834–1861 **František Šafář** (* 11. 12. 1792 Dubicko, † 20. 4. 1884)

František Šafář se narodil se 11. prosince roku 1792 v Dubicku. Vystudoval bohosloví na univerzitě v Olomouci a dne 29. srpna 1818 byl olomouckým pomocným biskupem Ferdinandem Maria Chotkem vysvěcen na kněze. Poté jako novokněz odešel na své první místo kooperátora ve Vranové Lhotě, kde zůstal do června 1834. Dne 7. června roku 1834 byl ustanoven na místo hrabovského lokálního kaplana, kde působil dalších takřka 27 let až do 3. dubna roku 1861, kdy byl jako kněz proslulý svou pracovitostí penzionován, avšak dále vypomáhal v Loukově. František Šafář zemřel 20. dubna roku 1884 a byl dle svého přání pochován na hrabovském hřbitově u kostela sv. Kateřiny Alexandrijské.⁸²⁷

1861, 1867–1878 **Ignác Žitný** (* kol. 1830 Těšetice, † 21. 11. 1905 Těšetice)

Ignác Žitný se narodil se v Těšeticích u Olomouce. Působil jako kooperátor ve Staré Bělé, odkud poprvé administroval excurrento hrabovskou lokálii po odchodu a penzionování hrabovského lokálního kaplana Františka Šafáře od dubna 1861 do 21. srpna roku 1861, kdy přišel lokální kaplan Vincenc Polák. Po jeho odchodu podruhé od 3. dubna 1867 administroval hrabovskou lokálii, načež se 29. července roku 1867 stal řádným hrabovským lokálním kaplanem. Byl na operaci ve Vídni, ta se však nezdařila a Žitný trvale oslepl. V Hrabové působil až do 24. srpna 1878, kdy byl z důvodu zrakového postižení penzionován, přičemž byl po souhlasu místodržitelství v Brně dále placen z fondu pro emeritní duchovní správce. V Těšeticích však stále za pomoci místního kaplana Petra Knopa vysluhoval denně mše svaté. Zemřel ve svém rodišti v Těšeticích 21. listopadu 1905.⁸²⁸

1861–1867 **Vincenc Polák** (* 1809, † 25. 3. 1867 Hrabová)

Vincenc Polák (Pollák) se narodil v roce 1809. Po vysvěcení na kněze působil mimo jiné jako kooperátor v Neplachovicích u Opavy, odkud 21. srpna roku 1861 přešel na uprázdněné místo řádného hrabovského lokálního kaplana. V Hrabové sloužil až do 25.

Adamus, inv. č. 260, kart. 4; WOLNY, G.: *Kirchliche Topographie*, s. 133; <http://www.lysahora.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=100091> (20. 2. 2020).

⁸²⁷ SOkA Frýdek-Místek, fond Děkanský úřad Místek, inv. č. 136, kart. 31; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 104; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4.

⁸²⁸ SOkA Frýdek-Místek, fond Děkanský úřad Místek, inv. č. 136, kart. 31; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 104; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4.

března roku 1867, kdy v 58 letech zemřel. Pohřební obřady vedl patrně v hrabovském kostele sv. Kateřiny Alexandrijské moravskoostravský farář Josef Schrom a bývalý penzionovaný hrabovský lokální kaplan František Šafář.⁸²⁹

1878–1879 **Petr Lubojacký** (* kol. 1840, † 10. 7. 1914 Uherské Hradiště)

Kněz olomoucké arcidiecéze Petr Lubojacký působil v letech 1875–1881 jako kooperátor v paskovské farnosti. Po odchodu paskovského faráře Antonína Zemana do Olšan se stal 24. prosince roku 1877 dočasným administrátorem paskovské farnosti a to do 4. května 1878, kdy do Paskova přišel nový farář Josef Gurius. Po formálním penzionování hrabovského lokálního kaplana Ignáce Žitného 24. srpna 1878 se stal novým administrátorem excurrento lokálie Hrabová, kterým zůstal až do příchodu nového hrabovského lokálního kaplana Ignáce Kocvrliha 16. dubna roku 1879. Jako paskovský kooperátor vypomáhal také ve Staříči, z Paskova pak 16. února 1881 odešel na místo kooperátora do Velkých Slatěnic. Dále byl farářem v Milovanech i Budišově a dále působil ve Veselé, kde zároveň vykonával funkci valašskomeziříčského děkana. Petr Lubojacký zemřel 10. července roku 1914 ve funkci faráře v Uherském Hradišti.⁸³⁰

1879–1897 **Ignác Kocvrlich** (* 9. 5. 1844 Cholina, † 6. 6. 1901 Frýdek)

Ignác Kocvrlich se narodil 9. května roku 1844 v Cholině u Litovle. V roce 1870 byl vysvěcen na kněze a následně působil jako kooperátor v Kozlovicích. Dne 16. dubna 1879 byl ustanoven řádným hrabovským lokálním kaplanem. Dne 6. června roku 1890 dosáhl svého povýšení do hodnosti faráře, avšak v Hrabové trpěl spory s obecními představiteli, zejména s nadučitelem hrabovské obecné školy „ostravským Komenským“ Františkem Bartoníkem, proslulým liberálními názory. Ke dni 1. října roku 1897 dosáhl oficiálního prohlášení hrabovské lokálie za samostatnou farnost, která tak byla obnovena po více než dvou staletích. Zároveň odešel na trvalý odpočinek do Frýdku. Ignác Kocvrlich zemřel 6. června roku 1901 ve Frýdku a byl pohřben na hrabovském hřbitově v hrobě Františka Šafáře na jižní straně kostela sv. Kateřiny.⁸³¹

⁸²⁹ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 104; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4.

⁸³⁰ SOKA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 204; SPODNÝ, E. – KOLÁŘ, P.: *Farní kostel*, s. 23.

⁸³¹ SOKA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 136, kart. 31; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 104; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 84–85; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 180.

1897–1898 **Josef Vepřek** (* 7. 2. 1867 Rovensko, † po 1897)

Josef Vepřek se narodil dne 7. února roku 1867 v Rovensku u Zábřehu na Moravě. Studoval šest let na gymnáziu v Olomouci, odkud přešel na dva roky do gymnázia v Rychnově nad Kněžnou, kde odmaturoval s dobrým prospěchem. V roce 1889 nastoupil do Arcibiskupského kněžského semináře v Olomouci a v roce 1893 byl vysvěcen na kněze. Dne 5. srpna 1893 nastoupil jako kooperátor v Hroznové Lhotě u Strážnice. Dne 12. května roku 1895 byl přeložen na místo osobního kooperátora k nemocnému faráři v Rohatci, odkud 22. dubna 1896 přešel na místo osobního kooperátora v Hrabové. Po odchodu faráře Ignáce Kocvrlicha se stal od 1. října 1897 do 6. února 1898 administrátorem hrabovské farnosti. Následně byl administrátorem v Bartultovicích a 9. srpna roku 1897 podal žádost o přeložení do jiné diecéze.⁸³²

1898–1904 **Vojtěch Růžička** (* 16. 9. 1855 Krásná, † 15. 5. 1929 Vídeň)

Vojtěch Růžička se narodil 16. září 1855 v Krásné (Krásno nad Bečvou). V roce 1879 byl vysvěcen na kněze. Několik let působil jako kooperátor v Lichnově a ve Vsetíně, odkud přestoupil na místo katechety na dívčí měšťanské škole v Moravské Ostravě. Poté byl například farářem v Partutovicích u Potštátu. Dne 6. února roku 1898 se stal řádným hrabovským farářem. V Hrabové byl oblíbený, avšak trpěl častými nemocemi, především plicními, proto zakrátko dne 26. března 1898 žádal o angažování druhého hrabovského kooperátora. Od května 1904 pro Růžičkův špatný zdravotní stav administroval hrabovskou farnost kooperátor Alois Bartoník. Dne 31. prosince roku 1904 odešel na trvalý odpočinek do Paskova, přičemž byl roku 1905 za zásluhy o myšlenku budoucí výstavby nového hrabovského zděného kostela a příkladnou duchovní správu jmenován čestným členem Jednoty na zbudování nového chrámu Páně v Hrabové. V roce 1914 se kvůli špatnému zdravotnímu stavu a lepší možnosti léčby přestěhoval do Vídně. Vojtěch Růžička zemřel 15. května roku 1929 ve Vídni.⁸³³

⁸³² SOKA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 87, sign. V, kart. 5; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 113.

⁸³³ SOKA Frýdek-Místek, fond Děkaný úřad Místek, inv. č. 87, sign. V, kart. 5; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 104–105; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 29.

1904–1905 **Alois Bartoník** (* 1873 Horní Moštěnice, † 28. 12. 1937 Bystřice pod Hostýnem)

Alois Bartoník se narodil roku 1873 v Horní Moštěnici. V roce 1895 byl vysvěcen na kněze. Dne 26. července roku 1898 přišel ze Štítné (Štítná nad Vlárí-Popov) do Hrabové na místo osobního kooperátora, ačkoliv se příliš nechtěl stěhovat a později u děkanského úřadu v Místku reklamoval škody na majetku utrpěné při stěhování. Kvůli nemoci hrabovského faráře Vojtěcha Růžičky se stal 24. května roku 1904 administrátorem hrabovské farnosti. Tuto funkci v hrabovské duchovní správě za pomoci kooperátora Aloise Bayera vykonával až do 24. května 1905, kdy do Hrabové na místo faráře přišel Antonín Mohapl. Bartoník následně dále působil v Hrabové jako kooperátor až do 1. srpna roku 1906, kdy byl investován na místo kooperátora do Brodku u Nezamyslic. Později se stal se radou olomoucké arcibiskupské konzistoře a nejpozději ve třicátých letech 20. století působil jako farář v Bystřici pod Hostýnem. Alois Bartoník zemřel 28. prosince roku 1937 v Bystřici pod Hostýnem a o tři dny později byl pohřben na hostýnském horském (lesním) hřbitově spolu s jinými kněžími.⁸³⁴

1905–1912 **Antonín Mohapl** (* 18. 8. 1864 Droždín, † 5. 10. 1930 Prosenice)

Antonín Mohapl se narodil 18. srpna 1864 v Droždíně a byl vysvěcen na kněze v roce 1889. Jako kooperátor působil nejprve v Zábřehu na Moravě a následně jako farář v Nových Valteřicích, kde roku 1903 napsal latinský spis *Manuale sacerdotum archidioceseos Olomucensis seu Repertorium Curendarum 1853–1902*. Dne 24. května roku 1905 Mohapl ukončil dosavadní administraturu Aloise Bartoníka a stal se novým hrabovským farářem. V Hrabové však prožil nelehké období života, neboť nevycházel především s místními představiteli obce starostou Ludvíkem Staňkem ani nadučitelem Františkem Bartoníkem, a nebyl oblíbeným farářem. Za jeho působení byl 9. října roku 1909 otevřen nový hrabovský hřbitov a hřbitov kolem kostela přestal sloužit svému účelu. Během jeho působení došlo k odtržení Hrabůvky od hrabovské farnosti, o které se zasloužil. Antonín Mohapl sám usiloval o místo faráře v Hrabůvce, nicméně vzhledem k bojům od tohoto záměru ustoupil; v Hrabůvce vznikla nová samostatná farnost. Dne 24.

⁸³⁴ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 72; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 113; SOkA Frýdek-Místek, fond Děkanský úřad Místek, inv. č. 87, sign. V, kart. 5; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4.

ledna 1912 byl investován na nové místo faráře do Paršovic a 10. února 1912 skutečně z Hrabové odešel. Antonín Mohapl zemřel 5. října roku 1930 v Prosenicích u Přerova.⁸³⁵

1912 **Josef Herodek** (* 9. 11. 1877 Osičany, † 9. 5. 1942 Loučka)

Josef Herodek se narodil 9. listopadu roku 1877 v Osičanech u Pačlavic. Studoval na církevním i světském českém gymnáziu v Kroměříži a také na gymnáziu ve Vysokém Mýtě, kde roku 1898 složil maturitu. Poté vystudoval bohosloveckou fakultu v Olomouci, kde byl 5. července roku 1902 v katedrále sv. Václava vysvěcen na kněze. Poté se stal kooperátorem ve Zlámankách do roku 1904, odkud 23. června 1907 odešel do Litenčic na Kroměřížsku. Dne 27. ledna roku 1907 nastoupil na místo kooperátora v Hrabové, kde působil do 1. května roku 1912. Od 24. ledna 1912 po odchodu faráře Antonína Mohapla dočasně administroval hrabovskou farnost do příchodu nového faráře Josefa Řezáče 24. dubna 1912. Zanedlouho k 1. květnu 1912 opustil Herodek místo kooperátora v Hrabové, neboť byl jmenován novým kooperátorem ve Valašských Kloboucích (1912–1916) místo zmíněného Josefa Řezáče. Dne 1. ledna roku 1917 se Herodek stal farářem v Rusavě a v letech 1924–1933 působil jako farář ve Fryčovicích. Od 1. července 1933 do 30. června roku 1937 zastával místo faráře v Prakšicích, odkud odešel na farářské místo do Loučky u Lipníka, kde zůstal až do své smrti. Mimo to dvakrát v letech 1937–1938 a 1939 administroval excurrendo sousední farnost v Jezernici. Josef Herodek zemřel náhle 9. května roku 1942 v Loučce u Lipníka a byl pohřben v rodinném hrobě v Pačlavicích.⁸³⁶

1912–1931 **Josef Řezáč** (* 5. 6. 1873 Vrchoslavice, † 24. 5. 1950 Olomouc)

Kněz Josef Řezáč se narodil 5. června 1873 ve Vrchoslavicích u Kojetína. V dětství patrně vychodil obecnou školu v místě bydliště, načež se přesunul do Kroměříže, kde v roce 1892 úspěšným složením maturitní zkoušky vystudoval císařsko-královské české gymnázium v Kroměříži. Po maturitě se rozhodl stát knězem a nastoupil formaci v Arcibiskupském kněžském semináři v Olomouci a zároveň studoval na bohoslovecké fakultě v Olomouci.

⁸³⁵ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 1–19; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 105; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85–87; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty*, s. 232; https://www.prijmeni.cz/osobnost/29498/antonin_mohapl (20. 2. 2020); <http://vladimirslavik.netstranky.cz/z-historie-hrabove-a-okolnich-obci/nejasnosti-kolem-farare-antonina.html> (20. 2. 2020).

⁸³⁶ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 5, 19, 76–77; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 113; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; <https://www.farnostbph.cz/index.php/rusa-vaknezi/114-josef-herodek-farar-1916-1924> (21. 2. 2020).

V roce 1896 byl vysvěcen v Olomouci na kněze. Po udělení kněžského svěcení působil rok a půl jako kooperátor ve Vranové Lhotě, odkud se roku 1908 přesunul na místo kooperátora ve Valašských Kloboucích. Dne 24. dubna 1912 odešel na nově získané farářské místo v Hrabové, kde vystřídal dosavadního administrátora Josefa Herodka. Josef Řezáč byl po příchodu do Hrabové nespokojen s neutěšeným stavem farního kostela sv. Kateřiny i špatnými vztahy a spory s představiteli obce i nadučitelem Františkem Bartoníkem. Tento stav se snažil zlepšit v rámci svého poměrně intenzivního pastoračního působení. S občany Hrabové chodil na myslivecké hony, cvičil chlapce hrát na hudební nástroje a založil kapelu doprovázející v kostele při pravidelných bohoslužbách i dívčí pěvecký sbor. Nejvíce však vyniká Řezáčova starost o dobré vzdělání hrabovských dětí, neboť mimo jiné chlapce rovněž soukromě vyučoval také významného hrabovského básníka Viléma Závadu, který byl jeho zásluhou přijat rovnou do tercie gymnázia v Moravské Ostravě. Po vypuknutí první světové války se naplno projevil jeho charakter, kdy umožnil i v prostorách hrabovské římskokatolické fary zřídit lazaret pro raněné rakousko-uherské vojáky a osobně se v letech 1914–1915 staral o správu lazaretu i vojáky. Řezáč se tak před skončením první světové války v Hrabové těšil oblibě, po konci však jeho vliv poklesl a ani on v Hrabové nezabránil negativnímu obrazu římskokatolické církve, neboť ta byla spojována se starou monarchií. Byť se dále svědomitě staral o pastorační i katechezi, nemohl zabránit přechodu mnoha farníků k nově vzniklé Církvi československé, z čehož pramenily četné spory. Josef Řezáč získal 22. dubna 1931 z celkem 13 uchazečů nové farářské místo ve Slatinicích u Olomouce a 27. června 1931 z Hrabové skutečně do Slatinic odešel, kde se postupně stal děkanem olomouckého děkanátu, arcibiskupským radou a také čestným kanovníkem olomoucké kapituly. Josef Řezáč zemřel v Olomouci-Neředíně na trvalém odpočinku 24. května 1950 a byl pochován do rodinného hrobu v rodných Vrchoslavicích.⁸³⁷

1931–1932, 1933–1934 **Antonín Hráček** (* 7. 9. 1883 Kunovice, † 27. 5. 1958
Kunovice)

Antonín Hráček se narodil 7. září roku 1883 v Kunovicích domkáři Janu Hráčkovi a jeho manželce Kateřině. Vystudoval patrně obecnou školu v místě bydliště a následně

⁸³⁷ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85–88; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 19–63, 92; MÁLKOVÁ, I.: *Hrabovský básník*, s. 314; <https://www.hrabova.info/2014/10/29/duchovni-spravci/> (21. 2. 2020); SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války*, s. 49–50, 66–67, 114.

absolvoval gymnázium v Uherském Hradišti. V letech 1906–1910 se připravoval ke kněžství v Arcibiskupském kněžském semináři v Olomouci a na tamní bohoslovecké fakultě. Dne 5. července roku 1910 byl patrně v Olomouci vysvěcen na kněze a hned o dva dny později slavil primum mši v rodných Kunovicích. Následně odešel působit na místo kooperátora do farnosti Velká nad Veličkou, kterou před rokem 1915 také administroval. Poté vystřídal vícero působišť, v letech 1915–1916 působil jako administrátor v Hodslavicích, v letech 1916–1918 jako kooperátor v Kokorech u Přerova. Do hrabovské farnosti přišel Antonín Hráček 1. září roku 1918, kde až do 1. listopadu 1920 vykonával funkci kooperátora pod vedením faráře Josefa Řezáče. Poté odešel na místo kooperátora do Mariánských Hor, kde setrval delší čas až do roku 1934. Z místa mariánskohorského kooperátora také dvakrát s přestávkami spravoval jako administrátor excurrendo hrabovskou faru, a to vždy při uprázdnění farářských míst. Hrabovským administrátorem excurrendo se stal 27. června 1931 po odchodu faráře Josefa Řezáče a zůstal jím až do 6. března 1932, kdy přišel do Hrabové nový farář Alois Stratil. Jako administrátor excurrendo pak působil v Hrabové podruhé opět od 22. července 1933 po odchodu faráře Stratila až do 18. února 1934, kdy nastoupil farář Jakub Horák. V roce 1934 odešel Hráček z Mariánských Hor na místo kooperátora ve Vlčnově a následně ještě před rokem 1941 dosáhl na farářské místo ve Zděchově. V roce 1941 odešel do důchodu a následně žil a vypomáhal až do své smrti jako kooperátor v rodných Kunovicích. Antonín Hráček zemřel 27. května roku 1958 v Kunovicích a o čtyři dny později byl pohřben do rodinného hrobu tamtéž.⁸³⁸

1932–1933 **Alois Stratil** (kol. 1900, † po 1961)

Kněz olomoucké arcidiecéze Alois Stratil působil před svým příchodem do Hrabové jako kooperátor v Porubě. Po uprázdnění hrabovské fary dočasně administrované Antonínem Hráčkem bylo na systemizované místo hrabovské faráře vypsáno výběrové řízení, do něhož se jako jediný přihlásil Alois Stratil, který byl 16. listopadu rok 1931 zemskou vládou prezentován na hrabovskou faru a který se přišel podívat na své nové působiště v Hrabové již na pouti sv. Kateřiny na konci listopadu 1931. Pro nedostatek kněží, kteří by jej nahradili na místě porubského kooperátora, nemohl z Poruby odejít a musel vyčkat až

⁸³⁸ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 86; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské, pag. 62–66; ŠILER, J.: *Kněží z farnosti Kunovice*. In: Kunovjan, 2015, č. 4, s. 15; ŠILER, J.: *Kněží z kunovické farnosti od pol. 19. století*. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, magisterská diplomová práce. Brno 2014, s. 49–50.

na vysvěcení nových kněží. Dne 6. března 1932 byl investován do funkce faráře hrabovské farnosti ostravským děkanem Tomášem Kubíčkem za účasti 14 kněží ostravského děkanátu a věřících farnosti. Byl tiché povahy a snažil se přimět k činnosti „polomrtvou, spící“ farní obec. Dne 22. července 1933 zcela nečekaně odešel z hrabovské farnosti na trvalé místo faráře ve Velké Polomi, kde zůstal až do roku 1961.⁸³⁹

1934–1972 **Jakub Horák** (* 22. 8. 1896 Srbice, † 29. 12. 1972 Ostrava-Vítkovice)

Jakub Horák se narodil se 22. srpna roku 1896 v Srbicích u Kojetína v rodině rolníka Jiřího Horáka. Po smrti otce a zanedlouho i matky jej vychovávala teta, otcova vlastní sestra Marie Mikolášová (roz. Horáková), s jejíž pomocí mohl vystudovat na kněze. Dne 24. února roku 1923 byl olomouckým arcibiskupem Antonínem Cyrilem Stojanem vysvěcen na podjáhna a 17. března 1923 na jáhna. Dne 5. července roku 1923 byl Jakub Horák v Olomouci vysvěcen olomouckým pomocným biskupem Karlem Wisnarem na kněze, protože arcibiskup Stojan byl již těžce nemocen. Vzhledem k tomu, že byl údajně jedním ze studijně nejslabších bohoslovců během svého patrně olomouckého teologického studia, po vysvěcení vystřídal díky příkazům olomoucké arcibiskupské konzistoře jako kooperátor za jedenáct let celkem devět farností po celé olomoucké arcidiecézi, přičemž je známo jménem jeho působení ve farnostech v Tištině, Paskově a Dobromilicích. Po uvolnění hrabovské farnosti odchodem faráře Aloise Stratila do Velké Polomi zůstala hrabovská fara po asi půl roku neobsazena a vláda Země moravskoslezské, mající patronátní právo k hrabovskému kostelu, vypsala výběrové řízení na uvolněné místo. Až napodruhé se na toto stálé místo přihlásil Jakub Horák působící jako kooperátor v Dobromilicích poblíž Brodku u Prostějova a na konci prosince 1933 byl zemskou vládou prezentován (navržen arcibiskupovi) na hrabovskou faru. Na Ostravsko přijel zklamán 7. února 1934 a usadil se trvale na hrabovské faře. Na první postní neděli 18. února 1934 byl Horák uveden do úřadu v Hrabové ostravským děkanem Tomášem Kubíčkem. V Hrabové prožil Jakub Horák na místě faráře celý svůj další život, přičemž se dobře staral o svěšené farníky i farní hospodářské a zemědělské zázemí, kde uplatňoval své rodinné zkušenosti se zemědělským hospodařením. Byl svědomitý, pečlivý, a ačkoli později v olomoucké arcidiecézi dosáhl na funkci arcibiskupského rady, nikdy se jí nechlubil, ale vždy dbal na kněžskou vážnost.

⁸³⁹ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 86; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské, pag. 63–66; https://cs.wikipedia.org/wiki/Římskokatolická_farnost_Velká_Polom#cite_note-W-2 (24. 1. 2020); <https://www.hrabova.info/2014/10/29/duchovni-spravci/> (24. 1. 2020).

Pravidelně se účastnil rady arcibiskupské konzistoře v Olomouci. V Hrabové sloužil nejdéle ze všech známých kněží až do prosince roku 1972, kdy se mu prudce začal zhoršovat zdravotní stav následkem neléčené cukrovky a špatné funkce ledvin. Jakub Horák zemřel 29. prosince roku 1972 ve věku 76 let v nemocnici v Ostravě-Vítkovicích na selhání ledvin (urémii). Pohřeb v hrabovském kostele se konal ve středu 3. ledna 1973 v 10 hodin a následně byl dle svého přání pohřben ve Skalici u Frýdku-Místku.⁸⁴⁰

1972–1983 **Vítězslav Schneiderka**, CSsR (* 12. 10. 1919 Místek, † 26. 6. 2011 Stará Boleslav)

Vítězslav Schneiderka se narodil 12. října roku 1919 v Místku. Dne 2. srpna 1937 se stal členem Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele (CSsR); působil u redemptoristů v Karlových Varech a Brně. V průběhu druhé světové války byl totálně nasazen na nucené práce v Německu. Na kněze byl vysvěcen 29. června roku 1947 v Praze z rukou tehdejšího pražského arcibiskupa a pozdějšího kardinála Josefa Berana. V padesátých letech 20. století byl komunistickým režimem vězněn pro své přesvědčení a z této doby si odnesl těžké trvalé psychické následky, trpěl různorodými nervovými poruchami, mimo jiné problémy s řečí. Po propuštění nemohl vykonávat kněžské povolání a nuceně žil dlouhá léta v Ostravě, kde musel pracovat v dělnických profesích, například ve výdejně náradí v Ostravě-Vítkovicích. Po jistém zmírnění komunistického režimu v druhé polovině šedesátých let 20. století začal vykonávat duchovní správu u řádových sester v Hošťálkovech u Krnova. Od počátku října roku 1969 začal sloužit jako farní vikář v Ostravě-Hrabůvce. Z Hrabůvky poměrně často jezdil zastupovat dlouholetého hrabovského faráře Jakuba Horáka do sousední Hrabové. Po propuknutí náhlé těžké nemoci Jakuba Horáka byl 23. prosince roku 1972 jmenován provisorem *in materialibus et documentis* v hrabovské farnosti a po Horákově smrti byl 6. února 1973 jako dosavadní provisor jmenován administrátorem v Hrabové s účinností od 1. března 1973. Dne 22. února 1973 se z Hrabůvky přestěhoval na faru do Hrabové, kde jako doposud vůbec poslední kněz přímo bydlel. Schneiderka svědomitě vykonával v Hrabové duchovní i ekonomickou správu a byl dobrým kazatelem. Byl členem Sdružení katolických

⁸⁴⁰ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 86; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské, pag. 66–128; HOŘÁK, F. – ZEMEK, M. – SVOBODA, S.: *Katalog kněžstva arcidiecése olomoucké*. Olomouc 1949, s. 264–265; rozhovor s Marií Stárkovou, Ostrava-Hrabová, 5. listopadu 2019; rozhovor s Vlastou Jurečkovou, Ostrava-Hrabová, 27. ledna 2020; rozhovor s Václavem Jurečkou, Ostrava-Hrabová, 27. ledna 2020; rozhovor s R.D. Miroslavem Strakou, Ostrava-Hrabůvka, 10. února 2020; <https://www.hrabova.info/2014/10/29/duchovni-spravci/> (23. 1. 2020).

duchovních *Pacem in terris*, což si vyčítal; trpěl následky komunistického věznění a nechtěl zažít opětovnou perzekuci. Dne 1. července 1983 byl přeložen na místo administrátora hrušovské farnosti, kde nahradil zemřelého místoděkana a faráře Františka Bijoka. V Hrušově setrval přes své nemoci do roku 1994. Následně odešel do charitního domova ve Štěplovci u Opavy a poté do Staré Boleslavi. Vítězslav Schneiderka zemřel ve věku 91 let v neděli 26. června 2011 v charitním domově ve Staré Boleslavi sužován nemocemi.⁸⁴¹

1983–1991 **Zdeněk Pirunčík** (* 19. 7. 1922 Opava-Komárov, † 25. 3. 1996 Moravec)

Narodil se 19. července 1922 v Opavě-Komárově v rodině finančního úředníka neznámého jména a jeho manželky Růženy. V roce 1928 se spolu s rodiči přestěhoval do Hlučína, kde navštěvoval tamější obecnou školu a nižší stupeň reálného gymnázia. V říjnu roku 1938 po přeložení otce odešel s rodinou do Strážnice, kde absolvoval vyšší stupeň tamního gymnázia. Po složení maturity krátce pracoval na statku bývalého hraběte Magnise ve Strážnici. Po osvobození Československa roku 1945 se přihlásil do Arcibiskupského kněžského semináře v Olomouci a zároveň studoval na obnovené olomoucké Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě Univerzity Palackého. V roce 1949 byl olomouckým arcibiskupem Josefem Karlem Matochou vysvěcen na kněze. Od 5. září 1950 do 31. prosince roku 1952 vykonával základní vojenskou službu jako tzv. politicky nespolehlivý vojín u Pomocných technických praporů. Dne 15. ledna 1953 nastoupil na místo kooperátora v Zábřehu na Moravě, odkud byl k 1. lednu roku 1957 přeložen na místo administrátora v Hoštejně. Od 19. září 1958 nemohl vykonávat duchovní povolání. To se změnilo až 11. října roku 1963, kdy začal působit jako kooperátor v Hlučíně, následně krátce administroval i farnost Ludgeřovice a později byl tamtéž kooperátorem, přičemž se přestěhoval z hlučínské fary do Ludgeřovic. Od 1. října 1965 byl ustanoven administrátorem v Bohušově a jako administrátor *excurrendo* dojížděl i do sousední Osoblahy. Následně byl k 1. červenci 1974 přeložen do farnosti v Horním Benešově a dojížděl zároveň do Leskovce nad Moravicí. Dne 1. listopadu roku 1982 nastoupil do městské farnosti v Ostravě-Hrabůvce, kde se stal administrátorem a nechal opravit exteriér

⁸⁴¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské, pag. 121–158; rozhovor s Marií Stárkovou, Ostrava-Hrabová, 5. listopadu 2019; rozhovor s Václavem Jurečkou, Ostrava-Hrabová, 27. ledna 2020; rozhovor s Vlastou Jurečkovou, Ostrava-Hrabová, 27. ledna 2020; BŘEZINSKÝ, P.: *Farnost*, s. 10; <https://www.hrabova.info/2014/10/29/duchovni-spravci/> (24. 1. 2020); <https://www.doo.cz/-posledni-zpravy/654-ve-vku-91-lety-zemel-p-vitzslav-schneiderka-cssr.html> (24. 1. 2020); <http://www.ostra-vahrabuvka.farnost.cz/historie2.html> (24. 1. 2020).

i interiér hrabůveckého kostela i celou farní budovu. Po odchodu hrabovského administrátora Vítězslava Schneiderky, CSsR, do Hrušova byl Zdeněk Pirunčík jmenován rovněž administrátorem excurrendo v Hrabové, kde vykonával duchovní správu farnosti až do března roku 1991, kdy požádal vratimovského faráře Milana Adámka o pomoc s vykonáváním duchovní služby v Hrabové. Už od samého počátku devadesátých let 20. století se mu rychle zhoršovalo zdraví a s duchovní správou mu vypomáhalo dalších šest kněží ostravského děkanátu. Na konci roku 1991 odešel z funkce administrátora v Hrabůvce a administrátora excurrendo v Hrabové a žil sužován nemocemi v kněžském domově v Moravci (okres Žďár nad Sázavou), kde mimo jiné prodělal mozkovou mrtvici. Zdeněk Pirunčík zemřel po dlouhé a těžké nemoci 25. března roku 1996 v Moravci. Církevní pohřeb proběhl v opavském chrámu Nanebevzetí Panny Marie a jeho pozůstatky byly uloženy do hrobu na městském hřbitově v Opavě.⁸⁴²

1992–2004 **ThDr. Milan Adámek** (* 23. 1. 1941 Frýdek)

Milan Adámek se narodil 23. ledna roku 1941 ve Frýdku. Vystudoval pedagogickou školu ve Frýdku-Místku a tři roky pracoval jako učitel základní školy ve Studénce – Butovicích. V roce 1964 se přihlásil na Římskokatolickou cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu v Praze se sídlem v Litoměřicích, avšak jako učitel nebyl vhodným kandidátem kněžství. Celý další rok proto pracoval ve válcovnách plechu ve Frýdku-Místku jako dělník. Po roce opět požádal o přijetí na litoměřickou cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu, byl přijat do prvního ročníku společně s pozdějším pražským arcibiskupem Dominikem kardinálem Dukou a zároveň nastoupil formaci ke kněžství v kněžském semináři v Litoměřicích. Po úspěšném absolvování teologického studia na cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Litoměřicích byl 5. července roku 1969 v Brně vysvěcen z rukou brněnského diecézního biskupa Karla Skoupého na kněze. Následně působil jako kooperátor v karvinském děkanátu (Dolní Lutyně, Bohumín), naposledy jako kooperátor ve farnosti Jablunkov ve frýdeckém děkanátu. Dne 1. srpna 1974 byl jmenován administrátorem Římskokatolické farnosti Vratimov, kde se roku 1983 stal dle nového Kodexu kanonického práva farářem. Byl členem Sdružení katolických duchovních *Pacem in terris* a místoděkanem frýdeckého

⁸⁴² Soukromý archiv Petra Baluška, Materiály k hrabovské římskokatolické farnosti ve 20. století; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské, pag. 158–198; NOVÁKOVÁ, B.: *Kostel Panny Marie, Královny posvátného růžence 1910–2010*, Ostrava 2010, nestr.; rozhovor s R.D. Miroslavem Strakou, Ostrava-Hrabůvka, 10. února 2020; rozhovor s Petrem Baluškem, Ostrava-Hrabová, 17. února 2020; <http://www.farnostludgerovice.cz/index.php/historie/prehled-knezi> (23. 1. 2020); <https://www.hrabova.info/2014/10/29/duchovni-spravci/> (23. 1. 2020).

děkanátu (kolem 1983). Ve Vratimově a Řepištích se postaral o řadu nutných oprav tamních kostelů a svědomitě vykonával všechny úkony duchovní správy, zároveň prohluboval své znalosti katolické teologie. V květnu roku 1982 složením rigorózních zkoušek na cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Litoměřicích získal licenciát teologie (ThLic.). Po úspěšné obhajobě dizertační práce byl 5. ledna 1983 promován doktorem teologie (ThDr.). Následujícího roku 1984 byl povolán jako vyučující na bohosloveckou fakultu v Litoměřicích, kam pravidelně z Vratimova dojížděl bohoslovce vyučovat Starý zákon a hebrejštinu až do roku 1990. V letech 1984–1987 rovněž dojížděl do paskovské farnosti jako administrátor *excurrendo*. V březnu 1991 jej kvůli špatnému zdravotnímu stavu požádal administrátor *excurrendo* hrabovské farnosti a farář v Ostravě-Hrabůvce Zdeněk Pirunčík, aby mu pomohl s duchovní službou v Hrabové, s čímž Adámek *ad personam* souhlasil a začal dojíždět do Hrabové. Po odchodu Zdeňka Pirunčíka do důchodu a dle přání administrátora olomoucké arcidiecéze Jana Graubnera byl od 1. července roku 1992 dekretem jmenován administrátorem *excurrendo* v Hrabové. V roce 2002 zažil vyhoření hrabovského kostela, zorganizoval duchovní správu farnosti bez vlastního chrámu a 19. června 2003 symbolicky poklepal na základní kámen novostavby kostela sv. Kateřiny. Kolem šedesátého roku života se mu začal zhoršovat zdravotní stav, prodělal několik plánovaných i akutních operací, a vzhledem ke stresu, zdravotnímu stavu a náročné administrativě dvou farností s třemi svěřenými kostely (jeden ve výstavbě) projevil přání spravovat menší farnost a věnovat se opět studiu a duchovnímu životu. Dne 14. července roku 2004 předal správu hrabovské a vratimovské farnosti novému administrátorovi Wykrętovi a odešel vykonávat duchovní správu do malé farnosti Havířov – Prostřední Suchá, kde působí jako farář až do současnosti.⁸⁴³

2004–současnost Mgr. **Adrian Wykręt** (* 14. 10. 1975 Tychy, Polsko)

Adrian Wykręt se narodil 14. října roku 1975 v hornoslezském městě Tychy v Polsku havíři Janu Wykrętovi (* 24. 7. 1951 Mysłówice, Polsko, † 26. 7. 1990 Tychy, Polsko) a jeho manželce, vedoucí obchodní prodejny Anně, rozené Źorawik (* 20. 6. 1955 Imielin, Polsko). Od narození žil s rodinou v městě Imielin u Katovic. V roce 1982 se narodil jeho

⁸⁴³ Římskokatolická farnost Vratimov, Pamětní kniha farnosti Vratimov 1943–2014, pag. 97–98, 130–131, 153, 185; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské, pag. 114, 198–214; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Sbírka materiálů, oznámení k 50. výročí kněžské služby ThDr. Milana Adámka; rozhovor s R.D. Mgr. Vladimírem Pavlíkem, Ostrava-Hrabová, 19. ledna 2020; rozhovor s Mgr. Pavlou Pavlíkovou, Ostrava-Hrabová, 19. ledna 2020; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, Vratimov, 21. ledna 2020; rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 22. ledna 2020; <https://www.hrabova.info/2014/10/29/duchovni-spravci/> (22. 1. 2020); SLEPIČKA, M.: *K historii*, s. 187.

mladší bratr Marcel Wykręć. V dětství osm let navštěvoval základní školu v Imielinu. V roce 1990, kdy zemřel následkem tragické autonehody jeho otec, nastoupil do třídy matematicko-fyzikálního zaměření na gymnázium ve Staré Beruňi, kde roku 1994 úspěšně složil maturitní zkoušku. Následně zahájil formaci ve Slezském vyšším duchovním semináři v Katovicích a studium na Teologické fakultě Papežské teologické akademie v Krakově, kde dokončil dva ročníky. V roce 1996 byla papežem Janem Pavlem II. nově zřízena ostravsko-opavská diecéze. Nedlouho poté vyšel v polském katolickém týdeníku *Gość Niedzielny* článek „Jsem optimista” nově jmenovaného ostravsko-opavského biskupa Františka Václava Lobkowicze v němž žádal polské biskupy o uvolnění polských kněží pro službu v nové příhraniční diecézi. Právě tento článek Wykręćta oslovil a zanedlouho navštívil biskupa Lobkowicze v jeho pracovně na Biskupství ostravsko-opavském. Adrian Wykręć se stal prvním polským klerikem – seminaristou, který vyslyšel výzvu biskupa a odešel pomoci nově zrozené diecézi trpící nedostatkem českého kléru. Protože vůbec neovládal český jazyk, pobýval nejprve v září a říjnu roku 1997 v Teologickém konviktu v Litoměřicích, kde poznal severní Čechy, a poté nastoupil na roční praxi do farnosti Frenštát pod Radhoštěm, kde se učil češtině a seznamoval se s mentalitou českých občanů. Od září 1998 pokračoval v přípravě na kněžství v Arcibiskupském kněžském semináři v Olomouci a současně na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, kde v lednu roku 2002 obhájením magisterské diplomové práce *Respektování Božího zákona ve smíšených a podobných manželstvích v zavazujícím zákonodárství římskokatolické církve* absolvoval Katolickou teologii (Mgr.). Dne 23. června 2001 přijal v opavské konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie jáhenské svěcení z rukou ostravsko-opavského biskupa Františka Václava Lobkowicze. Poté od 1. července 2001 působil rok jako jáhen v Římskokatolické farnosti Karviná, 29. června 2002 biskupem Lobkowiczem vysvěcen na kněze v ostravské katedrále Božského Spasitele. Na základě biskupského dekretu nastoupil 1. července 2002 jako farní vikář do Římskokatolické farnosti Hnojník, kde setrval až do konce června 2004. Od 1. července 2004 byl jmenován ostravsko-opavským biskupem jmenován administrátorem Římskokatolické farnosti Vratimov, sestávající se z farního zděného chrámu sv. Jana Křtitele a filiálního dřevěného kostela sv. Michaela archanděla v Řepištích a také administrátorem excurrento Římskokatolické farnosti Ostrava-Hrabová, kde po předání fary 14. července 2004 úspěšně završil probíhající náročnou obnovu dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské včetně související administrativy a obnovy života místní farnosti. Na začátku prosince 2007 získal titul čestného člena Sboru dobrovolných hasičů Řepiště a hned v následujícím roce posvětil

nový prapor řepišťského sboru. Po složení farářských zkoušek na Biskupství ostravsko-opavském byl od 1. července 2008 ustanoven farářem Římskokatolické farnosti Vratimov. Dne 29. září 2014 slavnostně přijal státní občanství České republiky. Adrian Wykręť se dlouhodobě se stará o dobrý stav svěřených kostelů a farních budov. Od svého příchodu kompletně zrekonstruoval vratimovskou farní budovu a nebyla opomenuta ani fara v Hrabové, v posledních několika letech se intenzivně věnoval také finančnímu i odbornému zajištění náročné generální revitalizace dřevěného filiálního kostela sv. Michaela archanděla v Řepišťích. Za působení faráře Adriana Wykręty se slavily v místním farním kostele sv. Kateřiny Alexandrijské po více než 100 letech primiční mše dokonce dvou hrabovských novokněží Vladimíra Pavlíka (2012) a Jana Jurečky (2018).⁸⁴⁴

6.3 Hrabovští výpomocní duchovní – kooperátoři, farní vikáři

V této podkapitole jsou zachyceny životopisy římskokatolických kněží, kteří jako výpomocní duchovní byli oficiálně ustanoveni k pastorační pomoci řádným duchovním správcům v hrabovské farnosti během 19. a 20. století. Nejsou uvedeny podrobné životopisy těch kooperátorů (Josef Vepřek, Alois Bartoník, Josef Herodek, Antonín Hráček), kteří po nějaký čas administrovali hrabovskou farnost a již byli uvedeni v předcházející podkapitole, a také kooperátorů paskovské farnosti, pod niž Hrabová patřila v 17. a 18. století.

1898 **Tomáš Kopecký** (* Určice, † 19. 4. 1947 Frýdek-Místek)

Tomáš Kopecký se narodil v Určicích u Prostějova. Někdy nedlouho po 26. březnu roku 1898 se stal na krátkou dobu kooperátorem za působení hrabovského faráře Vojtěcha Růžičky, který pro svou nemoc žádal o zaslání druhého kooperátora do Hrabové, jímž se stal právě Tomáš Kopecký. Zdá se, že Kopecký z Hrabové odešel ještě v roce 1898. V roce 1916–1924 působil jako farář ve Vlčovicích, odkud přešel do Frenštátu pod Radhoštěm, kde zastával funkci faráře v letech 1925–1928. Po vypuknutí druhé světové války byl

⁸⁴⁴ Římskokatolická farnost Vratimov, Pamětní kniha farnosti Vratimov 1943–2014, pag. 185; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 213–204; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, Vratimov, 20. srpna 2015; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, Vratimov, 21. ledna 2020; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, Vratimov, 13. února 2020; <https://www.hrabova.info/2014/10/29/duchovni-spravci/> (22. 1. 2020); SLEPIČKA, J.: *Hrabová*, s. 161; PINDUR, D.: *Dřevěný kostel*, s. 64, 68, 111; korespondence s R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, 26. března 2020.

patrně dne 1. září 1939 zatčen za své postoje, délka věznění však není známa. Tomáš Kopecký zemřel v Místku (Frýdek-Místek) 19. dubna roku 1947 a tamtéž byl pohřben.⁸⁴⁵

1902–1905 **Adolf Bayer** (* 22. 5. 1873 Rožnov pod Radhoštěm, † 2. 5. 1927 Rožnov pod Radhoštěm)

Adolf Bayer se narodil 22. května roku 1873 v Rožnově pod Radhoštěm. Vystudoval české gymnázium ve Valašském Meziříčí. V roce 1896 byl vysvěcen na kněze. Působil jako kooperátor v Lešné a také v Brankách, kde se stal po smrti faráře dočasným administrátorem. Dne 8. listopadu 1902 se stal kooperátorem v Hrabové, odkud 23. května roku 1905 odešel do Slatiny u Bílovce. Působil také v Cítově u Přerova a v Prostějově, kde se stal katechetou. Poté působil ve Valašském Meziříčí a ve Vidči u Rožnova pod Radhoštěm jako farář. Proslul jako velký český vlastenec a odborně se zabýval valašským právem a historií, salašnictvím i historií tkalcovství. Adolf Bayer zemřel 2. května roku 1927 v Rožnově pod Radhoštěm a byl tamtéž uložen do hrobu.⁸⁴⁶

1906–1907 **Theodor Graca** (* 29. 12. 1875 Stěbořice, † 12. 12. 1912)

Theodor Graca se narodil 29. prosince roku 1875 domkáři Theodoru Gracovi a jeho ženě Antonii ve Stěbořicích u Opavy. V roce 1899 byl vysvěcen na kněze. Během působení hrabovského faráře Antonína Mohapla přišel do Hrabové, kde se stal kooperátorem od 1. srpna roku 1906 do 8. prosince roku 1907, kdy odešel na místo faráře do Liptaně. Od prosince 1909 do 12. prosince 1912 působil jako farář v Rudoltovicích, přičemž však trpěl již od července 1912 nemocemi a nebyl schopen řádné duchovní služby. Theodor Graca zemřel 12. prosince roku 1912 na chronické selhání ledvin.⁸⁴⁷

1907–1908 **Emanuel Škrobánek** (* 1881 Holasovice, † 1955)

⁸⁴⁵ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 86; <https://www.hrabova.info/2014/10/29/duchovni-spravci/> (21. 2. 2020); <http://www.farnostlichnov.cz/vlcovi-ce-farnost/> (21. 2. 2020); <https://www.farnostfrenstat.cz/seznam-frenstatskych-knezi/> (21. 2. 2020); <http://-www.fatym.com/view.php?navezclanku=nasi-pastyri-knezi-obeti-druhe-svetove-valky-13&cislocclanku=20-15110025> (21. 2. 2020).

⁸⁴⁶ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 113; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; https://www.prijmeni.cz/osobnost/1330/a-dolf_bayer (21. 2. 2020); <http://aleph.vkol.cz/pub/svk04/00001/46/000014601.htm> (21. 2. 2020).

⁸⁴⁷ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 113; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; KREJČOVÁ, J.: *Rudoltovice (Rudoltice, Rudelzau). Historie farního kostela sv. Mikuláše z Myry a drobných církevních památek*. In: Poodří 17, 2014, č. 1, s. 37.

Emanuel Škrobánek se narodil roku 1881 v Holasovicích. V roce 1905 byl, patrně v Olomouci, vysvěcen na kněze. V Hrabové působil poměrně krátce jako kooperátor pod vedením hrabovského faráře Antonína Mohapla od 1. prosince 1907 do 1. srpna 1908 (oficiálně). Již dříve se však (5. června 1908) odešel léčit pro závažné nervové poruchy do lázní Jeseník. Následně působil jako kooperátor v Janově. Dne 25. října 1925 nastoupil jako farář v Linhartovech u Města Albrechtic, kde se podílel na opravách kostela, varhan i nákupu nových zvonů. Na jaře roku 1946 byl jmenován správcem krnovského děkanátu a od Vánoc roku 1946 jeho řádným děkanem až do své smrti v roce 1955.⁸⁴⁸

1908 **Alois Viceník** (* 1887 Bojkovice, † 29. 3. 1960 Bojkovice)

Alois Viceník se narodil v roce 1877 v Bojkovicích. V roce 1902 byl vysvěcen na kněze. Dne 1. července roku 1908 přišel do Hrabové na místo kooperátora pod vedením faráře Antonína Mohapla jako náhrada za nemocného kooperátora Škrobánka. V Hrabové však nepobyl dlouho. Když viděl množství náročné práce, nemaje také pevné zdraví, požádal Viceník hned o přeložení. Za měsíc 1. srpna 1908 již odešel do Lipníku nad Bečvou na místo kooperátora. Následně působil v Kelči a ve třicátých letech 20. století jako farář v Klášterci na severní Moravě, kde se jako národopisný pracovník a autor studií o lidové kultuře postaral v roce 1933 o konzervaci a zachování gotické Klášterecké Madony ze čtyřicátých let 14. století a roku 1935 ji daroval muzeu ve Viceníkově rodných Bojkovicích. Dne 17. února 1949 byl jako zasloužilý farář ve výslužbě jmenován ve Vatikánu monsignorem. Alois Viceník zemřel 29. března roku 1960 v Bojkovicích, kde byl také pohřben.⁸⁴⁹

⁸⁴⁸ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 2; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 113; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; <http://viditelny-macek.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=5748> (22. 2. 2020).

⁸⁴⁹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 2, 101; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 113; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; http://www.kelc.farnost.cz/prehled_knezi.html (22. 2. 2020); http://rkfzabreh.rps.cz/madona_klasterecka.html (22. 2. 2020); <https://regiony.rozhlas.cz/ani-staleti-neskryla-stopy-klastera-benediktinu-v-klasterci-ktery-znicili-husite-7432934> (22. 2. 2020); <https://www.-hrabova.info/2014/10/29/duchovni-spravci/> (22. 2. 2020); SLAVÍČEK, F.: *Farnost Bojkovice 1945–1989*. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, magisterská diplomová práce. Olomouc 2016, s. 27, 29, 41; ARCHIEPISCOPALIS OLOMUCENSIS: *Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis. Anno reperate salutis 1935*. Olomucii 1935, s. 352.

1908–1909 **Richard Němčák** (* 17. 5. 1884 Pěncín, † 21. 5. 1980 Tučapy)

Richard Němčák se narodil 17. května roku 1884 v Pěncíně u Olomouce. Dne 5. července 1908 byl v olomoucké katedrále sv. Václava vysvěcen na kněze a vzápětí odešel do Hrabové na místo kooperátora, kde působil za faráře Mohapla od 1. srpna 1908 do začátku ledna roku 1909, kdy onemocněl; musel jít na operaci a delší dovolenou, kterou trávil u svých rodičů v Drahanovicích u Olomouce. Dále působil ve Stříbrnicích (farář), Polešovicích a ve velké farnosti v Buchlovicích. Z Buchlovic v roce 1937 odešel kvůli chatrnému zdraví do menší farnosti v Huštěnovicích, kde působil jako farář do roku 1963. Byl jmenován čestným kanovníkem a radou arcibiskupské konzistoře. V roce 1963 odešel ve věku 79 let na odpočinek do Tučap u Polešovic, kde ještě dalších 17 let pastoračně vypomáhal. Richard Němčák zemřel 21. května roku 1980 v Tučapech jako nejstarší kněz olomoucké arcidiecéze a byl pohřben tamtéž.⁸⁵⁰

1912–1913 **Jakub Vymazal** (* 1880 Měrovice nad Hanou, † 3. 3. 1925 Měrovice nad Hanou)

Jakub Vymazal se narodil v roce 1880 v Měrovicích nad Hanou. V roce 1905 byl vysvěcen na kněze a následně působil jako kooperátor pravděpodobně v Novém Hrozenkově, kde se zapletl do tamních sporů faráře Procházky. V Hrabové působil jako kooperátor pod vedením faráře Josefa Řezáče od 1. srpna 1912 do 1. května roku 1913, kdy odešel do Morkovic. Kvůli chatrnému zdraví byl v roce 1915 penzionován a usadil se u řádových sester v Přívoze (dnes součást Ostravy). Jakub Vymazal zemřel 3. března roku 1925 v Měrovicích nad Hanou a byl pohřben na tamním hřbitově v kněžském hrobě.⁸⁵¹

1921–1925 **Jan Fürst** (* 22. 6. 1884 Zbraslav, † po 1958)

Jan Fürst se narodil 22. června roku 1884 ve Zbraslavi u Prahy. Byl vysvěcen 5. července roku 1907 v Olomouci. Následně působil jako kooperátor v Liptani, Rudolticích i jako

⁸⁵⁰ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 2, 5; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 113; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 85; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; <https://farhustenovice-cz.webnode.cz/l/p-richard-nemcak/> (22. 2. 2020); <http://www.farnost-buchlovice.uh.cz/?menu=knezi> (22. 2. 2020); <http://www.stribrnice.cz/informace-o-obci/pamatky-a-mistni-zajimavosti/> (22. 2. 2020); <https://www.fara-tucapy.cz/o-nas/> (22. 2. 2020); <http://www.hustenovice.cz/skryte/kronika/uvod/osobnosti-obce/knezi> (22. 2. 2020).

⁸⁵¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 21; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 114; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 86; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; <http://www.farnostprerov.cz/node/3957> (22. 2. 2020); <https://www.hrabova.info/2014/10/29/duchovni-spravci/> (22. 2. 2020).

dočasný provizor v Hrabůvce, odkud 1. září roku 1921 odešel na místo kooperátora v Hrabové pod vedením faráře Josefa Řezáče. Po určitou dobu (od 1. března 1923 do 1. června 1923) byl provizorem ve Fryčovicích. Po návratu na místo hrabovského kooperátora zůstal v Hrabové do 15. dubna 1925, kdy odešel na místo administrátora v Tiché u Frenštátu pod Radhoštěm. Následně působil jako kooperátor v Moravské Ostravě, odkud 8. listopadu roku 1926 odešel na stálé místo faráře v Mariánských Horách, kde se stal nejprve správcem moravskoostravského děkanátu a 1. ledna 1936 řádným děkanem. V roce 1949 byl papežem Piem II. jmenován monsignorem. Dne 9. října roku 1953 rezignoval po nové úpravě děkanátů na funkci moravskoostravského děkana. V roce 1958 opustil místo mariánskohorského faráře a někdy poté zemřel.⁸⁵²

1942–1945 Frà **Josef Zlámal**, OMelit, Prior (* 1. 7. 1915 Halenkovice, † 22. 12. 2008 Praha)

Josef Zlámal se narodil 1. července roku 1915 v Halenkovicích u Zlína na č. p. 28. V dětství navštěvoval obecnou školu v místě narození. V letech 1928–1936 studoval na Arcibiskupském gymnáziu v Kroměříži, odkud po složení maturity zamířil na Cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu v Olomouci. Dne 5. července roku 1941 byl Josef Zlámal v Olomouci vysvěcen na kněze. Od srpna 1941 do května 1942 působil jako kooperátor v Ptení, odkud se přesunul na místo kooperátora ve Vranové Lhotě, kde zůstal do srpna roku 1942. Poté se stal kooperátorem ve Staré Bělé, kde působil do konce listopadu. Dne 1. prosince 1942 nastoupil na systemizované místo kooperátora v Hrabové pod vedením faráře Jakuba Horáka, avšak bydlel v bytě ve Staré Bělé. V hrabovské obecné škole rovněž vyučoval čtyři hodiny náboženství. Z Hrabové odešel v říjnu 1945 do Bílovce. V létě 1946 přestoupil do litoměřické diecéze a vykonával duchovní správu ve Frýdlantu v severních Čechách. V roce 1949 byl zatčen za veřejné čtení pastýřského listu českých a slovenských biskupů a společně s urážkou soudu byl odsouzen celkem na deset let. Zlámal byl poté vězněn v Liberci, Praze-Pankráci, Plzni-Borech, v Kutné Hoře, Mírově, Mladé Boleslavi a Valdicích až do roku 1959, kdy byl propuštěn. Následně pracoval jako dělník v železárnách i dopravním podniku. V roce 1967 získal státní souhlas k výkonu duchovního povolání a působil nejprve ve Vlastibořicích a poté od roku 1970

⁸⁵² Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 77; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 6a, fol. 287v, 288v; AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 7, pag. 114; AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 86; AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; <https://www.cirkev.cz/archiv/081017-biskup-lobkowicz-oslavi-100-let-od-posveceni-kostela-v-mari-anskych-horach> (22. 2. 2020).

v Hrubém Jeseníku u Nymburka. V roce 1972 získal od rakouské provincie řádu maltézských rytířů titul magistrátního kaplana a byl vybrán jako budoucí představený pražského konventu maltézských rytířů. Po sametové revoluci 1989 se přesunul do Prahy a věnoval se bohoslužbám a péči o nemocné, chudé a strádající lidi. Nastoupil povinný noviciát u maltézských rytířů v Praze a roku 1994 se stal převorem johanitské komendy při kostele Panny Marie pod Řetězem v Praze. V roce 2004 jej vyznamenal prezident Václav Klaus Řádem Tomáše Garrigua Masaryka III. třídy. Josef Zlámal zemřel 22. prosince roku 2008 v Praze a byl pohřben v rodných Halenkovicích.⁸⁵³

1984–1986 **Miroslav Straka** (* 5. 6. 1955 Oskava)

Miroslav Straka se narodil 5. června roku 1955 v Oskavě u Šumperku rolníkovi Miroslavu Strakovi (* 27. 9. 1925, Šumvald) a jeho manželce pracovníci v zemědělství Anděle, rozené Paciorkové (* 10. 10. 1930, Újezd u Valašských Klobouk). V dětství navštěvoval 1.–5. třídu základní školy v Mostkově (část Oskavy), 6.–9. třídu pak v Oskavě. V roce 1970 odešel na střední zemědělskou technickou školu v Šumperku, kde roku 1974 složil maturitní zkoušku oboru agro-zoo. Již na střední škole uvažoval, že se stane knězem, avšak po maturitě nedostal od komunistických funkcionářů státní souhlas. Od června do září roku 1974 proto pracoval na státním statku ve Starém Městě pod Sněžníkem. V září 1974 nastoupil na dvouletou základní vojenskou službu v Pohořelicích u železničního vojska. Po návratu opět krátce pracoval na statku ve Starém Městě pod Sněžníkem, odkud v listopadu roku 1976 přešel na statek v Libině, kde pracoval až do konce roku 1978 jako zootechnik. Jako zemědělskému odborníkovi mu nebylo umožněno přihlásit se do kněžského semináře, a proto od počátku ledna 1979 pracoval v Panelárně Šumperk. V průběhu roku 1979 se znovu přihlásil do kněžského semináře v Litoměřicích, nejprve nebyl přijat, avšak s odvoláním v srpnu 1979 uspěl a vzápětí v září 1979 nastoupil do třítydenního přípravného kurzu na studia bohosloví. V podniku Panelárny Šumperk jej nechtěli propustit ze zaměstnání a dokonce mu vyhrožovali vězením, nicméně nakonec 1. října roku 1979 nastoupil na Římskokatolickou cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu v Praze se sídlem v Litoměřicích a do pětileté formace v litoměřickém kněžském semináři pod vedením rektorů Václava Červinky (1979–1982) a Antonína Doležala (1982–1984). V roce

⁸⁵³ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 77; <https://www.hrabova.info/2014/10/29/duchovni-spravci/> (22. 2. 2020); <https://www.pametnaroda.cz/cs/zla-mal-o-melit-prior-josef-1915> (22. 2. 2020); <https://www.halenkovice.cz/obec/vyznamne-osobnosti-obce> (22. 2. 2020); <http://www.apha.cz/zemrel-p-josef-zlamal-o-melit> (22. 2. 2020); <https://www.cirkev.cz/archiv/081-230-zemrel-prevor-maltezskych-rytiri-josef-zlamal> (22. 2. 2020).

1984 absolvoval na bohoslovecké fakultě v Litoměřicích obor Katolická teologie (nežádal o zpětné přiznání titulu Mgr.). Od února do června 1984 vykonával jáhenskou praxi v semináři a dne 30. června roku 1984 přijal z rukou biskupa a apoštolského administrátora olomoucké arcidiecéze Josefa Vransy v olomoucké katedrále sv. Václava kněžské svěcení. Dne 1. července 1984 byl jmenován farním vikářem v Ostravě-Vítkovicích pod vedením vítkovického faráře a preláta-arcijáhna Metropolitní kapituly sv. Václava v Olomouci Františka Gavlase a zároveň také farním vikářem excurrendo pro farnosti ostravského děkanátu. Z titulu tohoto jmenování zajišťoval od sklonku léta 1984 do jara 1986 jako farní vikář excurrendo pravidelné bohoslužby ve farním kostele sv. Kateřiny Alexandrijské v Hrabové každou neděli a o liturgických slavnostech. Z Vítkovic dojížděl v případě nemoci tamních duchovních správců také do Plesné, Michálkovic či Poruby. V letech 1986–1997 působil jako administrátor a poté farář ve farnosti Ostrava-Svinov, odkud zároveň dojížděl vypomáhat do Poruby, Pustkovce i Výškovic. V osmdesátých letech 20. století jej při kněžském působení ve Vítkovicích i Svinově neúspěšně vyslýchali agenti Státní bezpečnosti. V letech 1992–1997 vypomáhal jako vězeňský kaplan v ostravské věznici v Heřmanicích. Od 1. července roku 1997 až do současnosti působí jako farář v Římskokatolické farnosti Ostrava-Hrabůvka, přičemž v letech 1997–1998 byl zároveň administrátorem excurrendo v Ostravě-Radvanicích. Od roku 2005 také působí jako kaplan ostravského děkanátu pro vězeňskou službu České republiky.⁸⁵⁴

6.4 Duchovní pocházející z hrabovské farnosti

František Nováček (* 21. 5. 1885 Hrabová, † 14. 8. 1958 Šternberk)

Hrabovský rodák František Nováček, syn rolníka a hrabovského farníka Josefa Nováčka žijícího v č. p. 12, se narodil 21. května roku 1885 v Hrabové. Měl o čtyři roky mladšího bratra, důlního inženýra Josefa Nováčka. Po absolvování obecné školy v Hrabové vystudoval české (později Matiční) gymnázium v Moravské Ostravě. Po úspěšném složení maturity odešel na bohosloveckou fakultu v Olomouci a do Arcibiskupského kněžského semináře v Olomouci, kde se připravoval na kněžství. V roce 1909 byl jako vůbec první známý hrabovský rodák vysvěcen na římskokatolického kněze a svou primiční mši svatou odsloužil v hrabovském dřevěném kostele sv. Kateřiny Alexandrijské 11. července 1909, přičemž slavnostní kázání pronesl rektor Arcibiskupského kněžského semináře v Olomouci

⁸⁵⁴ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 166–167; NOVÁKOVÁ, B.: *Kostel*, nestr.; rozhovor s R.D. Miroslavem Strakou, Ostrava-Hrabůvka, 10. února 2020.

Alois Demel. Následně byl ustanoven kooperátorem v Rudě nad Moravou. Po vypuknutí první světové války začal sloužit jako vojenský kaplan v rámci rakousko-uherské armády a s vojskem trávil čas na východní (ruské) i italské frontě. Po ukončení první světové války se stal kooperátorem v Křelově u Olomouce, dále pak administrátorem ve farnosti při kostele sv. Cyrila a Metoděje v Bystročicích. Poté se stal kooperátorem v Klášterním Hradisku v Olomouci, kde později zastával i funkci řádného faráře. V padesátých letech 20. století byl farářem v Bohuňovicích. František Nováček zemřel dne 14. srpna roku 1958 v nemocnici ve Šternberku a byl pohřben na hřbitově v Bohuňovicích.⁸⁵⁵

Mgr. Vladimír Pavlík (* 18. 2. 1969 Ostrava-Vítkovice)

Vladimír Pavlík se narodil dne 18. února roku 1969 v Ostravě-Vítkovicích manželům a hrabovským farníkům Vladimíru Pavlíkovi a jeho manželce Marii, rozené Opálkové. V roce 1966 se narodila jeho jediná (starší) sestra Pavla. Od narození žil v Hrabové a v dětství navštěvoval hrabovskou základní školu. Po jejím ukončení odešel roku 1983 studovat provozní zámečnictví na učiliště Vítkovických železáren a strojíren Klementa Gottwalda (VŽSKG), které absolvoval v roce 1986 ziskem výučního listu. Následně nastoupil do Závodu 84 VŽSKG jako provozní zámečnick, kde setrval do podzimu roku 1988, kdy nastoupil dvouletou základní vojenskou službu k protivzdušné obraně v západních Čechách (Aš, Cheb). Po sametové revoluci se na jaře 1990 z vojenské služby vrátil a opět nastoupil ve vítkovických železárnách na místo provozního zámečnicka. V roce 1995 jej hrabovský duchovní správce Milan Adámek vyzval k vykonání pouti do Svaté země, která měla zásadní vliv na Pavlíkovo další duchovní směřování, stejně jako spiritualita sv. Ignáce z Loyoly a vzor patronky hrabovské farnosti sv. Kateřiny Alexandrijské. Po návratu z Izraele se stal kostelníkem při kostele sv. Kateřiny v Hrabové, kde zažil požár a obnovu kostela. V roce 1995 se přihlásil na střední průmyslovou školu v Ostravě-Vítkovicích, kde roku 1998 absolvoval maturitní obor strojírenství. V roce 1998 rovněž úspěšně absolvoval katechetický kurz pořádaný ostravsko-opavským biskupstvím a v letech 2000–2004 vyučoval náboženství ve Vratimově. V roce 2005 se na doporučení svého duchovního rádce faráře Milana Adámka rozhodl nastoupit přípravu ke kněžství a přihlásil se do Teologického konviktu v Olomouci. Po roce v konviktu nastoupil do Arcibiskupského kněžského semináře v Olomouci a také na Cyrilometodějskou

⁸⁵⁵ AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 211, 214; Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 7, 101; SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války*, s. 75–77; PAVLÍKOVÁ, P.: *Dějiny*, s. 3.

teologickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, kde obhajobou magisterské diplomové práce *Principy duchovního života Vladimíra Solovjova* úspěšně završil studia oboru Katolická teologie (Mgr.). Dne 2. července 2011 přijal z rukou ostravsko-opavského diecézního biskupa Františka Václava Lobkowicze, OPraem., v opavské konkatedrále jáhenské svěcení. Roční jáhenskou praxi vykonával v Římskokatolické farnosti Koberčice v hlučínském děkanátu pod vedením faráře Marka Andrzeje Pawlici. Dne 30. června roku 2012 přijal z rukou ostravsko-opavského biskupa Lobkowicze v ostravské katedrále Božského spasitele kněžské svěcení. Primiční mši sloužil v pátek 6. července 2012 od 16 hodin ve farním kostele sv. Kateřiny Alexandrijské v Hrabové. Od července 2012 byl Vladimír Pavlík ustanoven farním vikářem v Ludgeřovicích pod vedením faráře Václava Koloničného. V prosinci roku 2014 tragicky zemřel hrabyňský farář Edmund Kempný a bylo potřeba zajistit duchovní správu v Hrabyni, po dohodě s biskupem Lobkowiczem začal Pavlík od 1. ledna 2015 působit jako farní vikář v Ludgeřovicích a zároveň administrátor *excurrendo* v Hrabyni. Od 1. července 2015 působí jako administrátor v Hrabyni a administrátor *excurrendo* v Mokřých Lazcích.⁸⁵⁶

Mgr. Jan Jurečka (* 6. 10. 1986 Čeladná)

Jan Jurečka se narodil 6. října roku 1986 v Čeladné samostatnému plánovači Václavu Jurečkovi (* 4. 6. 1959, Ostrava-Vítkovice) a jeho manželce zdravotní sestře Vlastě (* 19. 12. 1959, Ostrava-Vítkovice), rozené Vašíčkové. V roce 1985 se narodila jeho starší sestra Alžběta (vdaná Třosová) a o pět let později mladší bratr Tomáš. V květnu 1991 se Jan přestěhoval společně s rodinou do Hrabové. V dětství navštěvoval hrabovskou základní školu, z níž v září 1998 odešel na osmileté Biskupské gymnázium v Ostravě, kde v roce 2006 složil maturitní zkoušku. Poté v září roku 2006 nastoupil do zaměstnání ve firmě GDX Automotive, s.r.o., v Odrách a Ostravě-Hrabové, v němž setrval až do prosince 2007 na místě operátora výroby v automobilovém průmyslu. Od září 2007 začal zároveň studovat bakalářský studijní obor Zpracování a zneškodňování odpadů na Hornicko-geologické fakultě Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava, odkud po roce přešel na bakalářské studium Enviromentálního inženýrství realizované na téže fakultě. Po třech absolvovaných semestrech studia zanechal a v květnu roku 2010 nastoupil do

⁸⁵⁶ Rozhovor s R.D. Mgr. Vladimírem Pavlíkem, Ostrava-Hrabová, 19. ledna 2020; rozhovor s Mgr. Pavlou Pavlíkovou, Ostrava-Hrabová, 19. ledna 2020; rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrětem, Vratimov, 21. ledna 2020; rozhovor s Janou Slepíčkovou, Ostrava-Hrabová, 26. ledna 2020; ANONYM: *Oznámení*, s. 1; SLEPIČKA, J.: *Hrabovský rodák*, s. 3; TÝŽ: *Hrabová*, s. 166.

zaměstnání v hrabovské průmyslové zóně. Tam nejprve pracoval jako operátor výroby v elektrotechnickém průmyslu ve firmě Pegatron Czech, s.r.o., odkud přešel v dubnu 2011 do firmy Veyance Technologies Czech, s.r.o., na pozici pracovníka v automobilovém průmyslu, v níž setrval do srpna roku 2011. V průběhu vysokoškolského studia se aktivně účastnil činnosti Vysokoškolského katolického hnutí Ostrava, kterému v letech 2009–2011 předsedal. Právě setkávání katolické mládeže společně s působením duchovních Jiřího Schreiber a Adriana Wykręta, vzory sv. Richarda Pampuriho a mučedníka Josefa Toufara, to vše sehrálo zásadní roli při Jurečkově dalším duchovním směřování. Duchovní inspirací se stala rovněž slova papeže Benedikta XVI. o povolání ke kněžství, která zaslechl ve Staré Boleslavi při papežově návštěvě České republiky v září roku 2009. Na jaře 2011 se Jan Jurečka rozhodl zahájit cestu ke kněžství a po splnění formalit v září 2011 nastoupil do Teologického konviktů v Olomouci, kde se rok pod vedením Alfreda Volného věnoval duchovní i intelektuální přípravě na vstup do semináře. V roce 2012 zahájil kněžskou formaci v Arcibiskupském kněžském semináři v Olomouci pod vedením rektora Antonína Štefka a zároveň zahájil studium oboru Katolická teologie na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, které v lednu roku 2018 úspěšně ukončil obhajobou magisterské diplomové práce *Morální pohled Jana Pavla II. na utrpení* (Mgr.). V rámci studia na teologické fakultě v Olomouci se podílel na vnitřním grantu, digitalizaci časopisů *Museum bohoslovců* a *Hlídky*, pod vedením Ctirada Václava Pospíšila. Dne 17. června 2017 přijal v opavské konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie z rukou ostravsko-opavského pomocného biskupa Martina Davida jáhenské svěcení. Následnou roční jáhenskou praxi vykonával v Římskokatolické farnosti Ostrava-Svinov pod vedením faráře a známého církevního historika 20. století Jana Larische. V červenci a srpnu roku 2017 také jako jáhen absolvoval pastorační praxi ve farnosti *Holy Trinity Catholic Church of Corn Hill* (Jerrell, Texas) v diecézi Austin ve Spojených státech amerických pod vedením faráře Stephena Nesrsty, kde poznal jiné formy pastorace. Dne 30. června roku 2018 udělil Janu Jurečkovi v ostravské katedrále Božského spasitele ostravsko-opavský diecézní biskup František Václav Lobkowicz kněžské svěcení. Svou primiční mši svatou sloužil 6. července 2018 v hrabovském kostele sv. Kateřiny Alexandrijské. Od 1. července roku 2018 působí jako farní vikář v Římskokatolické farnosti Kopřivnice pod vedením faráře Martina Kudly, přičemž vypomáhá s pastorační službou rovněž v sousední farnosti Lubina.⁸⁵⁷

⁸⁵⁷ Rozhovor s R.D. Mgr. Janem Jurečkou, Kopřivnice, 26. ledna 2020; rozhovor s Václavem Jurečkou,

7 EDICE PRAMENŮ A VÝPOVĚDÍ K DĚJINÁM KOSTELA

Závěrečná kapitola zpřístupňuje v edici písemné prameny k dějinám kostela sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové, které v řeči dobových záznamů pocházejících z 16. až 21. století vypovídají o historii, architektuře či vybavení chrámu i proměnách místní farnosti. Kapitola přináší systematický reprezentativní výběr publikovaných i nepublikovaných pramenů; část z již dříve zpřístupněných pramenů bude představena ve zkrácených výtazích z důležitých částí textu s náležitými odkazy na úplné edice ve starší literatuře, naopak všechny dosud nepublikované prameny budou zpřístupněny v celém znění.

Neocenitelný přínos k trvalému zaznamenání vsutku přelomové události v dějinách hrabovského chrámu, tedy ničujícího požáru kostela 2. dubna roku 2002 a následné obnovy kostela sv. Kateřiny, představují autentické vzpomínky a písemné výpovědi tehdejších přímých aktérů. Ke každému editovanému písemnému pramenu, který je zpracován v intencích obvyklých zásad s jasnou snahou o přístupnost a čitelnost textu dle současných gramatických a pravopisných pravidel,⁸⁵⁸ a výpovědi připojuji níže vysvětlení jejich vzniku a významu pro pochopení dějin chrámu v kontextu hrabovské farnosti. Prameny jsou editovány v jazyce původu, tedy převážně v českém jazyce, v případě edice latinských a německých pramenů je připojen český překlad.

1. Výtah z kupní smlouvy rytíře Jana Skály z Doubravky a Hradiště na paskovské léno olomouckého biskupství (1534)

český originál, listina, Kroměříž, 30. září 1534

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Lenní dvůr Kroměříž, inv. č. 321, sign. S1a25.

Ostrava-Hrabová, 27. ledna 2020; rozhovor s Vlastou Jurečkovou, Ostrava-Hrabová, 27. ledna 2020; rozhovor s Bc. Alžbětou Třosovou, Ostrava-Hrabová, 27. ledna 2020; SLEPIČKA, J.: *Hrabovský rodák*, s. 3; ANONYM: *Na slovíčko s rodiči jáhna Jana s paní Vlastou a panem Václavem Jurečkovými*. In: Svinovnick. Farní časopis, 2018, č. 2, s. 3–4; RÖSNER, L.: *Anketa s novokněžími Janem a Václavem*. In: Okno do života ostravsko-opavské diecéze, 2018, č. 7, s. 4–5; TÝŽ: *Kněžské svěcení udělil biskup František*. In: Okno do života ostravsko-opavské diecéze, 2018, č. 7, s. 5.

⁸⁵⁸ ŠTOVÍČEK, I. a kol.: *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16.–20. století pro potřeby historiografie*. Praha 2002, s. 53–57.

*My Stanislav, z Boží milosti biskup olomoucký, Jan starší ze Šternbergka na Kvasicích, nejvyšší sudí Markrabství moravského, Jan mladší ze Šternbergka na Holešově, Vilém z Víckova na Cimburku, Jan z Ledské na Choryni, hofrychtěř dvora kněze biskupa jeho milosti, Přemek z Víckova na Prusinovicích, Albrecht z Víckova na Čejkovicích, Proček mladší ze Zástřizel na Miloticích, rukojmí za nebožtíka Laclava z Kadaně a za erby jeho za devět tisíc zlatých, urozenému pánu, panu Janovi z Žerotína, nebožtíku a erbům jeho za statek paskovský, v kterémžto dluhu nebožtík Laclav z Kadaně všecken statek svůj byl jest nám zapsal, tak jakž jeho zápis ukazuje a poněvadž k vyvážení našemu by statek paskovský nám postačiti mohl, ze své dobré svobodné vůle jiný statek synům Laclavovým jsme pustili. V tvrz a městečko Paskov s dvorem s kostelním podacím, ves Žabeň, ves Novou Bělou, ves Velikou Hrabovou s kostelním podacím, ves Malou Hrabovou, ves Krmelín, s lidmi platnými i neplatnými, s rolí oranou i neoranou, s vodami tekutými i netekutými, s rybníky, s rybníšti, s mlýny, s mlýništi, s pastvinami, s pastvišti, s loukami, s lesy, s háji, s chrastinami i se vším panstvím a příslušenstvím toho zboží paskovského, s mezemi, s hranicemi, jak jest to zboží svrchu psané od starodávna ve svých mezích a hranicích zamezeno a v každé zvláště záležit. Nic sobě ani žádnému jinému na tom právu panství ani vlastenství nezachovávaje, všecko jsme ku pravému manství kostela olomouckého svobodně a nezávadně, tak jak jest to nebožtík Laclav z Kadaně držel a požíval. To my svrchu psaní rukojmí po něm prodali jsme a mocí listu tohoto prodáváme urozenému a statečnému rytíři panu Janovi z Doubravky a z Hradiště na Blanště a erbům jeho [...]*⁸⁵⁹

Listina vydaná olomouckým biskupem Stanislavem I. Thurzem v Kroměříži 30. září roku 1534 potvrzuje prodej paskovského manství olomouckého biskupství za účelem vyrovnání dluhů po zemřelém Ladislavovi z Kadaně solventnímu zájemci Janu Skálovi z Doubravky a Hradiště. V textu listiny je výslovně zmíněno kostelní podací právo u vsi Hrabové, což dokazuje existenci dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské k 30. září 1534, jenž byl spravován vlastním duchovním; je tudíž velmi pravděpodobné, že již byla zřízena i samostatná hrabovská farnost. Listina rovněž poprvé dokazuje patronát držitelů paskovského léna olomouckého biskupství nad hrabovským kostelem, kteří tak měli pravomoc navrhnout olomouckému biskupovi investituru kteréhokoliv katolického kněze.

⁸⁵⁹ Srov. úplnou edici listiny v SLEPIČKA, M. – SLEPIČKA, J.: *Z nejstarších pramenů*, s. 410–412.

2. Dopis olomouckého biskupa Stanislava II. Pavlovského z Pavlovic držiteli paskovského panství Ctiborovi Syrakovskému z Pěrkova (1580)

český originál, kopiář korespondence, Kroměříž, 10. prosince 1580

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 87, sign. 18, fol. 249v.

Ctiborovi Syrakovskému

Psaní vašemu i tudíž požadavku dle žádosti na nás z strany vám [z vaší strany na] objednání kněze katolického do vsi Veliké Hrabové, vyloženě jsme porozuměli. Páč nám nic v tom psaní Vašem, ke kterému byste datu takového kněze potřebovali, neoznamujete, však majíce požadavků jiných, tu žádost vaší v paměti mám, my všelijak se k tomu přičiniti chceme, abychom vás [vám] vhodnou osobu, což by nejspíše býti mohlo, opatřiti a fedrovati mohli. A jelikož od vás, že se o takové pastýře duší poddaných svých staráte, nemálo povděčný jsem a nad těmi oblíbení máme. Vám na všem dobré a šťastné. Datum na Kroměříži v sobotu po početí Panny Marie léta Páně 1580.⁸⁶⁰

Korespondence olomouckého biskupa Stanislava II. Pavlovského z Pavlovic je odpovědí na předcházející nedochovaný dopis držitele paskovského panství Ctibora Syrakovského z Pěrkova. Dopis dokazuje upřímný zájem Ctibora Syrakovského o posílení katolických pozic na jeho paskovském panství roku 1580, což koresponduje se započatou cílenou rekatolizací na území olomouckého biskupství, a zároveň přináší nepřímou zprávu o existenci hrabovské farnosti, do níž měl být investován katolický kněz a ne duchovní jiných protestantských konfesí (kazatel), převažujících mezi věřícími na Moravě v dané době.

3. Dopis olomouckého biskupa Stanislava II. Pavlovského držiteli paskovského panství Ctiborovi Syrakovskému z Pěrkova (1597)

český originál, kopiář korespondence, Kroměříž, 30. dubna 1597

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 111, sign. 34, fol. 87v–88v.

⁸⁶⁰ Srov. edici v SLEPIČKA, M. – SLEPIČKA, J.: *Z nejstarších pramenů*, s. 413.

Panu Ctiborovi Syrakovskému z Pěrkova, nejvyššímu písaři Markrabství moravského
Oznamujeme Vám, že jsme ctihodného kněze Melichara Salašiusa na faru vaši starobělskou od tohoto sv. Jiří dosadili a potvrdili i na to investituru dáti poručili. Kterýž nám mezi jiným oznámil, kterak osadníci k té faře velmi nedbanliví a leniví v službách Božích a mnozí z nich více jinam k poběhlcům, nežli do kostela, kdež náleží, k němu chodívají. Což, pane švakře, jim, jako vrchnost jich, skutečně přetrhnouti máte a poručiti, aby takových postranních a jejich spasení velice škodlivých predikantů na straně ponechajíc, se svým farářem jakožto pastýřem duší jich [jejich] v věcech duchovních všelijak řídili a spravovali a na týmž faráři svým pozůstávali. Za druhé posavad jsme očekávali, skoroli nám jiného kněze na faru svou staroveskou presentovati budete, ale nestanouc se posavad snad že jste žádného objednati nemohli a přitrefíc se k nám ctihodný kněz Tomáš Stephanec, posavad kaplan ostravský, kteréhož bychom sice kde jinam obrátiti věděli, však myslíc na to, abyste na touž faru také zase knězem opatření byli, poručili jsme jemu, aby se k Vám najíti dal. Jestli byste ještě jiného kněze neměli a toho žádostivi byli, budete moci jeho nám presentovati a my nepomineme vám ho tam dosaditi a potvrditi. Co se pak fary vaši hrabovské dotýče, bylo by jistě za dobré a slušné i velice potřebné, abyste jako pravé víry sv.[atě] katolické následovník, dále těch heretických predikantů, kteří duše lidské i sebe samy mizerně zavozují a co tito kněží pořádní v religii sv.[atě] vzdělávají, to oni svým bludným a jedovatým učením zase kazí, tu netrpěli. Neb jsouce pánem a kolátorem té fary, pro těch chudých lidí poddaných svých z bludného učení vyvedení a duší jich [jejich] spasení (z kterých jako i jiných poddaných svých, nebudou-li na pravou cestu spasení vedeni hrozný počet Pánu Bohu, neb více činící a dovolující v jednostejné trestání upadají, dáti povinni budete) kněze pořádného katolického více toho neodkládajíc na touž faru přijmete. Z té lásky, kterou jsme k vám obzvláště nakloněni přejíc vám podle duše i těla všeho dobrého, věrně radíme a napomínáme, ut dum tempus est operemur bonum et salutem tam nostrarum quam proxinorum procuremus. Sice obávati se jest, abychom ony domluvy a pohružky hrozné neslyšeli, které se v zjevení sv. Jana andělu pergamenské církve v 2. kap.[itole] činí: Pravi: Ten, kterýž má meč z obojí strany ostrý, viní skutky tvé a hle mám proti tobě něco, že máš ty, kteříž drží učení Balamova a potom málo nížeji, že také máš některé, kteříž drží učení Mikulášenců, což já v nenávisti mám. Činiž pokání, pakli nebudeš, přijdu na to brzo. A protož takových podobných sektářských učitelů a svůdců nikoli na gruntech svých trpěti nemáme. A pokud byste kněze katolického tak na kvap dostati nemohli, mnohem lépe a bezpečněji by bylo tomu, kterého v Staré Vsi jmíti budete, touž faru k odsluhování tam třetí neděli svěřena a poručena byla, nežli byste

nějakého svůdce duší lidských tam trpěti měli. Pakliž by se nevidělo to vám učiniti, chtějte nám oznámiti, i o kněze bychom se postarali, kterého byste na touž faru přijíti mohli a tak dýle svého svědomí tím obtěžovati nebudete a ti chudí sprostní lidé, kdy jim faráře katolického představíte, že proti tomu nebudou, nýbrž pomalu seznamíce pána svého v tom o jejich dobré spasitelné otcovskou péči a starost se na cestu pravou přivésti dají. Pochybnosti žádné o tom nemáme. S tím se Vám na všem dobře a šťastně jmíti vinšujeme. Datum na zámku našem Kroměříži 30. Aprilis Anno 1597.⁸⁶¹

Dopis olomouckého biskupa Stanislava II. Pavlovského z Pavlovic, psaný v duchu rekatolizačních tendencí držiteli paskovského panství Ctiborovi Syrakovskému z Pěrkova, z 30. dubna roku 1597 je dosud jediným přímým písemným pramenem dokazujícím působení protestantských duchovních (kazatelů) v Hrabové a zároveň přímo dokládá existenci fary v Hrabové. Olomoucký biskup vyčetl Ctiborovi Syrakovskému, že stále trpí na svém panství v Hrabové působení nekatolických kazatelů, patrně kazatelské (filiální) stanice jednoty bratrské jinak prosperující v sousedním Paskově, a navrhuje mu investování kněží katolické víry.

4. Dopis olomouckého biskupa Františka kardinála z Ditrichštejna držitelce paskovského panství Kateřině Onšíkové z Bělkovic (1615)

český originál, kopiář korespondence, 17. května 1615

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 119, sign. 40, pag. 78–79.

Paní Kateřině Onšitče [Onšíkové] z Bělkovic a na Paskově

František z D.[itrichštejna]

Přízeň naši a všeckno dobro vykazujeme, urozená paní přítelkyně nám v Pánu doručila, ctihodný kněz Kryštof děkan ostravský činí nám toho s obtížností opravu, kterak byste v právo podací naše kostelní, pán a kolátor paskovské a velkohrabovské, nám od již nebožtíka pana Hynka Syrakovského z Pěrkova, zadaných a mocí naší postoupených vkládati měli. Nadto že byste knězi Vojtěchovi faráři nynějšímu bez všelijaké příčiny poddaným svým kostel velkohrabovský, jako by na tomto pak tam žádný farář býti neměl,

⁸⁶¹ Srov. edici listiny v AMO, fond Archiv obce Hrabová, inv. č. 20a, pag. 29–30; SLEPIČKA, M. – SLEPIČKA, J.: *Z nejstarších pramenů*, s. 416–417.

dáti zaručiti, a těch svých poddaných, aby jemu desátků povinných vydali k tomu dostatečně jmíti nechtěli, čehož držíte proti dobrému řádu ujímali, a v naši opravu nám psali, jimž se do vás nijakž nenadáli. Protož aby tomu časně v čtů se vyšlo, ukaž nyní z dobrého přátelství napomínajíc žádáme, že od předsevzatého začátku toho vypustíš našich podacích kostelních při pokoji svém, co mocí a právu zanecháte. Faráři pak tomu, co jemu spravedlivě náleží toho, a od poddaných našich povinného jest, bez všech [ukoj mluví] vydati a což spokojiti poroučíte. My potomně pamatujíce nakolik spasení a nechtějíc o časy bez pastýře opuštěných viděti, budeme viděti, jak kolatury takové naše správce církevním tam zaopatřiti, i to což náležitého a k čemu právo sejmíti hlásíme učiniti, jsem k Vám té naděje, že pro zachování dobrého k dalšímu zaneprázdnění přijíti nedopustíte a my Vám.

Dáno na zámku našem Kroměříži 17. května léta [Páně] 1615.⁸⁶²

Dopis olomouckého biskupa Františka kardinála z Ditrichštejna držitelce paskovského panství, patrně luteránce Kateřině Onšíkové z Bělkovic, je důležitým dokladem počátků farní správy hrabovského kostela sv. Kateřiny Alexandrijské. Z textu se dozvídáme jméno prvního známého hrabovského katolického faráře Vojtěcha, jenž musel čelit úkladům paskovské nekatolické šlechtičny, která mu odepřela církevní desátky. Tlak Onšíkové z Bělkovic patrně vedl k vynucenému Vojtěchovu odchodu z Hrabové, třebaže se jej zastával moravskostravský děkan Kryštof Metudius a především osobním listem olomoucký biskup František kardinál z Ditrichštejna.

5. Dopis regentky paskovského panství Alžběty Polyxeny Bruntálské z Vrbna generálnímu vikáři olomoucké diecéze Klaudiovi Sorinovi (1655)

český originál, list, Fulnek, 22. března 1655

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Arcibiskupská konzistoř, sign. E 7, kart. 2982.

*Důstojně velebený a vysoce urozený pane, pane preláte
před vaš[i] milostí] toho přátelsky netajím, kterak ještě až posavad žádného faráře na faru
velkohrabovskou a paskovskou, který by tě ubohým duším poddaným mým a syna mého v té*

⁸⁶² ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 119, sign. 40, pag. 78–79. Srov. téměř shodný druhý opis listu viz ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 119, sign. 40, pag. 83–84.

víře s[va]té katolické nařizenými kostelními po svátostmi posluhovati mohl, jsem dostati nemohla. A poněvadž pak nyníž ty slavné svátky velikonoční před dveřmi jsou a ta velká potřeba nastává, aby nahoře psaným velkhrabovským a paskovským farníkům, jsouc jednoho každého katolika povinnost před zatracením duše na takové slavné svátky se zpovídati a velebnou svátost oltářní přijímati. Vaš[í milost] za to co nejpěkněji žádám, že pro zaopatření těch ubohých duší mně to veliké přátelství prokázati a povolení své, abych zatím pátra Honoriho ze Studénky, aneb některého jiného, kterého bych dostati a do Paskova vypraviti, a přes ty svátky i také se, aby tenž páter Honori ještě, až by se jiný hodný a příkladný kněz dostati, náboženství duchovní vykonati mohl, dáti ráčíte. A jistě by mně nic milejšího nebylo, než abych takového kněze na touž faru paskovskou dostati mohla. Kdež sem té naděje, že žádost mou oslyšeti neračte, odpovědi očekávám a ochranu pána Boha nás společně poručena činím. Dat[um] na hradě Fulneku dne 22. martii 1655.

Vaš[í milost]

ve vší náležitosti k službám volná

E.P.h.z.V. [Elisabetha Poxina hraběnka z Vrbna].⁸⁶³

Dopis Alžběty Polyxeny hraběnky Bruntálské z Vrbna, vykonávající poručnickou správu nad paskovským panstvím za svého syna, z 22. března roku 1655 je důležitým dokladem existence hrabovské farnosti (fary) po polovině 17. století, jež byla zmíněna v souvislosti s prosbou o zaslání faráře Honoria Kinsického ze Studénky, který se měl dle textu starat o hrabovské a paskovské farníky z Paskova. V roce 1655 tedy tvořila Hrabová a Paskov stále jeden farní obvod, avšak pravděpodobně roku 1669 došlo k zániku hrabovské farnosti a kostel sv. Kateřiny se stal pouze filiálním kostelem paskovské farnosti.

6. Pamětní kniha moravskoostravského děkanátu (1672)

latinský originál, pamětní kniha, Moravská Ostrava, 1672

Archiv města Ostravy, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 6a, fol. 229v.

Ad 3 ane ecclesia spectat filialis Magno Hrabovi[ensis] sub patrocinio s.[anctae] Catharniae virginis et Martyris. Habet altare unum non consecratum ipsa quoq[ue] non consecrata, portatili provisiva.

⁸⁶³ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, sign E7, kart. 2982. Srov. edici dopisu v SAHEB, J.: *Dějiny*, s. 248.

Sacra suppellex eius

Calix argenteus deauratus cum patena 1, Corporalia 2, Tersoria 2, Palla 1, Bursa 2, Vela 2, Missale 1, Alba cum humeralibus 2, Rituale olom[ucensis], Ampula vitreus 2, Antependia 2, Casula cum stolis et manipulis 3, Item attrita 1, Superpellicium 1, Mappae 2, Strophia cum picta 3, Manutergia 4, Vexilla 6, Candelabra 6, Campanae in turri 3, Campanulae in ecclesia 2.

Redditus ecclesiae Paskowiensis et Magno Hraboviensis nulli certi. Praeter vaccas 9, ex quarum una datur census annus ecclesiae 8 zl.⁸⁶⁴

Ke třem letům se vztahuje velkohrabovská filiálka pod se zasvěcením svatě Kateřině, panně a mučednici. Má jeden nekonsekrovaný oltář, [kostel] je také nekonsekrovaný, provizorní portatile.

Jeho posvátné vybavení

Stříbrný pozlacený kalich s patenou 1, korporály 2, tersoria 2, pala 1, bursy 2, vela 2, misál 1, alby s humerálem 2, olomoucký rituál 1, skleněná konvička 2, antependia 2, kasule se štolami a manipuly 3, totěž opotřebované 1, superpellice 1, oltářní ubrusy 2, zdobené pásky 3, manutergia 4, korouhve 6, svícný 6, zvon ve věži 3, zvonky v kostele 2.

Příjem kostela paskovského a velkohrabovského není jistý, kromě 9 krav, z každé z nich je dán roční výnos kostelu 8 zlatých.

Záznam v pamětní knize moravskoostravského děkanátu z roku 1672, vzešlý z vizitace děkana z Moravské Ostravy Řehoře Kaveldia, je nejstarším popisem hrabovského kostela včetně jeho vybavení. Pamětní kniha představuje nejstarší známý doklad patrocina sv. Kateřiny Alexandrijské a zároveň informuje o tom, že Hrabová je třetí rok filiální součástí paskovské farnosti, což znamená, že Hrabová pravděpodobně ztratila farní práva v roce 1669. Informace z Kaveldiovy vizitace roku 1672 zachytila rovněž děkanská matrika moravskoostravského děkanátu, tamní zápis je však v případě Hrabové méně podrobný a zachycuje přibližně o polovinu méně inventárních položek vybavení kostela.

⁸⁶⁴ AMO, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. č. 6a, fol. 229v. Za pomoc s edicí a následným překladem pamětní knihy děkuji Mgr. Janu Slepíčkovi z Papežské lateránské univerzity.

7. Děkanská matrika místeckého děkanátu (1764)

latinský originál, děkanská matrika, Místek, 1764

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 261–262.

Ecclesia filialis in pago Hrabowa, quo anno aedificata sic! Annus ignoratur; portatile indicat anno 1602. Est ex puro ligno exstructa, et ecclesia scandulis tecta. Habet duas turres. Majorem in frontispicio et minorem super presbyterio, in majori deponuntur duae Campanae. Major ponderis 7 cent. sine inscriptione. Media 5 cent. et tertia in turrículo 50 h.

Sacristia est sita ex latere evangelii, angusta, et sat sicca, nullum desuper habens depositoryum. Ambona est sita ex parte evangelii, habens ascensum afforis. Ecclesia hac est aedificata in honorem s.[anctae] Catharinae v.[irginis] et m.[artyris] quo anno benedicta sit ignoratur. Dies dedicationis celebratur dominica 15 post pentecosten. Altare unicum in honorem s.[anctae] Catharina dicatum. Chorus musicus est ex ligno positivo provisus. Pavimentum ecclesiae est lateritium. Cryptam nullam habet. Coemeterium est mox circa. Ecclesiam ligneo saepe cinctum cum ossuario ex ligno exstructo.⁸⁶⁵

Filiální kostel ve vsi Hrabová, jehož rok zbudování je neznámý. Portatile udává rok 1602, je vybudován z čistého dřeva a kostel je pokryt šindeli. Má dvě věže. Větší v průčelí a menší nad presbytářem, ve větší jsou uloženy dva zvony. Menší váží 7 cent.[ýřů] bez nápisu, střední [váží] 5 cent.[ýřů] a třetí ve věžičce 50 h[řiven].

Sakristie je umístěna z evangelijní strany, úzká a dost suchá, nahoře není žádný depozitář. Kazatelna je umístěna na evangelijní straně, ale výstup na ni je zvenčí. Tento kostel byl postaven ke cti svaté Kateřiny, panně a mučednici, jehož rok posvěcení je neznámý. Den posvěcení se slaví 15. neděli po Svatém Duchu [letnicích]. Jediný oltář je zasvěcen ke cti sv. Kateřiny. Hudební kůr je ze dřeva, pozitiv provisorní. Podlaha kostela je cihlová. Nemá žádnou kryptu. Hřbitov s kostnicí postavenou ze dřeva bezprostředně obklopuje dřevěný kostel.

Záznam v děkanské matrice místeckého děkanátu vychází z vizitace místeckého děkana Františka Josefa Čejky roku 1764. Zápis je důležitým pramenem poznání dějin kostela

⁸⁶⁵ ZAO, pob. Ol., fond Arcibiskupská konzistoř, kniha 200, pag. 261–262. Za pomoc s edicí a následným překladem děkanské matriky děkuji Mgr. Janu Slepíčkovi z Papežské lateránské univerzity.

v době po polovině 18. století a přináší poměrně podrobný popis kostela i jeho okolí, avšak nezachycuje přesný soupis kostelního majetku.

8. Erekcční (zakládací) listina lokálie Hrabová (1781)

německý originál, opis listiny, Paskov, 20. července 1781

Zemský archiv v Opavě, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 117–118.

Errichtungs – Instrument der Großhrabower Lokalkaplaney

In Namen der allerheiligsten, und unzertheilten Dreyfalltigkeit, Gott des Vaters, des Sohnes und des hail. Geistes Amen.

Kund, und zu wissen sey Jeder männiglich besonders da, wo es vonſothen, was Gestalten wir Endes unterschriebene, Pfarrer in Paskau, dann Richtern, Bürgermeistern, und Geschworrer, und ganze Gemeiden deren zur Hochrrichtsgräflich Mittragslischen Herrschaft Paskau Prerauer Kreises im Markgraftum Mären zugehörigen Dörfern Groß un Kleinhrabowa, und wohlbedächtlich, und mit waiser Ueberlegung, auf besonderen christlichen Eifer, für uns, und unser Nachkommlinger dahin entschlossen, zur Unterhaltung des laut aller höchsten Hofdektrets ddto 18 November 1780 bei der Filialkirche A Catharina in dem dorf Großhrabowa allergnädigst angestellten Lokalkaplan, und zwar ich Pfarrer in dem Markte Paskau für mich, und meine Nachfolger fünfzehn, und wie Groß, und Kleinhrabower Gemeinde zusammen zwanzig, in einem also dreißig Gulden alljährlich in halbjährigen ratis auf ewige Zeiten beizutragen. Nicht minderwie beide Gemeiden, Groß, und Kleinhrabowa auch für uns, und unsere Nachfolgern, auf immerwährende Zeiten sich verbinden, die neuerrichtete Lokal Kaplaney, und Schulmeister Wohnung in allen, und jeden, in eurem beständigen Baustand zu erhalten.

Nebst dem wird auch beigerückt, dass das Grasentationsrecht zu diesen neuen Lokalkaplaney kais. königl. Apostolischen Majestät auf ewige Zeiten vorbehalten bleibe. Zu wessen Erde, und Aufrechthaltung dieses unseren unabänderlichen kräftigen Willens, damit dieser unsern jährliche Beytrag deren obgedachten 35 zl, und Unterhaltung des Gebäudes zu ewigen Zeiten, seiner und errückten Fortgang haben möge, sind hierüber nicht nur drey gleichlautende Exemplaria errichtet, sondern auch diese Stiftsurkunde nebst Individial unterschriften gewöhnlichermassen ausgefertigt worden. So geschen Paskau den 20 Julii 1781.

Johann Nendorfner, Misteker Vicedechant und Pfarrer des Orts

Jan Cholewa, fogt Welkohrabowsky

Burmister Jakob Budin

Wenzel Martinak

Wenzel Žaček, úřední

deputírování místo celé obce

Jan Mutina

Jura Gerald

Jan Cholewa, fogt Malohrabowsky

Burmister Tomas Nowaček

Jan Tichanek

Jan Krejčí, úřední

deputírování místo celé obce

Wenzel Krajčí

Jan Hawranek⁸⁶⁶

Zakládací listina velkohrabovského lokálního kaplanství

Ve jménu Nejsvětější z nerozdílné Trojice Boha Otce, Syna a sv. Ducha. Amen.

Ohlášeno a vědomo budiž jednomu každému, zvláště kde by toho potřebí bylo, co jsme dle povahy věci podepsaní farář v Paskově, potom rychtáři, burmistři a přísazní a celá obec z těch k vysokoříšskému hraběcímu mitrovskému panství Paskovu, v Přerovském kraji, markrabství Moravskému náležejících vesnicích Velké a Malé Hrabové jsme opatrně a s bohatou rozvahou ze zvláštní křesťanské horlivosti pro nás a pro naše potomky k tomu rozhodli k vydržování podle nejvyššího dvorního dekretu z 18. listopadu 1780 u filiálního kostela sv. Kateřiny dědině Velké Hrabové nejmilostivěji ustanovenému místnímu kaplanovi, a to já farář v městy si Paskově a moji nástupci patnáct, a my velko a malohrabovské obce dohromady dvacet, v jednom tedy 35 zlatých každého roku v pololetních lhůtách na věčné časy přispívati. Ne méně však my obě obce Velká a Malá Hrabová také za sebe a za naše nástupce pro všechny časy se zavazujeme nově zřízené obydlí pro místního kaplana u školního mistra ve všem a v každém případě v stálém dobrém stavu udržovati. Mimo to připojujeme, že presentační k tomuto místnímu

⁸⁶⁶ ZAO, fond Velkostatek Paskov, inv. č. 12, pag. 117–118. Za pomoc s překladem erekční listiny děkuji Mgr. Sylvě Zientkové. Srov. opis listiny z počátku 19. století v SOKA Frýdek-Místek, fond Farní úřad Paskov, sign. VI i – I. díl, pag. 135–136. Srov. opisy a překlady z první poloviny 20. století v AMO, fond Alois Adamus, inv. č. 260, kart. 4; SOKA Frýdek-Místek, knihovna, soubor opisů a fotokopíí listin k dějinám Paskova, 1922–1948, sign. R439.

kaplanství jeho cis.[ařsko] král.[ovskému] Veličenstvu na věčné časy vyhrazeno zůstává. K tomuto konci a utvrzení této naší nezměnitelně mocné vůle, aby tento náš roční příspěvek shoravzpomenutých 35 zl[atých] a udržování budovy na věčné časy nezměnitelný průchod měl, jsou za tím účelem nejen tři stejně znějící exempláře vydány, ale i tato zakládací listina vedle vlastních podpisů obyčejným způsobem vyhotoveny. Tak se stalo v Paskově 20. července 1781.

Jan Neundorfer m/p, místecký místoděkan a místní farář

Jan Choleva, fojt velkohrabovský

burmistr Jakub Budín

Václav Martiňák

Václav Žáček, úřední

deputírovaní místo celé obce

Jan Mutina

Jiří Gerold

Jan Choleva, fojt malohrabovský

burmistr Tomáš Nováček

Jan Tichánek

Jan Krejčí, úřední

deputírovaní místo celé obce

Václav Krajčí

Jan Havránek

Erekční (zakládací) listina hrabovské lokálie (lokálního kaplanství) je důležitým pramenem zásadních proměn církevní správy v Hrabové po roce 1780, která věrně odrážela osvícenské požadavky rakouského císaře Josefa II. dbajícího o nutnost působení katolického kléru i v menších obcích, kde dosud nebyly zřízeny samostatné farnosti. V Hrabové vznikla v několika krocích po schválení příslušných úřadů nová lokálie s vlastním ustanoveným duchovním správcem – lokálním kaplanem Josefem Quintou, avšak lokálie byla stále podřízena farnosti v Paskově, z níž se vyčlenila. V listině se obyvatelé Hrabové a Hrabůvky zavázali společně s paskovským farářem přispívat hrabovskému lokálnímu kaplanovi každý rok částku 35 zlatých.

9. Nejstarší inventář kostela sv. Kateřiny Alexandrijské (po 1795)

latinský originál, kniha inventářů a účtů kostela, Hrabová, po 1795

Archiv města Ostravy, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 32.

Descriptio ecclesiae Magno Hraboviensis

Ecclesia in pago Magno Hrabova integra ex ligno aedificata et scandulis tecta est, quo anno certo constructa ex structa, nisi quantum scriptura gothica in pariete presbyterii indicat annum 1564, quem annum pictura podii, aut tegumenti ecclesiae vero similem probat, quae de novem anniis serius nempe 1573 confecta est. Zu juxta traditionem dicitur iam antea Metiloviensi. Hac ecclesia structa fuisse, et ab inde Magno Hraboviam transversa.

Habet duas turres scandulis tectas, unam majorem modicum. Ab ecclesia separatam in frontispicio suo, alteram minorem super presbyterio. Ambona fuit, uti et majus altare valde simplex et gothica, ubi tamen altare majus s.[ancta] Catharinae virginis et martyris anno 1794 sumptibus certorum benefactorum aedificatum et anno 1795 cum ambona pictum et deauratum fuit.

Alterum altare minus, ubi fons baptizmaty esse solebat etiam anno hac erectum fuit et fons baptizmaty ad majus altare ex parte evangelii de novo aedificatus et ornatus fuit.

Ecclesia hac dedicata est ut supra dictum s.[anctae] Catharinae v.[irginis] et mart.[yris] quando autem et a quo benedicta nascitur, benedicta tamen, nedum autem consecrata est. Dies dedicationis celebrabatur dominica ante festum s.[anctus] Wenceslai martyris. Habet etiam chorum musicum ex ligno constructum positivi debili provisum. Coemeterium est circa ecclesiam lignis cinctum quod a patiori parte comunitas Magno Hraboviensis et ex parte residuo comunitas Parvo Hrabovisensis reparare tenetur.

Hac ecclesia spectabat tamquam filialis ecclesia Paskovium ubi semper altera die dominica divina absolvebantur demum autem anno 1784 in localis capellaniae ecclesiam et independentem a Paskovio erecta fuit, ubi primus localis capellanus fuit D.[ominus] Josephus Quinta Rožnovio oriundus. Post eius obitum abtinuit capellaniam localem hanc D.[ominus] Joannes Jurzina 1793 Klokorsdorfio oriundus qui quad ornatum ecclesiae huius diligentiam adhibebat quam commendat se devotae orationi vestre.⁸⁶⁷

⁸⁶⁷ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 32. Za pomoc s edicí a následným překladem inventáře děkuji Mgr. Janu Slepíčkovi z Papežské lateránské univerzity.

Popis velkhrabovského kostela

Kostel ve vsi Velká Hrabová je neporušený, ze dřeva postavený a pokrytý šindeli, přesný rok postavení je neznámý, až na toliko gotický nápis na stěně presbytáře ukazující rok 1564, v němž byla započata výmalba stropu a stěn kostela, která byla nepochybně dokončena po devíti letech roku 1573. Podle tradice se říká, že dříve byl v Metylovicích, kde byl kostel postaven a odtud do Velké Hrabové přenesen.

Má dvě věže pokryté šindeli, jednu větší nepřiliš vysokou na průčelí od kostela oddělenou, druhou menší nad presbytářem. Kazatelna byla dříve stejně jako hlavní oltář velmi jednoduchá gotická, nicméně hlavní oltář svaté Kateřiny, panny a mučednice, byl roku 1794 péčí jistých dobrodinců postaven a roku 1795 byl vymalován a pozlacen.

U druhého menšího oltáře, kde se dříve používala křtitelnice, byla toho roku znovu postavena a ozdobena nová křtitelnice u hlavního oltáře na evangelijní straně.

Tento kostel byl zasvěcen, jak bylo výše řečeno, svaté Kateřině, panně a mučednici. Když však byl postaven, byl požehnan, zatím však nebyl posvěcen. Den posvěcení byl slaven v neděli před svátkem svatého Václava, mučedníka. Kostel má také hudební kůr postavený ze dřeva se slabým provizorním pozitivem. Kolem kostela je hřbitov ohraničený dřevěným plotem, jehož část užívá obec Velká Hrabová a zbylou část drží obec Malá Hrabová.

Tento kostel se vždy považoval za filiální k paskovskému kostelu, který byl zproštěn povinnosti sloužit mši každou druhou neděli a konečně však roku 1784 bylo zřízeno lokální kaplanství nezávislé na Paskovu. První lokální kaplan byl pán Josef Quinta z pocházející Rožnova. Po jeho pobytu získal toto lokální kaplanství pán Jan Juřina (1793) pocházející z Klokočova, který tento kostel ozdobil, pozvedl jej a svěřil se zbožně Vaší modlitbě.

Tento editovaný pramen představuje úvodní záznam v samostatné knize kostelních inventářů a účtů datované do doby po roce 1795. Kniha psaná knězem Janem Juřinou byla založena po vzniku lokálie (lokálního kaplanství) v Hrabové s vlastním ustanoveným duchovním na konci 18. století. Obsažený inventář kostela je unikátní svým popisem vybavení chrámu i vůbec prvním zachycením lidové pověsti o přenesení kostela z Metylovic v Pobeskydí.

10. Protokolární kniha Jednoty na zbudování nového chrámu Páně v Hrabové (1905)

český originál, protokolární kniha, 9. dubna 1905

Archiv města Ostravy, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 29.

Výborová schůze Jednoty r.[oku] 1905

První výborová schůze konala se t.[oho] r.[oku] 9. dubna v jídelně farní budovy. Dostavili se všichni členové výboru kromě p.[ana] Golata a obou Adámků, kteří byli zaneprázdněni. Jednalo se o následujícím.

1. Členům výboru byly předloženy kostelní účetní knihy od r.[oku] 1781, aby se očitě přesvědčili o bezzávadnosti dotazu Mutiny v první valné hromadě. Zvláště p.[anu] starostovi Staňkovi líbily se kostelní účty, že jsou tak nepřetržitě a v pořádku vedeny.

2. Přítomným byl ukázán vypracovaný diplom čestného členství pro bývalého dp. [důstojného pána] faráře t.[oho] č.[asu] na odpočinku v Paskově s následujícím zněním: „Jednota na zbudování nového chrámu Páně v Hrabové jmenovala na valné hromadě r.[oku] 1905 dp. [důstojného pána] Vojtěcha Růžičku, faráře ve výslužbě v Paskově svým prvním čestným členem za zásluhy, jichž si o farnost a Jednotu získal jako duchovní správce v letech 1898–1904.“ Přítomní diplom hned podepsali, ostatní to učinili dodatečně. Bylo také usneseno zakoupiti k diplomu vkusný rám ze společného fondu. Starostové a předseda konkurenčního výboru byli požádáni, aby v příhodnou dobu odevzdali osobně diplom v Paskově.

3. Přítomní schválili a podepsali žádost na Dr. M.[ořice] Hrubana, aby se ve Vídni informoval, zdali je nějaká naděje na státní podporu na stavbu kostela. V kladném případě bude pan p.[an] poslanec požádán za zhotovení a podání. Tento dotaz byl odeslán rekomando 10. dubna 1905.

Příslušné petice.

4. Bylo jednáno o návrhu p.[ana] Slívy, dělníka v Hrabové, který, znaje se ve fotografování, byl by ochoten zhotoviti několik snímků [snímků] partií v Hrabové. Těchto by se upotřebilo k pořízení pohlednic, jež by se prodávaly ve prospěch stavebního fondu. P.[an] starosta Staněk připomenul, že zdejší pan nadučitel zabývá se podobnou myšlenkou a že by bylo radon napřed s ním v té věci promluvit. Jinak by se pak jednalo s p.[anem]

*Slívou, jež by zhotovil několik těch fotografií, které by se pak v příštím výborovém sezení předložily k další úvaze. Tímto byla schůze zakončena.*⁸⁶⁸

Protokolární kniha Jednoty na zbudování nového chrámu Páně v Hrabové, psaná od roku 1899, je důležitým pramenem podtrhujícím dlouhodobý společný upřímný zájem obyvatel Hrabové a Hrabůvky o výstavbu nového kapacitně dostačujícího zděného kostela, přičemž k výběru financí na stavbu chrámu sloužil speciální stavební fond.

11. Popis kostela sv. Kateřiny Alexandrijské při předávce fary (1931)

český originál, list, Hrabová, 21. června 1931

Archiv města Ostravy, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 60, sign. Ia, kart. 1.

Popis kostela sv. Kateřiny, p.[anny] a m.[učednice], v Hrabové
Starý dřevěný kostel sv. Kateřiny, p.[anny] a m.[učednice], pochází asi z XVI. století a jest dosud dosti zachovalý, zvláště po opravě, která byla provedena v r.[oce] 1930 nákladem 43000 Kč. Má šindelovou střechu a je na bocích z venku šindelem pobit. Vlastní kostel jet pouze 13 m[etrů] dlouhý a 8 m[etrů] široký. Presbytář je vydlážděn /neslohově/ cementovými ozdobnými dlaždicemi, leč dlážděna je hladkými nepravidelnými šletami. Hlavní oltář má toto pozadí. Uprostřed mezi dvěma polovypouklými sloupy a pozlacenými hlavami nachází se obraz patronky chrámu sv. Kateřiny, nad ním je monogram nejsl.[ovutnějšího] jména Maria, po stranách dva andělé a níže na slušných podstavcích stojí sochy sv. Petra a Pavla v barvách. Za oltářem stojí jedna zpovědnice. Na hlavní oltáři nachází se dřevěný svatostánek pozlacený ve slohu barokovém, na svatostánku v pozadí upevněn jest obraz růžencové P.[anny] Marie. Po stranách stojí sochy b.[lahoslaveného] srdce P.[ána] Ježíše a P.[anny] Marie. Boční oltář sv. Jana Kř.[titele] umístěn je v presbytáři na evangelijní straně. Boční oltář má malý svatostánek a pěkný obraz sv. Jana Kř.[titele]. Nad obrazem je soška sv. Jana Nep.[omuckého]. Na svatostánku je socha P[anny] Marie s Ježíškem. Po obou bocích oltáře jsou dvě sochy a sice sv. Aloise a sv. Františka Seraf.[inského]. Proti bočnímu oltáři nalézá se křtitelnice dřevěná s cínovým kotlíkem na svícenou vodu.

V lodi na evangelijní straně je kazatelna, na niž vedou schody ze sakristie. Kazatelna má slušný příklop ozdobený „Božím okem“ ve zlatozáři. Kazatelna sama je ozdobena obrazy

⁸⁶⁸ Archiv města Ostravy, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 29.

čtyř evangelistů uměle do dřeva vpálenými. Jest to dílo a dar řezbářské školy ve Val.[ašském] Meziříčí. Od téže školy darem obdržel kostel uměleckou sochu Krista P.[ána] u sloupu. Socha tato umístěna je v kostele na protější straně kazatelny. Na stěnách chrámových umístěno je 14 obrazů křížové cesty, mezi nimi jsou dřevěné sochy sv. Barbory a sv. Apolonie a sádrová soška P.[anny] Marie Lurdské. Dále jsou na stěnách obrazy Narození Páně, Zjevení Páně, obraz Růžencové Panny Marie a obraz Panny Marie Čenstochovské. Pod kůrem jsou dva staré cenné obrazy sv. Františka a sv. Ignáce. Na kůru jsou malé varhany po válce opravené zjednáním nových píšťal za zrekvírované.

V presbytáři jsou po stranách pouze tři lavice, a sice dvě na evangelijní straně a jedna na epištolní straně. V lodi jest na pravé straně 11 lavic a na levé 13 lavic pro ženské. Na pavlači vpravo je 5 lavic a nalevo 6 lavic pro mužské. Lavice v lodi jsou olejovou barvou natřeny. Dlažba v lodi pod lavicemi je cihelná, na níž v roce 1930 položena dlažba dřevěná. Vnitřní zařízení kostela je ve stavu slušném a dosti dobrém.

Na rozhraní mezi presbytářem a lodí ve výši asi 3 m[etry] je příčný nevkusný trám spojující obě protější stěny. Tento trám ruší příznivý dojem vnitřního chrámu.

Sakristie na severní straně kostela je dosti prostranná a opatřena dveřmi a dvěma zamřížovanými okny. Kostel má jedno okno v presbytáři, jedno v lodi a malé okno na pavlači, má jeden hlavní vchod proti hlavnímu oltáři a dva poboční na epištolní straně kromě dveří do sakristie.

S kostelem souvisí věž, vlastně pouhá to zvonice taktéž celá dřevěná, krytá a pobitá šindelem. Na věži jsou dva zvony, nad presbytářem je malá vížka se zvonkem. Pod věží je dosti prostranno a jsou tam rovněž lavice. Dále jsou zde starší obrazy, velký kříž a schody na pavlač.

Okolo kostela nacházejí se ambity či šopy dřevěné chránící trámy kostelní před deštěm a sněhem. V šopce uložené některé starožitnosti, jako staré řezby, stará kamenná křtitelnice atd. byly dány v opatrování Muzeu ostravskému. Jsou však majetkem kostela v Hrabové.

Kolem kostela je starý hřbitov, jenž je majetkem farního kostela a je obehnán dřevěným plotem. Kolem celého hřbitova jsou vysázeny lípy již dosti vzrostlé. Na hřbitově nachází se misionářský kříž.

Celá budova chrámová je toho času ve stavu dosti dobrém.

V Hrabové dne 21. června 1931.⁸⁶⁹

⁸⁶⁹ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 60, sign. Ia, kart. 1.

Tento obširný popis dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské v Hrabové byl pořízen u příležitosti předání fary při odchodu hrabovského faráře Josefa Řezáče novému hrabovskému administrátorovi Antonínu Hráčkovi. Popis je cenný především detailním zachycením a hodnocením vnitřní (uměleckého) vybavení chrámu v době první Československé republiky.

12. Popis farních hospodářských stavení (1931)

český originál, list, 21. června 1931

Archiv města Ostravy, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 64, sign. Ie, kart. 1.

Farní a hospodářské stavení v Hrabové

Farní budova jest spojena se starou budovou školní. Vchod do místností jest u studně před farou se nalézající. Jest nově zřízena pumpa u dveří ze dvora do zahrady. Vody se užívá k zalévání a napájení. Studně nemá pitné vody. Fara je kryta taškami. Vchod do fary uzavřen jest jednoduchými dvoudílnými dveřmi. Za těmi nachází se úzká kamennou dlažbou opatřená síň. Po levé straně při vchodu do fary nalézá se čtverhranná dvěma zamřížovanými okny opatřená světnice nazvaná čeledníkem, ve stavu dosti dobrém, pouze okna jsou špatná. Pokoj ten jest jídelnou a spárnou pro hospodyni anebo hostí.

Z první síně vedou do druhé čtverhranné kamením dlážděné síně jednoduché dřevěné dveře. Síň tato byla dříve kuchyní. Po levé straně v koutě zazděn železný kotel, majetek to farní. V druhém koutě jsou dveře do kuchyně, která má jedno okno vedoucí do zahrady opatřené dřevěnou okenicí. V kuchyni jest sporák modrými kachlemi obložený s dvěma troubami. Sporák potřebuje opravy. V kuchyni jest inventární stůl z tvrdého dřeva a police na nádobí, ve zdi. Proti dveřím do kuchyně jsou dveře do spíže s jedním zamřížovaným oknem. Z první síně na pravé straně pod schody vede do malého nízkého a velmi mokrého sklepu pět schodů. Sklep ten je uzavřen od síně dvoudílnými dveřmi. Ve sklepe jest provedena nově betonová lešení do výše, do jaké asi dostoupí voda při největší povodni. V téže první síni po pravé straně při vchodu do fary nalézá se 17 nepravidelných dřevěných schodů do prvního poschodí. V poschodí nalézá se na pravé straně úzká chodba do bytu kooperátora. V této chodbě po pravé straně jest klenutá komora s jedním oknem na ulici, která slouží za šatnu služebné. Dále je vchod do bytu kooperátora, který sestává ze dvou pokojů. První jest obdélný s jedním oknem na ulici, druhý s dvěma okny na ulici. Oba pokoje jsou již ve staré škole nad bytem nadučitele. Na chodbě proti komoře jest

dvojdílnými dveřmi uzavřený v delší chodbě záchod v roce 1905 nově postavený. Proti schodům vedou dvoje jednoduché dveře do pokojíčka s jedním oknem na dvůr. Pokojík tento slouží za farní kancelář. Po levé straně jest poněkud širší síň, v níž nalézá se farní archiv a nově zřízená skříň na kostelní prádlo. Proti archivu vedou železné dveře na půdu. Na půdě musí míti farář pícování, seno a slámu, ježto není žádné stodůlky. Prostřed archivu a skříňe jsou do bytu faráře dveře dvoje jednodílné. Byt faráře pozůstává ze dvou světnic. První pokoj čtverhranný má dvoje okna. Jedno na silnici, druhé do zahrady. Z toho pokoje jde se do druhého podélného se dvěma okny, jedno do zahrady, druhé na dvůr a spojen je jednoduchými dveřmi do kanceláře. Tento pokoj má kachlová kamna nově zřízená. Na půdu vede 51 chatrných schodů osvětlených oknem na ulici. Tímto oknem se dává sláma a seno na půdu.

Dvůr je malý čtverhranný uzavřený a v roce 1905 dobře vydlážděný. Ze síně vedoucí dveře do dvora mají přístavek plechem krytý. Na dvoře je druhý záchod. Dále je na dvoře dřevník lepenkou krytý. V dřevníku nalézají se dvě stáje pro černý dobytek. Vedle dřevníku je chlév pro hovězí dobytek spojený z jedné strany s chlévem školním, na druhé straně s dřevníkem. Ve chlévě jsou kamenná koryta. Kryt jest papírem. Ze dvora vedou velmi chatrné dveře do zahrady, vedle nichž postavil farář chládečnick. Zahrada jest 400 m[etrů] čtver.[ečních] velká a jest ohrožena tyčkovým plotem, jenž jest letos zbudován. Celá farní budova jest malá neprakticky stavěná, jest však v první poschodí suchá a světlá. Dole, zejména v čeledníku, jest dosti mokrá. V roce 1930 zavedeno bylo elektrické osvětlení ve všech světnicích, kuchyni, na chodbě /2 lampy/, záchodě, na dvoře a ve chlévě – celkem 11 světel a 2 výpusťky – pro noční stolek ve spárni farářově a kuchyni. Elektroměr je proti dveřím na půdu. Osvětlení zavedla politická obec nákladem asi Kč 1300.

V Hrabové dne 21. června 1931.⁸⁷⁰

Tento podrobný popis hrabovské zděné farní budovy a přináležejících hospodářských budov byl pořízen u příležitosti předání fary při odchodu hrabovského faráře Josefa Řezáče novému hrabovskému administrátorovi Antonínu Hráčkovi. Popis je cenný především detailním zachycením a hodnocením vnitřního vybavení a stavu farní budovy v době první Československé republiky.

⁸⁷⁰ AMO, fond Farní úřad Hrabová, inv. č. 64, sign. Ie, kart. 1.

13. Kronikářské záznamy v hrabovské farní kronice (1969)

český originál, kronika, Ostrava-Hrabová, 1969

Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 113–114.

1969

Dne 14. února uplynulo 1100 let od blažené smrti sv. Cyrila. U nás se konala třídní pobožnost. Kázal vždy večer v 6 hodin dp. [důstojný pán] P.[áter] Metoděj Hasilík, administrátor z Třebovic. Před i po kázání měli věřící příležitost k sv.[atě] zpovědi. V neděli bylo společné svaté přijímání. Účast na sv.[atém] přijímání na 300 farníků.

V neděli 1. 6. bylo první svaté přijímání dětí, přišli i někteří rodiče dětí k sv.[atému] přijímání. Snídaně pro děti byla ve faře.

Od 1. 6. se konala vizitační cesta svatého Cyrila na Ostravsku. Ostatky sv.[atého] Cyrila byly přivezeny z Hlučína v 5 hodin vdp. [veledůstojným pánem] k Božskému Spasiteli do Ostravy. 2. 6. do Mar.[iánských] Hor, 3. 6. do O.[stravy]-Vítovic, 4. 6. do Hrabůvky, kole byly uctěny svaté ostatky spolu s Hrabovou, které nebylo dopřáno uvítat sv. Cyrila ve svém, myslím nejstarším, kostele na Ostravsku. Z O.[stravy]-Hrabůvky putovaly do O.[stravy]-Zábřeha, 6. 6. do Ostravy-Třebovic, 7. 6. do O.[stravy]-Poruby, odtud putovaly ostatky do Českého Těšína. Farníci těžce nesou, že nemohli uctít sv. Cyrila doma ve svém kostele.

V sobotu dne 17. května 1969 zemřel v Římě v koleji Nepomucenum Mons. ThDr. Josef kardinál Beran, služebník dobrý a věrný, který jistě přijal odměnu za život pastýře duší, plný práce a utrpení, silou víry, pokorou a dobrotou byl zářným příkladem všem, kdo se s ním v životě setkali. Miloval svou vlast, pro ni všude pracoval a trpěl a až do konce života s ní byl v duchu spojen. Odešel spravedlivý a jeho památka zůstává živá. Pohřební obřady se konaly ve čtvrtek 22. května 1969 v 10.30 hodin v basilice sv. Petra v Římě. Odešel v něm jeden z největších nástupců sv. Vojtěcha, který se bude jistě vroucně přimlouvat za svůj lid.

Z neděle 22. 6. na pondělí vloupali se neznámí pachatelé do kostela. Poškodili dvoje dveře od bočního vchodu, ukroutili na oltáři sv. Jana Křtitele dva andílky, anděla z kazatelny a vybrali peníze z pokladny sv. Antonína.

V neděli 20. 7. byla pouť k Panně Marii do Frýdku a k sv. Kříži do Hájku. Poutníků bylo na 200. Počasí bylo pěkné.

V pondělí 28. 7. sloužil mši svatou v Hrabové novokněz dp. [důstojný pán] P.[áter] Milan Adámek z Frýdku. Po mši sv.[atě] uděloval novokněžské požehnání.

Dne 2. 7. byla pouť na sv.[atý] Hostýn. Poutníků bylo celkem 50.

V neděli 10. 8. konala se společná pouť na Velehrad z celého děkanství ostravského. Z Hrabové byl jeden autobus. Na zpáteční cestě poutníci navštívili poutní chrám ve Štípkě. Poutníků bylo s knězem 50. Mši sv.[atou] za poutníky sloužil u hrobu p.[ana] arcibiskupa Cyrila Antonína Stojana P.[áter] Jakub Horák, farář.

V neděli 23. 11. konala se kostelní slavnost sv. Kateřiny. Kázal vdp. [veledůstojný pán] Dr. Ladislav Kubiček, kanovník, probošt, nyní administrátor v O.[stravě]-Hrabůvce. Také sloužil slavnou velkou mši svatou za asistence dp. [důstojného pána] P.[átera] Františka Nováka, redemptoristy z O.[stravy]-Vítkovic, dp. [důstojného pána] P.[átera] Aloise Gilliga, administrátora z O.[stravě]-Poruby a místního faráře. Počasí bylo velmi pěkné, věřících cizích i domácích mnoho.

Od 29. listopadu do 7. prosince konala se pobožnost k Panně Marii Neposkvrněné vždy večer v 5 hodin. Na svátek Neposkvrněného početí Panny Marie bylo společné sv.[atě] přijímání.

Dne 6. 12. 1969 zemřel v Radvanově u Tábora Msgr. ThDr. Stanislav Zela, který byl pohřben 11. prosince v Soběchlebích u Lipníka nad Bečvou. Odpočinutí věčné, dej mu Pane!⁸⁷¹

Kronikářský záznam za rok 1969 obsažený v nejstarší dochované hrabovské farní kronice slouží jako ukázka běžných farních ročních záznamů v období komunistické nesvobody za duchovní správy hrabovského faráře Jakuba Horáka, který ručně psané záznamy připravoval. Horák se v nich snažil pečlivě zachytit život místní farnosti v úzkém sejetí s širším společenstvím arcidiecéze, národa a celé římskokatolické církve.

14. Kronikářské záznamy v hrabovské obecní kronice (2002)

český originál, kronika, Ostrava-Hrabová, 2002

Úřad městského obvodu Hrabová, Pamětní kniha obce Hrabová 1990–2006, pag. 227–228.

⁸⁷¹ Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 113–114.

Kostel sv.[até] Kateřiny vyhořel do základu

Závěr letošních velikonočních svátků se do historie naší obce zapíše černým písmem. Popelem lehl dřevěný kostel sv.[até] Kateřiny, historická památka z 16. století, jenž byl současně dominantou Hrabové a je v jejím erbu. I ruka kronikářova jako by odmítala zapsat fakta vztahující se k této smutné události...

Úterý 2. dubna. O své právo se pomalu začíná hlásit nový den, když krátce po třetí hodině ranní začíná na pultu centrální ochrany města signál avizovat narušení církevního objektu. Následuje rychlý výjezd policejní hlídky, která alarmuje hasiče a společně se vydávají na místo „činu“, aby zjistili, co se děje. To už ale červený kostel kokrhá ze všech sil a z krovu kostela šlehají plameny.

„Probudilo mne podivné praskání. Jako kdyby venku pršelo. Podívám se z okna a nevěřím svým očím. Hoří kostel sv. Kateřiny!“ Takto líčí událost jeden z nájemníků činžáku na Jestřábského ulici a špatně skrývá okamžik hrůzy. Na spánek nemá ani pomyslení. Spolu s dalšími lidmi z domu se řadí k bezmála padesáti hasičům snažících se zachránit, co se ještě dá. Žel, ani jejich maximální snaha není moc platná. Kostel vyhoří do základu, to, co zbude po uhašení, se dá nazvat pouze torzem.

Druhý den i další dny je možno spatřit v blízkosti někdejší památky desítky místních a vzdálenějších občanů, co se o neštěstí dozvěděli z médií, jak debatují o možné příčině požáru. Nejedni má slzy z nich v očích, najdou se i takoví, co neštěstí stále ještě nemohou uvěřit. Velká část si myslí, že kostelík někdo zapálil úmyslně. V jednom se však shodnou všichni. Církevní objekt je třeba obnovit. Ještě štěstí, že se dochovala původní dokumentace. A peníze k pořízení nové stavby? Památka, jejíž stavební hodnota se odhaduje na dvacet miliónů korun, byla pojištěna. Snad se tedy s přispěním finančních darů podaří zajistit potřebnou sumu na její obnovu.

O „první vlaštovku“ v tom smyslu se postaralo zastupitelstvo městského obvodu Hrabová. Rozhodlo se uskutečnit veřejnou sbírku a současně uvolnilo pět set tisíc korun s tím, že stejnou sumu přidá z rozpočtu obvodu, jakmile k tomu kroku získá souhlas Magistrátu města Ostravy. Ani katolická farnost nezůstává pozadu a vyhlašuje sbírku se stejným cílem mezi svými věřícími. Naděje, že k obnově historicky mimořádně cenné památky, brzy přece jen dojde, se tak začíná jevit reálně.⁸⁷²

Kronikářský záznam za rok 2002 obsažený v hrabovské obecní kronice je unikátním pramenem zachycujícím z pohledu občanů městského obvodu Hrabová události neblahého

⁸⁷² ÚMOb Hrabová, Pamětní kniha obce Hrabové 1990–2006, pag. 227–228.

požáru hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské, který se odehrál v časných ranních hodinách po Velikonocích dne 2. dubna roku 2002. Obecní kronika rovněž zachycuje odhodlání obce obnovit dřevěný kostel a vypočítává finance na jeho obnovu.

15. Osobní vzpomínky ostravsko-opavského diecézního biskupa Mons. Františka Václava Lobkowicze, OPraem, na vyhoření a obnovu hrabovského dřevěného kostela (2015)

Ostrava, 18. října 2015

LOBKOWICZ, F. – WYKREŤ, A. – NAĎ, R.: *Úvodní slovo*. In: SLEPIČKA, M.: *Kostel svaté Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové*. Ostrava 2015, s. 7–8.

...Naši předkové žili z víry, a proto mohli mít vždy postoj naděje. A právě tuto naději jsme mohli intenzivně a pravdivě prožívat onoho nevlídného rána 2. dubna 2002. Asi nikdy nezapomenu, když mě asi v 5 hodin ráno zvonil telefon. Moje přirozená reakce byla: kdo mě to tak brzo ráno zvoní. Ale sdělení, kterého se mi dostalo, mě okamžitě probudilo: kostel svaté Kateřiny už není. Po ranní mši svaté jsem se vypravil okamžitě na místo, kde jsem pár měsíců před tím uděloval svátost biřmování a pohled byl velmi tristní. Ale právě v takové chvíli zoufalství a lidské beznaděje se otevírá prostor pro naději, která je božskou ctností. Už v té chvíli pobytu na spáleništi se rodilo v hloubi zarmouceného srdce rozhodnutí: kostel tady zase bude! A jsem moc rád, že přes všechna dohadování a poctivé hledání, jak uskutečnit touhu všech obyvatel – věřících i nevěřících – kostel opravdu stojí. A mě docela těší, že díky tomu, že je ve stavbě zabudováno několik prvků, které oheň nestrávil, je kostel svaté Kateřiny v Hrabové prohlášen jako kulturní památka. Mám dojem, že je to asi jediná stavba z třetího tisíciletí v naší vlasti, která se může honosit tímto predikátem. A jsem moc vděčný, že i nadále se v tomto chrámu setkávají lidé k modlitbě a oslavě toho, který nám dává sílu překonávat těžkosti našeho života. Tak jak v 16. století, tak i dnes. Kéž Pán vždy vyslyší naše prosby.⁸⁷³

Osobní vzpomínky sídelního ostravsko-opavského biskupa Františka Václava Lobkowicze na požár i následnou obnovu hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské, které byly poprvé zveřejněny v úvodním slově biskupa Lobkowicze k autorově monografii

⁸⁷³ SLEPIČKA, M.: *Kostel*, s. 7–8.

o hrabovském kostele v závěru roku 2015, jsou unikátním pramenem popisujícím události kolem požáru a obnovy kostela i osobní postoje nejvyššího ordináře ostravsko-opavské diecéze, pod níž spadá i hrabovská farnost.

16. Výpověď R.D. Mgr. Adriana Wykręta k požáru a obnově hrabovského kostela sv. Kateřiny Alexandrijské (2020)

Vratimov, 21. ledna 2020

V době, kdy vyhořel dřevěný kostel v Ostravě-Hrabové, jsem ještě nebyl knězem v hrabovské farnosti. K této smutné události došlo po velikonočním pondělí dne 2. dubna 2002. Duchovním správcem farností Vratimov a Ostrava-Hrabová jsem se stal v červenci roku 2004, proto jsem se až od této doby podílel na dostavbě obnovovaného dřevěného hrabovského kostela.

Z vyprávění farníků však vím, jaká to byla bolestná rána pro obyvatele Ostravy-Hrabové, ale i Vratimova a dalších přilehlých obcí, kteří tento kostel navštěvovali a měli ho rádi. Nehovořím teď jen o vztahu věřících, kteří se zde účastnili slavení bohoslužeb, ale o blízkém vztahu všech lidí, vnímajících dřevěný kostel jako významnou kulturní památku, symbol obce, který má obvod Hrabová ve svém znaku.

Do nové farnosti jsem přišel s očekáváním i obavami. Již dříve jsem věděl, že tragicky vyhořel kostel, protože hrabovský duchovní správce dr. Adámek se účastnil schůzí frýdeckého děkanátu stejně jako já. Až po nástupu do mého prvního samostatného působiště jsem si uvědomil, do jaké situace jsem se dostal, v jaké situaci se nacházejí místní. Nastalo vzájemné poznávání a až s odstupem času si uvědomuji, nakolik vše bylo náročné, jak rychle a snadno se obnova kostela zvládla.

Byl jsem mile překvapen rychlostí a angažovaností místních farníků, kteří se podíleli na dostavbě kostela, pomáhalo biskupství i stavební firma pana Juráně. I když už zemřel, každým rokem pamatujeme na tohoto stavitele kostela poslední říjnovou nedělí, kdy se koná každým rokem mše za zemřelého Karla Juráně a jeho rodinu, která se vždy dostaví. Žije dál v myšlenkách farnosti.

Po mém nástupu již bylo hodně věcí připraveno, podílel jsem se na poslední etapě dostavby, pak jsme řešili jen „detaily“ – veškeré vybavení kostela, svěcení zvonů a spoustu administrativních záležitostí. Tato zkušenost se mi teď po 15 letech pomohla v přípravě generální revitalizace dřevěného kostela sv. Michaela archanděla v Řepištích, tamní zvony

bude dělat stejný zvonařský mistr Tkadlec z Halenkova jako v Hrabové. Kostel v Hrabové a Řepištích též spojuje osobnost Ing. arch. Antonína Závady, který vypracoval projekt při obnově kostela v Hrabové i při revitalizaci kostela v Řepištích.

Ještě před svěcením kostela v Hrabové proběhla tisková konference. Po celou dobu obnovy jsem cítil osobní podporu Otce biskupa, Mons. Františka Václava Lobkowicze, OPraem, který se snažil jako pastýř diecéze co nejvíce přičinit o obnovu této památky, celého biskupství i obce. Den před svěcením jsme všichni byli v časovém stresu, v pátek večer bylo do poslední chvíle rušno, probíhala zkouška scholy za účasti dělníků, kteří stavěli svatostánek a velký kříž, uklízelo se, dělaly se všelijaké dodělávky a účty. Po svěcení dále pokračovaly práce na vnitřním vybavení kostela.

Výpověď vratimovského faráře a hrabovského administrátora Adriana Wykręta, který se stal duchovním správcem hrabovské farnosti v červenci roku 2004, zachycuje autentické vzpomínky na závěrečnou fázi dostavby hrabovského kostela sv. Kateřiny v druhé polovině roku 2004 a poskytuje unikátní vhled do této situace z hlediska představitele římskokatolické církve, investora a duchovního správce hrabovské farnosti.

17. Výpověď Ing. Bohumila Rundta k požáru a obnově hrabovského kostela sv. Kateřiny Alexandrijské (2020)

Ostrava-Hrabová, 11. února 2020

O vyhoření hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny jsem se dozvěděl 2. dubna 2002 jako úřadující starosta ještě v noci, kdy byl veliký rachot. Hned ráno jsem se šel podívat na spáleniště a vyhoření kostela byla pro mne velká rána. Bohužel rychlé vyšetřování požáru vyšlo v podstatě do ztracena, přičemž byly vyšetřujícími hasiči stanoveny tři domněnky, závada na elektroinstalaci, zapálení kostela či vznícení od zapomenuté svíčky. Slyšel jsem, že dokonce prý u bočního vchodu někdo v tu noc přespával. Náš městský obvod Hrabová byl vzápětí, až na názory jednotlivců, pro okamžitou obnovu dřevěného kostela v jeho původní podobě. Dřevěný kostel má obec ve svém znaku jako svůj symbol.

Na obnovu kostela byla vyhlášena veřejná sbírka a zastupitelstvo rozhodlo o poskytnutí finančního daru, vše ve výši 1,2 milionu Kč. Finanční dotaci 2 miliony Kč schválilo i zastupitelstvo města Ostravy. Na obnově kostela se svorně podílela farnost, biskupství a obec. Pamatuji si, že velice vstřícný byl pan biskup František Václav Lobkowicz a farář

Adámek. V červnu 2003 jsem se společně s nimi zúčastnil poklepu základního kamene stavby kostela a hned další rok jsme setkali na slavnostním svěcení zvonů. Celý kostel byl obnoven velice rychle se dvěma původními trámy v sakristii, i díky přístupu firmy Juráň-stavby. Tehdejší primátor Ostravy Aleš Zedník si dokonce po vysvěcení kostela zahrál na nově pořízené varhany. Obec se také podílela na obnově stavbou dřevěného plotu kolem kostela a dále pomáhá tomuto jedinečnému symbolu Hrabové v jeho údržbě.

Výpověď hrabovského občana a dlouholetého zastupitele městského obvodu Hrabová Bohumila Rundta, který se v roce 1990 stal spoluzakladatelem městského obvodu Hrabová a v letech 1990–2006 zastával funkci hrabovského starosty, zachycuje autentické osobní vzpomínky na vyhoření kostela roku 2002 a jeho následnou obnovu z pohledu tehdejšího nejvyššího představitele hrabovské samosprávy.

18. Výpověď Ing. Bedřicha Chlupatého a Ing. Věry Chlupaté k požáru a obnově hrabovského kostela sv. Kateřiny Alexandrijské (2020)

Ostrava-Hrabová, 24. února 2020

Ráno po Velikonočním pondělí, se stalo nezapomenutelným, do duše vrytým zlomem našeho života.

Ještě za tmy jsme nevěřičně vnímali dílo nevyčísitelné zkázy. Pocity se střídaly v nekonečném sledu a slova pro ně nebyla.

Když se k dohasínajícímu (dohašovanému) torzu našeho kostela sv. Kateřiny dostavil Msgre. František V. Lobkowicz, procházeli jsme s ním, s manželem a starostou Rundtem prachem popela, nějak se v nás náhle spojily emoce hořkosti, vnitřní prázdnoty, bezmocnosti a vzteku.

Na soucitnou otázku Otce biskupa “Co jen budeme dělat?” jsme se shodli a byla vyřčena – podstatná tři slova vzdoru: „Postavíme ho znova!“. Jako nové světlo v nás a jak bylo znát, i v otci biskupovi zažehla nová naděje, že není všem dnům konec, a že existuje řešení této tragédie.

To, co následně dokázala vůle lidí, solidarita, a ochota podílet se, řešit v těch prvních dnech ještě nepředstavitelné problémy, nekonečná jednání k obstarání prostředků počínaje Biskupstvím ostravsko-opavským s Otcem biskupem, pojišťovna Generali, úřady kraje, města i obvodu. Dřevem například přispěly St. lesy Morávka. Velmi pomohly také sbírky občanů Hrabové a okolních farností. Všem je Hrabová stále vděčná.

Výpověď hrabovských občanů, aktivních farníků a manželů Bedřicha Chlupatého a Věry Chlupaté zachycuje cenné osobní vzpomínky na požár hrabovského dřevěného kostela, následnou rozmluvu s ostravsko-opavským biskupem Františkem Václavem Lobkowiczem a odhodlání zúčastněných k obnově kostela z pohledu tehdejšího radního a zastupitelky městského obvodu Hrabová.

19. Výpověď Mgr. Jiřího Slepíčky k požáru a obnově hrabovského kostela sv. Kateřiny Alexandrijské (2020)

Ostrava-Hrabová, 11. března 2020

O vyhoření našeho kostela sv. Kateřiny jsem se dozvěděl 2. dubna 2002 ráno. Vzpomínám si, jak jsem jel autobusem č. 39 do práce a pohledem jsem hledal siluetu již neexistujícího chrámu. Jeho zkáza se mne dotkla nejen jako občana Hrabové, ale i jako věřícího křesťana. Můj pohled na případnou obnovu kostela byl ovlivněn schůzkou několika farníků, která se konala krátce po požáru za účasti již zesnulého hrabovského patriota MUDr. Jaroslava Olšanského. Právě on poukázal na opakované snahy našich předků postavit v Hrabové větší zděný kostel místo již nevyhovující dřevěné stavby. Shoda panovala na tom, že je žádoucí usilovat o stavbu moderní, zděnou. Pokud si dobře vzpomínám, otec biskup Lobkowicz chtěl respektovat rozhodnutí farnosti. Dodnes nerad vzpomínám na zjitřenou atmosféru, v níž se následné události odehrávaly. Převládly emoce a chyběla racionální diskuse ohledně stavby nového chrámu. Hrabovská veřejnost včetně pana starosty Rundta byla jasně pro obnovu dřevěného kostela. Mezi farníky pak tento názor převládl a obnově dřevěného kostela nestálo nic v cestě.

Jsem rád, že kostel stojí a poskytuje důstojné zázemí pro věřící i konání koncertů pro hrabovskou veřejnost. Když jedu kolem kostela v nedalekých Václavovicích nebo navštívím chrám sv. Ducha v Ostravě-Zábřehu s pastoračním centrem, některé vzpomínky se vracejí. Moderní zděný kostel zřejmě nebyl Hrabové souzen.

Výpověď hrabovského občana, aktivního farníka Jiřího Slepíčky, jenž byl v době požáru kostela roku 2002 členem Zastupitelstva městského obvodu Hrabová, zachycuje osobní vzpomínky na požár dřevěného kostela sv. Kateřiny a přináší pohled na některé méně známé okolnosti související s úvahami o možné nerealizované výstavbě nového zděného chrámu po požáru dřevěného kostela.

ZÁVĚR

Předkládaná rigorózní práce se věnuje dějinám farního dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové v kontextu proměn hrabovské římskokatolické farnosti od první třetiny 16. století až po současnou dobu. Práce navazuje na pět let starou autorovu monografii a za užití nově nabytých zkušeností a rozsáhlejšího pramenného výzkumu podstatně rozšiřuje dosavadní lidské poznání v oblasti dějin hrabovského, turisty hojně navštěvovaného chrámu a tamní farnosti. Dle mého názoru se zamýšlené cíle představené v úvodu k práci podařilo beze zbytku splnit. Odborná veřejnost tak získá další cenný a nebývale podrobný vhled do problematiky hrabovského kostela sv. Kateřiny.

Vzhledem k charakteru pojednávaného tématu bylo v rigorózní práci nutno užít moderní interdisciplinární přístup, v němž jsem na hrabovský kostel nahlížel z mnoha úhlů pohledu danými metodami církevních, správních, politických a v neposlední řadě také kulturních dějin. Mimo to jsem vycházel z odborné metodologie památkové péče, dějin umění a architektury. Vzhledem ke komplexnosti tematiky historie, byť jediného kostelního chrámu, zpracovávaného navíc v kontextu nejmenší církevně-správní jednotky (farnosti), nebyly opomenuty ani otázky ekonomického zabezpečení hrabovských římskokatolických kněží a zádušních příjmů kostela. Ty byly zpracovávány v intencích poměrně malého množství dochovaných pramenů, což bylo pro 17.–19. století dáno především poměrně komplikovaným podřízeným vztahem hrabovského filiálního či lokálního chrámu k větší sousední paskovské farnosti.

Vědecký přínos této rozsáhlé rigorózní práce pokládám oproti dosavadnímu stavu poznání historie hrabovského kostela za značný. Při zpracovávání tématu jsem vycházel z početného souboru téměř čtyřiceti dříve publikovaných prací, které byly poprvé v tomto rozsahu zhodnoceny v přehledu dosavadního bádání zakončeném podstatnými recentními pracemi Romany Rosové a samotného autora. Dějiny hrabovského kostela a farnosti byly hned v následující kapitole zařazeny do širšího kontextu vývoje celé přilehlé obce Hrabová od počátku 13. století po současnou dobu. Vzhledem k již badateli vícekrát dobře zpracovaným dějinám Hrabové nemohla má stať přinést jakékoliv zásadnější revidované výsledky. Přesto se podařilo vypracovat poměrně zajímavý přehled základních dějin obce, jež si všímá na příkladu starých hrabovských staveb i kolektivní paměti pozůstatků jednotlivých dějinných epoch a jejich dopadů na hrabovskou současnost. Nejvíce byl pak sledován specifický novověký fenomén hrabovských rybníků trvajících více než 400 let.

Následující stěžejní obsáhlá kapitola se zaměřila na komplexní chronologickou analýzu dějin hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské, které byly oproti dřívějším pracím zpracovávány v podstatně širším kontextu komplikovaného vývoje hrabovské farnosti, což otevřelo další možnosti interpretace událostí spojených s hrabovským chrámem, včetně těch neblahých či nepříjemných. Hned v úvodu jsem v duchu kulturněhistorického přístupu vůbec poprvé kriticky analyzoval zajímavou lidovou pověst vážící se k počátkům hrabovského kostela, která hovoří o tom, že hrabovský kostel měl stát původně v Metylovicích a až druhotně byl přenesen na současné místo do Hrabové. Pověst se předávala z generace na generaci především ústním podáním a její znalost dosud přetrvává mezi občany Hrabové i Metylovic. Provedeným archivním výzkumem bylo zjištěno, že jádro o této pověsti sice pochází nejpozději z konce 18. století, nicméně její podrobné znění je v rozporu s dosavadním stavem poznání a dle očekávání tak není možno považovat pověst za pravdivou. Závěrem byla vznesena hypotéza, podpořená dendrochronologickým průzkumem, že stavební materiál užitý na stavbu hrabovského kostela je možno hledat právě v oblasti Metylovic. Tam může také ležet samotné jádro pověsti o přenesení kostela.

V oblasti nejstarších historických počátků hrabovského kostela došlo odůvodněnou interpretací k přesnějšímu časovému vymezení vzniku kostela, které lze vzhledem k výsledkům dendrochronologického průzkumu i nejstarší nepřímé zmínce o kostele klást do rozmezí let 1524–1534, což dobře odpovídá užitým architektonickým prvkům z přelomu pozdní gotiky a renesance. Poprvé byly zkoumány i otázky fundátora hrabovské katolické dřevěné kostelní stavby, kterými byli pravděpodobně paskovští manové olomouckého biskupství držící v 16.–18. století kostelní podací právo. Konkrétně pak buď Jan mladší ze Žerotína, nebo Ladislav z Kadaně. Ve věci starších dějin hrabovské farnosti došlo k novým interpretacím v oblasti konfese obyvatel Hrabové a přesnějšímu vymezení reálného působení nekatolických duchovních při hrabovském kostele na konci 16. a počátku 17. století. Opětovným dohledáním po století nevyužitých archivních pramenů církevní proveniencí a jejich novou analýzou byl lépe poznán ryze nepřátelský vztah paskovských luteránských šlechticů k hrabovským katolickým duchovním v době před vypuknutím stavovského povstání, jakož i přesný důvod tehdejší osobní intervence rekatolizačního olomouckého biskupa Františka kardinála z Ditrichštejna.

Za přínos rigorózní práce dále považuji podrobnou analýzu dějin hrabovské farnosti v době pobělohorské. Ta se sice po roce 1622 na Moravě i paskovském panství nesla

obecně ve smyslu systematických rekatolizačních opatření, avšak přímo pro Hrabovou znamenala v zásadě jen výměnu nekatolické vrchnosti za příznivou katolickou. Duchovní správu Hrabové vykonával již několik let před vypuknutím stavovského povstání katolický farář Vojtěch a zdá se, že místní obyvatelé byli katolictví nakloněni i osobně. Bohužel dlouhotrvající třicetiletá válka tvrdě dopadla i na hrabovskou farnost, což v důsledku znamenalo postupnou ztrátu hrabovských farních práv. Nově se podařilo v písemných pramenech objevit rok, kdy byla hrabovská farnost dočasně sloučena se sousední farností paskovskou (1661), a opravit tak dřívější zavádějící tvrzení. De facto však byla hrabovská farnost po dalších 236 let v podřízeném vztahu k paskovské farnosti. Hrabovský kostel sv. Kateřiny Alexandrijské se stal na přibližně deset let kostelem komendátním, pak po dlouhou dobu filiálním a po vzniku hrabovské lokálie (1780–1781) lokálním kostelem.

I přes malé množství dochovaných hospodářských písemných pramenů se pro 17. a 18. století podařilo nalézt a analyzovat základní finanční či materiální zabezpečení hrabovského filiálního (později lokálního) kostela sv. Kateřiny a také paskovských farářů disponujících bývalým hrabovským farním beneficiem. V poslední třetině 17. století se o příjem určený k údržbě a provozu hrabovského kostela staralo devět zádušních krav, v 18. a 19. století výnosy z celkem 11 zádušních nadací k udržování věčného světla a mším za zemřelé šlechtice či movité věřící. K hrabovskému beneficiu, které ve druhé polovině 17. století připadlo paskovským farářům, se vztahovaly příjmy v naturáliích ze čtyř hrabovských rolí „Na Břehu“, „Na Slíně“, „Na Luhu“ a „Za vodou“ či užitek z farní zeleninové a ovocné zahrady situované při bývalé hrabovské faře. Paskovskému faráři dále odevzdávalo povinné desátky celkem 26 hrabovských gruntovníků v rozdílné výši dle rozlohy polností, příjmů a postavení. Společně pak celá ves odevzdávala ještě 90 vajec ročně.

Za další klad práce považuji důkladnou analýzu poměrů v hrabovské farnosti na konci 19. století související se zajímavou individualitou lokálního kaplana a později osobního faráře Ignáce Kocvrlicha, generální vizitací olomouckého arcibiskupa Theodora Kohna spojenou s udílením svátosti biřmování, jakož i s opravou datace definitivního obnovení samostatné hrabovské farnosti (1897). Následné líčení dějin hrabovské farnosti ve 20. století nesnese oproti dosavadním starším publikovaným pracím srovnání, neboť jsem se poprvé podrobně a v plné šíři věnoval komplikovaným novodobým dějinám, které v českých zemích charakterizovalo časté střídání režimů a jejich proměnlivý vztah k římskokatolické církvi, jenž se samozřejmě projevil i na úrovni farnosti v příměstské Hrabové. Domnívám se, že

se podařilo umně zachytit těžko uvěřitelných 110 let neúspěšných snah Hrabovanů o výstavbu nového farního zděného kapacitně dostačujícího kostela, které zkrachovaly na všudypřítomných hádkách, příchodu světových válek a moci komunistů. Pro první třetinu 20. století se v duchu přístupu kulturních dějin podařilo rovněž podrobně analyzovat vyhocený a postupně až veřejně nenávistný vztah vedoucích pokrokových činovníků hrabovského zastupitelstva (obecního výboru) a místní obecné školy s představiteli místní farnosti a interpretovat jej v rámci antiklerikálních bojů (bezvěrecké sdružení, slavnostní pálení Husovy hranice, pomník mistra Jana Husa postavený před starým křížem, agitace).

V rámci dalšího líčení dějin se podařilo charakterizovat soudobé dějiny hrabovské farnosti charakterizované dle jednotlivých duchovních správců. Nebyly opomenuty osudy farnosti i kostela (prostřelena věž kostela) za druhé světové války a po nástupu komunistického režimu byl zhodnocen postupně upadající vliv místní farnosti v obci vyjádřený citelným úbytkem aktivních věřících. Z dříve poměrně prosperující hrabovské farnosti se v druhé polovině sedmdesátých let 20. století stala farnost zdecimovaná a od roku 1983 již v ní nebyl nikdy ustanoven samostatný farář (administrátor), jenž by bydlel na hrabovské faře. Zvláštní důraz byl po 20. a samý počátek 21. století věnován návštěvám biskupů, obvykle spojených s udílením biřmování, či duchovním obnovám farníků v rámci salesiánských či redemptoristických misí a celostátních akcí. S pomocí metod orální historie i vlastní autopsie byl pak prohlouben výzkum nejnovějších dějin hrabovské farnosti spjatých s vyhořením a obnovou dřevěného kostela. Zároveň došlo poprvé také k podrobnému zachycení posledních 15 let vývoje farnosti charakterizovaných farními aktivitami a dvěma hrabovskými novokněžími.

V dalších dvou rozsáhlých kapitolách rigorózní práce zaměřených na architekturu, památky a symboliku hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské prošly nutnou revizí a žádoucími doplněními všechny podkapitoly o architekturu a stavebním vývoji, uměleckém vybavení ve vyhořelém a obnoveném kostele, zvonech, drobných sakrálních památkách, kostelním patrociniu či farní i obecní symbolice spjaté s patronkou chrámu sv. Kateřinou Alexandrijskou. Nejvýznamnější vědecký přínos znamenají jistě zcela nové, bádáním dosud opomíjené podkapitoly o hrabovském kostele z hlediska památkové péče a o kostele jakožto svébytném kulturním fenoménu v životě Hrabové. V první podkapitole bylo zhodnoceno celé dlouhé období neformální i formální památkové ochrany kostela jakožto cenné památky dřevěné lidové architektury první poloviny 16. století od počátků centralizované památkové péče ještě v éře Rakouského císařství po

dnešní dobu. Zvláštní pozornost byla věnována diskuzím a požadavkům moderní památkové péče po vyhoření kostela v roce 2002 a během následné unikátní obnovy dřevěného kostela v intencích původní architektonické hmoty, avšak s moderním interiérem a technickými vymoženostmi odpovídajícím požadavkům stavebníka 21. století. Ještě v delším období od výstavby kostela někdy v letech 1524–1534 až po současnost byl sledován fenomén hrabovského kostela. Byl zkoumán vliv kostela na každodenní život obyvatel Hrabové, jakož i proměňující se vztah Hrabovanů ke kostelnímu objektu.

Další obsáhlá kapitola se zaměřila na konkrétní specifika hrabovské duchovní správy. Nejprve bylo pojednáno o proměnách církevní správy Hrabové od středověku po současnost, přitom byla zmíněna příslušnost ke všem úrovním církevní správy římskokatolické církve. Následující tři podkapitoly se za pomoci náročného archivního výzkumu, metod orální historie i internetových databází věnují přímo konkrétním životním osudům všech v Hrabové působících známých římskokatolických kněží. První přináší rozsáhlé životopisy všech hrabovských ustanovených duchovních správců (farářů, lokálních kaplanů, administrátorů). Druhá se věnuje známým hrabovským výpomocným duchovním (kooperátorům, farním vikářům) a třetí pak třem hrabovským kněžím vzešlých přímo ze středu hrabovské farnosti. Přestože se jedná převážně o „pouhé“ životopisné osudy kněží, které ve starších obdobích pro fatální nedostatek jakýchkoli pramenů nemohly být nadto ani zkompletovány, setkal jsem se při výzkumu týkajících se těchto kněží s upřímným zájmem věřících katolíků z Hrabové i odjinud o seznámení se s právě těmito životopisy. To je nepochybně dáno společenským přesahem – osobním vztahem farníků k mnohým kněžím napříč 20. a 21. století, kteří mnohdy určovali jejich osudy. Věřím, že se tyto životopisy žijících i zesnulých kněží působících v ostravsko-opavské diecézi a olomoucké arcidiecézi setkají s opravdovým zájmem věřících.

Poslední kapitola rigorózní práce zpřístupňuje v edici písemné prameny k dějinám kostela pocházející z 16. až 21. století. Některé z nich již byly v minulosti editovány, byly však pro svou stěžejní vypovídající hodnotu k dějinám kostela a farnosti zařazeny s odpovídajícími komentáři do edice. Celkem devět pečlivě vybraných pramenů vzniklých mezi 17. až 21. stoletím bylo široké veřejnosti zpřístupněno vůbec poprvé, včetně dopisu rekatolizačního olomouckého biskupa Františka kardinála z Ditrichštejna paskovské luteránské šlechtice Kateřině Onšíkové z Bělkovic či starých kostelních inventářů. Významný přínos k trvalému zaznamenání ničujícího požáru hrabovského kostela v roce 2002 a následné obnovy chrámu představují čtyři nově zachycené písemné výpovědi tehdejších přímých

aktérů – hrabovského administrátora excurrendo Adriana Wykręta, hrabovského starosty Bohumila Rundta, hrabovských farníků (manželů), radního a zastupitelky Bedřicha Chlupatého a Věry Chlupaté či hrabovského zastupitele Jiřího Slepíčky. Své opodstatnění jistě mají i přehledy a obrazový materiál v příloze. Věřím, že se výsledky rigorózní práce setkají s upřímným zájmem odborné i široké veřejnosti.

RESUMÉ

Dřevěný kostel sv. Kateřiny Alexandrijské se nachází v ostravském městském obvodu Hrabová na severovýchodní Moravě a je farním kostelem hrabovské římskokatolické farnosti v ostravském děkanátu a ostravsko-opavské diecézi. Hrabovský kostel byl vystavěn regionálními lidovými tesařskými mistry z jedlového dřeva někdy v rozmezí let 1524–1534. Fundátorem stavby byl jeden z držitelů paskovského léna olomouckého biskupství Jan mladší ze Žerotína či Ladislav z Kadaně, který jednal v souladu s vůlí olomouckého biskupa Stanislava I. Thurza. První nepřímá zmínka o hrabovském kostele pochází z 30. září roku 1534, kdy se hovoří o patronátním právu paskovského šlechtice. Již tehdy musela existovat také hrabovská farnost.

Kostel je příkladem typické dřevěné lidové architektury v oblasti severní Moravy a Horního Slezska a byl vystavěn na pomezí pozdně gotického a raně renesančního slohu. Znění lidové pověsti o přenesení kostela z Metylovic je nutno odmítnout jako nepravdivé, avšak materiál užitý při stavbě kostela mohl pocházet z okolí Metylovic. Hrabovský chrám byl založen jako striktně katolický, avšak na konci 16. století v něm krátce působili i nekatoličtí duchovní, patrně kazatelé jednoty bratrské. Prvním historicky doloženým hrabovským farářem byl Vojtěch, který jako katolík musel roku 1615 na nátlak paskovské luteránské šlechtičny odejít. V roce 1661 byla kvůli nedostatku duchovních hrabovská farnost zrušena a stala se filiální součástí sousední paskovské farnosti. V letech 1780–1782 vznikla nová hrabovská lokálie formálně náležející k paskovské farnosti, což znamenalo ustanovení vlastního duchovního – lokálního kaplana Josefa Quinty, nezávislé pastorační působení a výstavbu nové zděné farní budovy.

Až 1. října roku 1897 dosáhl osobní farář Ignác Kocvrlich po 236 letech formálního obnovení hrabovské farnosti. Na přelomu 19. a 20. století zesílily v Hrabové myšlenky na výstavbu nového zděného kapacitního kostela, které však vyvrcholily v roce 1910 výstavbou nového kostela v sousední Hrabůvce a jejím odtržením od hrabovské farnosti. Dne 2. dubna 2002 v brzkých ranních hodinách kostel sv. Kateřiny Alexandrijské vyhořel. Díky úsilí farnosti a mnoha zúčastněných stran se podařilo firmě Juráš dle projektu Ing. Antonína Závady a řešení interiéru Ing. arch. Marka Štěpána kostel obnovit v původní dřevěné podobě s využitím několika původních prvků. Slavnostní svěcení obnoveného kostela ostravsko-opavským diecézním biskupem Mons. Františkem Václavem Lobkowiczem, OPraem, se uskutečnilo 27. listopadu roku 2004.

SUMMARY

The wooden church of St. Catherine of Alexandria is located in the Ostrava district of Hrabová in northeastern Moravia and it is a parish church of the Hrabová Roman Catholic parish in the Ostrava Deanery and the Ostrava-Opava Diocese. The church was built by regional folk carpentry masters made of fir wood sometime between 1524–1534. The founder of the construction was one of the holders of the Paskov fief of the Olomouc bishopric, Jan Junior of Žerotín or Ladislav of Kadaň, who acted in accordance with the will of Olomouc bishop Stanislav I Thurzo. The first indirect mention of the Hrabová church dates back to September 30, 1534, when the patronage law of the Paskov nobleman is mentioned. Even then, there had to be the parish of Hrabová in existence. The church is an example of typical wooden folk architecture in the area of northern Moravia and Upper Silesia and it was built on the border of late Gothic and early Renaissance style.

The folk legend about the transfer of the church from Metylovice has to be rejected as false, but the material used in the construction of the church could have come from the surroundings of Metylovice. The Hrabová temple was founded as a strictly Catholic church, but at the end of the 16th century it was briefly used by non-Catholic clergy, probably preachers of the unity of the Brethren. The first historically documented parish priest of Hrabová was Vojtěch, who, as a Catholic, had to leave in 1615 under pressure from the Paskov Lutheran nobility. In 1661 the parish of Hrabová was abolished due to lack of clergy and became a branch part of the neighbouring Paskov parish. In the years 1780–1782 a new Hrabová locality formally belonging to the Paskov parish was established, which meant the establishment of its own spiritual - local chaplain, Josef Quinta, independent pastoral work and construction of a new brick parish building. Only on 1 October 1897 the personal parish priest Ignác Kocvrlich achieved a formal restoration of the Hrabová parish after 236 years.

At the turn of the 19th and 20th centuries in Hrabová intensified efforts to build a new brick capacity church. However, the efforts culminated in 1910 with the construction of a new church in the neighbouring Hrabůvka and its separation from the Hrabová parish. The church of St. Catherine of Alexandria burnt down on April 2, 2002 in the early morning. Thanks to the efforts of the parish and many stakeholders, the company Juráň succeeded according to the project of Ing. Antonín Závada and interior solutions of Ing. Marek Štěpán in restoration of the church in its original wooden form using several

original elements. The ceremonial consecration of the restored church by the Diocesan Bishop of Ostrava-Opava Mons. František Václav Lobkowicz, OPraem, took place on 27 November 2004.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Holzkirche von St. Katharina von Alexandria befindet sich im Bezirk Ostrau in Grabau im Nordosten Mährens und ist eine Pfarrkirche der römisch-katholischen Pfarrei Grabau im Dekanat Ostrau und der Diözese Ostrau-Troppau. Die Kirche wurde zwischen 1524 und 1534 von regionalen Tischlermeistern aus Tannenholz erbaut. Der Gründer des Baus war einer der Inhaber des Lehens Paskov des Olomouc-Bistums, Jan der Jüngere von Žerotín oder Ladislav von Kadaň, der nach dem Willen des Olomouc-Bischofs Stanislav I. Thurzo handelte. Die erste indirekte Erwähnung der Grabauer Kirche geht auf den 30. September 1534 zurück, als das Patronatsgesetz des Paskov-Adligen erwähnt wird. Schon damals musste es die Gemeinde von Grabau geben.

Die Kirche ist ein Beispiel für die typische hölzerne Volksarchitektur in Nordmähren und Oberschlesien und wurde an der Grenze zwischen spätgotischer und Frührenaissance Stil erbaut. Die Volkslegende über die Verlegung der Kirche aus Metylovice muss als falsch zurückgewiesen werden, aber das für den Bau der Kirche verwendete Material konnte aus der Umgebung von Metylovice stammen. Die Grabauer Kirche wurde als eine streng katholische Kirche gegründet, aber am Ende des 16. Jahrhunderts wurde sie kurz von nichtkatholischen Geistlichen, wahrscheinlich Predigern der Einheit der Brüder, benutzt. Der erste historisch dokumentierte Pfarrer von Grabau war Vojtěch, der als Katholik 1615 unter dem Druck des lutherischen Adels von Paskov weggehen musste. 1661 wurde die Pfarrei Grabau wegen mangelnder Geistlichkeit abgeschafft und wurde zu einem Zweig der benachbarten Pfarrei Paskov. In den Jahren 1780–1782 wurde eine neue Ortschaft Grabau gegründet, die offiziell zur Gemeinde Paskov gehörte. Dies bedeutete die Gründung seines eigenen geistlich-örtlichen Kaplans Josef Quinta, die unabhängige pastorale Arbeit und den Bau eines neuen Backstein-Pfarrgebäudes.

Erst am 1. Oktober 1897 erreichte der persönliche Pfarrer Ignác Kocvrlich nach 236 Jahren formelle Wiederherstellung der Pfarrei Grabau. Zu Beginn des 19. und 20. Jahrhunderts verstärkte Grabau die Bemühungen um den Bau einer neuen ummauerten Kapazitätskirche, gipfelte jedoch 1910 in der Errichtung einer neuen Kirche im benachbarten Klein-Grabau und ihrer Trennung von der Pfarrei Grabau. Die Kirche von St. Katharina von Alexandria brannte am 2. April 2002 am frühen Morgen nieder. Dank der Bemühungen der Gemeinde und vieler Interessengruppen gelang es der Firma Juráň nach dem Projekt von Ing. Antonín Závada und Innenraumlösungen von Ing. Marek Štěpán die

Kirche in ihrer ursprünglichen Holzform zu restaurieren - unter Verwendung mehrerer ursprünglicher Elemente. Die feierliche Einweihung der restaurierten Kirche durch den Diözesanbischof von Ostrau-Troppau Mons. František Václav Lobkowitz, OPraem, fand am 27. November 2004 statt.

STRESZCZENIE

Drewniany kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej znajduje się w Ostrawie, w miejskiej dzielnicy Hrabowa, na północno-wschodnich Morawach i przynależy do parafii rzymskokatolickiej w Hrabowej, do dekanatu ostrawskiego, w diecezji ostrawsko-opawskiej. Kościół był budowany w latach 1524–1534 przez regionalnych mistrzów stolarki ludowej, którzy jako materiału budowlanego użyli drewna jodłowego. Fundatorem budowli był Jan Młodszy z Žerotína lub Ladislav z Kadaña, jeden z właścicieli paskowskiego lenna, należącego do biskupstwa ołomunieckiego, który działał zgodnie z wolą biskupa ołomunieckiego Stanisława I. Thursa. Pierwsza pośrednia wzmianka o kościele hrabowskim pochodzi z 30 września 1534 r., w której wspomniano o prawie patronackim szlachcica paskowskiego. Z tego wnioskujemy, że już wtedy musiała istnieć parafia hrabowska.

Kościół jest przykładem typowej drewnianej architektury ludowej z obszaru północnych Moraw i Górnego Śląska i odzwierciedla styl architektoniczny z pogranicza późnego gotyku i wczesnego renesansu. Legenda ludowa, która mówi o przeniesieniu kościoła z Metylovic, nie ma potwierdzenia w faktach, można jednak przyjąć, że materiał użyty do budowy kościoła mógł pochodzić właśnie z obszaru Metylovic. Kościół w Hrabowej, to świątynia katolicka, która pod koniec XVI wieku była krótko używana przez niekatolickich duchownych, prawdopodobnie przez kaznodziei Jednoty Braci Czeskich. Pierwszym udokumentowanym hrabowskim proboszczem był Vojtěch, który jako katolik musiał w 1615 r. opuścić Paskov pod naciskiem szlachty luterańskiej. W 1661 r. parafia w Hrabowej została zlikwidowana z powodu braku duchowieństwa i stała się filią sąsiedniej parafii Paskov. W latach 1780–1782 powstała nowa hrabowska lokalia, należąca formalnie do parafii Paskov, lecz dająca możliwość ustanowienia własnego duchownego – lokalnego kapłana Józefa Quinty, z prawami do niezależnej służby duszpasterskiej i budowy nowej murowanej plebanii.

Dopiero po 236 latach, 1 października 1897 r. udało się proboszczowi Ignacemu Kocvrlichowi formalnie odnowić parafię w Hrabowej. Na przełomie XIX i XX wieku wznowiono wysiłki na rzecz budowy nowego murowanego kościoła. Ostatecznie jednak, w 1910 r. zbudowano nowy kościół w sąsiedniej Hrabůvce, odrywając go od parafii hrabowskiej. 2 kwietnia 2002 r., we wczesnych godzinach porannych, kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej uległ pożarowi. Dzięki staraniom parafii i wielu

zainteresowanych stron udało się firmie Juráň odrestaurować kościół w oryginalnej drewnianej formie, wbudowując kilka oryginalnych elementów. Odpowiedzialnym za projekt odbudowy świątyni była inż. Antonína Závady, a rozwiązaniami architektonicznymi wnętrza kościoła zajął się inż. arch. Marek Štěpána. Uroczyste poświęcenie odnowionego kościoła odbyło się 27 listopada 2004 r. Konsekracji dokonał ordynariusz diecezjalny ostrawsko-opawski Mons. Biskup František Václav Lobkowitz, Opraem.

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

Prameny

Archivní prameny

Archiv města Ostravy (AMO)

fond Alois Adamus

fond Archiv obce Hrabová

fond Farní úřad Hrabová

fond Farní úřad Hrabůvka

fond Farní úřad Moravská Ostrava

fond Národní škola Ostrava-Hrabová

fond Sbírka map a plánů

fond Sbírka pečetidel

Moravský zemský archiv (MZA)

fond A3 Stavovské rukopisy

fond D7 Matrika výnosu pozemkového

fond D9 Indikační skici

fond G2 Nová sbírka

Národní archiv (NA)

fond Morava

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě (NPÚ, ÚOP v Ostravě)

Dendrochronologický posudek Ing. Josefa Kyncla, Brno, 20. února 2003

Hrabová, kostel sv. Kateřiny, doplňkový list kulturní památky

Hrabová, kostel sv. Kateřiny Alexandrijské, evidenční list nemovité kulturní památky

Metylovice, kostel Všech svatých, evidenční list nemovité kulturní památky

Sbírka materiálů ke kostelu sv. Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové

Záznam o jednání ve věci obnovy kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové, které se uskutečnilo dne 12. 4. 2002 na faře v Ostravě-Hrabové, Ostrava, 17. dubna 2002

Znalecký posudek Ing. Antonína Závady, Valašské Meziříčí, 11. května 2002

Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová

Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004

Pamětní kniha farnosti hrabovské 2004–2010

Pamětní kniha farnosti hrabovské 2011–souč.

Sbírka materiálů

Římskokatolická farnost Vratimov

Knihovna birmovanců

Pamětní kniha farnosti Vratimov 1943–2014

Soukromý archiv Marie Stárkové

Materiály k hrabovské římskokatolické farnosti ve 20. století

Soukromý archiv Petra Baluška

Materiály k hrabovské římskokatolické farnosti ve 20. století

Státní okresní archiv Frýdek-Místek (SOkA Frýdek-Místek)

fond Archiv městečka Paskov

fond Archiv obce Metylovice

fond Děkanský úřad Místek

fond Farní úřad Paskov

fond Okresní úřad Místek

Knihovna, soubor opisů a fotokopíí listin k dějinám Paskova

Úřad městského obvodu Hrabová (ÚMOB Hrabová)

Pamětní kniha obce Hrabové 1990–2006

Zemský archiv v Opavě (ZAO)

fond Archiv Žerotínsko-Vrbenský

fond Krajský národní výbor Ostrava

fond Královský úřad Opava

fond Sbirka matrik Severomoravského kraje

fond Sbirka rukopisů

fond Velkostatek Fulnek

fond Velkostatek Paskov

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc (ZAO, pob. Ol.)

fond Arcibiskupská konzistoř

fond Arcibiskupství Olomouc

fond Lenní dvůr Kroměříž

Edice pramenů a primární literatura

ARCHIEPISCOPALIS OLOMUCENSIS: *Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis. Anno reperate salutis 1935.* Olomucii 1935.

HRABÁK, J.: *Legenda o sv. Kateřině.* Praha 1941

VORAGINE, J. de: *Legenda aurea.* Praha 2012³.

VÝBOR JEDNOTY RŮŽENCOVÉ PANNY MARIE V HRABŮVCE: *Dějiny stavby jubilejního chrámu Páně růžencové Panny Marie v Hrabůvce.* Praha 1910.

Sekundární literatura

ADAMCZYK, I. a kol.: *Dřevěné kostely a kaple v Beskydech a okolí = Drewniane kościoły i kaplice w Beskidach i okolicy.* Třinec 2009.

AL SAHEB, J.: *Bator, Jan Jiří Ignác, řím. kat. kněz.* In: MYŠKA, M. – DOKOUPIL, L.: *Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Nová řada. Sešit 9. (21.).* Ostrava 2006, s. 17–18.

AL SAHEB, J.: *Církevně-správní poměry na Místecku do roku 1716.* In: *Studia Comeniana et historica* 35, 2005, č. 73–74, s. 74–93.

AL SAHEB, J.: *Ostravský děkanát v období potridentské rekatolizace (1563–1619).* *Sborník Státního okresního archivu Frýdek-Místek* 10, 2009, s. 35–59.

AL SAHEB, J. – MÜLLER, K.: *Galerie držitelů Paskova.* Paskov 2015.

- ANTONÍN, R.: *Ostrava středověká. Poddanské město v politickém vývoji vrcholného středověku*. In: PRZYBYLOVÁ, B. (red.): *Ostrava. Počátky a vývoj středověkého města*. Ostrava 2017, s. 16–27.
- ASSION, P.: *Katharina (Aikaterinê) von Alexandrien*. In: BRAUNFELS, W. (Hrsg.): *Lexikon der christlichen Ikonographie*. Rom 2004², sl. 289–297.
- BALÍK, S. a kol.: *Český antiklerikalismus. Zdroje, témata a podoba českého antiklerikalismu v letech 1848–1938*. Praha 2015.
- BARCUC, A.: *Hrabová v éře první republiky (1918–1938)*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 77–115.
- BARCUC, A. – ROHLOVÁ, E.: *Sedm století obce Hrabová 1297–1997*. Ostrava 1997.
- BŘEZINSKÝ, P.: *Farnost v Hrušově po roce 1945 (od protektorátu k roku 1989)*. Krásná Ostrava. Bulletin okrašlovacího spolku za krásnou Ostravu 5, 2017, č. 1, s. 7–10.
- CLARK, M. V.: *Walking through Rome. A Guide to Interesting Sites in the Eternal City*. Bloomington 2013.
- DOKOUPIL, L.: *Obyvatelstvo Hrabové od josefínských reforem do 1. světové války*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 254–282.
- DUDÁŠ, M. – GOJDIČ, I. – ŠUKAJLOVÁ, M.: *Drevené kostoly*. Bratislava 2007.
- FRANZ, A.: *Die Holzkirche in Groß-Hrabowa*. In: *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale* 17, 1891, s. 198–199.
- GROMNICA, J.: *Hrabová v letech 1938–1945*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 116–129.
- HÁJKOVÁ, D. – HAJDINOVÁ, E.: *Národní mučedník Jan Hus*. In: HÁJKOVÁ, D. a kol. (eds.): *Sláva republice! Oficiální svátky a oslavy v meziválečném Československu*. Praha 2018, s. 269–308.
- HALAS, F. X.: *Fenomén Vatikán. Idea, dějiny a současnost papežství – diplomacie Svátého stolce – České země a Vatikán*. Brno 2004.
- HEJÁTKO, P. J. a kol.: *Dřevěné stavby*. Třebíč 2012.

- HOŘÁK, F. – ZEMEK, M. – SVOBODA, S.: Katalog kněžstva arcidiecése olomoucké. Olomouc 1949.
- HOSÁK, L.: *Ostrava a její okolí v husitském revolučním hnutí a za jeho doznívání do počátku 16. století*. In: Ostrava 3. Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě města, 1966, s. 41–87, k paskovskému zboží zvláště pak s. 41–87.
- HURT, R.: *Dějiny rybníkářství na Moravě a ve Slezsku, I díl*. Ostrava 1960.
- CHAMONIKOLA, K.: *Sv. Barbora a sv. Kateřina*. In: CHAMONIKOLA, K. (ed.): *Od Gotiky k renesanci. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400–1550, II. Brno*. Brno 1999, s. 438–440.
- JIŘÍK, K.: *Dějiny připojených obcí*. In: JIŘÍK, K. – PITRONOVÁ, B. (eds.): *Dějiny Ostravy*. Vydáno k 700. výročí založení města. Ostrava 1967, s. 559–687.
- JIŘÍK, K.: *Dějiny připojených obcí*. In: JIŘÍK, K. (ed.): *Dějiny Ostravy*. Ostrava 1993², s. 491–623.
- JUŘICA, M.: *Ostravské svatostánky aneb kostely, kaple a modlitebny církví rozličných*. Ostrava 2006.
- KADLEC, J.: *Přehled českých církevních dějin 2*. Řím 1987.
- KOLAJOVÁ, K.: *Kostel sv. Kateřiny – Ostrava-Hrabová*. In: *Zprávy památkové péče* 64, 2004, č. 5, s. 397.
- KÖNIGOVÁ-KUDĚLKOVÁ, A.: *Soupis stavebních památek v Ostravském kraji*. In: *Slezský sborník* 51, 1953, s. 18–19.
- KREJČOVÁ, J.: *Rudoltovice (Rudoltice, Rudelzau). Historie farního kostela sv. Mikuláše z Myry a drobných církevních památek*. In: *Poodří* 17, 2014, č. 1, s. 23–42.
- KUČA, K.: *Dřevěné a polodřevěné kostely, kaple a zvonice České republiky*. Praha 2015.
- KUČA, K. – LANGER, J.: *Dřevěné kostely a zvonice v Evropě. Svazek první, kostely*. Praha 2009.
- KUČERA, J.: *Vyznavač a mučedník Štěpán Trochta*. Praha 2006.
- LANGER, J. – KUČA, K.: *Dřevěné kostely a zvonice v Evropě. Svazek první kostely*. Praha 2009.
- LINHART, F.: *Vlastivěda moravská. Místecký okres*. Brno 1915.
- LONDZIN, J.: *Kościół drewniane na Śląsku Cieszyńskim*. Cieszyn 1932.

- MAŇAS, V.: „*Poněvadž zajisto umřítí mám, ale které hodiny nevím...*“ *Život a smrt ostravského děkana Oschevia (†1656)*. Ostrava 25. Příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska, 2011, s. 497–524.
- MÁLKOVÁ, I.: *Hrabovský básník Vilém Závada*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 312–323.
- MANOUŠEK, P. R.: *Zvonařství*. Praha 2006.
- MEDEK, V.: *Cesta české a moravské církve staletími*. Praha 1982.
- MENCL, V.: *Architektura*. In: HOMOLKA, J. a kol: *Pozdně gotické umění v Čechách (1471–1526)*. Praha 1985², s. 73–166,
- MENCL, V.: *Dřevěné kostelní stavby v zemích českých*. Praha 1927.
- MENCL, V.: *Lidová architektura v Československu*. Praha 1980.
- MÜLLER, K.: *Obecní symboly a pečetidla*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 340–345.
- NOVÁKOVÁ, B.: *Kostel Panny Marie, Královny posvátného růžence 1910–2010*, Ostrava 2010.
- PÁNEK, J.: *Olomoucký biskup Stanislav Pavlovský z Pavlovic. Duchovní kníže na prahu rekatolizace českých zemí*. In: JAKUBEC, O. (ed.): *Stanislav Pavlovský z Pavlovic (1579–1598)*. Biskup a mecenáš umírajícího věku. Olomouc 2009, s. 15–30.
- PITRONOVÁ, B.: *Národnostní poměry na Ostravsku v 17. a 18. století ve světle pramenů církevní provenience*. Ostrava 17. Příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska, 1995, s. 59–83.
- POLÁŠEK, J.: *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*. Český Těšín 2001.
- PRIX, D.: *Kostel sv. Kateřiny. Hrabová*. In: CHAMONIKOLA, K. (ed.): *Od Gotiky k renesanci. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400–1550, IV*. Opava. Brno 1999, s. 34–37.
- PSÍK, R.: *1267 závět' Bruna ze Schauenburku, olomouckého biskupa*. In: PRZYBYLOVÁ, B. (red.): *Ostrava. Počátky a vývoj středověkého města*. Ostrava 2017, s. 9–15.
- RADIMSKÝ, J.: *Berňová registra moravská z první poloviny 16. století*. In: *Časopis Matice moravské* 76, 1957, č. 3–4, s. 288–383.

- REDAKCE: „Novostavba památky“ – nonsens, nebo nevinný protimluv? Anketa a vybrané příklady. In: Zprávy památkové péče 64, 2004, č. 5, s. 388–397.
- ROSMAËL, F.: *Die Holzkirche SS. Cordis Jesu in Zamarsk und die zu Groß-Hrabova*. In: Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale 24, 1898, s. 176–177.
- ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*. Ostrava 2014.
- ROSOVÁ, R.: *Guty – Tichá – Hrabová. Proměna vnímání památkových hodnot a přístupů k obnově dřevěných kostelů*. In: Těšínsko 60, 2017, č. 2, s. 3–12.
- ROSOVÁ, R. – LYSEK, M.: *Dřevěné kostely, kaple a zvoničky Těšínska a severovýchodní Moravy*. Paskov 2015.
- ROSOVÁ, R. – STRAKOŠ, M.: *Jak fénix z popela... Historie a obnova památného dřevěného kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové*. In: Ostrava 29. Sborník příspěvků k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska, 2015, s. 293–317.
- RYWIKOVÁ, D.: *Renesanční nástěnné malby v kostele sv. Václava v Moravské Ostravě. Ikonografická studie*. Ostrava 2005.
- SAHEB, J.: *Dějiny Paskova*. Paskov 2017.
- SAHEB, J.: *Hrabová součástí paskovského panství v letech 1538–1850*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 28–62.
- SAHEB, J.: *Kauza obležení paskovské tvrze v roce 1484. Beneš a Dobeš Černohorští z Boskovic v zápase o lenní statek Paskov*. In: Těšínsko 60, 2017, č. 1, s. 1–14.
- SAHEB, J. (rec.): *Martin Slepíčka: Kostel svatě Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové*. Ostrava 2015. Těšínsko, 2016, č. 1, s. 108–110.
- SEDLÁČKOVÁ, H. – ZEZULA, M.: *Archeologický výzkum při obnově kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové*. In: STRAKOŠ, M. (ed.): *Sborník Národního památkového ústavu v Ostravě 2014*. Ostrava 2014, s. 144–149.
- SEĎA, R.: *Hrabová po ustanovení obecní samosprávy do roku 1918*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 63–76.
- SEĎA, R.: *Hrabová po 2. světové válce v letech 1945–1989*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 130–146.

- SEĎA, R.: *Kolonie Šídlovec*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 195–216.
- SKUPIEN, M. (rec.): *Martin Slepíčka: Kostel svaté Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové*. Ostrava 2015. Časopis Slezského zemského muzea. Série B – vědy historické 65, 2016, č. 2, s. 193–195.
- SLAVÍK, V. – SLEPIČKA, M. – SLÍVA, M.: *Hrabová v období druhé světové války*. Ostrava 2015.
- SLEPIČKA, J.: *Hrabová po roce 1989*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 147–171.
- SLEPIČKA, J.: *Místní jména v Hrabové*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 361–397.
- SLEPIČKA, M.: *Další významní hrabovští rodáci a osobnosti*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 324–339.
- SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017.
- SLEPIČKA, M.: *Hrabová v čase první světové války a formování samostatného Československa 1914–1919*. Ostrava 2018.
- SLEPIČKA, M.: *K historii a dřevěné lidové architektuře kostela sv. Kateřiny Alexandrijské*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 172–194.
- SLEPIČKA, M.: *Kostel svaté Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové*. Ostrava 2015.
- SLEPIČKA, M.: *Olšanský, Jaroslav, MUDr., lékař, organizátor spolkového a krajanského života*. In: DOKOUPIL, L. (red.): *Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Supplementum č. 5*. Ostrava 2020 (v tisku).
- SLEPIČKA, M.: *Památkové objekty a drobná sakrální architektura*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 217–236.
- SLEPIČKA, M. (rec.): *Rosová Romana: Dřevěné kostely Těšínska a severovýchodní Moravy*. Ostrava 2014. *Historica* 8, 2017, s. 105–107.

- SLEPIČKA, M.: *Staněk, Ludvík, starosta, organizátor kult. života*. In: DOKOUPIL, L. (red.): *Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Supplementum č. 4*. Ostrava 2018, s. 167.
- SLEPIČKA, M.: *Zaniklý dřevěný kostel sv. Jana Křtitele ve Vratimově*. Těšínsko, 2017, č. 2, s. 49–60.
- SLEPIČKA, M.: *Z nejstarších dějin Hrabové do roku 1538*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 11–27.
- SLEPIČKA, M. – SEĎA, R.: *Bartoník. Rodina učitelů a právníků*. In: DOKOUPIL, L. (red.): *Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Supplementum č. 4*. Ostrava 2018, s. 20–21.
- SLEPIČKA, M. – SLEPIČKA, J.: *Z nejstarších pramenů k dějinám Hrabové z let 1267–1781*. In: SLEPIČKA, M. (ed.): *Historie obce Hrabová. Dějiny, památky a osobnosti Hrabové od 13. století po současnost*. Ostrava 2017, s. 398–425.
- SPODNÝ, E. – KOLÁŘ, P.: *Farní kostel sv. Vavřince v Paskově*. Paskov 2006.
- SPUSTA, M.: *700 let obce Metylovice 1299–1999*. Metylovice 1999.
- STIBOR, J.: *Stará Bělá 1272–1918*. Ostrava 1997.
- STIBOR, J. – NOSKOVÁ, M. – BORÁK, M.: *Dějiny Krmelína*. Krmelín 1997.
- ŠTĚPÁN, M. – VLASÁK, R.: *Interiér kostela sv. Kateřiny v Ostravě-Hrabové*. In: ERA21 6, 2006, č. 3, s. 38–41.
- ŠTOVÍČEK, I. a kol.: *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16.–20. století pro potřeby historiografie*. Praha 2002.
- ŠUPČÍK, I.: *Olšanský, Bohumil, podnikatel*. In: DOKOUPIL, L. (red.): *Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Supplementum č. 4*. Ostrava 2018, s. 122–124.
- TENORA, J. – FOLTYNOVSKÝ, J.: *Bl. Jan Sarkander. Jeho život, doba a blahoslavení*. Olomouc 1920.
- TUREK, A.: *Čeští bratři v okolí Ostravy*. Ostrava. Příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska 16, 1991, s. 319–324.
- ULLRICH, J.: *Die Holzkirchen in nordöst. Mähren*. In: *Mitteilungen des Erzherzog Rainer-Museums. Zeitschrift des Verbandes österr. Kunstgewerbemuseen* 8, 1911, s. 113–123.

- VESELSKÁ, J.: *Dřevěné kostely v Beskydech a Pobeskydí*. Frýdek-Místek 1994.
- VESELSKÁ, J.: *Dřevěné kostely v okolí Frýdku-Místku*. Frýdek-Místek 1969.
- VODIČKOVÁ, S.: *Uzavírám vás do svého srdce. Životopis Josefa kardinála Berana*. Brno 2018².
- VODIČKOVÁ, S. (ed.): *Nebezpečný kardinál. Život Josefa kardinála Berana a jeho slavný návrat do vlasti*. Praha 2018.
- VRCHLABSKÝ, P.: *S paměti v zádech aneb Ostravské protimluvny – téměř historické – (ne)souvislosti*. Ostrava 2013.
- WANDENBURG, U.: *Kostely a synagoga v Hlučíně*. Hlučín s. d.
- WOLNY, G.: *Kirchliche Topographie von Mähren, meist nach Urkunden und Handschriften. Abteilung I, Olmützer Erzdiöcese, Band III*. Brünn 1859.
- ZUBER, R.: *Osudy moravské církve v 18. století I*. Praha 1987.

Vysokoškolské kvalifikační práce, rukopisy

- BARTONÍK, B.: *Paskovské panství*. Rukopis. Brno 1962.
- BŘEZINSKÝ, P.: *Mariánské kostely v Michálkovicích, Radvanicích a Hrabůvce (okolnosti vzniku farních obcí v předměstích Ostravy)*. Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, bakalářská práce. Ostrava 2012.
- DVOŘÁK, J.: *Historie MO ČSSD v Ostravě – Hrabové ve 20. století*. Nepublikovaný rukopis. Ostrava s. d.
- HUDEC, J.: *Kostel sv. Kateřiny v obci Hrabová*. Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, seminární práce. Ostrava s.d.
- CHALUPOVÁ, K.: *Svatá Kateřina Alexandrijská, její ikonografie a kult v českých zemích doby středověku*. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, magisterská diplomová práce. Olomouc 2008.
- MAŠKOVÁ, T.: *Akce VK a její průběh v želivském klášteře z pohledu Náboženské matice*. Univerzita Karlova v Praze, Katolická teologická fakulta, magisterská diplomová práce. Praha 2017.
- LACHOVÁ, V.: *Gotická a renesanční architektura okresu Frýdek-Místek (1230–1620)*. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, magisterská diplomová práce. Olomouc 2017.

- PAVLÍK, V.: *Počátky vzniku obce (farnosti) Hrabová*. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, seminární práce. Olomouc 2007.
- PAVLÍKOVÁ, P.: *Dějiny hrabovské farnosti*. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, ročníková práce. Olomouc 2000.
- ROSOVÁ, R.: *Dřevěné kostely na Těšínsku a jejich kulturně-historický kontext*. Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, dizertační práce. Ostrava 2017.
- SLAVÍČEK, F.: *Farnost Bojkovice 1945–1989*. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, magisterská diplomová práce. Olomouc 2016.
- STANĚK, R.: *Kostel sv. Kateřiny*. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, seminární práce. Olomouc 2010.
- ŠILER, J.: *Kněží z kunovické farnosti od pol. 19. století*. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, magisterská diplomová práce. Brno 2014.
- VACULÍK, D.: *Urbanonymie vybraných měst Moravy a Slezska (její vznik, vývoj, systém a klasifikace)*. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, dizertační práce. Brno 2014.
- ZELINOVÁ, V.: *Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské – památka lidové architektury a její obnova po destrukci požárem*. Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, bakalářská práce. Ostrava 2012.

Denní tisk, informační zpravodaje

- ANONYM: *Konání veřejné sbírky schváleno*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 3.
- ANONYM: *Na slovíčko s rodiči jáhna Jana s paní Vlastou a panem Václavem Jurečkovými*. In: Svinovniček. Farní časopis, 2018, č. 2, s. 3–4.
- ANONYM: *Nejvýznamnější historická událost roku*. In: Hrabovské listy, 2004, č. 7, s. 1.
- ANONYM: *Obnova kostela sv. Kateřiny*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 5, s. 1.
- ANONYM: *Ohlédnutí za zásahem*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 4, s. 2.
- ANONYM: *Oznámení o konání primiční mše*. In: Hrabovské listy, 2012, č. 3, s. 1.
- ANONYM: *Závěr vyšetřování*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 5, s. 2.
- ANONYM: *Zvony*. In: Hrabovské listy, 2004, č. 8, s. 2.
- BROULÍK, P.: *Dřevěný kostel vstane z popela*. In: Mladá fronta DNES 14, 27. 3. 2003, č. 73, s. D/2.

- DVOŘÁK, J.: *Člověk si uvědomí, že něco má až ve chvíli, kdy něco ztratí.* In: Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 4.
- GORYCZKOVÁ, N.: *Státní památkový ústav k obnově kostela.* In: Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 3.
- HONUS, A.: *Dřevěný kostel v Hrabové lehl popelem.* In: Moravskoslezský deník 2, 3. 4. 2002, č. 78, s. 14.
- HONUS, A.: *Lidé věří. Byl to žhář.* In: Moravskoslezský deník 2, 3. 4. 2002, č. 78, s. 14.
- HONUS, A.: *Na nový dřevěný kostel se už začaly kácet stromy.* In: Moravskoslezský deník 3, 24. 3. 2003, č. 70, s. 9.
- HURNÍK, M.: *Naše informace k obnově kostela.* In: Hrabovské listy, 2003, č. 1, s. 2.
- CHLEBOUNOVÁ, M.: *Kostel už má krov střechy.* In: Moravskoslezský deník 4, 23. 2. 2004, č. 45, s. 9.
- CHLEBOUNOVÁ, M.: *V Hrabové začala stavba kostela.* In: Moravskoslezský deník 3, 20. 6. 2003, č. 143, s. 10.
- CHLUPATÁ, V.: *Nemůžu najít správná slova.* In: Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 1, 4.
- CHLUPATÝ, B.: *Svěcení kostela.* In: Hrabovské listy, 2004, č. 8, s. 1.
- KELNAROVÁ, J.: *Ohlédnutí za předáním kostela veřejnosti.* In: Hrabovské listy, 2004, č. 8, s. 1.
- KOSELA, L. (red.): *Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 1–4,*
- KOSELA, L.: *Kateřinská mše pod širým nebem.* In: Hrabovské listy, 2002, č. 8, s. 3.
- KOSELA, L.: *Kateřinská mše pod věží.* In: Hrabovské listy, 2003, č. 7, s. 1.
- KOSELA, L.: *Práce na přípravě obnovy kostela pokračují.* In: Hrabovské listy, 2003, č. 3, s. 2.
- KOTÁSEK, V.: *Farníci jednali o obnově.* In: Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 3.
- KOTÁSEK, V.: *Informace k obnově kostela sv. Kateřiny.* In: Hrabovské listy, 2003, č. 4, s. 2.
- KOTÁSEK, V.: *Informace o stavbě našeho kostela.* In: Hrabovské listy, 2003, č. 5, s. 1.
- KUDELA, P.: *Dřevěný kostel čeká na vysvěcení.* In: Mladá fronta DNES 15, 11. 11. 2004, č. 263, s. C/2.
- KUDELA, P.: *Hrabová má opět svůj symbol.* In: Mladá fronta DNES 15, 1. 11. 2004, č. 254, s. D/1.

- KUDELA, P.: *Kostel v Hrabové bude otevřen za měsíc*. In: Mladá fronta DNES 15, 29. 9. 2004, č. 227, s. C/5.
- KUDELA, P.: *Kostel v Hrabové se dnes otevírá*. In: Mladá fronta DNES 15, 30. 10. 2004, č. 253, s. C/4.
- PERDOCH, J.: *Hrabová má nový kostel*. In: Moravskoslezský deník 4, 1. 11. 2004, č. 254, s. 1, 11.
- PTÁČNÍK, T.: *Kostel v Hrabové roste, čeká ho první mše*. In: Mladá fronta DNES 14, 23. 11. 2003, č. 272, s. C/2.
- RÖSNER, L.: *Anketa s novokněžími Janem a Václavem*. In: Okno do života ostravsko-opavské diecéze, 2018, č. 7, s. 4–5.
- RÖSNER, L.: *Kněžské svěcení udělil biskup František*. In: Okno do života ostravsko-opavské diecéze, 2018, č. 7, s. 5.
- RUNDT, B.: *Slovo našeho starosty*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 4.
- SIUDA, P.: *Kostel sv. Kateřiny povstal z popela*. In: Hrabovské listy, 2004, č. 7, s. 1–2.
- SLEPIČKA, J.: *Hrabovský rodák Jan Jurečka sloužil svou primici*. In: Hrabovské listy, 2018, č. 5, s. 3.
- SLEPIČKA, M.: *Hrabovské památné lípy*. In: Hrabovské listy, 2018, č. 2, s. 17.
- SLEPIČKA, M.: *Lyčkův statek má své kořeny ve středověku. Přípomínka 520. výročí první písemné zmínky o hrabovském statku*. In: Hrabovské listy, 2019, č. 6, s. 19.
- SLEPIČKA, M.: *„Ostravský Komenský“ František Bartoník se zasloužil o rozvoj vzdělanosti i hasičského sboru*. In: Hrabovské listy, 2019, č. 3, s. 19.
- SLEPIČKA, M.: *Svatá Kateřina Alexandrijská, patronka naší obce*. In: Hrabovské listy, 2017, č. 1, s. 5.
- SLEPIČKA, M. – SLEPIČKA, J.: *Hrabovské rybníky jsou součástí dějin naší obce: chovali se v nich kapři, štiky, líni, okouni i úhoři*. In: Hrabovské listy, 2016, č. 5, s. 8–9.
- ŠILER, J.: *Kněží z farnosti Kunovice*. In: Kunovjan, 2015, č. 4, s. 15.
- ŠNÁBL, J.: *Ze zprávy HZS Moravskoslezského kraje*. In: Hrabovské listy, 2002, č. 3, s. 3.
- ŠUPČÍK, I.: *Křest knihy Martina Slepíčky o Hrabové v době první světové války*. In: Hrabovské listy, 2018, č. 6, s. 4.
- TEŤHAL, V.: *Historie arcikněžství. Vývoj arcikněžství v olomoucké arcidiecézi*. In: Oldin. Olomoucký arcidiecézní informátor 19, 2009, č. 1–2, s. 2.

ŽIŽKA, P.: *Kateřinská pouť se vydařila, počasí vydrželo*. In: Hrabovské listy, 2019, č. 1, s. 1, 3.

ŽIŽKA, P.: *Malý pitaval z vesnice na kraji města. Žena zapůjčila kolo policistovi a ten dopadl pachatele. Policie i starosta jí poděkovali*. In: Hrabovské listy, 2019, č. 6, s. 8.

ŽIŽKA, P.: *Občané si připomněli sto let Československa*. In: Hrabovské listy, 2018, č. 6, s. 3.

Orální historie

Rozhovor s Annou Ryšanovou, Ostrava-Hrabová, 28. prosince 2014.

Rozhovor s Bc. Alžbětou Třosovou, Ostrava-Hrabová, 27. ledna 2020.

Rozhovor s Hanou Doležálkovou, Ostrava-Hrabová, 16. února 2020.

Rozhovor s Ing. Bedřichem Chlupatým, Ostrava-Hrabová, 1. dubna 2015.

Rozhovor s Ing. Bedřichem Chlupatým, Ostrava-Hrabová, 5. července 2015

Rozhovor s Ing. Bohumilem Rundtem, Ostrava-Hrabová, 11. února 2020.

Rozhovor s Ing. Věrou Chlupatou, Ostrava-Hrabová, 5. července 2015.

rozhovor s Janou Slepíčkovou, Ostrava-Hrabová, 10. července 2015.

Rozhovor s Janou Slepíčkovou, Ostrava-Hrabová, 17. srpna 2015.

Rozhovor s Janou Slepíčkovou, Ostrava-Hrabová, 1. července 2019.

Rozhovor s Janou Slepíčkovou, Ostrava-Hrabová, 26. ledna 2020.

Rozhovor s Janou Slepíčkovou, Ostrava-Hrabová, 15. dubna 2020.

Rozhovor s JUDr. Petrem Vrchlabským, Ostrava-Moravská Ostrava a Přívoz, 14. ledna 2020.

Rozhovor s Marií Sněhotovou, Ostrava-Hrabová, 20. března 2015.

Rozhovor s Marií Sněhotovou, Ostrava-Hrabová, 23. června 2015.

Rozhovor s Marií Sněhotovou, Ostrava-Hrabová, 26. června 2015.

Rozhovor s Marií Sněhotovou, Ostrava-Hrabová, 13. prosince 2017.

Rozhovor s Marií Stárkovou, Ostrava-Hrabová, 20. března 2015.

Rozhovor s Marií Stárkovou, Ostrava-Hrabová, 22. června 2015.

Rozhovor s Marií Stárkovou, Ostrava-Hrabová, 5. listopadu 2019.

Rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 10. července 2015.

Rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 15. července 2015.

Rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 22. ledna 2020.
Rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 7. května 2020.
Rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 8. května 2020.
Rozhovor s Mgr. Jiřím Slepíčkou, Ostrava-Hrabová, 11. května 2020.
Rozhovor s Mgr. Pavlou Pavlíkovou, Ostrava-Hrabová, 19. června 2015.
Rozhovor s Mgr. Pavlou Pavlíkovou, Ostrava-Hrabová, 19. ledna 2020.
Rozhovor s R.D. Miroslavem Strakou, Ostrava-Hrabůvka, 10. února 2020.
Rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrětem, Vratimov, 20. srpna 2015.
Rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrětem, Vratimov, 21. ledna 2020.
Rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrětem, Vratimov, 13. února 2020.
Rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrětem, Vratimov, 19. května 2020.
Rozhovor s R.D. Mgr. Janem Jurečkou, Kopřivnice, 26. ledna 2020.
Rozhovor s R.D. Mgr. Vladimírem Pavlíkem, Ostrava-Hrabová, 9. srpna 2015.
Rozhovor s R.D. Mgr. Vladimírem Pavlíkem, Ostrava-Hrabová, 19. ledna 2020.
Rozhovor s Petrem Baluškem, Ostrava-Hrabová, 17. února 2020.
Rozhovor s Václavem Jurečkou, Ostrava-Hrabová, 27. ledna 2020.
Rozhovor s Vlastou Jurečkovou, Ostrava-Hrabová, 27. ledna 2020.
Telefonický rozhovor s R.D. Mgr. Adrianem Wykrětem, 30. 4. 2020.

Soukromá korespondence

Korespondence s Ing. Bedřichem Chlupatým a Ing. Věrou Chlupatou, 24. února 2020.
Korespondence s Ing. Věrou Chlupatou, 30. září 2015.
Korespondence s R.D. Mgr. Adrian Wykrětem, 11. března 2020.
Korespondence s R.D. Mgr. Adrianem Wykrětem, 26. března 2020.
Korespondence s R.D. Mgr. Janem Jurečkou, 15. května 2020.

Internetové stránky

<http://aleph.vkol.cz/pub/svk04/00001/46/000014601.htm>
<http://farnosthrabyne.cz/historie/knezi-pusobici-v-hrabyni/>
<http://historie.ovajih.cz/co-vime-o-drevenem-kostele-sv-marka-v-zabrehu/>

http://rkfzabreh.rps.cz/madona_klasterecka.html
<http://uherskybrod.dekanat.cz/index.php/seznam-knezi-korytna>
<http://uherskybrod.dekanat.cz/index.php/seznam-knezi-rudice>
<http://uherskybrod.dekanat.cz/index.php/seznam-knezi-stary-hrozenkov>
<http://viditelny-macek.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=5748>
<http://vladimirslavik.netstranky.cz/z-historie-hrabove-a-okolnich-obci/nejasnosti-kolem-farare-antonina.html>
<http://www.apha.cz/zemrel-p-josef-zlamal-o-melit>
<http://www.atelier-stepan.cz/projekty/#project-24-sec>
<https://www.cirkev.cz/archiv/081230-zemrel-prevor-maltezskych-rytiru-josef-zlamal>
<http://www.farnost-buchlovice.uh.cz/?menu=knezi>
<http://www.farnostlichnov.cz/vlcovice-farnost/>
<http://www.farnostludgerovice.cz/index.php/historie/prehled-knezi>
<http://www.farnostprerov.cz/node/3957>
[http://www.fatym.com/view.php?navezclanku=nasi-pastyri-knezi-obeti-druhe-svetove-
valky-13&cislocclanku=2015110025](http://www.fatym.com/view.php?navezclanku=nasi-pastyri-knezi-obeti-druhe-svetove-valky-13&cislocclanku=2015110025)
<http://www.horninemci.cz/spolky-sdruzeni/farnost/historie/>
<http://www.hustenovice.cz/skryte/kronika/uvod/osobnosti-obce/knezi>
http://www.christnet.eu/clanky/3524/kostel_vstal_jak_fenix_z_popela.url
http://www.kelc.farnost.cz/prehled_knezi.html
<http://www.lysahora.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=100091>
<http://www.ostravahrabuvka.farnost.cz/historie2.html>
<http://www.starabela.farnost.cz/historie.htm>
<http://www.starobohuminaci.ic.cz/hknauff.html>
<http://www.stribrnice.cz/informace-o-obci/pamatky-a-mistni-zajimavosti/>
https://cs.wikipedia.org/wiki/Římskokatolická_farnost_Velká_Polom#cite_note-W-2
[https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/3105737-zacala-stavba-repliky-historickeho-
dreveneho-kostela-v-gutech-puvodni-shorel-pred](https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/3105737-zacala-stavba-repliky-historickeho-dreveneho-kostela-v-gutech-puvodni-shorel-pred)
<https://farhustenovice-cz.webnode.cz/l/p-richard-nemcak/>
<https://mapire.eu/en/map/thirdsurvey25000>
<https://mapire.eu/en/map/secondsurvey-moravia>

<https://pamatkovykatalog.cz/kostel-sv-kateriny-13229879>

<https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/ochranne-pasmo-farniho-kostela-sv-kateriny-v-ostrave-hrabove-430807053>

<https://regiony.rozhlas.cz/ani-staleti-neskryla-stopy-klastera-benediktinu-v-klasterci-ktery-znicili-husite-7432934>

<https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/b529aede-aed7-4a7d-83eb-cf159ab79330>

<https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1183619616-kultura-cz/408233100152010/obsah/112093-nechteny-oltar-v-kostele-sv-kateriny-v-hrabove>

<https://www.cirkev.cz/archiv/081017-biskup-lobkowicz-oslavi-100-let-od-posveceni-kostela-v-marianskych-horach>

<https://www.doo.cz/dieceze/o-diecezi/historie.html>

<https://www.doo.cz/posledni-zpravy/654-ve-vku-91-lety-zemel-p-vitzslav-schneiderka-cssr.html>

<https://www.fara-tucapy.cz/o-nas/>

<https://www.farnostbph.cz/index.php/knezi/118-antonin-kazimir-kumperth-kooperator-1800-1803>

<https://www.farnostbph.cz/index.php/rusa--vaknezi/114-josef-herodek-farar-1916-1924>

<https://www.farnostfrenstat.cz/seznam-frenstatskych-knezi/>

<https://www.halenkovice.cz/obec/vyznamne-osobnosti-obce>

<https://www.hrabova.info/2014/10/24/hrabova-a-jeji-rody-grunt-c-1-fojtstvi/>

<https://www.hrabova.info/2014/10/29/duchovni-spravci/>

<https://www.hrabova.info/2015/01/08/erb-rimskokatolicke-farnosti-ostrava-hrabova/>

<https://www.hrabova.info/2015/02/09/hrabovska-lidova-povest-o-puvodu-kostela-sv-kateriny/>

<https://www.josefdrha.com/cz/josef-drha/>

<https://www.pametnaroda.cz/cs/zla--mal-o-melit-prior-josef-1915>

https://www.prijmeni.cz/osobnost/1330/adolf_bayer

https://www.prijmeni.cz/osobnost/29498/antonin_mohapl

PŘÍLOHA

7.1 Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské v datech

V přehledu jsou chronologicky uvedeny všechny základní události, které se nesmazatelně zapsaly do historie hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny a přilehlé farnosti.

- 1522** Smýcení jedlového dřeva ze stejného lesa užitého na výstavbu kostela se dle dendrochronologického posudku odehrálo někdy po roce 1522
- 1524** Nejstarší možný rok založení kostela po smýcení a nejméně jednoletém sušení stavebního dřeva
- 1534** Nejstarší nepřímá zmínka o hrabovském kostele v listině olomouckého biskupa Stanislava I. Thurza zmiňující kostelní podací právo paskovského mana v Hrabové
- 1553** Hrabová farnost připadla pod nově zřízený moravskoostravský děkanát
- 1564** Vročení nápisu oznamujícího smrt Jíry Holeny (Cholewy) 1. března 1564, který se nacházel po pravé straně portálu vedoucího do lodi kostela
- 1573** Po devíti letech byla dokončena výmalba stěn a stropu kostela
- 1577** Druhá zmínka o kostelním podacím právu v rukách držitele paskovského panství
- 1580** Přislíbení zaslání katolického kněze do Hrabové olomouckým biskupem Stanislavem II. Pavlovským dle požadavku držitele paskovského panství
- 1597** Dopis rekatolizačního olomouckého biskupa Stanislava II. Pavlovského žádající, aby držitel paskovského panství Ctibor Syrakovský z Pěrkova netrpěl na hrabovské faře protestantské duchovní
- 1602** Vznik nejstaršího známého kostelního portálu
- 1603** Dopis císaře Rudolfa II. napomíná Hynka Syrakovského z Pěrkova, aby na svých statcích (včetně Hrabové) zavřel všechny sbory jednoty bratrské
- 1615** Zmiňován nejstarší jménem známý hrabovský katolický farář Vojtěch
- 1633** Dle přání držitele paskovského panství Václava Bruntálského z Vrba se stal hrabovským farářem dominikánský kněz Martin Fulkovius (Fulkovský), který z Hrabové administroval také sousední kostely v Paskově a Staré Bělé
- 1636** Hrabovská farnost začíná být administrována faráři ze sousedního Paskova
- 1659** Proběhla první známá oprava dřevěného kostela formou nového zastřešení

- 1660** Opavský zvonařský mistr Hans Knauff ulil dva zvony umístěné do věže hrabovského kostela
- 1661** Hrabovská farnost byla „dočasně“ přičleněna k paskovské farnosti, hrabovský farní kostel se stal patrně komendátním
- 1672** Hrabovský kostel s patrociniem sv. Kateřiny Alexandrijské již byl trvalou filiální součástí paskovské farnosti
- 1679** Z kostela byl za působení paskovského faráře Matouše Schaupia ukraden cenný stříbrný pozlacený kalich
- 1716** Olomoucký pomocný biskup František Julián hrabě Braida vysvětil portatile kostela, do něhož byly vloženy relikvie sv. Concordie, sv. Amanda a sv. Patientie
- 1723** Olomoucký pomocný biskup František Julián hrabě Braida vysvětil portatile kostela, do něhož byly vloženy relikvie sv. Concordie, sv. Amanda a sv. Patientie
- 1724** Zvonařský mistr František Stanke ulil v Opavě malý zvon, jenž byl zavěšen do sanktusníku
- 1764** Vrchnostenský úřad v Paskově odeslal nadřízeným úřadům podrobnou zprávu, že všichni Hrabované jsou dobrými katolíky
- 1780** Prvním hrabovským lokálním kaplanem byl v listopadu jmenován paskovský kooperátor Josef Quinta; začátek výstavby nového obydlí pro lokálního kaplana
- 1781** Dne 20. července byla sepsána zakládací listina hrabovské lokálie zahrnující obce Hrabovou a Hrabůvku; byla dokončena výstavba nové lokálky spojené s první hrabovskou triviální školou
- 1787** Namísto staré zchátralé věže byla vystavěna nová štenýřová přistavěná zvonice
- 1792** Vystavěn nový klasicistní kříž na půli cesty mezi kostelem a lokálkou
- 1808** Provedena velká oprava střechy celého kostela
- 1809** Nový držitel paskovského panství Filip Ludvík baron ze Saint-Genois d'Anneaucourt daroval kostelu čtyři nová bohoslužebná roucha, šest cínových svícňů, dvě korouhve a další liturgické potřeby
- 1815** Do věže kostela byl zavěšen nový zvon o váze 193 kilogramů
- 1839** Za dlouholetého lokálního kaplana Františka Šafáře se poprvé začíná uvažovat o stavbě nového hrabovského zděného kostela
- 1848** Místo pozitivu zakoupeny nové varhany umístěné na hudební kůr chrámu

- 1880** Lokální kaplan Ignác Kocvrlich začal vybírat peníze od farníků z Hrabové a Hrabůvky na stavbu budoucího kapacitně dostačujícího kostela
- 1886** Ignác Kocvrlich nechal posvětit a rozšířit starý hřbitov v okolí kostela sv. Kateřiny
- 1890** Hrabovský lokální kaplan Ignác Kocvrlich byl povýšen do hodnosti osobního faráře
- 1895** Na Národopisné výstavě československé v Praze dosáhl velkého ohlasu typický dřevěný kostelík inspirovaný hrabovským kostelem sv. Kateřiny Alexandrijské
- 1896** V hrabovské farnosti byl ustanoven první kooperátor Josef Vepřek
- 1897** Do hrabovské farnosti zavítal na generální vizitaci olomoucký arcibiskup Theodor Kohn, při té příležitosti biřmoval 380 hrabovských farníků
- 1897** Hrabovský osobní farář Ignác Kocvrlich dosáhl povýšení hrabovské lokálie na samostatnou farnost
- 1903** Byla dokončena velká oprava exteriéru i interiéru kostela
- 1904** Stávající sakristie byla rozšířena o 2,3 metru
- 1906** Architekt Josef Pokorný z Moravské Ostravy předložil hrabovskému kostelnímu konkurenčnímu výboru hotový projekt nového neobarokního kostela
- 1906** Na počátku prosince krachla veškerá jednání o novém společném kostele pro farníky z Hrabové a Hrabůvky z důvodu nesouhlasu s umístěním chrámu
- 1907** Hrabovská farnost se stává součástí obnoveného moravskoostravského děkanátu
- 1908** Neúspěšná snaha hrabovského faráře Antonína Mohapla a rolníka Františka Adámka o vystavění nového hrabovského kostela
- 1908** První zaznamenané antiklerikální boje v Hrabové; slavnostně pálena hranice připomínající 493. výročí upálení reformátora mistra Jana Husa
- 1909** První mše prvního známého hrabovského novokněze Františka Nováčka
- 1909** Otevření nového hrabovského hřbitova; v okolí kostela se po staletích přestalo pohřbívat
- 1910** Místo kostela v Hrabové byl dokončen nový zděný kostel Panny Marie Růžencové v sousední Hrabůvce.
- 1911** Od Hrabové byla vyfařena Hrabůvka, kde vznikla samostatná farnost
- 1912** Nový hrabovský farář Josef Řezáč obnovuje snahu o výstavbu nového hrabovského kostela a zakládá Jednotu pro stavbu nového kostela
- 1913** Hrabovský kostel navštívil poslanec říšské rady, kroměřížský probošt a budoucí olomoucký arcibiskup Antonín Cyril Stojan

- 1914** Na hrabovské faře byl zřízen lazaret pro raněné rakousko-uherské vojáky
- 1916** Zrekvírován zvon z roku 1815 o váze 193 kilogramů pro potřeby rakousko-uherské armády
- 1918** Zrekvírován nejmenší kostelní zvon z roku 1724 umístěný v sanktusníku kostela o váze 23 kilogramů pro potřeby rakousko-uherské armády
- 1919** Dne 28. října se konala slavnostní mše na počest ročního výročí vzniku samostatného Československa
- 1921** Před sčítáním lidu vrcholila horlivá protikatolická činnost příznivců nové Církve československé
- 1923** Generální vizitace pomocného biskupa olomoucké arcidiecéze Karla Wisnara spojená s biřmováním 70 farníků
- 1925** Vyvrcholení antiklerikálních bojů v Hrabové v souvislosti s odhalením nového pomníku mistra Jana Husa před starým křížem z konce 18. století
- 1925** Zakoupeny dva nové zvony, které nahradily zvony zrekvírované za první světové války
- 1934** Příchod nového hrabovského faráře Jakuba Horáka, který v Hrabové vykonával duchovní správu ještě dalších 38 let
- 1935** V kostele proběhly týdenní salesiánské misie pod vedením moravskoostravského salesiána a budoucího litoměřického biskupa (kardinála) Štěpána Trochty
- 1939** Oživení snah o vybudování nového hrabovského chrámu, Klára Chlupatá daruje obci pozemek pro budoucí výstavbu
- 1942** Německou armádou byly zrekvírovány dva zvony z roku 1925
- 1945** Při průchodu východní fronty na konci druhé světové války došlo k prostřelení věže kostela, věž poté rychle opravili místní řemeslníci.
- 1945** V kostele proběhly desetidenní redemptoristické misie
- 1949** Definitivní konec Jednoty pro stavbu nového kostela znamenal konec snah o výstavbu nového farního zděného kostela
- 1954** Mariánská nověna pobožností a kázání k 100. výročí vyhlášení dogmatu o Neposkvrněném početí Panny Marie
- 1969** V kostele proběhla třídní pobožnost k uctění 1100. výročí smrti apoštola Slovanů sv. Cyrila, kterou vedl administrátor třebovické farnosti Metoděj Hasilík

- 1969** Neznámí pachatelé se vloupali do kostela a odcizili tři pozdně barokní sochy andělů a peníze z kostelní pokladničky
- 1972** Smrt dlouholetého hrabovského faráře Jakuba Horáka
- 1973** Dne 3. ledna se konal pohřeb Jakuba Horáka v hrabovském kostele vedený kapitulním vikářem olomoucké arcidiecéze Josefem Vranou
- 1979** V hrabovské farnosti se nekonalo první svaté přijímání a žádné dítě se nepřihlásilo k výuce náboženství
- 1983** Hrabovská farnost začala být po nástupu duchovního správce Zdeňka Pirunčíka spravována excurrento z Ostrava-Hrabůvky
- 1985** V jubilejním 1100. výročí smrti sv. Metoděje konány homilie každou první neděli v měsíci k cyrilometodějské misii
- 1988** Úpravy presbytáře hrabovského kostela v souladu s aplikací zásad přijatých druhým vatikánským koncilem
- 1992** Hrabovská farnost začala být po nástupu duchovního správce Milana Adámka spravována excurrento z Vratimova
- 1993** Došlo k elektrifikaci kostelního zvonu a instalaci zabezpečovacího zařízení
- 1996** Hrabovská farnost po více než 450 letech přestala být součástí olomoucké (arci)diecéze; nově součástí ostravského děkanátu v ostravsko-opavské diecézi
- 2000** Byla dokončena poslední velká oprava kostela před jeho vyhořením, vyměněna střešní krytina za téměř půl milionu korun
- 2001** Ostravsko-opavský diecézní biskup František Václav Lobkowicz po 78 letech jako první biskup navštívil hrabovský kostel a udělil pěti farníkům svátost biřmování
- 2002** Dne 2. dubna vyhořel v brzkých ranních hodinách hrabovský dřevěný kostel; zůstalo jen torzo presbytáře a sakristie
- 2003** Ostravsko-opavský biskup František Václav Lobkowicz 19. června posvětil základní kámen kostela; začátek obnovy hrabovského dřevěného kostela
- 2004** Dne 30. října 2004 proběhlo svěcení zvonů a předání stavby kostela k užívání; dne 27. listopadu byl kostel slavnostně vysvěcen ostravsko-opavským biskupem Lobkowiczem
- 2005** Kostel navštěvuje manželka prezidenta České republiky Livie Klausová
- 2006** Do presbytáře kostela byly umístěny moderními figurální malby z cyklu života a umučení sv. Kateřiny Alexandrijské od brněnského výtvarníka Reného Vlasáka

- 2007** První velkopáteční křížová cesta mezi farními kostely v Hrabůvce a Hrabové
- 2010** Hrabovská farnost se poprvé zapojuje do celostátní akce Noc kostelů
- 2012** V kostele sloužil svou primiční mši hrabovský novokněz Vladimír Pavlík
- 2014** Kostel navštěvuje manželka prezidenta České republiky Ivana Zemanová
- 2018** V kostele sloužil svou primiční mši hrabovský novokněz Jan Jurečka

7.2 Přehled duchovních správců hrabovského kostela sv. Kateřiny Alexandrijské – faráři, administrátoři, lokální kaplani

V přehledu jsou uvedeni všichni jménem známí kněží, kteří byli ustanoveni duchovními správci při hrabovském dřevěném kostele sv. Kateřiny Alexandrijské. Jedná se o řádné hrabovské a paskovské faráře, administrátory, administrátory excurrendo a lokální kaplany.

1615	Vojtěch , hrabovský farář
před 1630	Jan Mathisius , starobělský farář, administrátor excurrendo hrabovské farnosti
1631	Jan Sviderus , paskovský farář, administrátor excurrendo hrabovské farnosti
1633–1636	Martin Fulkovius , hrabovský farář
1636–1645 a 1650–1653	Matyáš Jahoda , paskovský farář, administrátor excurrendo hrabovské farnosti
1654–1655	Adam Ignác Oschevius z Aschentalu , moravskoostravský děkan, administrátor excurrendo hrabovské farnosti
1655–1657	Honorius Kinsický , paskovský administrátor, administrátor excurrendo hrabovské farnosti
1657–1661	Gabriel Kwiezdinský , paskovský farář, administrátor excurrendo hrabovské farnosti
1661–1665	Jiří Jan Battor , paskovský farář
1666–1670	Michael Gabriel Dubíček , paskovský farář
1670–1695	Matouš Schaupius , paskovský farář
1695–1698	Jan Maxmilián Klemens , paskovský farář
1698–1747	Jan Josef Řepka , paskovský farář
1747–1767	Ignác Förster , paskovský farář
1767–1780	Jan Nendorfner , paskovský farář
1780–1791	Josef Quinta , paskovský kooperátor, hrabovský lokální kaplan
1791–1792	Adam Sýkora , administrátor hrabovské lokálie
1792–1799	Jan Juřina , hrabovský lokální kaplan

- 1799–1804 **Jan Müller**, administrátor hrabovské lokálie, hrabovský lokální kaplan
- 1804 **Ignác Lubosvarský**, administrátor hrabovské lokálie
- 1804–1807 **Antonín Kumpert**, hrabovský lokální kaplan
- 1807–1811 **Václav Palla**, hrabovský lokální kaplan
- 1811–1816 **Cyril Kaluža**, administrátor hrabovské lokálie
- 1816 **Šimon Kraus**, starobělský kooperátor, administrátor excurrendo hrabovské lokálie
- 1816–1823 **Michael Fuchs**, hrabovský lokální kaplan
- 1823, 1826 **Ignác Opavský**, paskovský farář, administrátor excurrendo hrabovské lokálie
- 1823–1826 **Antonín Špaček**, hrabovský lokální kaplan
- 1826–1830 **František Král**, paskovský kooperátor, administrátor excurrendo hrabovské lokálie
- 1830–1834 **Jiří Kromayer**, administrátor hrabovské lokálie
- 1834–1861 **František Šafář**, hrabovský lokální kaplan
- 1861 **Ignác Žitný**, starobělský kooperátor, administrátor excurrendo hrabovské lokálie, administrátor hrabovské lokálie, hrabovský lokální kaplan
- 1861–1867 **Vincenc Polák**, hrabovský lokální kaplan
- 1878–1879 **Petr Lubojacký**, paskovský kooperátor, administrátor excurrendo hrabovské lokálie
- 1879–1897 **Ignác Kocvrlich**, hrabovský lokální kaplan, osobní farář
- 1897–1898 **Josef Vepřek**, administrátor hrabovské farnosti
- 1898–1904 **Vojtěch Růžička**, hrabovský farář
- 1904–1905 **Alois Bartoník**, administrátor hrabovské farnosti
- 1905–1912 **Antonín Mohapl**, hrabovský farář
- 1912 **Josef Herodek**, administrátor hrabovské farnosti
- 1912–1931 **Josef Řezáč**, hrabovský farář
- 1931–1932 **Antonín Hráček**, mariánskohorský kooperátor, administrátor excurrendo hrabovské farnosti
- a 1933–1934 hrabovské farnosti
- 1932–1933 **Alois Stratil**, hrabovský farář
- 1934–1972 **Jakub Horák**, hrabovský farář

- 1972–1983 **Vítězslav Schneiderka**, CSsR, hrabůvecký farní vikář, hrabovský *provisor in materialibus et documentis*, administrátor hrabovské farnosti
- 1983–1991 **Zdeněk Pirunčík**, hrabůvecký administrátor, administrátor excurrendo hrabovské farnosti
- 1992–2004 ThDr. **Milan Adámek**, vratimovský farář, administrátor excurrendo hrabovské farnosti
- 2004–souč. Mgr. **Adrian Wykręť**, vratimovský farář, administrátor excurrendo hrabovské farnosti

7.3 Přehled výpomocných duchovních působících v hrabovském kostele sv. Kateřiny Alexandrijské – kooperátoři, farní vikáři

V přehledu jsou uvedeni všichni známí výpomocní duchovní (kooperátoři, farní vikáři), kteří pomáhali řádným duchovním správcům ve vykonávání duchovní správy v hrabovském kostele sv. Kateřiny. Přehled obsahuje také známé paskovské kooperátory z 18. století, neboť hrabovský chrám byl tehdy filiálním kostelem paskovské farnosti.

1738	Karel Franta , paskovský kooperátor
1739–1741	Ignác Förster , paskovský kooperátor
1740–1741	Václav Procházka , paskovský kooperátor
1741–1755	Jiří Papesch , paskovský kooperátor
1755–1756	Jan Onderka , paskovský kooperátor
1756–1767	Jan Nendorfner , paskovský kooperátor
1767–1770	Jan Talipa , paskovský kooperátor
1770–1781	Josef Quinta , paskovský kooperátor
1896–1898	Josef Vepřek , hrabovský kooperátor
1898	Tomáš Kopecký , hrabovský kooperátor
1902–1905	Adolf Bayer , hrabovský kooperátor
1905–1906	Alois Bartoník , hrabovský kooperátor
1906–1907	Theodor Graca , hrabovský kooperátor
1907–1908	Emanuel Škrobánek , hrabovský kooperátor
1908	Alois Viceník , hrabovský kooperátor
1908–1909	Richard Němčák , hrabovský kooperátor
1909–1912	Josef Herodek , hrabovský kooperátor
1912–1913	Jakub Vymazal , hrabovský kooperátor
1918–1920	Antonín Hráček , hrabovský kooperátor
1921–1925	Jan Fürst , hrabovský kooperátor
1942–1945	Frà Josef Zlámal , OMelit, Prior, hrabovský kooperátor
1984–1985	Miroslav Straka , vítkovický farní vikář, farní vikář pro farnosti ostravské

7.4 Přehled církevních svátostí a svátostin udělovaných hrabovským farníkům

V chronologickém tabulkovém přehledu jsou uvedeny počty všech známých hlavních církevních svátostí a svátostin udělovaných hrabovským farníkům v jednotlivých letech od konce 19. století po současnost. Vynechané roky i nevyplněná pole tabulky značí nedostupná či neprůkazná data pro daný rok či konkrétní církevní úkon. Zaznamenaná „0“ značí, že se tento rok daná svátost či svátostina prokazatelně neudělovala.

Rok	Křest	První svaté přijímání	Biřmování	Manželství	Kněžské svěcení	Pomazání nemocných	Pohřeb
1897			380		0		
1909			0		1		
1919			260		0		
1923			70		0		
1929		30	0		0		
1943			90		0		
1945		16	0		0		
1946		37	0		0		
1947		23	0		0		
1948		26	0		0		
1949		50	0		0		
1950		54	0		0		
1951		59	0		0		
1952		45	0		0		
1953		50	0		0		
1954		55	0		0		
1955		45	0		0		
1956		30	0		0		
1957		25	0		0		
1958		24	0		0		
1959		24	0		0		
1960		23	0		0		
1961		20	0		0		
1962		6	0		0		
1963		14	0		0		
1964		9	0		0		
1965		14	0		0		
1966		6	0		0		
1967		6	68		0		
1968		14	0		0		
1970		18	0		0		
1971		13	19		0		

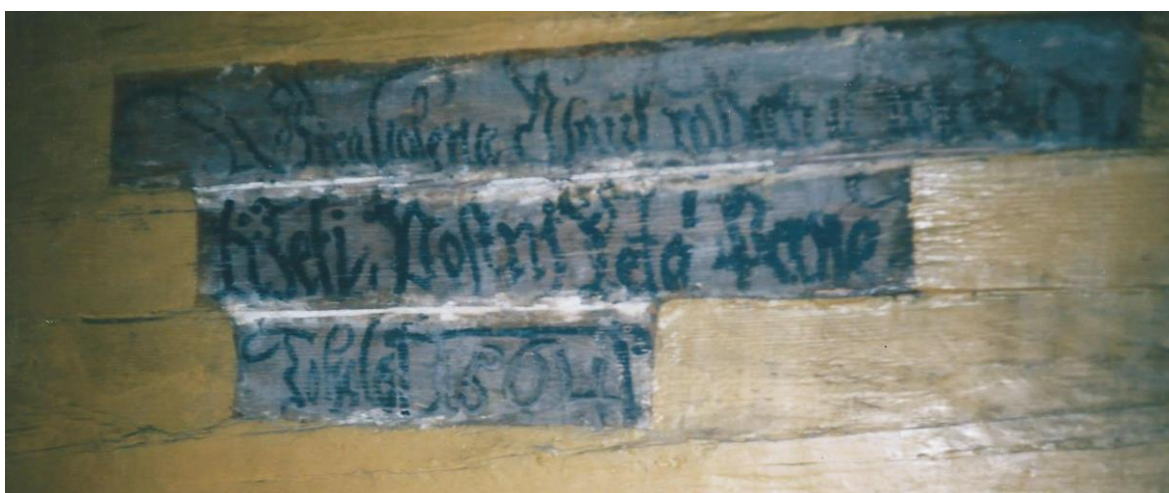
Rok	Křest	První svaté přijímání	Břmování	Manželství	Kněžské svěcení	Pomazání nemocných	Pohřeb
1972		12	0		0		
1973	35	12	0	6	0		22
1974	44	11	0	13	0		21
1975	36	5	0	8	0		25
1976	34	0	0	3	0		26
1977	23	0	8	6	0		21
1978	21	10	0	5	0		38
1979	22	0	0	2	0		21
1980	20	10	0	1	0		21
1981	25	5	0	4	0		17
1982	26	6	8	7	0		21
1983	18	5	0	1	0	27	18
1984	18	2	0	0	0	22	19
1985	18	2	0	0	0	24	13
1986	14	4	0	1	0	21	16
1987	11	1	13	2	0	20	15
1988	16	2	0	1	0	22	22
1989		5	0		0		
1993	8	6	0	4	0		11
1994	5	0	0	4	0		7
1995	8	7	0	5	0		16
1996	10	5	0	3	0		17
1997	5	5	0	5	0		6
1998	1	0	0	2	0		12
1999	8	6	0	4	0		11
2000	9	7	0	4	0		14
2001	11	0	5	3	0		14
2002		5	0		0		11
2003		0	0		0		3
2004	2	0	0		0		10
2005	13	9	0	1	0	43	27
2006	18	0	0	3	0	43	10
2007	10	0	0	8	0	53	13
2008	17	0	6	6	0	43	11
2009	11	4	0	4	0	51	7
2010	8	0	0	7	0	42	10
2011	8	0	0	2	0	53	11
2012	13	0	0	5	1	28	5
2013	8	3	0	3	0	42	12
2014	15	0	0	3	0	45	12
2015	13	3	7	9	0	41	12
2016	3	3	0	3	0	46	16
2017	5	0	0	2	0	39	9
2018	2	0	0	3	1	45	14
2019	4	3	0	6	0	48	15

7.5 Obrazová příloha

Nejstarší nepřímá písemná zmínka o kostele v kupní smlouvě paskovského mana Jana Skály z Doubravky a Hradiště, 30. září 1534

(Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Lenní dvůr Kroměříž, sign. Sla25, inv. č. 321; Arcibiskupství olomoucké)

Úmrtní oznámení o smrti Jíry Holeny v předsiní vyhořelého kostela, 1564

(Soukromá sbírka Marie Sněhotové)

Pani Katerynie Onpitze
 z bielkovic ana z la bovic.

František r. c.

Prizivem Vas do aco pryzko dobro v kazim gome, Druzna
 Pani Katerynie Nam v Panu Dofu mila, Ziti sudny
 Dinitz Prysto, Dikan Strany, Zini Nam tofo zobtiz
 nosti. V Panu, Alora konyte se do Prany, Joddatuz
 Mafo Rofolni far adollativ se kvykt a uolko fra
 bovyte, Nam pod giz Vabo ptyka Jana Jynta Dyrakto
 " Vof z fivkova, zadany a v moz Nam Jofkany ruzs,
 vkladat niclo, Mafo zabyste Dnity, Vofkany ruzs
 farany, Vynity ruzs by v fpligaly Prizivem Jadda
 ruzs ruzs Rofol uolko frabovky Cyakoby natento

Dopis olomouckého biskupa Františka kardinála z Ditrichštejna paskovské šlechtičně vyčítající nucený odchod katolického faráře Vojtěcha, 17. května 1615

(Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 119, sign. 40, pag. 78; Arcibiskupství olomoucké)

Ad Jani Calcedi Sicuti et haly, Magna Strabov.
 sub Capro unio F. Caparini Magni et Martyri.
 Habes Altare unum in consecratum, ipsa quoque con-
 secrata, portatili pravisas.

Sacra suppellex eius.

Calix argenteus decoratus cum patena	-	1.
Corporalia	2.	Tertoria v. 1. Balla - 1.
Gursa	2.	Vela - 2. Nifiale - 1.
Alba cum Summe rabilibus	2.	Litualet Olom. 1.
Amphula vitrea	2.	Antependia - 2.
Casula cum stolis et manipulis	-	3.
Stem at rita	-	1.
Superpellicium	1.	Mappe - 2.
Strophis aut picta	-	3.
Manubergia	-	4.
Vexilla	6.	Candelabra - 6.
Campana in turri	3.	Campanula in Calca 2.

Pamětní kniha moravskostravského děkanátu, 1672

(Archiv města Ostravy, fond Farní úřad Moravská Ostrava, inv. 6a, fol. 229v)

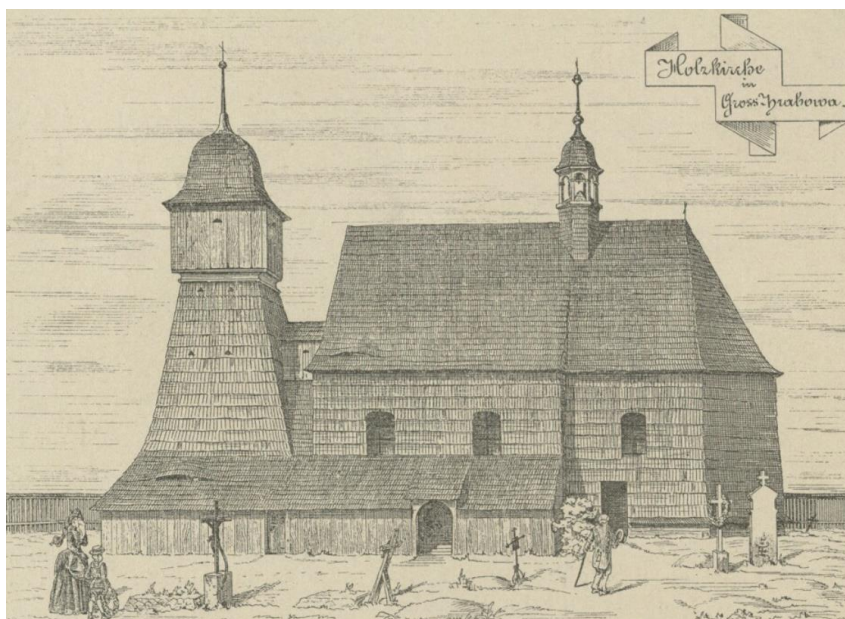
Nejstarší známá fotografie kostela sv. Kateřiny Alexandrijské v Hrabové od jihu, 1880

(SLEPIČKA, M.: *Kostel svaté Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-Hrabové*. Ostrava 2015, s. 42)

Hrabovský kostel sv. Kateřiny Alexandrijské od jihu, konec 19. století

(Statutární město Ostrava – Archiv města Ostravy, Sběrka fotografií, sign. XXI-33-1/21a)

Kresba hrabovského kostela v článku Die Holzkirche in Groß-Hrabowa, 1898

(FRANZ, A.: *Die Holzkirche in Groß-Hrabowa*. In: Mitteilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale 17, 1891, s. 198)

Pohled na hrabovský kostel sv. Kateřiny Alexandrijské a okolní hřbitov od jihu, 1908

(Státní okresní archiv Frýdek-Místek, Sbirka fotografií, fotonegativů a filmů, sign. F021/013)

Střed obce Hrabová s hrabovskou farou a kostelem (vlevo), 1912

(Statutární město Ostrava – Archiv města Ostravy, Sběrka fotografií, sign. XXI-50-1/1)

Antiklerikální plakát rozšiřovaný v Hrabové, 1929

(Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 54–55)

Prostřelená věž hrabovského kostela při průchodu východní fronty, 1. května 1945

(Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová, Pamětní kniha farnosti hrabovské 1908–2004, pag. 81)

Pohled na hrabovský kostel sv. Kateřiny od jihovýchodu, sedmdesátá léta 20. století

(Soukromá sbírka Marie Stárkové)

Pohled do presbytáře hrabovského kostela z hudebního kůru, sedmdesátá léta 20. století

(Archiv města Ostravy, Sběrka fotografií, sign. XXI-33-1/24)

Pohled na kazatelnu a boční oltář sv. Jana Křtitele v interiéru hrabovského kostela sv. Kateřiny, sedmdesátá léta 20. století

(Archiv města Ostravy, Sběrka fotografií, sign. XXI-33-1/16)

Pohled na hrabovský kostel sv. Kateřiny od jihu, devadesátá léta 20. století

(Soukromá sbírka Marie Sněhotové)

Pohled do presbytáře vyhořelého kostela sv. Kateřiny, sedmdesátá léta 20. století

(Soukromá sbírka Marie Stárkové)

**Hlavní oltář sv. Kateřiny
Alexandrijské ve vyhořelém kostele,
devadesátá léta 20. století**

(Soukromá sbírka R.D. Mgr. Vladimíra Pavlíka)

**Boční oltář sv. Jana Křtitele ve
vyhořelém kostele, devadesátá léta
20. století**

(Soukromá sbírka R.D. Mgr. Vladimíra Pavlíka)

**Požár hrabovského kostela
sv. Kateřiny Alexandrijské,
2. dubna 2002**

(SLEPIČKA, M.: *Kostel svatě
Kateřiny Alexandrijské v Ostravě-
Hrabové*. Ostrava 2015, s. 42; Úřad
městského obvodu Hrabová, Pamětní
kniha obce Hrabové 1990–2006,
pag. 227)

**Torzo vyhořelého kostela sv. Kateřiny Alexandrijské,
2. dubna 2002**

(Soukromá sbírka Mgr. Jana Slepíčky)

Torzo vyhořelého hrabovského kostela od jihozápadu, 2. dubna 2002

(Soukromá sbírka Marie Stárkové)

Sakristie vyhořelého hrabovského kostela, 2. dubna 2002

(Telepace, Pod ostravským nebem, CD, historické fotografie; soukromá sbírka R.D. Mgr. Adriana Wykręta)

Slavnostní poklep základního kamene na začátku obnovy hrabovského dřevěného kostela, 19. června 2003

(Soukromá sbírka Marie Stárkové)

Obnova hrabovského dřevěného kostela od jihu, 2004

(Soukromá sbírka R.D. Mgr. Vladimíra Pavlíka)

Obnova hrabovského dřevěného kostela od jihu, 2004

(Soukromá sbírka R.D. Mgr. Vladimíra Pavlíka)

Dokončená novostavba hrabovského kostela od jihu, 2004

(Soukromá sbírka R.D. Mgr. Vladimíra Pavlíka)

Dokončená novostavba hrabovského kostela od severovýchodu, 2004

(Soukromá sbírka R.D. Mgr. Vladimíra Pavlíka)

Slavnostní svěcení hrabovského kostela sv. Kateřiny ostravsko-opavským diecézním biskupem Mons. Františkem Václavem Lobkowiczem, OPraem, 27. listopadu 2004

(Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová)

Rozdávání eucharistie při svěcení kostela biskupem Lobkowiczem, 27. listopadu 2004

(Římskokatolická farnost Ostrava-Hrabová)

Pohled na hrabovský dřevěný kostel sv. Kateřiny Alexandrijské od severozápadu, 7. května 2020

(Soukromá sbírka autora Mgr. Martina Slepíčky)

Pohled do předsíně pod věží hrabovského kostela sv. Kateřiny, 7. května 2020

(Soukromá sbírka autora Mgr. Martina Slepíčky)

Pohled do presbytáře hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny, 7. května 2020

(Soukromá sbírka autora Mgr. Martina Slepíčky)

Pohled do lodi a na hudební kůr hrabovského kostela sv. Kateřiny, 7. května 2020

(Soukromá sbírka autora Mgr. Martina Slepíčky)

Pohled na sakristii hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské se zakomponovanými původními trámy vyhořelého kostela, 7. května 2020

(Soukromá sbírka autora Mgr. Martina Slepíčky)

Pohled do presbytáře hrabovského dřevěného kostela sv. Kateřiny Alexandrijské s hrabovským duchovním správcem R.D. Mgr. Adrianem Wykrętem, 7. května 2020

(Soukromá sbírka autora Mgr. Martina Slepíčky)